PASAULIO DETEKTYVO MEISTRAI

AGATA KRISTI

Užgaida
Drambliai prisimena viską

AGATA KRISTI

Užgaida
Drambliai prisimena viską

Detektyviniai romanai

NAUJOJI ERA
Kaunas 1996

UDK 820-3
Kr-267

Garsus aštraus proto, intelektualus detektyvas Erkiulis Puaro, daugelio Agatos Kristi kūrinių personažas, dalyvauja tiriant neįtikėtiną nusikaltimą: šventinio renginio metu dvaro teritorijoje aptinkama pasmaugta jauna mergina Marlena. Tuo pat metu dingsta ir dvaro savininko žmona.

Sudėtingos ir painios mįslės aiškinantis nusikaltimo aplinkybes, siekiant nustatyti nusikaltėlio asmenį, intriguoja skaitytoją iki pačios romano pabaigos.

ISBN 9986-551-79-X

AGATA KRISTI

Užgaida

1 skyrius

Telefonui suskambėjus, atsiliepė mis Lemon, labai sumani ir guvi Puaro sekretorė.

Atidėjusi į šalį stenografavimo bloknotą, ji nukėlė ragelį ir ramiai tarė:

— Trafalgaras 81-37.

Erkiulis Puaro užsimerkė ir atsilošė į tiesią krėslo atkaltę. Jis susimąstęs barškino pirštais į stalo kraštą, o galvoje toliau rikiavo ką tik pradėto diktuoti laiško frazes.

Uždengusi ragelį ranka, mis Lemon pusbalsiu paklausė:

— Ar kalbėsite? Kviečia jus asmeniškai. Iš Nesikumo, Devone.

Puaro paniuro. Vietovės pavadinimas jam nieko nesakė.

— Kas kviečia?

Mis Lemon pratęsė pokalbį telefonu.

— Lėktuvu? — ji suabejojo. — Ak, taip... pakartokite pavardę dar sykį, — ji vėl atsigręžė į Erkiulį Puaro. — Misis Ariadnė Oliver.

Puaro antakiai šoktelėjo į viršų. Atmintyje išniro: nerūpestingai išsitaršę balti plaukai... Senelio profilis...

Jis atsistojo ir perėmė ragelį iš mis Lemon.

— Erkiulis Puaro klauso, — išdidžiai ištarė.

— Tai pats Erkiulis Puaro? — pasigirdo nepatiklus telefonininkės balsas.

Puaro patvirtino, kad čia esąs jis.

— Jungiu jus su misteriu Puaro, — pranešė jaunatviškai. Švelnų balso skambesį, panašų į fleitos garsus, pakeitė trankus kontraltas, ir Puaro skubiai atitraukė ragelį per du colius nuo ausies.

— Mesjė Puaro, čia iš tiesų jūs? — paklausė misis Oliver.

— Tikrai aš, madam.

— Čia misis Oliver. Nežinau, ar mane prisimenate...

— Na, kaipgi, žinoma, prisimenu kuo puikiausiai, madam. Jūsų pamiršti neįmanoma.

— Kai kurie pamiršta... Ir net labai dažnai. Nemanau, kad aš jau tokia įžymi asmenybė. Tarp kitko, greičiausiai todėl, kad aš visada nei iš šio, nei iš to ką nors padarau savo plaukams. Tikiuosi, jums nesutrukdžiau. Jūs gi visada baisiai užsiėmęs.

— Ne ne. Nė kiek.

— Dėkui Dievui. Nenorėčiau atplėšti jūsų nuo darbų. Skambinu todėl, kad jūs man reikalingas.

— Aš? Reikalingas jums?

— Taip. Ir nedelsiant. Ar galėtumėte atskristi?

— Aš neskraidau lėktuvais. Blogai jaučiuosi skrisdamas.

— Aš irgi. Šiaip ar taip, aš nemanau, kad taip būtų greičiau, nei traukiniu, — artimiausias aerouostas nuo čia toli — Ekseteryje. Taigi, važiuokite traukiniu. Būtų nuostabu, jeigu jūs išvyktumėte dvyliktą valandą... iš Pedingtono į Nesikumą. Jei neapgauna mano laikrodis, kaip dažnai jam nutinka, jūs turite dar tris ketvirčius valandos.

— Bet, madam, kur jūs esate?

— Neshauze. Netoli nuo Nesikumo. Nesikumo stotyje jūsų lauks mašina arba taksi.

— Bet kam aš jums reikalingas? Ką tai reiškia?

— Telefonai visada įrengti tokiose netinkamose vietose, — pasakė misis Oliver. — Šis — hole... Čia vaikšto ir šnekasi. Beveik negirdžiu. Bet aš laukiu jūsų. Iki pasimatymo.

Ragelyje garsiai tarkštelėjo, po to švelniai ėmė gausti linijos.

Šiek tiek sutrikęs Puaro padėjo ragelį ir kažką sumurmėjo panosėje.

Mis Lemon, laikydama virš bloknoto pieštuką, abejinga išraiška monotoniškai pakartojo skambučio nutrauktą frazę: “... leiskite jums, brangus sere, priminti, kad jūsų hipotezė...”.

Bet Puaro lengvai mostelėjo ranka, ir “hipotezę” teko atidėti.

— Tai buvo misis Oliver, — tarė jis. — Ariadnė Oli-

ver, detektyvinių romanų autorė. Jūs tikriausiai skaitėte...

Staiga jis nutilo, prisiminęs, jog mis Lemon skaito tik rimtas knygas ir niekina tokius niekniekius, kaip detektyviniai romanai.

— Ji nori, kad aš šiandien nedelsdamas išvykčiau į Devonšyrą , — jis žvilgterėjo į laikrodį, — po trisdešimt penkių minučių.

Misis Lemon smerkiamai kilstelėjo antakius.

— Labai miela, — tarė ji. — O koks tikslas?

— Lengva jums klausti! Ji nepasakė.

— Itin originalu! Kodėl gi?

— Bijojo, kad jos nenugirstų, — dviprasmiškai atsakė Puaro. — Ji gan sėkmingai davė tai suprasti...

— Dar ko! — pasišiaušė, gindama savo šeimininką, mis Lemon. — To dar tetrūko! Tik pamanykit! Ji įsivaizduoja, kad jūs bemat pulsite vykdyti jos paiką norą! Visi dailininkai ir rašytojai neturi jokio saiko. Gal pasiųskime telegramą: "Apgailestauju, negaliu išvažiuoti iš Londono"?

Ji ištiesė ranką link telefono, bet Puaro sulaikė.

— *Du tout**, — tarė jis. — Priešingai. Būkite gera, skubiai iškvieskite taksi, — jis pakėlė balsą. — Džordžai! Visa, kas būtina, — į mažąjį kelionės krepšį! Ir juo skubiau! Turiu suspėti į traukinį.

Daugiau nei šimtą aštuoniasdešimt mylių traukinys skriejo didžiausiu greičiu, paskutiniąsias trisdešimt — važiavo lėtai, kol galop ramiai pūškuodamas prisiartino prie Nesikumo stoties. Erkiulis Puaro buvo vienintelis keleivis, išlipęs šioje stotyje. Jis atsargiai peržengė tarp vagono laiptelio ir platformos žiojėjusį plyšį ir apsižvalgė. Traukinio priekyje, prie bagažo vagono, darbavosi krovikas. Puaro pasiėmė kelionės krepšį ir nužingsniavo per platformą prie išėjimo. Perėjęs per kasų salę, atsidūrė stoties aikštėje.

Aikštėje, prie pat stoties pastato, stovėjo didžiulis lengvasis automobilis. Uniformuotas vairuotojas prisiartino prie Puaro.

---

* Nereikia (*pranc.*).

— Misteris Erkiulis Puaro? — pagarbiai pasiteiravo. Paėmė krepšį ir atidarė automobilio dureles. Jie pervažiavo geležinkelį tiltu ir pasuko į vingiuotą plentą, abipus kurio lyg siena tęsėsi aukšta gyvatvorė. Netrukus siena dešinėje pusėje nutrūko ir prieš akis atsivėrė žavus upės vaizdas su ūkanotoje žydrynėje įsirėžusiomis kalvomis. Vairuotojas sustabdė mašiną.

— Helmo upė, sere, — tarė jis. — O tenai, tolumoje — Dartmūras.

Puaro kelis kartus sumurmėjo privalomą "*magnifique**!", nors iš tikrųjų gamta jį mažai jaudino. Susižavėjimo žodžiai greičiau jau galėjo išsprūsti iš jo lūpų, pamačius gerai suvarpytą daržą. Pro automobilį lėtai praėjo dvi merginos, sunkai kopdamos į kalną. Jos dėvėjo raudonais šortais. Galvas puošė ryškios spalvotos skarutės, o ant nugarų pūpsojo sunkios kuprinės.

— Šalimais, Hudouno parke — jaunimo viešbutis, sere, — paaiškino vairuotojas, akivaizdžiai prisiėmęs gido pareigas. — Anksčiau jis priklausė misteriui Flečeriui. Paskui jį nupirko Jaunimo viešbučių asociacija. Vasarą jis perpildytas. Nakčiai čia jų apsistoja daugiau kaip šimtas. Praleidžia ne ilgiau, kaip pora naktų — paskui vėl keliauja tolyn. Atvyksta ir vaikinai, ir merginos, daugiausia užsieniečiai.

Puaro išsiblaškęs linkčiojo galva. Jis galvojo (ir nebe pirmą kartą), kad šortai tinka tik labai nedaugeliui moteriškos lyties atstovių. Skausmingai užsimerkė:" Na kodėl, kodėl jaunos moterys taip rengiasi? Juk šie raudoni daiktai tokie nepatrauklūs!"

— Atrodo, jos sunkiai neša, — sumurmėjo jis.

— Taip, sere, nuo geležinkelio stoties ir nuo autobusų stotelės kopti čionai sunkoka. O iki Hudouno parko dvi geros mylios. Jei neprieštarautumėte, — neryžtingai paklausė jis, — mes galėtume jas pavėžėti...

— Žinoma. Būtinai, — mielai sutiko Puaro.

Šiame prašmatniame, beveik tuščiame automobilyje

---

* Nuostabu (*pranc.*).

važiavo jis vienas, o dvi jaunos uždususios ir apsipylusios prakaitu moterys, savo kuprinių slegiamos ir nė truputėlio nenutuokiančios, kaip rengtis, kad būtų patrauklios kitai lyčiai, traukė pėsčiomis...

Vairuotojas, dar šiek tiek pavažiavęs ir prisigretinęs prie merginų, sustabdė mašiną. Jos nudžiugusios pasuko į juos įraudusius veidus.

Puaro atvėrė dureles, ir merginos įsiropštė į mašiną.

— Jūs labai geri, dėkui, — tarė viena iš jų, šviesiaplaukė, užsienietišku akcentu. — Kelias pasirodo besąs ilgesnis, nei maniau.

Išraudusi ir įdegusi saulėje jos bendrakeleivė tik krestelėjo kaštonines garbanas, išsmukusias iš po skarutės ir, blykstelėjusi dantukais, sumurmėjo:

— *Grazia**.

O blondinė gyvai plepėjo toliau:

— Aš atvažiavau į Angliją dviems savaitėms. Aš atvažiavau iš Olandijos. Anglija jam labai patinka. Aš jau buvau Stratforde prie Eivono. Šekspyro teatre ir Joriko pilyje. Paskui aš buvau Klouvlyje, dabar apžiūrėjau Ekseterio katedrą ir Torkį... Labai gražu... Aš atvažiavau į šitas reto grožio vietas, o rytoj važiuosiu į Plimutą, iš kur išvykdavo ekspedicijos į Naująjį Pasaulį.

— O jūs, sinjorina? — kreipėsi Puaro į kitą merginą. Bet ta tik šypsojosi ir kresčiojo savo garbanas.

— Ji nelabai gerai kalba angliškai, — mandagiai paaiškino olandė. — Mes abi trupučiuką mokame prancūziškai — šia kalba kalbėjomės traukinyje. Ji gyvena netoli Milano. Anglijoje yra jos giminaitė, ištekėjusi už džentelmeno, kuris turi didelę bakalėjos krautuvę. Vakar ji su savo draugu atvažiavo į Ekseterį. Jis suvalgė pyrago, įdaryto veršiena, iš kažkokios krautuvėlės ir turėjo kol kas pasilikti Ekseteryje. Jam bloga. Kai oras karštas, geriau nevalgyti jokio pyrago su veršiena.

Čia pasakojimas nutrūko, kadangi mašina privažiavo kryžkelę. Karštai dėkodamos dviem kalbomis, merginos iš-

* Dėkui (*ital.*).

siropštė iš automobilio ir nuėjo keliu, pasukusiu į kairę. Iki tol tylėjęs vairuotojas susijaudino ir pranešė Puaro:

— Reikia saugotis ne tik pyrago su veršiena... Kornvalio pyragas irgi pavojingas. Prigrūda, ko pakliūva. Šventės!

Jis įjungė pavarą, ir mašina netrukus įsuko į tankų mišką. Vairuotojas postrigavo tol, kol savo kalbą užbaigė nuosprendžiu jaunimo viešbučio Hudouno parke gyventojams.

— Šiame viešbutyje apsistoja mielos merginos... Ne visos tokios, žinoma. Bet joms sunku įkalti į galvas įstatymą, kad draudžiama brautis į privačias valdas. Jos pažeidinėja jį be jokių ceremonijų! Tartum nematytų, jog čia privati nuosavybė. Vaikšto per mišką ir dar apsimeta, kad nesupranta, ką joms sakai.

Jis niūriai palingavo galva ir, įveikęs stačią nuokalnę, įvažiavo pro didžiulius geležinius vartus. Alėja atvedė juos prie didelio balto namo, pastatyto senoviniu stiliumi.

Mašina sustojo. Vairuotojas atidarė durcles, ir tą pačią akimirką ant laiptų pasirodė juodaplaukis tarnas.

— Misteris Erkiulis Puaro? — neaiškiai ištarė jis.

— Taip.

— Misis Oliver laukia jūsų, sere. Ją rasite tenai, terasoje. Jums leidus, aš parodysiu kelią.

Puaro nuėjo vingiuojančiu miško takeliu. Protarpiais pro medžius blykstelėdavo upė. Takas pagaliau išvedė į apskritą aikštelę, kur sėdėjo misis Oliver.

Ji atsistojo, pasitikdama jį. Gulėję ant jos kelių obuoliai pabiro į visas puses.

— Nesuprantu, kodėl man viskas krenta iš rankų, — neaiškiai ištarė misis Oliver, nes burna buvo pilna obuolių. — Kaip jūs laikotės, mesjė Puaro?

— *Tres bien, chere madame**, — mandagiai atsakė Puaro. — O jūs?

Misis Oliver atrodė truputį kitokia, nei tada, kai Puaro matė ją paskutinį kartą. O priežastis buvo ta, kad ji vėl buvo pasikeitusi savo šukuoseną. Praėjusį kartą baltus jos

---

* Labai gerai, brangioji ponia (*pranc.*).

plaukus tarytum plaikstė vėjas. Dabar gi jie buvo perdažyti tamsiai mėlynai ir sukelti aukštyn. Į markizę ji buvo panaši tik iki kaklo. Kitos kūno dalys buvo aprengtos rūbais, puikiai tinkančiais kaimo vietovei. Ji vilkėjo paltą ir kiaušinio trynio atspalvio šiurkštaus tvido sijoną bei aitrios garstyčių spalvos džemperį.

— Aš žinojau, kad jūs atvažiuosite, — džiugiai pasakė misis Oliver.

— To jūs negalėjote žinoti, — griežtai pastebėjo Puaro.

— Ak ne, žinojau!

— Aš vis dar pats klausinėju savęs, kodėl čia esu.

— O aš žinau: jus atvedė smalsumas.

Puaro pasižiūrėjo į ją, jo akyse blykstelėjo žiburiukai.

— Jūsų garsioji moteriška nuojauta, — tarė jis, — tikriausiai ne sykį yra išmušusi iš vėžių.

— Na, nesišaipykite iš mano moteriškos nuojautos. Argi aš ne visada iš karto atspėdavau žudiką?

Puaro mandagiai nutylėjo. Jis būtų galėjęs atsakyti kitaip: “Iš penkto bandymo tikriausiai, bet ir tai ne visuomet”. Užuot taip pasakęs, tarė:

— O šis jūsų dvaras ir iš tiesų puikus.

— Mano? Bet jis ne mano, mesjė Puaro. Jūs pamanėte, kad jis priklauso man? Ak ne, jo savininkai — tokie Stabsai.

— Kas jie?

— Ak, niekas, — neapibrėžtai atsakė misis Oliver. — Turčiai, ir tiek. Aš čia turiu reikalų, dirbu.

— Taip, suprantu: apmetate vietinio kolorito eskizus vienam savo *chef-d'oevres**?

— Ne ne. Tik tai, ką pasakiau. Aš čia dirbu. Mane pasamdė žmogžudystei organizuoti.

Puaro, nieko nesuprasdamas, įsistebeilijo į ją.

— Ak, ne tikrai žmogžudystei, — paskubėjo nuraminti jį misis Oliver. — Rytoj čia didelis pokylis, ir vyks žaidimas, atskleisiantis žmogžudystę. O aš turiu viską parengti. Na, tai — lyg lobio paieška, suprantate? Tik tokį žaidimą jie

* Šedevrų (*pranc.*).

rengia gan dažnai, o šis bus tikra naujovė. Man pasiūlė labai solidų honorarą už tai, kad atvažiuočiau čia ir viską sugalvočiau. Iš tikrųjų žaisminga — tokie pokyčiai šioje užsistovėjusioje baloje.

— O kokia žaidimo esmė?

— Na, žinoma, bus auka. Ir įkalčiai nusikaltimui atskleisti. Ir įtariamieji. Viskas pagal įprastą schemą, jūs žinote: avantiūristė ir šantažuotojas, jauni įsimylėjėliai ir piktas tarnas, ir taip toliau. Duokite pusę kronos — ir galėsite dalyvauti žaidime. Jūs gausite mįslės raktą ir turėsite surasti auką, ginklą, atpažinti žudiką ir paaiškinti motyvus. O pabaigoje — prizas.

— Nuostabu!

— Bet iš tikrųjų viskas bus sunkiau, nei manote, — niūriai užbaigė misis Oliver. — Tenka atsižvelgti į tą aplinkybę, jog čia gyvi žmonės, o ne mano knygų herojai.

— Vadinasi, jūs mane išsikvietėte tam, kad padėčiau jums viską parengti?

Įsižeidęs Puaro net nebandė slėpti nuoskaudos, suskambėjusios jo balse.

— Ak, ne! — šūktelėjo misis Oliver. — Žinoma, ne! Viską aš jau padariau. Rytdienai viskas parengta! Jūsų man reikia visai dėl kitos priežasties.

— Dėl ko?

Misis Oliver susijaudinusi kilstelėjo rankas. Įsiaudrinusi ji jau ruošėsi įprastu judesiu pašiaušti plaukus, bet staiga prisiminė savo šukuoseną. Tačiau jausmai, kurie ją užvaldė, buvo tokie stiprūs, kad ji leido jiems išsiveržti, iš visų jėgų patampydama ausų spenelius.

— Tikriausiai aš — kvailė, — tarė ji. — Bet manau, kad čia yra kažkokių nešvarių dalykų.

2 skyrius

Gal minutę Puaro įdėmiai žiūrėjo į ją, o paskui griežtai paklausė:

— Kas nors nešvaru? Kas gi?

— Nežinau... Man ir prireikė jūsų, kad sužinočiau. Aš vis labiau ir labiau juntu, kad mane, sakyčiau... apmulkino... apkvailino... Galite, jei norite, manyti mane esant kvaile, bet aš nenustebčiau, jeigu rytoj vietoj tariamos žmogžudystės įvyktų tikra!

Ji iššaukiančiai atrėmė įdėmų Puaro žvilgsnį.

— Be galo įdomu.

— Jūs tikriausiai manote, jog esu visiška kvailė, — tartum gindamasi pasakė misis Oliver.

— Niekada jūsų nelaikiau paika.

— Bet aš juk žinau, ką jūs visada sakote apie nuojautą ir kaip vertinate intuiciją.

— Kiekvienas vienus ir tuos pačius daiktus vadina savaip, — atsakė Puaro. — Aš nė kiek neabejoju, jog jūs kažką pastebėjote ar nugirdote. Tai ir sukėlė jums nerimą. Galbūt jūs nė pati nežinote, ką pamatėte, pastebėjote ar nugirdote. Jūs suvokiate tik rezultatą. Kitaip pasakius, nežinote, ką žinote. Galite tai vadinti intuicija, jei norite.

— Neaiškumas stumia į tokią kvailą padėtį, — liūdnai pasiskundė misis Oliver.

— Pabandykime išsiaiškinti, — pritariamai prašneko Puaro. — Jūs sakotės jaučianti lyg būtumėte... apkvailinta. Ar negalėtumėte tiksliau paaiškinti, ką turite omenyje?

— Tai gan sunkoka... Suprantate, tai dėl mano sugalvotos žmogžudystės. Aš viską apgalvojau ir numačiau planą. Jei bent kiek pažįstate rašytojus, žinote, jog jie negali pakęsti patarimų. Jums sakoma: “Puiku, bet ar nebūtų geriau, jeigu tai padarytumėte taip ir taip?”. “O kaip tada, jei auka būtų A, o ne B?” Jums kiltų noras atrėžti: “Gerai, bet tada rašykite patys!”

Puaro linktelėjo.

— Vadinasi, kaip tik tai ir vyksta?

— Nevisiškai... Man davė panašių kvailų patarimų. Aš užsiplieskiau, ir jie nusileido, įkišdami keletą visai nereikšmingų, nieko vertų pasiūlymų, su kuriais aš sutikau, sutikau per daug nesigilindama.

— Suprantu, — tarė Puaro. — Taigi... yra toks būdas...Iš pradžių siūlo kas šiurkštu ir kvaila, o vėliau stengiasi tai įpiršti visai kitaip — truputėlį pakeisdami. Jūs taip manėte?

— Būtent, — patvirtino misis Oliver. — Žinoma, galbūt man pasirodė, bet nemanyčiau... Keista, visi šie pakeitimai atrodo itin nekalti. O vis dėlto kažkas verčia mane nerimauti... Pati atmosfera.

— Kas jums siūlė tuos pakeitimus?

— Daugelis, — atsakė misis Oliver. — Jei tai būtų daręs vienas žmogus, jausčiausi tvirčiau. Tačiau man atrodo, kad per daugelį nieko neįtariančių žmonių veikia vienas asmuo.

— Ar ką įtariate?

Misis Oliver neigdama papurtė galvą.

— Kažkas labai protingas ir labai atsargus, — tarė ji. — Čia gali būti bet kas.

— Kas gi? — paklausė Puaro. — Veikėjų ratas turbūt gan ribotas?

— Gerai, — pradėjo misis Oliver. — Seras Džordžas Stabsas, šio dvaro valdytojas. Turčius ir plebėjas, baisiai kvailas. Tačiau biznyje tikriausiai rinktinis sukčius. Ledi Stabs, Heti, beveik dvidešimt metų už jį jaunesnė, gana graži, nebyli kaip žuvis, tikra puskvaišė. Ištekėjo už jo dėl pinigų, domisi tik gražiais apdarais ir brangakmeniais. Toliau Maiklas Veimenas — architektas, jaunas ir gražus. Projektuoja serui Džordžui teniso pavilijoną ir rūpinasi "Užgaidos" remontu.

— "Užgaidos"? O kas tai?

— Baltas statinys su kolonomis, panašus į nedidelę šventovę. Jūs tikriausiai tokių esate matęs... Mis Brevis — lyg ir sekretorė-ekonomė. Tvarko reikalus ir atsako į laiškus. Labai griežta, dalykiška. Padėti ateina apylinkės žmo-

nės. Jauna pora, nuomojanti kotedžą paupy, — Alekas Legis ir jo žmona Pegi. Kapitonas Vorbartonas — Mastertonų patikėtinis. Suprantama, patys Mastertonai ir senoji misis Foliat. Ji gyvena namelyje prie vartų. Nesas kitados buvo jos vyro giminės dvaras. Bet vieni išmirė, kiti žuvo kare. Susikaupė daug neapmokėtų skolų, ir dvarą teko parduoti.

Puaro įsidėmėjo šį sąrašą, bet išvardinti žmonės jam kol kas tebuvo tik vardai.

— Kas pasiūlė žaidimą, atskleidžiantį žmogžudystę?

— Manyčiau, jog misis Masterton. Ji vietinio parlamento nario žmona ir labai sumani organizatorė. Tai ji įtikino serą Džordžą surengti šventę šičia. Ilgą laiką dvaras buvo apleistas. Daugelis mielai sumokėtų už įėjimą, kad galėtų apžiūrėti dvarą.

— Viskas atrodo ganėtinai padoru, — pastebėjo Puaro.

— Padoru, — paprieštaravo misis Oliver, — bet iš tiesų taip nėra. Patikėkite, mesje Puaro, čia kažkas ne taip.

Jie susižvalgė.

— Kaip jūs paaiškinote jiems, ko aš atvažiavau? Kodėl jūs mane išsikvietėte? — paklausė Puaro.

— Tai buvo nesunku. Jūs turėsite įteikti žaidimo prizą. Visi baisiai susidomėjo. Aš prisipažinau, jog jus pažįstu ir galbūt pajėgsiu įtikinti, kad atvažiuotumėte. Pasakiau esanti įsitikinusi, kad jūsų vardas patrauks daugiau žmonių... Be abejo, taip ir bus, — taktiškai pridūrė ji.

— Ar jūsų pasiūlymui pritarė... neprieštaraudami?

— Aš juk sakiau, kad visus tai labai sudomino.

Misis Oliver neprasitarė, jog atsirado keletas jaunuolių, kurie paklausė: "O kas tasai Erkiulis Puaro?"

— Visi? Niekas neprieštaravo?

Misis Oliver neigdama papurtė galvą.

— Gaila, — pasakė Puaro.

— Manote, jog tai leistų mums už ko nors užkibti?

— Vargu, ar būsimasis žudikas apsidžiaugė, kad aš atvykau čia.

— Jūs tikriausiai manėte, kad aš ką nors įtariu? — nu-

sivylusi tarė misis Oliver. — Deja, prisipažįstu, kol nesusitikau su jumis, net nenutuokiau, kad tiek mažai težinau.

— Nusiraminkite, — švelniai pasakė Puaro. — Visa tai įdomu — aš pasilieku. Kada pradėsime?

Misis Oliver pasižiūrėjo į laikrodį.

— Dabar kaip tik geria arbatą. Mes eisime į namą, ir jūs su visais susipažinsite.

Juodu grįžo ne tuo takeliu, kuriuo atėjo Puaro. Atrodė, jog jis vedė priešinga kryptimi.

— Šitaip mes galėsime pamatyti namelį valtims, — paaiškino misis Oliver.

Namelis gražiu nendrių stogu buvo iškilęs viršum vandens.

— Jame turėtų būti "lavonas", — pranešė misis Oliver. — Turiu galvoje tą, kuri jį vaidins žaidžiant.

— O kas bus auka?

— Ak! Jauna keliautoja. Pėsčia turistė. Anksčiau ji buvo jauno jugoslavų mokslininko atomininko žmona, — guviai paaiškino misis Oliver.

Puaro prisimerkė.

— Ją galėjo užmušti mokslininkas atomininkas, bet, žinoma, jūs nebūtumėte taip paprastai sugalvojusi.

— Aišku, ne... Bet kadangi dabar jūs dalyvaujate žaidime...

Misis Oliver buvo malonu išgirsti komplimentą.

— Iš tikrųjų, — tęsė ji, — ją užmušė kaimo skvairas, kurio motyvas buvo išties gana paslaptingas. Nesu tikra, kad jį daugeliui pavyktų atskleisti, nors penktasis įkaltis duoda labai aiškią užuominą.

Nebesigilindamas į scenarijaus smulkmenas, Puaro pateikė praktišką klausimą:

— Ką jūs parinkote aukos vaidmeniui?

— Merginą — gidę, — atsakė misis Oliver. — Iš pradžių ją vaidinti žadėjo Pegi Legi, bet dabar ji nori užsidėti čalmą ir būti būrėja. Taigi, auką vaidins mergina-gidė, vardu Marlena Taker. Gana kvailoka ir užsispyrusi. Bet pats vaidmuo labai paprastas, — toliau aiškino misis Oliver. — Kuprinė ir

valstietės skarelė, o visa, ką ji turės daryti, — tai tėkštis ant grindų, išgirdusi ateinant prie namelio žmones, ir užsimesti ant kaklo virvę. Vargšelė... Jai bus nuobodu lindėti šiame namelyje, kol ją suras. Bet aš parūpinau jai nemažą pluoštą komiksų. O viename iš jų pavaizduotas "žudiko" paieškos kelias. Kaip matote, viskas tarnaus vienam tikslui.

— Jūs labai išradinga! Kaip visa tai sugalvojote!

— Sugalvoti nesunku, tačiau svarbiausia visko pernelyg nesupainioti.

Jie ėmė kilti stačiu takeliu palei upę priešinga kryptimi. Ties vienu posūkiu, prasibrovę pro medžius, juodu išėjo prie nedidelės baltos koplyčios. Šalia jos stovėjo jaunuolis rūškana veido išraiška, padėvėtomis flanelinėmis kelnėmis, ryškiai žalia palaidine. Pamatęs ateinančius, jis priėjo prie jų.

— Misteris Maiklas Veimenas, mesjė Erkiulis Puaro, — supažindino vieną su kitu misis Oliver.

Jaunuolis atsainiai linktelėjo.

— Keistas vietas žmonės pasirenka statiniams! — karčiai pasakė jis. — Kad ir šiam. Pastatyta maždaug prieš metus koplyčia graži, bet kodėl ją pastatė čia? Toks statinys turėtų būti gražioje žalioje pievelėje, tarp gelsvai baltų narcizų. O štai šis styro čia, nuošaliai, tarp medžių, sunkiai įžiūrimas! Reikėtų nupjauti mažiausiai apie dvidešimt medžių, kad koplyčia matytųsi nors nuo upės!

— Tikriausiai kitos vietos nebuvo, — pastebėjo misis Oliver.

Maiklas Veimenas prunkštelėjo.

— O kalva šalia kranto? Puikiausia vieta, sukurta pačios gamtos! Bet ne! Tie piniguočiai visi vienodi — neturi skonio. O dar stato "užgaidą", kaip jie vadina šį statinį. Patys suieško vietą. Aptinka didžiulį, žaibo suskaldytą ąžuolą ir pasiūlo: "Ak, čionai pastatysime "užgaidą" ir papuošime vietovę". Daugiau jie, tie turtingi miesto neišmanėliai, nesugeba sugalvoti. Papuoš vietovę!.. Reikia tik stebėtis, kad jie aplink namą neprisodina raudonų snapučių ir raguolių! Tokie žmonės negali valdyti žemės! — įsikarščiavęs užbaigė

Maiklas Veimenas.

"Šiam jaunuoliui, — pamanė Puaro, — seras Džordžas Stabsas aiškiai nepatinka".

— Statinys ant betoninio pamato, — tęsė Veimenas. — Bet po juo puri dirva, ir jis jau nusėdo. Sienos sutrūkinėjo. Greitai taps pavojingos. Verčiau nugriauti tą koplyčią ir pastatyti iš naujo ant kalvos prie namo. Aš taip patariau. Bet užsispyręs senas kvailys nenorėjo nė girdėti.

— O kaip dėl teniso paviljono? — paklausė misis Oliver.

Jaunuolis paniuro dar labiau.

— Jis nori, kad aš pastatyčiau jį kinų pagodos pavidalo, — ištarė dejuodamas. — Ir dar su drakonais! O vien dėl to, kad ledi Stabs mėgsta dėvėti tokias skrybėlaites! O architektui — kas? Tasai, kuris nori pastatyti ką padoresnio, neturi lėšų, o tie, kurie pertekę pinigų, sugalvoja kokią šlykštynę!

— Užjaučiu jus, — rimtai pasakė Puaro.

— Džordžas Stabsas, — paniekinamai susiraukė architektas. — Kas jis toks? Per karą įsitaisė šiltoje admiraliteto vietelėje giliame užnugaryje, Velse, užsiaugino barzdą, o dabar stengiasi įteigti, jog dalyvavo jūrų mūšiuose, karinio transporto konvojuje ar panašiai. Nuo jo tiesiog dvokia pinigais — sklinda tikrų tikriausia pinigų smarvė.

— Na, jums, architektams, reikia piningų žmonių, kitaip liktumėte be darbo, — gan pagrįstai pastebėjo misis Oliver.

Ji pasuko link namo. Puaro ir priblokštas architektas nusekė iš paskos.

— Tie pinigų maišai negali suprasti paprasčiausios tiesos, — architektas, neslėpdamas kartėlio, spyrė į pakrypusį statinio pamatą. — Jei pamatas supuvęs, tai ir kita sutrūnyję.

— Jūs tiesą sakote, — patvirtino Puaro. — Tikrą tiesą.

Takelis išvedė juos iš tankmės, ir priešaky tarp tamsių medžių pasirodė baltas ir prašmatnus namas.

— Puikus kūrinys, — tyliai ištarė Puaro.

— Jis nori prie jo pristatyti biliardinę, — piktai pasakė misteris Veimenas.

Žemiau, ant kranto, prie laužo sėdėjo maža pagyve-

nusi ledi laikydama sodininko žirkles rankoje. Ji sunkiai atsistojo, kad pasisveikintų su jais.

— Viskas baisiai apleista, — tarė ji truputį atsikvėpusi. — O dabar taip sunku surasti žmogų, išmanantį apie augalus. Kovo ir balandžio mėnesiais šis šlaitas turėtų pasipuošti spalvų ir atspalvių deriniu. O šįmet vaizdas buvo nepatrauklus — reikėjo dar rudenį nupjauti visas nudžiūvusias šakeles...

— Mesjė Erkiulis Puaro, misis Foliat, — pristatė misis Oliver.

Misis Foliat veidą nutvieskė šypsena.

— Tai jūs, vadinasi, — didysis mesjė Puaro! Labai gerai, kad atvažiavote mums padėti. Ši talentinga ledi sugalvojo išradingą žaidimą — bus labai įdomu!

Senosios ledi elgsena privertė Puaro truputėlį susimąstyti. Jis pamanė, kad ji galėtų būti dvaro šeimininkė.

— Misis Oliver — mano sena bičiulė, — mandagiai atsakė jis. — Džiaugiuosi, galėdamas atsiliepti į jos prašymą. Čia išties puikus kampelis. O koks prašmatnus ir didingas namas!

Misis Foliat santūriai linktelėjo.

— Taip. Ji pastatė mano vyro prosenelis 1790 metais. Anksčiau čia stovėjo Elžbietos epochos namas, bet jis nušiuro ir 1700 metais sudegė. Mūsų giminė čia gyvena nuo 1598 metų.

Ji kalbėjo ramiai, sausai. Puaro pasižiūrėjo į ją įdėmiau. Tai buvo labai maža pilnoka moteriškė, aptrintu tvido kostiumu. Ypač krito į akis jos žydros akys. Žilus plaukus dengė vos pastebimas tinklelis. Nepaisant aiškiai nerūpestingos išorės, kažkas teikė jai reikšmingumo.

Kai jie drauge priėjo prie namo, Puaro netvirtai pasakė:

— Jums turbūt sunku apsiprasti, kad čia gyvena kiti.

Po neilgos pauzės misis Filiat atsakė. Jos balsas skambėjo nuoširdžiai:

— Gyvenime daug sunkumų, mesjė Puaro.

3 skyrius

Į namą įvedė misis Foliat. Puaro nusekė paskui ją į elegantiškai apstatytą mažytę svetainę, o po to — į didelę svetainę, kurioje buvo pilna žmonių. Jam pasirodė, kad ten visi kalbėjo vienu metu.

— Džordžai, — tarė misis Foliat. — Čia mesje Puaro, jis toks malonus, kad sutiko atvažiuoti ir mums padėti. Seras Džordžas Stabsas.

Seras Džordžas, kažką kalbėjęs garsiu savo balsu, atsigręžė į Puaro. Jis buvo stambus, ganėtinai gražaus veido vyras. Jo barzda atrodė kiek neįprastai. Tai darė jį panašų į sutrikusį aktorių, neapsisprendusį, ką vaidinti, — kaimo skvairą ar biznierių, ar menkai išauklėtą žmogų iš tolimos dominijos. Priešingai Maiklo Veimeno pastaboms, ši barzda nedarė jo panašaus į jūrininką. Balsas ir laikysena išdavė šį žmogų esant linksmą, draugišką, tačiau blyškiai žydros akys buvo mažos ir piktos.

Puaro jis pasveikino labai nuoširdžiai.

— Mes taip džiaugiamės, kad jūsų bičiulė misis Oliver sugebėjo įtikinti jus atvažiuoti, — pasakė jis. — Protingai sumanyta. Jūsų vardas pritrauks daugybę žmonių.

Jis apsižvalgė kažkaip išsiblaškęs.

— Heti!.. Heti!.. — pakartojo vos pastebimai aštresniu tonu.

Ledi Stabs sėdėjo atsilošusi dideliame krėsle, kiek toliau nuo kitų. Atrodė, ji nekreipė jokio dėmesio į tai, kas vyko aplink. Šypsodamasi ji apžiūrinėjo savo ranką, ištiestą ant ranktūrio. Ji pajudino riešą, kad priverstų prieš šviesą sužėrėti stambų briliantą, puošusį vieną pirštą.

Truputėlį krūptelėjusi, ji pakėlė galvą ir beveik vaikiškai ištarė:

— Sveiki.

Puaro pasilenkė prie jos rankos.

— Misis Masterton, — seras Džordžas ėmė pristatinėti savo svečiams.

Misis Masterson kai kuo Puaro priminė pėdsekę. Stambus apatinis jos žandikaulis buvo atsikišęs į priekį, o didelės liūdnos akys pasruvusios krauju.

Ji linktelėjo ir toliau šnekučiavosi žemu krūtininiu balsu, kuris Puaro vėl priminė lojantį šunį.

— Šį ginčą dėl arbatos paviljono reikia baigti, Džimai, — energingai šnekėjo ji. — Jie turi suvokti prasmę. Juk mes negalime sužlugdyti viso vaidinimo dėl idiotiškų moterų kivirčų.

— Na, žinoma, — atsakė vyras, kuriam buvo skirti šie žodžiai.

— Kapitonas Vorbartonas, — pasakė seras Džordžas.

Languotas sportinis kapitono Vorbartono švarkas kažkuo darė jį lyg ir panašų į arklį. Grobuonišku šypsniu apnuoginęs daugybę baltų dantų, jis tęsė pokalbį.

— Nesirūpinkite. Aš viską sutvarkysiu, — pasakė jis. — Aš nueisiu pas juos ir tėviškai duosiu jiems garo. O kaip dėl būrėjos palapinės? Prie magnolijos? Ar tolimame pievelės pakrašty šalia rododendro?

Seras Džordžas pristatė Puaro kitai porai:

— Misteris ir misis Legiai.

Aukštaūgis jaunas vyriškis, besilupančiu nuo įdegimo veidu, geranoriškai nusišypsojo. Jo žmona, simpatiškai strazdanoto veido, rausvaplaukė moteris, draugiškai linktelėjo ir vėl puolė polemizuoti su misis Masterton. Malonus aukštas jos diskantas ir žemas misis Masterton lojimas skambėjo kaip savotiškas duetas.

— ... ne prie magnolijos... ribota vieta...

— ... reikia išsklaidyti... gali susidaryti eilės...

— ... gerokai vėsiau... turiu galvoje saulės nušviestą pusę...

— ... mėtyti kokoso riešutų negalima, per arti namai... vaikinai tokie azartiški...

— O čia, — tarė seras Džordžas, — mis Brevis, vyriausia mūsų šeimininkė.

Mis Brevis sėdėjo prie didelio sidabrinio arbatos padėklo. Tai buvo liesoka, keturiasdešimtmetė moteris, prak-

tiška, gyvos, malonios elgsenos.

— Kaip jūs jaučiatės, mesjė Puaro? Tikiuosi, kelionė nebuvo per daug varginanti? — pasiteiravo ji. — Traukiniai šiuo metų laiku kartais baisiai perpildyti. Aš įpilsiu jums arbatos. Su pienu? Su cukrumi?

— Pieno labai nedaug, panele, o cukraus — keturis gabalėlius. Aš matau, jūs išplėtojote itin aktyvią veiklą, — pridūrė Puaro, kai ji ėmėsi tenkinti jo prašymus.

— Paskutinę akimirką visada atsiranda daug dar nepadarytų dalykų. Mūsų laikais jus gali nuvilti begėdiškiausiu būdu. Dėl palapinių, kėdžių ar įvairios atrakcionų įrangos. Kas nors juk turi tuo pasirūpinti. Visa rytą aš praleidau prie telefono.

— O kaip dėl tų kuoliukų, Amanda, — paklausė seras Džordžas, — ir dėl golfo lazdų?

— Viskas sutvarkyta, sere Džordžai. Misteris Bensonas iš golfo mėgėjų klubo buvo labai malonus.

Ji padavė puoduką Puaro.

— Gal sumuštinį, mesjė Puaro? Šitie — su pomidorais, o tie — su smegenėlėm. Bet gal jūs norėtumėte pyragaičio su kremu? — paklausė mis Brevis.

Puaro panoro pyragaičio. Išsirinko jį itin saldų ir su labai skystu kremu. Atsargiai įsidėjęs jį į lėkštutę, nuėjo ir atsisėdo šalia namo šeimininkės. Ji vis dar tebesigrožėjo savo briliantu ir maloniai vaikiškai šypsodamasi pažvelgė į jį.

— Pažiūrėkite. Jis labai gražus, tiesa?

Puaro tiriamai žvelgė į ją. Ji buvo užsidėjusi plačiabrylę skrybelę iš ryškiai raudonų šiaudelių. Atspindinti jų spalvą numirėliškai blyški veido oda atrodė rausva. Balta oda, ryškios lūpos, tirštai nudažytos blakstienos ir švelnūs, panašūs į aksomą juodi plaukai teikė veidui egzotiško svajingumo išraišką. Kiek stamboka, ne angliško tipo, ji atrodė tarsi būtybė atsitiktinai išplėšta iš tropikų saulės ir uždaryta angliškame viešbutyje. Bet Puaro ypač nustebino jos akys. Jų žvilgsnis buvo kažkoks vaikiškas ir beveik tuščias.

Ji klausė patikliai ir naiviai, Puaro atsakė tokiu pa-

čiu tonu:

— Labai gražus žiedelis.

Tai išgirsti jai buvo malonu.

— Vakar jį man padovanojo Džordžas, — paaiškino ji tyliai, tartum patikėdama paslaptį. — Jis man dovanoja daugybę dovanų. Jis labai geras.

Puaro pasižiūrėjo į žiedą ir ištiestą ant ranktūrio jos ranką. Nagai buvo labai ilgi, manikiūras — raudonai rudas.

"Dirbti jie nemoka, nemoka ir verpti..." — dingtelėjo jo galvoje.

Iš tikrųjų jis negalėjo įsivaizduoti ledi Stabs prie verpimo ratelio. Bet ir su nekalta lauko gėlele jos negalima palyginti. Ji — kur kas sudėtingesnė dirbtinė gėlė.

— Jūsų svetainė puiku, madam, — pasakė jis vertinančiu žvilgsniu apmetęs kambarį...

— Tikriausiai, — neapibrėžtai atsakė ledi Stabs.

Jos dėmesys tebebuvo sutelktas į žiedą. Palenkusi galvą vienon pusėn, ji vis dar judino riešą ir gėrėjosi žaliomis kibirkštėlėmis akmens viduje.

— Matote, — patikliai pasakė jam, — jis man mirkčioja.

Staiga ji prapliupo juoku, šokiruodama Puaro: juokas buvo garsus, isteriškas.

— Heti, — iš kito kambario galo atskriejo sero Džordžo balsas. Minkštas, geras, tačiau jame buvo juntamas ir reikalavimas. Ledi Stabs nustojo juoktis.

Puaro tęsė:

— Devonšyro vietovės nuostabios! Ar ne tiesa?

— Jos gražios dieną... kai nelyja. Bet čia nėra naktinių klubų, — liūdnai pridūrė ji.

— Ak, suprantu: jūs mėgstate naktinius klubus?

— O taip! — karštai atsakė ledi Stabs.

— Kodėl jūs taip mėgstate juos?

— Tenai daug muzikos ir galima pašokti. Aš apsirengiu gražiausiais savo rūbais, užsidedu apyrankes, žiedus. Kitos moterys irgi pasipuošusios gražiais drabužiais, brangenybėmis, bet mano puikesnės.

Ji nusišypsojo, neslėpdama pasitenkinimo. Puaro stai-

ga pajuto gailestį jai.

— Ir tai jus labai traukia?

— Taip. Man patinka ir kazino. Kodėl Anglijoje kazino nėra?

— Ir man tai įdomu, — atsiduses atsakė Puaro. — Manau, jog kazino dvasia prieštarauja anglų būdui.

Ji pasižiūrėjo į jį nesuprantančiu žvilgsniu, paskui, truputį palinkusi į jį, prisipažino:

— Sykį Monte Karle aš išlošiau šešiasdešimt tūkstančių frankų. Pastačiau ant dvidešimt septinto numerio, ir jis išlošė.

— Tai turbūt labai jaudina, madam.

— O taip! Džordžas duoda man pinigų lošti, bet aš paprastai pralošiu, — nusiminusi pasakė ji.

— Tai liūdna.

— Ak, tai nesvarbu. Džordžas labai turtingas. Gera būti turtingam, ar ne?

— Labai gera, — mandagiai atsakė Puaro.

— Jei aš nebūčiau turtinga, aš tikriausiai būčiau panaši į Amandą.

Ji įsmeigė žvilgsnį į mis Brevis prie arbatos stalo ir ėmė įdėmiai ją tyrinėti.

— Ar jums neatrodo, jog ji labai keista?

Tą akimirką mis Brevis pakėlė galvą ir pažvelgė ton pusėn, kur jie sėdėjo. Ledi Stabs kalbėjo negarsiai, bet Puaro pamanė, kad mis Brevis išgirdo jos žodžius. Jis nusisuko ir susidūrė su pašaipiu kapitono Vorbartono žvilgsniu.

Puaro pasistengė pakeisti pokalbio temą.

— Jūs buvote labai užsiėmusi, rengėtės šventei? — paklausė jis.

— O ne, — Heti Stabs papurtė galvą. — Man atrodo, kad tai labai nuobodus ir labai kvailas darbas. Dvare juk yra tarnų ir sodininkų.

— Ak, mano brangioji, — įsikišo misis Foliat. Ji tik ką priėjo ir prisėdo šalia ant sofos. — Tie luominiai principai jums buvo įkalti, kai mokėtės savo saloje. Bet mūsų dieno-

mis gyvenimas Anglijoje, deja, visai kitoks. Dabar beveik viską reikia daryti pačiam, — atsidususi ji pridūrė.

Ledi Stabs patraukė pečiais.

— Aš manau, jog tai kvaila. Kokia gi prasmė būti labai turtingam, jei viską reikia daryti pačiam?

— Ne viską, — misis Foliat nusišypsojo jai, — tik kai ką. Aš pati mėgstu kapstytis sode arba rengtis tokiai šventei, kaip rytoj.

— Ji bus panaši į vakarėlį? — pasiteiravo ledi Stabs.

— Taip. Tik bus daug daug žmonių.

— Kaip Eskote? Didžiulės skrybėlės, ir visi tokie elegantiški?

— Na, ne visai kaip Eskote, — atsakė misis Foliat ir švelniai pridūrė. — Jūs turite pamėginti, ir kaimo papročiai, Heti, jums patiks. Jums reikėjo patalkininkauti mums šįryt, o ne gulėti lovoje laukiant arbatos.

— Man skaudėjo galvą, — įnoringai pareiškė Heti. Staiga jos nuotaika pasikeitė, ir ji švelniai nusišypsojo misis Foliat.

— Bet rytoj aš būsiu klusni ir padarysiu viską, ką man palieps.

— Labai miela tai girdėti iš jūsų, brangioji.

— O šiandien aš gavau naują suknelę. Ją atnešė rytą. Lipkite su manimi į viršų — aš jums parodysiu.

Misis Foliat dvejojo. Ledi Stabs atsistojo.

— Jūs turite eiti, — tvirtai pasakė ji. — Prašom. Suknelė tokia graži! Eime!

— Ak, mielai...

Misis Foliat šyptelėjo ir pakilo.

Kai ji ėjo iš kambario paskui aukštą Heti figūrą, Puaro pažvelgė į jos veidą ir apstulbo: šypsenos nebuvo nė kvapo — veide atsispindėjo nuovargis, nuobodulys ir abejingumas aukštuomenės padorumo etiketui. Dar daugiau: ji galbūt kentė dėl kokios ligos, apie kurią, kaip daugelis moterų, niekam nepasakojo. “Ji ne iš tų, kurios ieško gailestingumo ar užuojautos”, — pagalvojo Puaro.

Į krėslą, iš kurio pakilo Heti, atsisėdo kapitonas Vorbartonas. Jis irgi pasižiūrėjo į duris, pro kurias išėjo abi moterys, ir nutęsdamas žodžius pašaipiai prašneko:

— Graži būtybė, ar ne?

Akivaizdu, jog jo žodžiai buvo skirti ne vyresniajai damai. Akies kampučiu jis sekė, kaip seras Džordžas išsivedė į lauką misis Masterton ir misis Oliver. Kapitonas Vorbartonas tęsė:

— Apmovė senį Stabsą pagal visas taisykles. Jai viskas niekis! Brangenybės, audinių manto ir kitkas. Aš taip ir nesužinojau, ar jis supranta, kad jai vėjas galvoje. Nekreipia į tai dėmesio. Galų gale tie pinigingi vaikinai ne itin pasigenda intelektualaus bendravimo.

— Kokia jos tautybė? — smalsiai pasiteiravo Puaro.

— Lyg ir iš Pietų Amerikos. Bet aš manau, ji gimusi Vest Indijoje. Vienoje iš tų salų, kur cukrus, romas ir panašiai. Iš vienos senos giminės — kreolė, suprantama, ne mišrios rasės. Tose salose, kiek suprantu, giminiuojamasi tik su savais... Tai ir paaiškina jų protinį nepilnavertiškumą.

Prie jų priėjo jaunoji misis Legi.

— Klausykite, Džimai, — tarė ji, — jūs privalote būti mano pusėje. Tą palapinę reikėtų pastatyti ten, kur mes visi nusprendėme, — tolimajame pievelės gale, užpakaline sienele į rododendrus. Tai vienintelė tinkama jai vieta.

— Madam Masterton mano kitaip.

— Na ir kas, jūs turite ją įtikinti.

Jis šyptelėjo jai kaip lapinas:

— Misis Masterton — mano bosas.

— Jūsų bosas — Vilfrydas Mastertonas. Jis — parlamento narys.

— O galbūt turėtų būti priešingai. Argi nematyti, jog jis po jos padu?

Seras Džordžas vėl grįžo į svetainę.

— Ak, štai kur jūs, Pegi, — pasakė jis. — Mums reikia jūsų. Jūs nepagalvojote apie pastogę tiems, kurie teps bandeles sviestu ir rengs pyragaičių loteriją. O kodėl vaisių pa-

lapinė stovi ten, kur turėtume prekiauti madingu vilnoniu audimu? Kur Ema Foliat? Tik ji viena gali nurodinėti šiems žmonėms.

— Ji nuėjo į viršų su Heti.

— Ak, šit kaip...

Seras Džordžas kažkaip bejėgiškai apsižvalgė aplinkui. Mis Brevis, išrašinėjusi kvietimus, pašoko iš vietos.

— Aš jums atvesiu ją, sere Džordžai, — pasisiūlė ji.

— Dėkui, Amanda.

Mis Brevis išėjo.

— Reikia spygliuotos vielos, — sumurmėjo seras Džordžas.

— Šventei?

— Ne ne. Atitverti mūsų mišką nuo Hudouno parko. Sena tvora sulūžo, ir dabar visi vaikšto kur nori.

— Kas vaikšto?

— Turistai! — išpoškino seras Džordžas.

— Jūs primenate Betsi Trotvud, kovojančią su asilais.

— Betsi Trotvud? O kas ji? — naiviai paklausė seras Džordžas.

— Iš Dikenso.

— Ak, Dikensas. Kadaise skaičiau "Pikviko užrašus". Neblogai. Visai neblogai. Buvau sukrėstas. Bet, rimtai sakant, tie turistai kelia grėsmę nuo to laiko, kai čia buvo atidarytas tas juokdariškas jaunimo viešbutis. Atsibodo jie, apsirengę savo neįtikinamiausiomis palaidinėmis iš visų kraštų. Šiandien aš susitikau vieną, ant kurio marškinių buvo nuteplioti šliaužiojantys vėžliai — taip nesugalvotum, net išmaukęs visą butelį viskio. Pusė jų nemoka angliškai — lemena kažką nesuprantama... — jis pamėgdžiojo: — "Ak, prašom... pasakė man... šitas kelias į perkėlą?" Aš aiškinu jiems, kad ne, rėkiu ir siunčiu atgal, iš kur atėję, o jie spokso į tave ir tik mirksi akimis. O mergiotės dar ir kikena. Privažiuoja čia iš visų pašalių. Ko tik nesutiksi — italai, jugoslavai, olandai, suomiai. Nenustebčiau pamatęs eskimą! Ir ko gero pusė jų — komunistai, — rūškanai baigė jis.

— Duokite ramybę komunistams, Džordžai, eime, — tarė misis Legi. — Aš padėsiu jums susitvarkyti su nesukalbamomis moterimis.

Nusivesdamas jį, atsisuko:

— Eikite ir jūs, Džimai. Eikite, jei nesibijote, jog būsite suplėšytas į gabalus.

— Gerai, bet aš norėčiau aptarti su mesje Puaro "žmogžudystės tyrimo" detales. Juk jis turės įteikti prizus.

— Tai padarysite vėliau.

— Aš palauksiu jūsų šičia, — sutiko Puaro.

Stojo tyla. Alekas Legis pasirąžė krėsle ir atsiduso.

— Moterys... Jos — lyg bičių spiečius, — jis pasuko galvą ir pasižiūrėjo į langą. — Kam visa tai? Kažkokia kvaila šventė sode, kurios niekam nereikia.

— Bet, matyt, — pastebėjo Puaro, — yra žmonių, kurie jos laukia.

— Kodėl žmonėms stinga sveiko proto? Kodėl jie nemąsto? Negalvoja apie maišatį pasaulyje. Nejaugi nesupranta, jog žemės rutulio gyventojai užsiėmę savižudybėmis?

Puaro nutylėjo, tik abejodamas palingavo galva.

— Jeigu mes nieko nesiimsime prieš tai, po to bus jau per vėlu...

Alekas Legis staiga nutilo. Jo veide pasirodė pyktis.

— Ak taip, žinau, ką jūs manote, — tarė jis. — Kad aš nervingas, lengvai sudirginamas ir taip toliau. Vienu žodžiu, toks, kaip sako tie prakeikti gydytojai. Patarė pakeisti aplinką, pagalvoti apie poilsį, jūrą, orą. Mudu su Pegi atvažiavome čia, išsinuomuojome trims mėnesiams namelį prie malūno, aš klausau jų nurodymų. Meškerioju ir maudausi, toli vaikštinėju, priiminėju saulės vonias...

— Aš pastebėjau, kad jūs priiminėjate saulės vonias, — mandagiai įsiterpė Puaro.

— O šitai? — Alekas palietė atsilupusią veido odą, — tai dėl puikios vasaros saulės. Na ir ką aš pasiekiau? Nuo tikrovės pabėgti neįmanoma.

— Žinoma. Tai niekada neišeina į gera.

— O čia, kaime, žmonių abejingumas ir apatija juntami dar labiau. Net Pegi, pakankamai inteligentiška moteris, sako, kad neverta jaudintis. Mane tai siutina! Neverta jaudintis!

— Bet įdomu, kodėl jūs taip jaudinatės?

— Dieve mano, jūs — irgi?

— Ne ne. Čia ne patarimas. Aš tiesiog noriu išgirsti jūsų atsakymą.

— Argi jūs nematote, jog kažkas turi ko nors imtis?

— Ir tasai "kažkas" — jūs?

— Ne, ne aš asmeniškai. Žmogus, kaip asmenybė, mūsų laikais neįsivaizduojamas.

— Kodėl gi? Net ir "mūsų laikais", kaip jūs pasakėte, žmogus išlieka asmenybe.

— Bet jis neturi būti ja! Tokiu įtampos laikotarpiu, kai pasaulyje sprendžiamas klausimas "būti ar nebūti", negalima galvoti apie savus skaudulius ir rūpesčius.

— Patikėkite, jūs klystate. Kartą kare per vieną žiaurų bombardavimą man ėmė skaudėti kojos piršto nuospaudą. Tas skausmas kamavo labiau nei mintis apie galimą mirtį. Tuomet mane tai nustebino. Mane bet kurią minutę galėjo užmušti, o aš nerimavau dėl savo nuospaudos. Kartą teko matyti moterį, patekusią po mašina. Jai sulaužė koją, o ji pravirko, pastebėjusi, jog išbėgo kojinės akis.

— Tai tik įrodo, kokios moterys kvailos!

— Tai atskleidžia žmogaus prigimtį. Atskirų asmenybių gyvenimo patirtis padėjo žmonijai išgyventi.

Alekas Legis paniekinamai šyptelėjo.

— Kartais dėl to aš apgailestauju, — tarė jis.

— O atskiros asmenybės patyrimas, — atkakliai tęsė Puaro, — nedidelis. Kiekvienas turi tai suprasti. Kuklumas — vertinga savybė. Prisimenu, per karą požeminio geležinkelio stotyse dažnai galėjai pamatyti šūkį "Viskas priklauso nuo tavęs". Matyt, jį sumanė koks žymus dvasininkas, bet, aš manau, kad tai buvo pavojinga ir nepageidautina teorija. Todėl, kad ji neteisinga. Argi ką nors gali nulemti kokia nors

misis Blenk? Įteigdami šią mintį jai, blogai paveiktume jos charakterį. Ji manytų, jog gali paveikti pasaulio įvykius, o tuo metu jos vaikas numestų virdulį ir apsiplikytų.

— Jūsų pažiūros gan senamadiškos. Kaipgi jūs suformuluotumėte savo šūkį?

— O man nereikia jo formuluoti. Mūsų šalyje yra sena patarlė, kuri galėtų būti mano devizu.

— Kokia?

— "Pasikliauk Dievu, bet ir pats nežiopsok".

— Šit kaip... Nelaukiau to išgirsti iš jūsų.

Atrodė, Puaro pareiškimas pralinksmino Aleką Legį.

— Ar žinote, ką aš galėčiau padaryti mūsų šalyje? — paklausė jis.

— Ką nors neabejotinai didingo ir nemalonaus, — nusišypsojo Puaro.

Alekas Legis tebebuvo rimtas.

— Norėčiau išnaikinti visus silpnapročius — visus iki vieno! Neduočiau jiems valgyti. Na, kad ir vienos kartos gyvenimo laikotarpiu. Leisčiau maitinti tik protingus... Įsivaizduokite, kokie būtų rezultatai!

— Gerokai pagausėtų ligonių psichiatrinėse klinikose, — sausai atsakė Puaro. — Augalui reikia šaknų, lygiai kaip ir žiedų, misteri Legi. Kokie puikūs ir dideli bebūtų žiedai, jie nuvystų, išdraskius šaknis. Ledi Stabs tikriausiai būtų pirmoji jūsų kandidatė į užmigdymo kamerą?

— Žinoma, taip. O kokia nauda iš tokios moters? Ką ji nuveikė visuomenei? Juk ji galvoja tik apie drabužius, kailius ar brangenybes? Aš klausiu, kokia iš jos nauda?

— Jūs ir aš, — ramiai ištarė Puaro, — iš tikrųjų daug protingesni už ledi Stabs. Bet bijau, mes toli gražu ne visuomenės puošmenos.

— Puošmenos!.. — prunkštelėjo Alekas.

Jis norėjo tęsti kalbą, bet jį nutraukė: į kambarį sugrįžo misis Oliver ir kapitonas Vorbartonas.

4 skyrius

— Jums reikėtų apžiūrėti kelrodžius ir kitus žaidimo atributus, mesjė Puaro, — atsikvėpusi tarė misis Oliver.

Puaro pakilo ir klusniai nuėjo paskui juos.

Tryse jie perėjo per holą ir išėjo į nedidelį paprastai apstatytą, panašų į tarnybines patalpas, kambarį.

— Lemtingas ginklas kairėje, — pastebėjo kapitonas Vorbartonas, parodydamas ranka kortų stalelį. Ant žalios gelumbės buvo padėtas mažas pistoletas, gabalas švininio vamzdžio su grėsminga ruda rūdžių dėme, mėlynas buteliukas, ant kurio buvo etiketė "Nuodai", gabalas virvės skalbiniams džiauti ir švirkštas.

— Tai įkalčiai, — paaiškino misis Oliver, — o štai įtariamieji.

Ji padavė Puaro kortelę. Susidomėjęs jis perskaitė:

"Įtariamieji:

Estela Glin — žavinga ir mįslinga jauna moteris, pulkininko Blanto, vietinio skvairo viešnia.

Pulkininko duktė Džoana — Piterio Hėjaus, jauno mokslininko-atomininko žmona.

Mis Viling — ekonomė;

Kvajetas — dvaro tarnas;

Maija Stavska — jauna turistė;

Estebanas Lojola — nekviestas svečias."

Puaro atsigręžė į misis Oliver.

— Gana išsamus veikėjų sąrašas, — mandagiai pastebėjo jis. — Bet leiskite paklausti, madam, ką gi darys varžybų dalyviai.

— Apverskite kortelę, — pasufleravo kapitonas Vorbartonas.

Kitoje kortelės pusėje buvo užrašyta:

"Pavardė ir adresas

Išvada

Žudiko pavardė

Ginklas

Motyvas
Laikas ir vieta
Išvados."

— Tokią kortelę, bloknotą ir pieštuką užrašyti ar nusipiešti kelrodžius raktus, — greitai ėmė aiškinti kapitonas Vorbartonas, — gaus kiekvienas žaidimo dalyvis. Užuominos bus šešios. Jos bus surenkamos pamažu, einant nuo vienos prie kitos, kaip ir ieškant lobio. O žudymo priemonės bus paslėptos įvairiose įtartinose vietose. Štai pirma užuomina — fotonuotrauka. Kiekvienas pradės ieškojimus nuo jos.

Puaro paėmė nedidelę nuotrauką ir raukydamasis ėmė tyrinėti ją. Paskui apvertė ją aukštyn kojom ir tebežiūrėjo su nenuovokia išraiška. Vorbartonas šyptelėjo.

— Sąmojinga nuotrauka, argi ne? — paklausė savimi patenkintas. — Viskas labai aišku, kai žinai, kas tai yra.

Puaro nežinojo, ir jam buvo labai apmaudu.

— Langas su grotomis? — paklausė jis.

— Šiek tiek panašu. Ne, tai — teniso tinklo dalis.

— Aha! — Puaro vėl pažvelgė į fotografiją. — Taip, iš tikrųjų. Jūs teisus.

— Viską lemia tai, kaip žiūrima į daiktus, — nusijuokė Vorbartonas.

— Jūs visiškai teisus.

— Antra užuomina bus paslėpta dėžutėje po teniso tinklo vidurine dalimi. Dėžutėje bus šis tuščias buteliukas ir žievės kamštis.

— Tik, matote, — nekantriai įsikišo misis Oliver, — kamštį galima ant buteliuko užsukti. Taigi, tai ir yra užuomina.

— Aš žinau, madam, jūs visada labai išradinga, bet aš nelabai suprantu...

— O, žinoma, — nutraukė jį misis Oliver. — Turime trumpą apibūdinimą — kaip periodiniuose žurnaluose. Ar lapeliai pas jus? — ji kreipėsi į kapitoną Vorbartoną.

— Jų dar neatsiuntė iš spaustuvės.

— Bet jie juk žadėjo!

— Žinau, žinau. Visi žada. Jie bus paruošti prieš še-

šias. Aš juos parvešiu.

— Gerai.

Misis Oliver sunkiai atsiduso ir atsigręžė į Puaro.

— Tada aš trumpai jums išdėstysiu anotaciją. Tik aš — nelabai gera pasakotoja. Man visa aišku, kai rašau, bet, kai pasakoju, išeina baisiai painiai. Štai kodėl aš niekada nė su kuo neaptarinėju savo kūrinių siužetų. Anksčiau esu bandžiusi, bet greitai įsitikinau — į mane tik žiūri tuščiu žvilgsniu ir kalba: "Ė-ė... taip, bet... aš nesuprantu, kas gi įvyko... ne, tikriausiai romano neišeis". Tarsi perlietų šaltu vandeniu. O vis dėlto tai netiesa: kai rašau, viskas susiklosto gerai!

— Taigi. Piteris Hėjus — jaunas mokslininkas atomininkas. Manoma, kad jis parsidavęs komunistams. Dabar madinga visas nuodėmes suversti komunistams. Jis vedęs Džoaną Blant, o pirmoji žmona mirusi. Iš tikrųjų ji nenumirė, ir staiga pasirodo, kadangi ji — slapta agentė arba, ne... Noriu pasakyti, jog iš tikrųjų ji — greičiausiai ne turistė, o agentė-žmona. O Lojola ateina — ar kad susitiktų su Maija, ar kad ją sektų. Bet šią akimirką gauna grasinantį laišką. Jį galėjo parašyti ir ekonomė, ir tarnas... Pastebima pradingus pistoletą ir, kadangi nežinoma, kam laiškas adresuotas... O per pietus atsitiktinai iškrenta švirkštas... Ji staiga dingsta...

Misis Oliver staiga nutilo, labai teisingai įvertinusi Puaro reakciją.

— O, aš žinau, — užjaučiamai tarė ji, — visa tai atrodo be jokio ryšio, bet, patikėkite, kai jūs žvilgtelėsite į anotaciją, pamatysite, kad viskas labai suprantama.

— Ir vis dėlto, — pridūrė ji, — pati istorija nėra itin reikšminga, ar ne? Turiu galvoje — jums. Visa, ko norime iš jūsų, — kad įteiktumėte prizus, labai gerus prizus: pirmas prizas — sidabrinis pistoleto formos portsigaras; be to, tartumėte kelis žodžius apie puikius nugalėtojo sugebėjimus!

Puaro pagalvojo: "Iš tikrųjų reikia turėti puikių sugebėjimų, norint tapti nugalėtoju". Jis labai abejojo, ar apskritai kas nors nugalės. Žaidimo schema ir jo dalyvių veiksmai jam atrodė apsupti neperregimos miglos.

— Na, — linksmai tarė kapitonas Vorbartonas, žvilg-

terėjęs į laikrodį, — aš turbūt važiuosiu pas spaustuvininkus ir atsiimsiu lapelius.

— Ak, o kas bus, jeigu jie nepabaigė... — atsiduso misis Oliver.

— Pabaigė. Viskas kaip reikiant. Aš skambinau. Iki!

Jis išėjo.

Misis Oliver tuojau sugriebė Puaro už rankos ir, kimiai šnibždėdama, paklausė:

— Na?

— Kas — na?

— Ar ką aptikote? Ką nors įsiminėte?

Su švelniu priekaištu balse Puaro atsakė:

— Visi ir viskas man atrodo labai normalu.

— Normalu?

— Na, gal pavartojau ne tą žodį. Ledi Stabs, kaip jūs tvirtinate, aiškiai nenormali, o misteris Legis, atrodo, protingesnis, nei derėtų.

— O, ar jam visa gerai, — irzliai paklausė misis Oliver. — Jis nerviškai sukrėstas.

Puaro neėmė įrodinėti, jog paskutiniams jos žodžiams truputį trūksta logikos, o apsimetė, jog klausosi tik paviršutiniškai.

— Reikia manyti, rengimasis tokio pobūdžio pramogai tam tikra dalimi veikia kiekvieną dalyvį, tai natūralu: vieni pagyvėja, kiti — smarkiai jaudinasi, treti — pajunta bendrą nuovargį ar nervinį sukrėtimą. Jei galėjote pastebėti...

— Tss! — misis Oliver vėl sugriebė jį už rankos. — Kažkas ateina.

Tai, kas vyksta, vis labiau panėšėjo į prastą melodramą, ir Puaro pajuto, jog ir pats ima irzti.

Tarpdury pasirodė malonus mis Brevis veidas.

— O, štai kur jūs, mesje Puaro. Aš ieškau jūsų, noriu parodyti jums

Ji nusivedė jį laiptais į viršų, ir, paėjėję trumpu koridoriumi, įsuko į erdvų kambarį, iš kurio atsivėrė upės vaizdas.

— Vonia priešais. Seras Džordžas mano, jog reikėtų

įrengti daugiau vonios kambarių, bet tada sumažėtų gyvenamųjų patalpų. Viliuosi, jog jums čia bus patogu?

— Taip, be abejo, — Puaro vertinančiai nužvelgė knygų spintą, stalinę lempą ir dėžutę su užrašu "Biskvitai šalia lovos". — Atrodo, šiuose namuose viskas tobulai sutvarkyta. Kam turėčiau padėkoti — jums ar žaviajai savo šeimininkei?

— Ledi Stabs leidžia visą savo laiką, prižiūrėdama save, — kandžiai atsakė mis Brevis.

— Labai spalvinga jauna ypata, — mąsliai ištarė Puaro.

— Būtent...

— Kita vertus, ar ji ne... Atleiskite, — nutraukė savo mintį, — aš tiesiog nekuklus ir noriu sužinoti tokių dalykų, apie kuriuos tikriausiai nevertėtų užsiminti.

Mis Brevis įdėmiai pasižiūrėjo į jį.

— Ledi Stabs labai tiksliai žino, ką daranti, — sausai pasakė ji. — Ji, kaip jūs pasakėte, labai spalvinga ypata, o be to, dar ir labai gudri.

Mis Brevis nusisuko, ir, Puaro nespėjus kilstelti antakių iš nuostabos, išėjo iš kambario. "Ak štai ką mano veiklioji mis Brevis. Bet ar iš tiesų ji taip mano? Ar tai pasakyti ją paskatino ypatingi sumetimai? Ir kodėl ji tokius dalykus pranešė jam, naujam žmogui? Gal kaip tik todėl, kad jis čia naujas? Tikriausiai taip. Ir dar todėl, kad jis — svetimšalis." Iš savo patirties Erkiulis Puaro jau seniai žinojo: daugelis anglų neteikia ypatingos reikšmės tam, ką jie kalba užsieniečiams.

Apie tai pagalvojęs jis paniuro, neregintį žvilgsnį įsmeigdamas į duris, pro kurias išėjo mis Brevis. Paskui priėjo prie lango ir ėmė žiūrėti į lauką. Taip stovėdamas, jis pamatė išeinančias iš namų ledi Stabs ir misis Foliat. Kurį laiką jos stovėjo prie didelės magnolijos ir šnekėjosi. Greitai misis Foliat atsisveikino galvos linktelėjimu, pakėlė nuo žemės savo sodo pintinę ir pirštines ir nužingsniavo alėja. Gal minutę ledi Stabs žiūrėjo jai iš paskos, po to instinktyviai nusiskynė magnolijos žiedą, jį pauostė ir pasuko takeliu, vedančiu pro medžių tankmę link upės. Ji tik sykį apsi-

žvalgė, prie dingdama iš akių. Iš už magnolijos ramiai išėjo Maiklas Veimenas. Jis neryžtingai pastovėjo, o po to pranyko už medžių paskui aukštą ir liekną moters figūrą.

" Gražus ir energingas jaunuolis, — pagalvojo Puaro. — Neabejotinai patrauklesnės išvaizdos nei seras Džordžas Stabsas..."

Bet, jeigu ir taip, kas iš to? Panašių pavyzdžių gausu žmonijos istorijoje. Turtingas, išoriškai nepatrauklus, vidutinio amžiaus vyras, jauna ir graži, pakankamai protinga arba pakankamai kvaila žmona, ir gražus įsimylėjęs jaunuolis. Nejau tai galėjo paskatinti misis Oliver taip atkakliai reikalauti, kad jis atvažiuotų? Misis Oliver, be abejo, yra lakios vaizduotės, bet...

— Na galų gale, — garsiai sumurmėjo Erkiulis Puaro, — aš gi ne konsultantas įvykusio ar numatomo adiultero klausimais.

O apskritai ar buvo pagrindo jos neįprastai idėjai — kažkas čia nešvaru? Misis Oliver neįtikėtinai pakrika moteris, Puaro negalėjo suvokti, kaip jai pavyksta sukurti rišlias detektyvines istorijas. Bet vis dėlto, nepaisant to pakrikumo, ji dažnai stebindavo jį savo netikėtu tiesos suradimu.

— Maža laiko... Labai maža, — suniurnėjo jis. — Ar pagrįsti misis Oliver įtarinėjimai? Matyti, taip. Bet kur jie glūdi? Kodėl? Man reikia kuo daugiau sužinoti apie šio namo gyventojus. Bet kas man ką nors pasakys?..

Jis pačiupo skrybėlę (Puaro niekada nerizikuodavo išeiti vakare neprisidengęs galvos) ir išskubėjo iš kambario. Kažkur iš toli sklido valdingas misis Masterton lojimas, o visai greta girdėjosi sero Džordžo balsas. Jame skambėjo gašlios gaidelės:

— Velniop čadrą. Aš noriu matyti jus savo namuose, Pegi. Rytoj užeisiu pas jus sužinoti savo lemties. Ką tu manai, a?

Pasigirdo lengvos grumtynės ir sujaudintas Pegi balsas:

— Nežinau, Džordžai.

Puaro kilstelėjo antakius ir išsmuko pro labai laiku pa-

sitaikiusias šonines duris. Jis greitai nužingsniavo keliu, kuris, anot jo, būtinai turėjo kurioje nors vietoje susijungti su pagrindine alėja.

Manevras pasisekė: pagrindinėje alėjoje jis susidūrė su misis Foliat. Truputėlį uždusęs, jis galantiškai pasisiūlė padėti.

— Malonėkite, madam?...

— Ak, dėkui jums, mesje Puaro, jūs labai malonus. Bet pintinė visai lengva.

— Leiskite man panešėti ją iki jūsų namų. Jūs gyvenate netoliese?

— Dabar aš gyvenu namelyje prie vartų. Seras Džordžas toks geras, kad jį nuomuoja man.

"Namelis prie buvusio jos dvaro vartų... Kaip ji į tai reaguoja? Ką jaučia? Jos savitvarda stebėtina", — Puaro negalėjo suprasti jos jausmų.

Jis prašneko apie kitką.

— Ledi Stabs daug jaunesnė už savo vyrą, tiesa?

— Dvidešimt trejais metais.

— Ji labai patrauklios išvaizdos.

— Heti — žavus mielas kūdikis, — ramiai pasakė misis Foliat.

Jis laukė ne tokio atsako.

— Matote, aš labai gerai ją pažįstu, — tęsė ji. — Kurį laiką ją globojau.

— To aš nežinojau.

— Iš kur jūs žinosite? Tai kiek liūdna istorija. Jos tėvai turėjo cukraus plantacijų Vest Indijoje. Per žemės drebėjimą sudegė jų namas. Tėvai, broliai ir seserys žuvo. Pati Heti tuo metu buvo viename vienuolyno pensione, netoli Paryžiaus. Vargšė mergytė staiga liko be artimųjų. Patikėtiniai nusprendė paskirti Heti globėją, o po to, kai ji pagyvens šiek tiek laiko užsienyje, pristatyti visuomenei. Globoti ėmiausi aš. Kai reikia, aš galiu suteikti sau tam tikro blizgesio, — pridūrė šykščiai šypsodamasi. — Be to, aš turiu kai kokių ryšių — paskutinysis gubernatorius buvo artimas mūsų draugas.

— Natūralu, madam, viską aš suprantu.

— Šis užsiėmimas man buvo labai parankus, kadangi pati išgyvenau labai sunkų metą. Mano vyras mirė prieš pačią karo pradžią. Vyresnysis sūnus tarnavo laivyne ir žuvo, nuskendus laivui. Jaunesnysis grįžo iš Kenijos, kur praleido daug metų, įstojo į desantinį būrį ir buvo užmuštas Italijoje. Man buvo lemta išgyventi tris artimųjų mirtis. Ir teko parduoti šį namą. Mano būsena buvo baisi, ir džiaugiuosi, kad galėjau prasiblaškyti, keliaudama bei rūpindamasi savo globotine. Aš labai pamilau Heti, pamilau tikriausiai dar ir dėl to, kad greit pastebėjau, jog, švelniai tariant, ji negalėjo tinkamai pasirūpinti savimi. Supraskite mane, mesje Puaro. Heti — ne silpnaprotė. Ji, kaip žmonės sako, "paprastos sielos" — klusni, lengvai paveikiama, ją nesunku apgauti. Džiaugiuosi, kad ji iš esmės liko be pinigų. Jei turėtų palikimą, jos padėtis būtų daug sunkesnė. Ji patikdavo vyrams. Iš prigimties būdama švelni ir mylinti, lengvai prisirišdavo prie žmonių ir pasiduodavo jų įtakai. Nebuvo galima palikti jos be priežiūros. Galutinai užbaigiant Heti tėvų bylą, paaiškėjo, kad plantacijos nuskurdintos, o skolų daugiau, nei turto. Aš galėjau tik dėkoti likimui, kad toks žmogus, kaip seras Džordžas, pamilo ją ir pasipiršo.

— Tikriausiai tai buvo nebloga išeitis iš tos padėties, — pastebėjo Puaro.

— Ir nors seras Džordžas, — tęsė misis Foliat, — viską gyvenime pasiekęs pats, yra gana vulgarus, bet jis geras ir iš tiesų padorus žmogus. Be to, jis labai turtingas. Nepriskiriu jo prie tų vyrų, kuriems reikia dvasiškai bendrauti su žmona. Šiuo atveju tai net gerai. Jam reikia pačios Heti, ir tik jos. Jai gi patinka drabužiai ir brangenybės, ji meili, klusni ir visiškai laiminga su juo. Labai džiaugiuosi, kad visa taip susiklostė, kadangi kaip tik aš įtikinau ją priimti jo pasiūlymą. Jeigu viskas būtų pakrypę bloga linkme, — jos balsas virptelėjo, — kaltė dėl šios santuokos atitektų tik man. Juk jis daug vyresnis už ją. O Heti — tokia silpnavalė. Kas tik bendrauja su ja, gali jai įteigti bet ką.

— Man atrodo, — tarė Puaro pritardamas, — jūs pa-

sielgėte gana protingai, apvesdindama juos. Aš nesu romantikas kaip visi anglai. Tuokiantis nepakanka atsižvelgti vien į romantiką. O dėl Neshauzo, — pridūrė jis, — tai gražiausias kampelis, kaip iš ano pasaulio.

— Kadangi Nesą teko parduoti, — pasakė misis Foliat vos virpančiu balsu, — aš džiaugiuosi, kad jį nupirko seras Džordžas. Karo metais name apsistodavo kareiviai, o vėliau jį buvo galima parduoti ir paversti viešbučiu ar mokykla. Negalėjau įsivaizduoti jo kambarių be ankstesnio jų grožio, su naujomis sienomis bei pertvaromis. Mūsų kaimynai Flečeriai iš Hudouno parko irgi turėjo parduoti savo dvarą. Dabar ten jaunimo viešbutis. Žinoma, gerai, kad jauni žmonės turi tokią gražią vietelę. Laimė, Hudounas buvo pastatytas vėlyvaisiais Viktorijos epochos metais ir nepasižymi ypatingomis architektūrinėmis vertybėmis. Taigi, perstatymas jam nepakenkė. Deja, kai kurie jaunuoliai vaikšto per mūsų sklypą. Tai labai nervina serą Džordžą. Tiesa, jie dažnai sužaloja retus krūmokšnius, nupjaustydami ar nulauždami šakeles. Jie eina pro čia, nes taip tiesesnis kelias į perkėlą per upę.

Dabar juodu stovėjo prie vartų. Jos namelis — nedidelis vienaukštis pastatas buvo šiek tiek nutolęs nuo kelio gilyn į tvarkingą sodelį, aptvertą tiesiomis lentelėmis.

Padėkojusi Puaro, misis Foliat pasiėmė pintinę.

— Man visuomet patikdavo šis namelis, — pasakė ji, meiliai žiūrėdama į savo būstą. — Jame trisdešimtį metų gyveno mūsų vyresnysis sodininkas Merdelas. Namelis man patinka labiau nei viršutinis kotedžas, nors seras Džordžas jį išplėtė ir atnaujino. Bet tai padaryti reikėjo. Naujasis mūsų vyresnysis sodininkas — visai dar nesenas žmogus, turįs jauną žmoną. O jaunos moterys dabar negali apsieiti be elektrinių lygintuvų, šiuolaikinių plytelių, telvizorių ir panašių daiktų. Negalima atsilikti nuo laiko... — — ji atsiduso. — Dvare beveik nebeliko anksčiau gyvenusių žmonių — vien nauji veidai...

— Mane džiugina, madam, kad jūs pagaliau suradote

savo uostą.

— Jūs prisimenate šias Spenserio eilutes:

"Džiugi dykystė po visų vargų,
Po jūros štormų — gera žemę jaust.
Džiugu gyventi po bėdų slogių,
Galop — prie amžinybės prisiglaust."

Ji nutilo, o paskiau, nekeisdama tono pasakė:

— Pasaulis labai ištvirkęs, mesje Puaro. Ir labai daug jame piktų žmonių. Tikriausiai jūs tai žinote, kaip ir aš. Šito nesakau jauniems, tai gali juos priblokšti, bet tai tiesa... Taip, pasaulis labai nedorovingas...

Ji maloniai nusilenkė jam, pasisuko ir įėjo į namą. Tarsi sustingęs Puaro stovėjo vienoje vietoje ir nustebęs žiūrėjo į užsidariusias duris.

5 skyrius

Nusiteikęs paieškoms, Puaro išėjo pro vartus ir ėmė leistis žemyn stačiu vingiuotu keliu. Netrukus jis atsidūrė ties prieplauka. Ant didelio varpo, pakabinto ant grandinės, buvo užrašyta: "Keltui iškviesti". Prieplaukoje plūduriavo daug valčių. Prie vieno iš knechtų stovėjo iškaršęs senis ašarotomis akimis. Vilkdamas kojas, jis priėjo prie Puaro.

— Ar norite persikelti, sere?

— Ne, dėkui. Aš tiesiog išėjau iš Neshauzo truputėlį pavaikštinėti.

— O, jūs iš Neshauzo? Dirbau tenai, būdamas jaunas. Mano sūnus — irgi. Jis buvo vyresnysis sodininkas. O aš daugiau tąsiausi su valtimis. Senasis skvairas Foliatas mėgo laivus. Plaukiodavo burlaiviu bet kokiu oru. O majoras, jo sūnus, to nemėgdavo. Jis mylėjo arklius. Daug jiems išleisdavo pinigų. Jam tiek ir tereikėjo — arklių ir vyno. Sunku buvo jai, jo žmonai, su juo. Jūs tikriausiai matėte ją, dabar gyvena namelyje prie vartų.

— Taip, aš ką tik ją ten palydėjau.

— Nutuokia sodininkystėje, tai ji sodino šiuos krūmokšnius. Net per karą, kai jaunieji džentelmenai, jos sūnūs, išėjo į frontą. Prižiūrėjo juos, rūpinosi, kad jų nelaužytų.

— Didelė kančia — netekti dviejų sūnų.

— Sunkus jos gyvenimas, o ką padarysi. Vargas dėl vyro, dėl jaunųjų džentelmenų — irgi... Ne dėl misterio Henrio, ne. Jis buvo labai geras džentelmenas, visas į senelį. Ir burlaiviu mėgdavo plaukioti. Tarnavo laivyne. Tai misteris Džeimsas sukeldavo jai daug skausmo. Skolos ir moterys, o paskiau ir pamišėlio būdas. Nėr šeimos be nevykėlio. Jam kare pasitaikė proga pasižymėti. Daugelis nemokančių padoriai gyventi taikos metu didvyriškai miršta kare. Mirtis kare visada laikome didvyriška.

— Vadinasi Nese iš Foliatų giminės daugiau nieko nebeliko, — pastebėjo Puaro.

Sklandi senio kalba staiga nutrūko.

— Jūsų teisybė, sere. Viskas taip, kaip jūs sakote.

Puaro smalsiai pažvelgė į jį.

— Dabar čia gyvena seras Džordžas Stabsas. Ką žmonės mano apie jį?

— Mes manom — jis baisiai turtingas, — atsakė senis.

Jo balsas nuskambėjo sausai.

— O apie jo žmoną?

— O, tai graži ledi iš Londono. Iš jos nėr naudos net sodui. Sako, jai ne visi namie.

Jis reikšmingai paplekšnojo delnu viršugalvį.

— Nelabai gerai šneka apie ją. Ji čia jau daugiau kaip metai. Nusipirko sodybą ir viską suremontavo. Dvaras dabar kaip naujas. Aš atsimenu tą dieną, kai ji atvyko, lyg vakar tai būtų buvę. Atvažiavo vakare, tiksliai prisimenu. Ką tik buvo praūžusi baisi audra. Tokios neatmenu, kiek gyvenu. Išrovė medžius. Vienas buvo nuvirtęs skersai kelio. Mums skubiai teko jį supjaustyti ir nunešti nuo kelio, kad galėtų pravažiuoti mašina. Po to dar didelis ąžuolas nugriuvo, prispausdamas po savim ir kitus medžius. Kokia maišatis buvo!

— Ten, kur dabar stovi “užgaida”?

Senis nusisuko ir pasišlykštėdamas nusispjovė.

— "Užgaida"... Tikra paikystė. Seniau Foliatai užgaidų neturėjo. Tai vis jos malonybė, naujojo ledi sugalvojo. Nepraėjo nė trys savaitės, kai jie atvažiavo, o jau pastatė šią "užgaidą". Aš esu įsitikinęs, kad ji įkalbėjo serą Džordžą. Labai kvailas vaizdas. Styro tarp medžių kaip pagonių šventykla. Na, būtų pastatę netašyto akmens pavėsinę su spalvotais stiklais... Aš nieko prieš nepasakyčiau.

Puaro pasistengė nuslėpti šypseną.

— Londono ledi vaizduotė savotiška, — tarė jis. — Liūdna, kad dabar čia nebėra Foliatų.

— Netikėkite tuo, sere, — jis seniokiškai nusijuokė švilpteldamas. — Foliatai visada bus Nese.

— Bet dvaras priklauso serui Džordžui Stabsui.

— Galbūt ir priklauso,bet Foliatas čia vis dėlto yra... O Foliatai gudrūs!

— Ką jūs tuo norite pasakyti?

Senis pašnairavo į jį.

— Misis Foliat gyvena namelyje prie vartų, a? — paklausė jis.

— Ta-aip, — iš lėto nutęsė Puaro. — Misis Foliat gyvena namelyje prie vartų... Ir pasaulis labai ištvirkęs... Ir visi žmonės labai pikti...

Senis įdėmiai pasižiūrėjo į jį.

— A, — tarė jis. — Jūs kai ką tikriausiai sužinojote.

Jis nukėblino į savo vietą.

— Bet ką sužinojau aš? — susijaudinęs pats savęs paklausė Puaro, lėtai kopdamas atgal, prie namo.

Erkiulis Puaro labai rūpindavosi savo išore, ypatingą dėmesį skirdamas savo ūsams. Tankūs jų šeriai, sustandinti kvapniu kremu, teikė jam gan rūsčią išraišką. Puaro, per žingsnį ar du atsitraukęs nuo veidrodžio, įdėmiai apžiūrėjo save ir liko visiškai patenkintas tuo, ką išvydo jame.

Suskambo gongas, ir jis nulipo žemyn.

Tarnas, ką tik meistriškai skambinęs gongu savo kreš-

čendo-forte-diminuendo-ralentano, kabino jį ant sienos. Tamsus, melancholiškas jo veidas buvo patenkintas.

Puaro prisiminė: "... anoniminis grėsmingas laiškas. Jį galėjo parašyti ar ekonomė, ar tarnas..." Šitas buvo panašus į šantažuotoją. Įdomu, ar misis Oliver paveikslus savo scenarijui ėmė iš gyvenimo?...

Per holą ėjo mis Brevis. Ji vilkėjo ryškią gėlėto šifono suknelę, kuri jai visiškai netiko. Puaro prisigretino prie jos ir paklausė:

— Ar pas jus yra ekonomė?

— O ne, mesje Puaro. Mūsų laikais ekonomių niekas nesamdo. Nebent didelių namų savininkai. Šiuose namuose aš ir esu ekonomė, kartais labiau ekonomė, nei sekretorė.

Ji pašaipiai šyptelėjo.

— Vadinasi, jūs — ekonomė? — susimąstęs ištarė Puaro.

Jis neįsivaizdavo, kad ji galėtų šantažuoti, rašyti grasinančius laiškus. Kitas dalykas — šiaip anoniminiai laiškai. Jam teko susidurti su tokiais laiškais. Juos rašydavo gan solidžios ir patikimos moterys, aplinkiniams nekėlusios jokių įtarimų.

— Kokia jūsų tarno pavardė?

— Hendonas, — kiek nustebusi atsakė mis Brevis.

Puaro atsitokėjęs paskubėjo paaiškinti.

— Man atrodo, aš jį esu kažkur matęs anksčiau.

— Galimas daiktas, — atsakė mis Brevis. — Tokie žmonės neišbūna vienoje vietoje ilgiau kaip keturis mėnesius ir pabuvoja visoje Anglijoje esančiose vietose. Juolab, kad dabar ne tiek jau daug žmonių, leidžiančių sau samdytis tarnus ir virėjus.

Jie įėjo į svetainę. Seras Džordžas, kažkaip nenatūraliai atrodantis su striuke, pasiūlė svečiams chereso. Misis Oliver buvo apsirengusi plieno spalvos atlasinę suknelę. Aksominė ledi Stabs galvutė buvo palinkusi prie madų žurnalo.

Džimas Vorbartonas, Alekas ir Pegi aptarinėjo rytdienos šventės detales.

— Vakare mūsų laukia daugybė darbo, — perspėjo su-

tuoktinius Vorbartonas. — Jokių bridžų. Visi dirbsime. Mums dar reikia parašyti daug skelbimų ir nupiešti didelę iškabą būrėjai. Kaip ją pavadinsime? Madam Zuleika? Esmeralda? Ar čigonų karaliene Lala?

— Geriau tegu ji būna egzotiška. Kaimo vietovėje čigonų nemėgsta, — tarė Pegi. — Neblogai skamba Zuleika. Aš atsinešiau dažų ir manau, jog Maiklas galės iškabą apipiešti besiraitančiomis gyvatėmis.

— Tuomet galbūt geriau tiks Kleopatra, o ne Zuleika?

Tarpdury išdygo Hendonas.

— Stalas padengtas, gerbiamos ledi.

Visi suėjo į valgomąjį. Ant pailgo stalo degė žvakės. Kambarys prisipildė šešėlių.

Vorbartonas ir Alekas Legis sėdėjo šalia šeimininkės. Puaro — tarp misis Oliver ir mis Brevis. Mis Brevis dalyvavo bendrame gyvame pašnekesyje apie paskutinius pasirengimus rytdienai.

Misis Oliver prie stalo sėdėjo tylėdama tarsi perekšlė ant kiaušinių, o paskui ji prabilo, prieštaraudama pati sau.

— Netrukdykite man, — kreipėsi ji į Puaro. — Dabar aš stengiuosi prisiminti, ar ko nepamiršau.

Seras Džorždas nuoširdžiai nusijuokė.

— Ieškote lemtingos klaidos, ar ne? — pastebėjo jis.

— Nieko nepadarysi. Visada kas nors netikėtai ima ir išlenda. Kartais pastebi klaidą, kai knyga jau spausdinama. Tuomet tai — jau tragedija.

Jos veide atsispindėjo šis jausmas. Ji atsiduso.

— Bet įdomiausia, kad dauguma tos klaidos nepastebi. Aš visada sakau sau: “Gal tik virėjas pastebi, kad keli kotletai lieka nesuvalgyti?” Kiti apie juos ir nepagalvoja”.

— Jūs mane sudominote, — ištarė Maiklas Veimenas priešingame stalo gale. — Prašyčiau, daugiau neaiškinkite. Aš pasuksiu galvą, kai maudysiuosi.

Misis Oliver šyptelėjo jam ir paniro į savo apmąstymus.

Ledi Stabs irgi tylėjo. Kartais ji nusižiovaudavo. Vorbartonas, Alekas Legis ir mis Brevis šnekėjosi, nesidomėdami ja.

Išeidama iš valgomojo, ledi Stabs sustojo prie laiptų.

— Einu miegoti, — paskelbė ji. — Aš labai noriu miego.

— O, ledi Stabs, — šūktelėjo mis Brevis, — mes turime tiek daug darbo. Tikėjomės, kad jūs mums padėsite.

— Žinau. Bet aš einu miegoti.

Jos žodžiai nuskambėjo aikštingai lyg mažo vaiko. Ji pasuko savo galvą į serą Džordžą:

— Aš pavargau, Džordžai. Ar tu neprieštarausi, kad atsigulsiu?

— Eik ir gerai išsimiegok, Heti. Rytoj tu turi būti žvali.

Jis švelniai pabučiavo ją, ir ji užlipo į viršų, visiems pamojusi rankute:

— Labanakt.

Seras Džordžas jai nusišypsojo. Mis Brevis piktai įkvėpė oro ir nusigręžė.

— Eime! Visi! — tarė ji ncnatūraliai linksmai. — Reikia padirbėti.

Netrukus kiekvienas ką nors darė. Kadangi mis Brevis negalėjo vienu metu būti visur, greitai paaiškėjo dezertyrai. Maiklas Veimenas, nupiešęs ant afišos piktą gyvatę ir užrašęs žodžius: “Madam Zuleika išpranašaus jums likimą”, kažkur tyliai dingo. Alekas Legis, atlikęs kelias nereikšmingas užduotis, nesislėpdamas išėjo ir daugiau nebepasirodė. Energingai ir sąžiningai triūsėjo vien moterys. Erkiulis Puaro, pasekdamas savo šeimininkės pavyzdžiu, anksti atsigulė miegoti.

Kitą rytą Puaro nulipo pusryčiauti pusę dešimtos. Daugelis karštų patiekalų buvo pastatyti ant elektrinio kaitintuvo. Seras Džordžas valgė tradicinius sveiko anglo pusryčius — kiaušinienę su pienu, bekonieną ir inkstus. Misis Oliver ir mis Brevis — tą patį, bet šiek tiek mažiau. Maiklas Veimenas valgė šaltą kumpį. Ir tik ledi Stabs buvo abejinga turtingam mėsiškų patiekalų asortimentui. Ji lėtai kramtė plonytę džiūvėsiuko kriaukšlelę ir mažais gurkšneliais siurbčiojo juodą kavą. Ji dėvėjo didelę skrybėlaitę, kuri buvo visiškai nereikalin-

ga prie stalo.

Mis Brevis guviai dėliojo rytmetį gautus laiškus į kelias krūveles, ir tuos, kurie buvo adresuoti serui Džordžui, tuoj pat atiduodavo jam.

Ledi Stabs gavo tris laiškus. Dviejuose buvo sąskaitos, juos ji atsainiai numetė į šalį. Atplėšusi trečiąją, staiga visai garsiai šūktelėjo:

— O!

Šūksnis buvo toks nenuoširdus, kad visi sužiuro į ją.

— Tai nuo Etjeno, — ištarė ji, — nuo mano pusbrolio Etjeno. Jis plaukia čionai jachta.

— Leiskite žvilgterėti, Heti, — seras Džordžas ištiesė ranką. Ji padėjo laišką ant stalo. Jis išlygino lapą ir perskaitė.

— Kas tas Etjenas de Suza? Sakai — pusbrolis?

— Taip. Antros eilės. Aš jo beveik neprisimenu. Jis buvo...

— Na, mano brangioji?

Ji truktelėjo pečiais.

— Nesvarbu. Tai buvo taip seniai. Aš buvau dar visai maža.

— Tu, žinoma, negali jo gerai prisiminti. Bet mums bus malonu jį pamatyti, — nuoširdžiai pasakė seras Džordžas. — Gaila, šiandien šventė, bet mes pakviesime jį pietų. O galbūt pavyks įkalbėti jį paviešėti pas mus vieną kitą dienelę. Aprodysime jam savo valdas.

Seras Džordžas iš tikrųjų buvo nuoširdus ir svetingas kaimo skvairas.

Ledi Stabs nieko neatsakė. Ji nulenkė galvą ir susimąsčiusi įsižiūrėjo į savo kavos puodelį.

Kalba vėl pakrypo apie šiandienos šventę. Pokalbyje nedalyvavo tik Puaro. Jis susidomėjęs stebėjo grakščią egzotišką figūrėlę gale stalo. Norėjo sužinoti, kokios mintys knibždėjo šioje galvutėje. Tą pačią akimirką krustelėjo jos blakstienos, ir ji vogčiomis žvilgtelėjo į jį. Ji žiūrėjo taip skvarbiai, kad jis net krūptelėjo. Vos tik jų akys susitiko, jos žvilgsnis virto šaltu, apskaičiuotu, įtemptu.

Gal jam tik taip pasirodė? Kaip bebūtų, ne veltui paplitusi nuomonė, jog protiškai nepilnaverčiai žmonės labai dažnai parodo įgimtą gudrumą ir klastą, kartais nustebindami net jų artimuosius ir gerus pažįstamus?

Jis pamanė, jog ledi Stabs, be abejo, — mįslė. Įvairūs žmonės reiškė visiškai priešingas nuomones apie ją. Mis Brevis užsiminė, jog ledi Stabs labai gerai žino, ką daro. Misis Oliver aiškiai mano ją esant pusprote, o misis Foliat, pažinojusi ją ilgoką laikotarpį, tik prasitarė apie kai kuriuos nenormalumus ir būtinumą rūpintis ja.

Mis Brevis greičiausiai turėjo išankstinę nuomonę. Ji nemėgo ledi Stabs, kad ta tuščia ir abejinga. Puaro parūpo, ar mis Brevis buvo sero Džordžo sekretorė anksčiau, prieš jo santuoką. Jeigu buvo, natūralu, kad ją piktino nauja tvarka.

Pats Puaro visiškai pritarė misis Foliat ir misis Oliver — iki šio ryto. Bet ar galėjo jis remtis tuo, kas jam kartą pasirodė?

Ledi Stabs staiga pakilo iš užstalės.

— Man skauda galvą, — tarė ji. — Aš eisiu į savo kambarį ir atsigulsiu.

Seras Džordžas sunerimęs pašoko.

— Mano brangioji! Juk tu nesergi, tiesa?

— Ne, tik skauda galvą.

— Bet iki vidurdienio tu pasveiksi?

— Esu įsitikinusi — taip.

— Išgerkite aspirino, ledi Stabs, — skubiai pasiūlė mis Brevis. — Gal jums atnešti?

— Turiu.

Ji nuėjo prie durų. Iš moters rankų iškrito nosinaitė, kurią ji glamžė delne. Einąs iš paskos Puaro nepastebimai ją pakėlė.

Seras Džordžas norėjo palydėti žmoną, bet jį sustabdė mis Brevis.

— O kaip dėl automobilių aikštelės, sere Džordžai? Aš kaip tik rengiuosi duoti nurodymus Mičelui. Ar jūs, kaip ir anksčiau, neatsisakote savo varianto?

Puaro neišgirdo, ką atsakė seras Džordžas, nes išėjo iš kambario. Jis prisivijo namo šeimininkę ant laiptų.

— Madam, jūs pametėte.

Nusilenkdamas padavė jai nosinaitę.

Ji mechaniškai paėmė ją.

— Nejaugi? Dėkui.

— Labai liūdna, madam, kad jūs blogai jaučiatės. Juolab, kad atvažiuoja jūsų pusbrolis.

Ji atsakė iškart lyg prie ugnies prisilietusi:

— Aš nenoriu matyti Etjeno. Aš jo nemyliu. Jis negeras. Visada jis buvo blogas žmogus. Aš jo bijau. Jis padaro baisių dalykų.

Atsidarė valgomojo durys, ir seras Džordžas per holą nuskubėjo link laiptų.

— Heti, vargšelė. Aš padėsiu tau užlipti.

Jis atsargiai ją apkabino, ir juodu ėmė lipti drauge. Sero Džordžo veidas rodė susirūpinimą ir nerimą.

Pažvelgęs jiems pavymui, Puaro apsisuko ir vos nesusidūrė su mis Brevis. Laikydama rankoje kažkokius popierius, ji ryžtingai žengė savo kabineto pusėn.

— Ledi Stabs skauda galvą...

— Nesmarkiau, negu man koją, — griežtai nutraukė jį mis Brevis ir, įeidama į savo kontorėlę, trinktelėjo durimis.

Puaro atsiduso ir pro paradines duris išėjo į terasą.

Šalimais, vadovaujant misis Masterton, tikriausiai ką tik atvažiavusiai nedidele savo mašina, buvo statoma arbatinės palapinė.

Ji pasisveikino su juo.

— Kaip sunku vadovauti tokiems darbams, — pasiskundė ji. — Vis stato ne ten, kur reikia... Ne, Rodžersai! Kairiau, — sulojo ji sodriu balsu. — Kairiau, o ne dešiniau! Ką manote apie orą, mesjė Puaro? Man kažkas nepatinka. Lietus, aišku, viską sugadins. O šįmet tokia nuostabi vasara! Kur seras Džordžas? Reikėtų pasikalbėti su juo dėl vietos automobilių aikštelei.

— Jo žmonai suskaudo galvą, ir ji užlipo į viršų.

— Iki vidurdienio pasveiks, — tvirtai pareiškė misis

Masterton. — Jūs juk žinote, ji mėgsta pramogas. Ateis apsirengusi siaubingais rūbais ir džiūgaus kaip vaikas. Atneškite, prašom, ryšulėlį kuolelių, štai iš tenai. Jų reikia golfo aikštelei.

Šitaip veržliu puolimu pajungusi savo valdžion įžymųjį Puaro, misis Masterton privertė jį dirbti — negailestingai tartum klusnų pameistrį. Trumpomis atokvėpio minutėmis ji teikdavosi su juo šnektelti.

— Manau, jūs patys privalote tai padaryti. Tik kitaip... Tarp kitko, ar esate pažįstami su Eliotais?

Puaro, daug laiko praleidęs Anglijoje, suprato, jog tokie klausimai yra visuomeninio pripažinimo ženklas, ir misis Masterton žodžius reikėjo suprasti taip: "Nors jūs ir svetimšalis, matau, jog esate vienas iš mūsiškių". Ji draugiškai plepėjo toliau.

— Kaip malonu, kad Nesas vėl atgijo. Mes taip bijojome, kad jo nepaverstų viešbučiu. Jūs įsivaizduojate, ką tai reiškia mūsų laikais. Važiuojate per šalį ir visur matote vienodas iškabas: "Pensionatas", "Privatus viešbutis" arba "Automobilių asociacijos viešbutis, turįs teisę prekiauti spirituotais gėrimais". Visur, kur sustojate ar kur einate pašokti, viskas vienoda. Tai liūdna. Aš džiaugiuosi dėl Neso. Vargšė Ema Foliat — irgi. Jos gyvenimas labai sunkus, bet norėčiau pasakyti jums, jog ji niekada nesiskundžia. Seras Džordžas padarė stebuklą Nese. Nežinau, ar tam Ema Foliat turėjo įtakos, ar pasireiškė jo paties įgimti gabumai. Jis turi puikų skonį. Tai neįtikėtina tokio tipo žmogui.

— Jis, kiek suprantu, ne iš valdingųjų džentrių*? — atsargiai paklausė Puaro.

— Iš tikrųjų jis — net ne seras Džordžas. Manau, jog tai jo pravardė. Tikriausiai ji buvo nugirsta lordo Džordžo Stendžerio cirke. Žaisminga, ar ne? Aišku, mes vaizduojame, jog nieko nežinome. Turtingiems žmonėms leistinas nedidelis snobizmas, tiesa? Juokinga, bet vis dėlto, nepaisant kilmės, Džordžą Stabsą gerai priimtų bet kokiuose namuo-

* Džentriai — XVI-XVII a. Anglijoje netituluoti vidutiniai ir smulkieji dvarininkai (*vertėjo pastaba*).

se. Jis — iškasena. Gryniausias aštuonioliktojo amžiaus kaimo skvairo pavyzdys. Jaučiame, jog jis turi kilmingo kraujo. Tėvas — tikriausiai džentelmenas, o motina — kokio nors baro bufetininkė.

Misis Masterton nutraukė savo kalbą, kad aprėktų sodininką:

— Ne prie to rododendro! Dešinėje reikia palikti vietos kėgliams. Dešinėje, ne kairėje!.. Nuostabu, — vėl kreipėsi ji į Puaro. — Negali suprasti, kur dešinė, o kur kairė! Štai Brevis — toji mitri. Nors labai nemėgsta vargšės Heti. Kartais žiūri į ją taip, tarsi norėtų užmušti. Tos mitrios sekretorės labai dažnai būna įsimylėjusios į savo šeimininką. O kaip jūs manote, kur galėjo pradingti Džimas Vorbartonas? Kvaila pasiskirti laipsnį sau. Niekada nebuvęs kariškiu, nė iš tolo nepamatęs vokiečio, vadina save "kapitonu". Nieko nepadarysi: tenka susitaikyti su tuo, kas yra. Beje, jis dirba nuoširdžiai... Tačiau jaučiu, kad gaudo žuvelę drumstame vandenyje. O! Štai ir Legiai.

Pegi dėvėjo plačias kelnes ir geltoną megztinį.

— Atėjome padėti, — džiugiai ištarė ji.

— Darbo daug, — sududeno misis Masterton. — Vadinasi, štai...

Pasinaudojęs tuo, kad misis Masterton atkreipė dėmesį į kitus, Puaro tyliai paspruko. Paskubom pasukęs už namo kampo, jis tapo naujos dramos liudininku.

Dvi jaunuolės su šortais ir ryškiomis palaidinėmis išėjo iš miško ir neryžtingai sustojo, žiūrėdamos į namą. Vieną iš jų — Puaro pažino. Vakar jis pavėžino ją. Pro ledi Stabs miegamojo langą persisvėręs seras Džordžas rūsčiai ėmė rėkti ant jų:

— Jūs pažeidžiate privačios valdos ribas!

— Prašau? — atsiliepė jaunuolė žalia skarute.

— Jūs neturite teisės čia vaikščioti. Privati nuosavybė!

Kita moteris, ryšėjusi ryškiai žydra skarute, stengdamasi aiškiai tarti žodžius, linksmai šūktelėjo:

— Prašau? Nesikumo prieplauka. Ar tai tas kelias?

Prašom.

— Jūs pažeidžiate įstatymą. Jūs pažeidžiate privačios valdos ribas, — rėkė atsakydamas joms seras Džordžas.

— Pakartokite, prašom.

— Ribas pažeidžiate! Čia nėra kelio. Grįžkite atgal. Atgal! Ten, iš kur atėjote.

Kurį laiką jos žiūrėjo, kaip jis gestikuliavo. Paskui ėmė tartis, sušnekę svetima kalba. Pagaliau žydroji skarutė abejodama paklausė:

— Atgal? Į viešbutį?

— Taip, taip. O paskui eikite keliu aplinkui.

Jos nenorom pakluso. Seras Džordžas suraukė antakius ir kreipėsi į Puaro.

— Tuo ir teužsiimu, kad vaikau pašalinius, — paaiškino jis. — Anksčiau vaikščiojo pro senus vartus. Pakabinau spyną. Dabar eina per mišką. Mano, jog taip arčiau iki upės ir prieplaukos. Žinoma, taip arčiau ir greičiau. Bet jie neturi tokios teisės ir niekada neturėjo. Be to, visi jie — daugiausia svetimšaliai — nesupranta, kas sakoma. Atsakydami tarška olandiškai ar dar kitaip.

— Viena iš jų — prancūzė, o kita — italė. Italę aš, atrodo, mačiau vakar pakeliui iš stoties.

— Kalba visomis kalbomis... Ką, Heti? Ką tu sakei?

Jis dingo kambario gilumoje.

O prie Puaro priėjo misis Oliver ir keturiolikmetė mergaitė. Ji buvo dailiai sudėta, vilkėjo gidės uniforma.

— Tai Marlena.

Marlena susipažino kažkodėl aiškiai apgailestaudama. Puaro mandagiai linktelėjo.

— Tai — “auka”, — priminė misis Oliver. Marlena sukikeno.

— Aš — baisus lavonas, — pasakė ji. — Aš neturėsiu nė lašelio kraujo.

Jos balse skambėjo visiškas nusivylimas.

— Neturėsi?

— Neturėsiu. Man pasmaugs skalbinių virve, štai ir

viskas. O norėčiau, kad mane nudurtų — išteplіotų raudonais dažais.

— Kapitonas Vorbartonas mano, jog taip būsią panašiau į tiesą — tarė misis Oliver.

— Ten, kur žmogžudystė, turi būti ir kraujo, — nenusileido Marlena. Ji žiūrėjo į Puaro susidomėjusi. — Jūs matėte daugybę žmogžudysčių, ar ne? Ji sako, kad matėte.

— Vieną ar dvi...

Jis suncrimo pastebėjęs, jog misis Oliver laukia jų.

— Turbūt maniakus...? — susidomėjusi paklausė Marlena.

— Ne...

— O man patinka maniakai, — įtikinamai pasakė Marlena. — Iš knygų... noriu pasakyti.

— Susitikti bent su vienu iš jų jums tikriausiai nepatiktų.

— Oi, aš nenoriu. O žinote — ką? Man atrodo, čia irgi yra maniakas. Kartą mano senelis miške matė lavoną. Jis išsigando ir pabėgo, o kai sugrįžo nieko neberado. Lavonas buvo moters. Tiesa, jis truputėlį kvaištelėjęs, tas mano senelis, ir niekas neklauso, ką jis sako.

Puaro pavyko atsikratyti plepios mergiotės. Aplinkiniu keliu jis grįžo į namą ir užsidarė savo miegamajame. Reikėjo pailsėti.

6 skyrius

Priešpiečiai buvo valgomi paskubomis ir anksčiau, nei įprastai. Užteko šaltų užkandžių prie bufeto stalo. Pusę trijų atvykusi antro ryškumo kino žvaigždė pradėjo šventę. Grėsmingi lietaus debesys išsisklaidė, oras pagerėjo. Trečią valandą šventė jau buvo pačiame įkarštyje. Žmonių daugybė. Už įėjimą kiekvienas mokėjo pusę kronos. Alėjoje nusidriekė virtinė lengvųjų automobilių. Iš jaunimo viešbučio traukė skardžiabalsiai ir įvairiakalbiai studentų būriai.

Misis Masterton buvo teisi: ledi Stabs atėjo prieš pusę trijų. Ji vilkėjo ryškią ciklamenų spalvos suknelę, buvo užsidėjusi didžiulę skrybėlę iš juodų šiaudelių. Ji puikavosi savo briliantais.

— Aišku, galvoja, jog čia Eskotas, — sarkastiškai pastebėjo mis Brevis.

Bet Puaro oriai pasakė komplimentą:

— Jūsų drabužiai puikūs, madam.

— Tiesa? — apsidžiaugė laiminga Heti. — Aš juos dėvėjau ir Eskote.

Prie jų artėjo kino žvaigždė, ir Heti nuskubėjo pasitikti jos.

Puaro įsimaišė į minią. Jis nuobodžiavo — viskas tekėjo savo vaga. Seras Džordžas azartiškai teisėjavo aikštelėje, kur buvo mėtomi į taikinį kokoso riešutai. Šalimais žaidė kėgliais. Tolėliau vyko šuolių atrakcionas.

Įvairiuose kioskuose, parduotuvėlėse buvo prekiaujama vietiniais vaisiais bei daržovėmis, džemais bei pyragaičiais ir daugybe kitų "madingų prekių" bei niekučių. Loterijoje lošė iš pyragaičių, pintinės vaisių ir netgi gyvos kiaulės. Žvitrūs berniūkščiai galėjo už du pensus išbandyti savo sėkmę atrakcione "Laimingas kišenvagis".

Susirinkus didžiulei miniai, prasidėjo vaikų šokių konkursas. Puaro niekur nepastebėjo misis Oliver. Užtat ryškiai rausva ledi Stabs suknelė krito į akis visur, kur tik minioje ji pasirodė. Tačiau Puaro dėmesio centre, be abejo, buvo misis Foliat. Ji buvo visiškai pakeitusi išorę. Su žydros hortenzijos spalvos suknele ir dabitiška pilka skrybėlaite ji sukiojosi tarp konkurso teisėjų, sutikinėjo atvykstančius, stebėjo atrakcionus.

Kartkartėmis Puaro pavykdavo prisigretinti prie jos ir nugirsti kalbų nuotrupas.

— Ema, brangute, sveika.

— Ak, Pamela, kaip aš džiaugiuosi, kad atvažiavote judu su Edvardu. Tai ne juokas — iš Tyvertono!

— Ir oras šiandien tarsi būtų užsakytas. Prisimeni tuos

metus prieš karą? Ketvirtą valandą prasidėjo lietus ir viską sugadino?

— Na kaipgi. O šiemet vasara nuostabi. Doroti! Šimtas metų, šimtas metų!

— Mes tiesiog negalėjome neatvažiuoti, kad pasidžiaugtume nauja Neso šlove. Matau, išpjovėte raugerškius pakrantėje.

— Taip. Kad geriau matytųsi hortenzijos.

— Jos nuostabios. Koks žydrumas! Brangioji, per tuos metus jūs sukūrėte stebuklą. Nesas vėl tapo, koks buvęs.

— Per karą aš buvau atvažiavęs čia pas komendantą, — sududeno Doroti vyras. — Nesas atrodė siaubingai. Širdis plyšo.

Misis Foliat atsigręžė pasisveikinti su dar kažkokiu lankytoju.

— Misteris Kneperis! Džiaugiuosi matydamą jus. O čia Liusi? Kaip ji išaugusi!

— Kitąmet ji baigs mokyklą. Džiaugiuosi matydamas jus sveiką, mem.

— Dėkui, misteri Kneperi. Liusi, tu turi pabandyti laimę šuolių atrakcione. Pasimatysime arbatinės palapinėje, misis Kneper. Aš ten talkinsiu.

— Malonu su jumis vėl susitikti Nese, mem, — atsakė misteris Kneperis.

Misis Foliat žodžius nuslopino šūksniai, kurie išsiveržė iš dviejų moterų ir stambaus vyriškio lūpų.

— Ema, mano brangioji, šitiek metų! Koks pasisekimas! Ką jūs padarėte rožynui? Miurelas pasakė man, kad jis atrodo kaip naujas.

— Kur Merilina Heil? — įsiterpė vyriškis.

— Mirtinai trokštu susitikti su ja. Mačiau paskutinę jo fotografiją.

— Tai ta su didele skrybėle? Garbės žodis, kokia keista rengimosi maniera.

— Nebūk kvailas, brangusis. Tai Heti Stabs. Ema, jūs neturėtumėte leisti, kad ji pamėgdžiotų manekenę.

— Ema! — pareikalavo sau dėmesio nauja bičiulė. —

Čia Rodžeris, Edvardo sūnus. Kaip gerai, kad jūs vėl Neshauze.

Puaro neskubėdamas pasitraukė ir išsiblaškęs išleido šilingą loterijos bilietui, kuris galėjo išlošti kiaulę.

O iš paskos vis dar atskriedavo: "Kaip gerai, kad jūs atvažiavote..." Jis klausinėjo savęs, ar misis Foliat suvokia, kad ji visiškai įsigyveno į šeimininkės vaidmenį, ar ji tai daro visai nesąmoningai? Ji elgėsi, kaip tikra Neshauzo šeimininkė.

Jis stovėjo prie palapinės su iškaba "Madam Zuleika už pusę kronos išpranašaus jums likimą".

Gretimoje palapinėje buvo pilstoma arbata, ir eilės prie likimo pranašautojos nebebuvo. Puaro pasilenkė, įėjo į palapinę ir, sumokėjęs pusę kronos, atsisėdo į krėslą, kad galėtų pailsinti kojas. Madam Zuleika buvo apsirengusi juoda suknele su krintančiomis žemyn klostėmis, aplink galvą apsivyniojusi auksinį šaliką, o apatinę jos veido dalį dengė čadra, truputėlį slopinusi balsą. Ji paėmė jo ranką. Skambtelėjo auksinė apyrankė, apkabinėta pakabučiais, nešančiais laimę, — ir paskubom perskaitė jo likimą, siūliusį pinigų, sėkmę su tamsiaveide gražuole ir laimingą, jam gresiančios katastrofos gatvėje, baigtį.

— Viskas, ką jūs pasakėte, madam Legi, man labai patinka. Norėčiau tik, kad viskas išsipildytų.

— Oi! — šūktelėjo Pegi. — Vadinasi, jūs žinote, kas aš.

— Man pranešė anksčiau. Misis Oliver sakė, jog pirmiausia jums buvo numatytas aukos vaidmuo, bet paskui iš jūsų jį atėmė ir paskyrė šį.

— Geriau būčiau buvusi auka, — atsiduso Pegi. — Daug ramiau. Dėl visko kaltas Džimas Vorbartonas. Ar jau yra keturios? Norėčiau išgerti puoduką arbatos. Nuo keturių iki pusės penkių pertrauka.

— Liko dar dešimt minučių, — pranešė Puaro, pasižiūrėjęs į didelį kišeninį savo laikrodį. — Gal jums atnešti puoduką šičia?

— Ne ne. Aš laukiu pertraukos. Šioje palapinėje tvan-

ku. Ar dar daug žmonių tenai?

— Ne. Jie, atrodo, nuėjo prie arbatinės.

— Gerai.

Puaro išėjo iš palapinės. Jį tučtuojau pasišaukė ryžtinga moteris, privertė sumokėti šešis pensus ir atspėti, kiek sveria tortas.

Kita, vadovavusi žiedų mėtymo atrakcionui, įkalbėjo Puaro išbandyti savo sėkmę, ir jis visiškai sutrikęs išlošė didžiulę lėlę. Kvailoka veido išraiška jis vaikštinėjo, nešiodamasis savo prizą, kol nesusidūrė su Maiklu Veimenu. Šis niūrus stovėjo šalia takelio, vedančio žemyn į prieplauką.

— Jūs, atrodo, linksminatės, mesjė Puaro, — pastebėjo jis, sarkastiškai šyptelėdamas.

Puaro žvilgterėjo į lėlę.

— Iš tikrųjų kvaila, — pasakė sutrikęs.

Staiga visai netoliese pravirko vaikas. Puaro greit pasilenkė prie jo ir įdavė vaikui į rankas lėlę.

— Čia tau.

Verksmas iš karto nutilo.

— Matai, Violeta, koks geras džentelmenas. Padėkok jam. Jūs labai malonus, sere.

— Pradedame demonstruoti vaikų drabužius, — sušuko į megafoną kapitonas Vorbartonas. — Pirma grupė — nuo trejų iki penkerių metų. Prašom, išrikiuokite juos.

Puaro pasuko link namo. Staiga į jį atsitrenkė jaunuolis, traukęsis atbulas, kad geriau nusitaikytų į kokoso riešutą. Jis grėsmingai pažvelgė į Puaro. Puaro atsiprašė, o pats nesąmoningai susidomėjo audinio, iš kurio buvo pasiūta vaikino palaidinė, piešiniu. Jį Puaro atpažino, prisiminęs sero Džordžo apibūdinimą: čia ropinėjo vėžliai ir raitėsi jūros pabaisos.

Jį šūktelėjo mergina. Tai buvo danė, kurią Puaro neseniai pavėžino.

— Jūs nusprendėte apsilankyti ir čia, — tarė jis. — O kurgi jūsų draugė?

— Ak, taip, ji irgi ateis. Kol kas aš jos dar nemačiau. Bet

mes kartu išvažiuosime autobusu. Jis išvyks penkiolika minučių šeštos. Kartu mes važiuosime iki Torkio, o iš ten aš persėsiu į kitą autobusą, kad pakliūčiau į Plimutą. Labai patogu.

Po jos paaiškinimo Puaro nebereikėjo atspėti mįslės, kodėl danė atėjo į Neshauzą, nešina sunkia kuprine ant nugaros.

Jis pasakė:

— Jūsų draugę aš mačiau rytą.

— Ak, taip, mergina iš Vokietijos, kuri buvo su ja, man papasakojo, kad jos norėjo eiti į prieplauką per mišką. O džentelmenas, šio dvaro šeimininkas, labai supyko ir privertė jas sugrįžti. O dabar, — pridūrė mergina, pasukdama galvą į tą pusę, kur seras Džordžas skatino mėtančius į kokoso riešutus, — jis labai mandagus.

Puaro manė esant būtina paaiškinti, koks skirtumas tarp merginų, atėjusių pasigėrėti dvaru slapčia, ir merginų, sumokėjusių po du šilingus už įėjimą ir taip įgijusių teisę atvirai mėgautis Neshauzo namo ir sodybos grožybėmis. Jų pašnekesį megafonu nutraukė kapitonas Vorbartonas. Jis buvo įsikarščiavęs, o veide atsispindėjo apmaudas.

— Ar nematėte ledi Stabs, Puaro? Ar matė kas ledi Stabs? Ji turi vadovauti vaikiškų drabužių demonstravimui, o aš negaliu jos niekur surasti.

— Aš ją mačiau... Leiskite prisiminti... Ak, prieš pusvalandį, o paskui aš įėjau į būrėjos palapinę.

— Prakeikta boba, — niršo Vorbartonas. — Kur ji galėjo prapulti? Vaikai laukia, mes jau ir taip griauname planą.

Jis apsižvalgė.

— Kur Amanda Brevis?

Mis Brevis irgi nesimatė.

— Šito jau per daug. Negaliu gi vienas pats vadovauti demonstravimui. Kur Heti? Tikriausiai įėjo į namą.

Ir jis greitai nuskubėjo ten.

Aplenkdamas minią, Puaro nuėjo prie virve atitverto ploto, kur stovėjo didelė arbatinės palapinė. Ten driekėsi ilga eilė, ir jis nusprendė eiti tolyn, link madingų prekių kios-

ko. Labai atkakli pagyvenusi ledi ten vos nepriverté jo nusipirkti plastmasinę dėžutę apyrankėms. Pagaliau aplinkiniu keliu jis prasibrovė į tokią vietą, iš kurios galėjo visai saugiai stebėti, kas vyksta.

Jį stebino, kad niekur nebuvo misis Oliver.

Užpakaly pasigirdo žingsniai, jis atsigręžė. Takeliu nuo prieplaukos kopė labai tamsaus veido jaunuolis. Jis dėvėjo tvarkingą jūrininko kostiumą. Sustojo, išvydęs atsivėrusį reginį. Neryžtingai kreipėsi į Puaro:

— Atleiskite... Čia sero Džordžo Stabso namas?

— Taip, — atsakė Puaro ir po neilgos pauzės išdrįso pasiteirauti: — Jūs — tikriausiai ledi Stabs pusbrolis?

— Aš — Etjenas de Suza...

— Mano vardas — Erkiulis Puaro.

Jie vienas kitam linktelėjo. Puaro paaiškino situaciją. Kirsdamas pievelę, link jų ėjo seras Džordžas.

— De Suza? Esu laimingas, matydamas jus. Šįryt Heti gavo jūsų laišką. Kur jūsų jachta?

— Išmečiau inkarą Helmute. Čia atplaukiau motorine valtimi.

— Reikia surasti Heti. Ji kažkur čia... Tikiuosi, šiandien papietausite su mumis?

— Jūs labai malonus.

— Tuojau jums parodys jūsų kambarį.

— Dėkoju, bet aš miegosiu savo jachtoje. Taip patogiau.

— Ar jūs atvykote ilgam pas mus?

— Greičiausiai dviems trims dienomis. Tai priklauso... — de Suza galantiškai truktelėjo pečiais.

— Heti bus sužavėta, esu įsitikinęs, — mandagiai pastebėjo seras Džordžas. — Kur ji? Neseniai ją mačiau, — jis bejėgiškai apsižvalgė aplinkui. — Ji turi vadovauti vaikų drabužių demonstravimui. Nesuprantu. Atleiskite, vieną minutėlę paliksiu jus. Paklausiu mis Brevis.

Jis skubiai nuėjo. De Suza žiūrėjo jam pavymui. Puaro stebėjo de Suzą.

— Kada matėte savo pusseserę paskutinį kartą?

De Suza truktelėjo pečiais.

— Paskutinį kartą mačiau ją, kai jai buvo penkiolika metų. Netrukus ją išsiuntė į užsienį — į vieną vienuolyno pensioną Prancūzijoje. Vaikystėje ji turėjo visus duomenis tapti gražia moterimi.

Jis klausiamai pasižiūrėjo į Puaro.

— Ji — labai graži moteris, — tarė Puaro.

— O čia jos vyras? Iš išvaizdos, kaip sakoma, šaunus vaikinas, bet turbūt nelabai išauklėtas? Nieko nepadarysi, jai buvo nelengva susirasti tinkamą vyrą.

Puaro pažvelgė klausiamai. Jo pašnekovas šyptelėjo.

— O, tai ne paslaptis. Penkiolikmetė Heti buvo protiškai atsilikusi. Čia visi mano ją esant nenormalia? Ar ji vis tokia pat?

— Matyti, taip, — atsargiai atsakė Puaro.

De Suza patraukė pečiais.

— Na, nesvarbu! Kam reikalauti iš moters, kad ji būtų protinga! Visai nebūtina.

Sugrįžo seras Džordžas. Jis buvo truputį susijaudinęs. Su juo atėjo mis Brevis.

— Neįsivaizduoju, kur ji, sere Džordžai, — trūkčiojančiu balsu kalbėjo mis Brevis. — Paskutinį kartą mačiau ją prie burėjos palapinės. Bet tai buvo mažiausiai prieš dvidešimt trisdešimt minučių. Namo viduje jos nėra.

— Gal ji nuėjo pasižiūrėti, kaip vyksta "žmogžudystės tyrimas"? — paklausė Puaro.

Sero Džordžo veidas pragiedrėjo.

— Turbūt taip ir yra. Klausykite, aš negaliu palikti savo atrakciono Aš užsiėmęs. Ir Amandai darbo iki kaklo. Ar jūs, Puaro, negalėtumėte jos paieškoti? Maršrutą žinote.

Puaro nežinojo maršruto. Vis dėlto, išklausinėjęs mis Brevis, jis susidarė tam tikrą jo vaizdą. Mis Brevis prisiėmė visus rūpesčius dėl de Suzos, o Puaro, murmėdamas tarsi užkeikimą: "Teniso kortai-gėlynas su kamelijomis-"užgaida"-aukštutinis medelynas-valčių namelis", leidosi ieškoti ledi Stabs.

Jis nusijuokė, kai, praeidamas pro atrakcionų aikšte-

lę, pamatė, kad seras Džordžas, kerinčiai šypsodamasis lyg svetingas šeimininkas, siūlė medinius rutulius tai pačiai italei, kurią rytą išvijo iš kiemo. Ta buvo sumišusi dėl tokios jo elgesio permainos.

Puaro priėjo prie teniso kortų. Bet ten nebuvo nieko, išskyrus pagyvenusį džentelmeną, kuris, užsitraukęs ant akių skrybėlę, kietai miegojo ant sodo suolelio.

Puaro pasuko link namo, paskui tolyn, prie gėlyno su kamelijomis.

Čia jis rado misis Oliver. Apsivilkusi prašmatnų purpurinį kostiumą ji sėdėjo ant suolelio ir kažką susikaupusi mąstė. Gestu ji pasikvietė jį prie savęs ir pasisodino šalia.

— Čia tik antras raktas, — sušnibždėjo ji. — Baiminuosi, kad jiems daviau per sunkų uždavinį. Dar niekas neatėjo.

Tuo metu prie gėlyno pasirodė jaunuolis, mūvįs šortus. Patenkintas jis nuskubėjo prie medžio aikštelės gale. Džiugsmingas šūksnis galėjo reikšti tik vieną: antrasis raktas surastas. Praeidamas pro juos, jaunuolis neïštvėrė, nepasidalinęs savo džiaugsmu.

— Daugelis tiesiog nieko nežino apie kamščiamedį, — patikliai ištarė jis. — Daug pasakanti fotografija — tai pirmoji užuomina, bet aš supratau, kas tai. Dalis teniso tinklo. Jame buvo nuodų buteliukas... tuščias ir žievės kamštis. Daugelis pamanytų, jog užuomina — buteliukas... Aš supratau: jį įdėjo, kad nukreiptų dėmesį į šalį... Kamščiamedžiai labai silpni medeliai. Jie pas mus neauga. Mano hobis — reti krūmokšniai ir medžiai. Įdomu, kur eiti dabar? — jis susiraukė, žvelgdamas į savo užrašų knygelę. — Užsirašiau dar vieną užuominą, bet, rodos, ji neturi jokios prasmės, — vaikinas įtariai pasižiūrėjo į juos. — Ar ir jūs dalyvaujate?

— Ne, — atsakė misis Oliver. — Mes tik žiūrime.

— Iš tikrųjų... “Kai gražuolė siekia užgaidos... “ Rodos, kažkur skaičiau šitą frazę.

— Tai labai žinomi žodžiai, — pastebėjo Puaro.

— Užgaida gali būti ir statinys, — tarstelėjo misis Oli-

ver. — Baltas... su bokšteliais, — pridūrė ji.

— Tai bent mintis! Labai jums dėkoju. Sako, kad čia dalyvauja pati misis Ariadna Oliver. Norėčiau gauti jos autografą. Ar jūs nesutikote jos?

— Ne, — tvirtai atsakė misis Oliver.

— Aš norėčiau ją susitikti. Gerai rašo, — jis prislopino balsą. — Bet, sako, geria kaip arklys.

Jis paskubom nuėjo.

— Girdėjote? — pasipiktino misis Oliver. — Turint omenyje, kad aš geriu tik limonadą, tai didžiausia neteisybė!

— O argi dabar jūs nepadarėte didžiausios neteisybės, pasufleravusi šiam jaunuoliui, kaip surasti trečią užuominą?

— Kadangi jis vienintelis, tiek toli nuėjęs, pamaniau, jog galime jį paskatinti.

— Bet jūs nedavėte jam savo autografo.

— Tai visai kas kita, — atsakė misis Oliver. — Tss! Ateina.

Bet tai buvo ne žaidimo dalyviai, o dvi moterys, kurios, sumokėjusios už įėjimą, panoro apžiūrėti visą dvarą.

Jos buvo įsikarščiavusios ir nepatenkintos.

— Jie mano, jog jų gėlynai gražūs, — šnekėjo viena. — Nieko čia nėra — vieni medžiai. Čia ne tai, ką aš vadinu sodu.

Misis Oliver lengvai bakstelėjo Puaro alkūne, ir juodu tyliai pasišalino.

— O kaip, jei niekas nesuras mano "aukos"? — panikuodama paklausė misis Oliver.

— Kantrybės ir ištvermės, madam, — nuramino ją Puaro. — Laiko dar pakankamai.

— Žinoma, — jos veidas nusigiedrijo. — O nuo pusės penkių įėjimo kaina sumažėjo perpus, taigi, tikriausiai plūstels naujas lankytojų srautas. Pasižiūrėkime, kaip jaučiasi Marlena. Aš nelabai pasitikiu šia mergiūkšte. Be jokio atsakomybės jausmo. Kad tik ji patyliukais nepaspruktų ir nenueitų gerti arbatos. Nelabai malonu būti lavonu, kai ateina metas gerti arbatą.

Ramiai šnekučiuodamiesi jie ėjo takeliu per miškingą vietovę, Puaro samprotavo apie Neshauzo geografiją.

— Čia labai painu, — kalbėjo jis. — Tiek daug takų, ir nežinia, kur jie veda. Aplink vien medžiai.

— Jūs samprotaujate, kaip ta nepatenkinta dama.

Jie praėjo pro "užgaidą" ir zigzaginiu takeliu nusileido prie upės. Apačioje pasirodė valčių namelį. Puaro pastebėjo, kad būtų gan nesmagu, jei kas iš žaidėjų atsitiktinai užeitų į valčių namelį ir ten surastų "lavoną".

— Aš numačiau tokį atvejį. Štai kodėl paskutinė užuomina yra... raktas. Paprasčiausias metalinis spynos raktas. Be jo neįmanoma atrakinti valčių namelio. Duryse amerikietiška spyna, ir be rakto atidaryti jas galima tik iš vidaus.

Trumpas nuolydis baigėsi ties namelio durimis. Pats namelis stovėjo virš vandens. Vienoje jo pusėje buvo nedidelė prieplauka, o po nameliu — patalpa valtims laikyti. Iš savo kišenės, uždengtos purpurinėmis klostėmis, misis Oliver išsiėmė raktą ir atrakino duris.

— Atėjome truputėlį pakelti tau nuotaiką, — linksmai tarė ji, įeidama į vidų.

Prie lango, nenormalia poza sustingusi ant grindų, gulėjo Marlena. Manydama, kad mergina įsijautė į savo vaidmenį, misis Oliver ėmė apgailestauti, kad neteisingai ją įtarinėjo.

Marlena neatsiliepė. Ji ir toliau gulėjo visiškai nejudėdama. Pro atvirą langą pūtė vėjelis, šlamindamas ant stalo išmėtytus komiksų lapus.

— Na, gana, Marlena, — nekantriai pasakė misis Oliver. — Čia tik aš ir mesjė Puaro. Tei, kurie žaidžia, dar toli.

Puaro paniuro. Lengvai, bet tvirtai jis nustūmė misis Oliver ir pasilenkė prie merginos. Iš jo lūpų išsprūdo duslus šūksnis. Pakėlęs galvą, jis pasižiūrėjo į misis Oliver.

— Taip... — pratarė jis. — Tai, ko jūs baiminotės, atsitiko.

— Jūs norite pasakyti... — misis Oliver akys išsiplėtė iš siaubo. Ji įsitvėrė į vieną iš pintų kėdžių ir atsisėdo. — Ar jūs norite pasakyti, kad ji negyva?

Puaro palingavo galva.

— Negyva. Mirė visai neseniai.

— O kaip?..

Jis pakėlė merginos kaklą dengusios ryškios skarutės kraštelį, ir misis Oliver pamatė skalbinių virvės galus.

— Kaip ir mano scenarijuje, — sutrikusi ištarė ji. — Bet kas? Kodėl?

— Tai ir aš norėčiau sužinoti, — atsakė Puaro.

Jis nebeužsiminė jai, kad kaip tik šie klausimai kėlė jam nerimą iš pat pradžių. Ir kad ji negali atsakyti į juos, nes auka tapo ne pirmoji jugoslavų mokslininko atomininko žmona, o Marlena Taker, keturiolikmetė kaimo mergaitė, kuri, kiek žinoma, niekada neturėjo priešų.

7 skyrius

Inspektorius Blendas sėdėjo kabinete už stalo.

Seras Džordžas pasitiko jį, nuvedė į nusikaltimo vietą — valčių namelį, o paskui vėl grįžo į namą kartu su juo. Apačioje, prie namelio, pasiliko ekspertai: fotografas, pirštų atspaudų specialistai ir gydytojas.

— Ar jums čia patogu? — paklausė seras Džordžas.

— Visiškai, dėkui jums, sere.

— Ką man daryti su švente ir visais tais atrakcionais? Ar papasakoti, kas įvyko, ir viską nutraukti, ar tylėti lyg niekur nieko?

Inspektorius minutėlę susimąstė.

— O ko jūs jau ėmėtės, sere Džordžai? — paklausė jis.

— Kol kas nieko niekam nepasakojau. Sklinda neaiškūs gandai apie nelaimingą atsitikimą. Nemanau, jog kas nors įtaria, jog įvykdyta... e-e... žmogžudystė...

— Todėl kol kas tegu viskas taip ir palieka, — nusprendė Blendas. — Manau, naujiena greitai pasklis ir be mūsų pastangų, — pridūrė ciniškai.

Minutėlę pagalvojęs jis paklausė:

— Kaip manote, kiek čia susirinkę žmonių?

— Galbūt apie du šimtus, — atsakė seras Džordžas, — žmonės vis dar atvyksta. Rodos, atvažiavo net iš tolimiausių

kraštų. Neregėta sėkmė!

Inspektorius pats sau teisingai pastebėjo, kad seras Džordžas turėtų jaudintis ne dėl komercinės sėkmės, o dėl žmogžudystės.

— Du šimtai žmonių, — susimąstęs garsiai ištarė jis. — Ir kiekvienas iš jų galėjo tai padaryti.

— Sunki byla, — užjausdamas jį, tarė seras Džordžas. — Bet aš negaliu suprasti motyvų. Neįtikėtina! Kam prireikė užmušti šią mergiotę!

— Ką galėtumėte papasakoti apie ją? Kaip suprantu, ji vietinė?

— Taip, jos tėvai gyvena viename kotedže šalia prieplaukos. Tėvas dirba kažkurioje fermoje netoliese. Rodos, pas Patersoną, — pridūrė jis. — Motina dieną buvo šičia. Mis Brevis, mano sekretorė, galėtų smulkiau papasakoti, nei aš. Mis Brevis ėmė globoti nelaimingąją moteriškę ir dabar girdo arbata.

— Taip taip, — patvirtino inspektorius. — Bet aš dar nežinau visų aplinkybių. Ką veikė mergina valčių namelyje? Kaip suprantu, čia žaidžiamos žudiko ar lobio paieškos.

Seras Džordžas linktelėjo.

— Taip. Visi mes manėme, jog ši idėja puiki. Pasirodė — anaiptol ne taip. Manau, mis Brevis, matyt, galės jums daug geriau viską paaiškinti, nei aš. Gal man atsiųsti ją? Jei man daugiau neturite...

— Turiu, bet ne šįsyk, sere Džordžai. Keletą klausimų aš jums pateiksiu vėliau. Man reikės pamatyti dar jus, ledi Stabs ir tuos, kurie rado lavoną. Girdėjau, jog ten buvo rašytoja, sukūrusi žaidimo scenarijų.

— Visai teisingai. Misis Oliver. Misis Ariadnė Oliver.

Inspektoriaus antakiai truputį šoktelėjo į viršų.

— Ak — ji? Puiki rašytoja. Esu perskaitęs begalę jos knygų.

— Dabar ji, suprantama, šiek tiek priblokšta, — pastebėjo seras Džordžas. — Ar pasakyti jai, kad ateitų pas jus? Nežinau, kur mano žmona. Tartum į žemę prasmego. Žinoma, kur nors minioje. Nemanau, jog ji galėtų jums daug

papasakoti. Apie merginą ir apie šį žaidimą. Su kuo norėtumėte pasikalbėti pirmiausia?

— Matyt, su jūsų sekretore mis Brevis, o paskui su merginos motina.

Seras Džordžas linktelėjo ir išėjo iš kambario.

Vietinis policijos konsteblis Robertas Hoskinsas atvėrė duris ir vėl uždarė, jam išėjus.

Jis savanoriškai pasisiūlė pakomentuoti kai kurias sero Džordžo pastabas.

— Ledi Stabs šiek tiek trūksta šičia, — tarė jis, pirštu pabarškinęs kaktą. — Todėl jis ir pareiškė, jog ji ne ką jums tepadėsianti. Kvaišelė — štai kas ji.

— Ar ji iš vietinių?

— Ne. Tam tikra prasme svetimšalė. Šneka, jog iš spalvotųjų, bet aš asmeniškai taip nemanau.

Blendas linktelėjo. Jis truputėlį patylėjo, stuksendamas pieštuku į gulintį priešais popieriaus lapą, o paskui pateikė Hoskinsui visai netikėtą klausimą:

— Kas tai padarė, Hoskinsai?

Jei kas ir šiek tiek supranta, kas čia vyksta, pagalvojo Blendas, tai tik policijos konsteblis Hoskinsas. Hoskinsas — smalsus žmogus, jį domina viskas. O jo žmona — liežuvautoja — prirenka jam begalę informacijos.

— Svetimšalis, jei norite išgirsti mano nuomonę. Vietiniai čia niekuo dėti. Takeriai — laiminga šeima. Gera, gerbiama šeima. Jų — devyni žmonės, ir nė apie vieną neišgirstum blogo žodžio. Dvi vyresnės dukros ištekėjusios, vienas vaikinas — kariniame jūrų laivyne, kitas — kariuomenėje. Dar viena mergina dirba Torkyje kirpykloje. Namie likę trysdu berniukai ir viena mergytė.

Jis nutilo, galvodamas, ką dar pridurti.

— Nė vienas iš jų nepasižymi ypatingais gabumais, — tęsė jis, — bet misis Taker prižiūri namą pavyzdingai. Ji pati jauniausia iš vienuolikos asmenų šeimos. Su ja gyvena senas jos tėvas.

Blendas tylėdamas išklausė šią informaciją. Ji gan išsa-

miai apibūdino Takerių visuomeninę padėtį ir gyvenimo lygį.

— Štai dėl ko aš sakau, kad tai padarė svetimšalis, — tęsė Hoskinsas. — Vienas iš tų, kurie apsistoja jaunimo viešbutyje. Ne kitaip... Tarp jų yra įtartinų... Iškrečia tokių dalykėlių! Jūs nepatikėtumėte, jei papasakočiau, ką jie išdarinėja krūmuose, miške ir automobiliuose, stotelėse. Aš prisižadėjau...

Apie seksualinius turistų "nuotykius" policijos konsteblis Hoskinsas žinojo viską. Pasakojimai apie juos buvo būtina jo pašnekesių dalis, kai, baigęs tarnybą, užsukdavo išlenkti pintą alaus į "Buivolą ir lokį".

— Nemanau, jog jie padarė ką nors panašaus, — tarė Blendas. — Kada gydytojas baigs apžiūrą, jis praneš savo nuomonę.

— Taip, sere. Jis, žinoma, nustatys. Aš tik norėčiau pasakyti, jog su šiais svetimšaliais labai sunku. Nežinai, ko iš jų tikėtis. Gali supykti per minutę.

Inspektorius atsiduso. Jis pagalvojo, jog ne taip yra paprasta, kaip tai atrodo konstebliui Hoskinsui, paskubėjusiam suversti kaltę "svetimšaliams".

Įėjo gydytojas.

— Tyrimai atlikti, — pranešė jis. — Ar galima ją išvežti? Kiti irgi užbaigė.

— Seržantas Kotrilas tuo pasirūpino. Na, daktare, ką jūs mums pasakysite?

— Viskas aišku, — atsakė gydytojas. — Pasmaugta skalbinių virve. Lengvai ir paprastai. Be grumtynių. Sakyčiau, vargšelė net nežinojo, kas daroma su ja. Nesuvokė, kad ją smaugia iš tikrųjų.

— O užpuolimo požymiai?

— Jokių nėra. Išžaginimas ar pasipriešinimas irgi atmestini.

— Tai galbūt dėl kitų seksualinių motyvų?

— Nepasakyčiau. Ne. Vargu, ar ji buvo itin patraukli mergina.

— O ar patiko jai vaikinai?

Blendas šį klausimą skyrė konstebliui Hoskinsui.

— Ji netraukė jų, — atsakė Hoskinsas, — nors jai tai būtų patikę.

— Galbūt, — sutiko Blendas.

Jis prisiminė komiksų pluoštą ant stalo valčių namelyje ir tuščias, atsainiai užrašytas frazes paraštėse: "Džonis vaikšto su Ket", "Džordžas bučiuojasi miške su turistėmis". Šiose frazėse buvo užuominų apie gašlias mintis, bet apskritai atrodė neįtikėtina Marlenos Taker mirtį susieti su seksu. Nors, žinoma, ką gali žinoti... Kartais galima susidurti su keistais tipais, slapta geidžiančiais žudyti, be to, savo aukomis pasirenkančiais nepilnametes mergaites. Visai galimas daiktas, kad kaip tik toks tipas šventės dienomis atklydo į šias apylinkes. Blendas beveik tikėjo tokia prielaida, kadangi kitos šitokio beprasmio nusikaltimo priežasties jis neįžvelgė. "Tarp kitko, — pagalvojo, — tyrimas tik prasidėjo. Pažiūrėsim, ką pasakys liudininkai".

— Kaip manote, kada ištiko mirtis? — paklausė Blendas.

Gydytojas pažvelgė į sieninį laikrodį, paskui į savąjį.

— Dabar pusė šešių, — tarė jis. — Kūno apžiūrą aš pradėjau maždaug dvidešimt minučių šeštos... Ji buvo mirusi maždaug jau prieš valandą... Žinoma, apytikriai sakant. Kol kas mirties laikas — tarp keturių ir keturių keturiasdešimt. Jei kas nauja paaiškėtų po skrodimo, aš jums pranešiu. Oficialią išvadą gausite įprasta tvarka, — pridūrė jis. — O dabar aš išeinu. Manęs laukia pacientai.

Jis išėjo. Inspektorius Blendas paprašė Hoskinso pakviesti mis Brevis. Mis Brevis įėjus, jis truputį pralinksmėjo. Jis suprato, jog į savo klausimus gaus aiškius ir konkrečius atsakymus.

— Misis Taker svetainėje, — pasakė mis Brevis sėsdamasi. — Aš pranešiau jai, kas nutiko ir pagirdžiau arbata. Natūralu, ji palaužta sielvarto. Norėjo, kad jai parodytų dukrą, bet aš atkalbėjau. Kol kas taip geriau. Misteris Takeris darbą užbaigs šeštą valandą. Jis ateis pas žmoną į šventę. Pasakiau, kad jį atvestų čionai, kai pasirodys. Jaunesni vai-

kai irgi čia. Juos prižiūri.

— Puiku, — tarė inspektorius Blendas pritardamas. — Aš manau, kad prieš pokalbį su misis Taker, man reikia pasikalbėti su jumis ir su ledi Stabs.

— Aš nežinau, kur ledi Stabs, — pasakė mis Brevis nedraugiškai. — Tikriausiai jai įgrįso būti minioje ir ji kur nors nuklydo. Bet aš nemanau, kad ji pasakytų jums daugiau, nei aš. O kas, beje, jus domina?

— Pirmiausia norėčiau žinoti šio žaidimo "žmogžudystei ištirti" smulkmenas, o paskui — kaip jame atiteko vaidmuo Marlenai Taker.

— Tai nesunku.

Mis Brevis glaustai nupasakojo patį žaidimo sumanymą kaip originalų būdą pritraukti į šventę daugiau žmonių, paminėjo, kad jį rengiant dalyvavo žymi rašytoja misis Oliver, ir trumpai išdėstė žaidimo turinį.

— Iš pradžių aukos vaidmenį turėjo atlikti misis Pegi Legi, — paaiškino mis Brevis.

— Misis Pegi Legi?..

— Ji ir misteris Legis, — paskubėjo įsiterpti konsteblis Hoskinsas, — nuomoja kotedžą iš Loudersų, tą raudoną, šalia malūno užtvankos. Čia jie atvažiavo prieš mėnesį, nusiteikę šičia pagyventi mėnesį ar du.

— Aišku. Jūs sakote, iš pradžių aukos vaidmenį turėjusi vaidinti misis Legi? Kodėl ji buvo pakeista?

— Vieną kartą vakare misis Legi mums visiems būrė. Jai taip gerai sekėsi, kad per šventę buvo nuspręsta pastatyti jai būrėjos palapinę. Misis Legi aprengti rytietiškais drabužiais ir pavadinti madam Zuleika. Už pusę kronos ji turėjo pranašauti likimą. Juk čia nebuvo nieko neteisėto, tiesa, inspektoriau? Aš turiu omenyje, kad tokie dalykai visada daromi per panašias šventes.

Inspektorius šyptelėjo.

— Būrimas ir loterija niekas nepriima už rimta, mis Brevis, — tarė jis. — Tačiau retkarčiais mes vis dėlto už tai baudžiame... e-e... dėl tvarkos.

— Bet tai darote gana retai? Taigi, štai kaip buvo. Misis Legi sutiko, ir mums teko ieškoti kito žmogaus aukos vaidmeniui. Daugelis vietinių merginų dirbo mums gidėmis ir kažkuri pasiūlė vieną iš jų šiam vaidmeniui.

— O kas konkrečiai pasiūlė, mis Brevis?

— Iš tikrųjų aš tiksliai nebeprisimenu... Rodos, tai buvo misis Masterton, parlamento nario žmona. Ne, galbūt tai buvo kapitonas Vorbartonas... Bet aš dėl to nesu tikra. Apskritai kažkas pasiūlė...

— Ar buvo pateikta kokių argumentų, kad būtent šią merginą reikėjo pasirinkti aukos vaidmeniui?

— N-ne, nemanau. Jos tėvai čia gyvena seniai, o motina — misis Taker — kartais ateina padėti į virtuvę. Aš tiksliai nežinau, kodėl mes pasirinkome ją. Tikriausiai pirmiausia prisiminėme jos vardą. Pasiūlėme jai, ir ji, atrodo, apsidžiaugė.

— Ji iš tiesų norėjo atlikti šį vaidmenį?

— Na taip. Ji net pasijuto pamalonintа. Ji buvo riboto mąstymo, — tęsė mis Brevis. — Vaidmens su tekstu ji nebūtų sugebėjusi atlikti. O tai, ką jai pasiūlė, buvo taip paprasta ir originalu. Jai tatai patiko.

— Ką tiksliai ji turėjo daryti?

— Ji turėjo sėdėti valčių namelyje. O išgirdusi žingsnius artėjant prie durų, privalėjo atsigulti ant grindų, užsimauti ant kaklo virvę ir apsimesti negyva.

Mis Brevis kalbėjo ramiu, dalykišku tonu, ir tas faktas, kad mergina, kuri turėjo apsimesti negyva, iš tikrųjų atsisveikino su gyvenimu, jos nepaveikė.

— Gan nelinksmas būdas laikui leisti, o juk buvo galima pasilinksminti šventėje, — pastebėjo inspektorius Blendas.

— Ir aš taip manau, — pasakė mis Brevis, — visur iš karto nesuspėsi, argi ne? Marlenai patiko mintis suvaidinti auką. Tai teikė jai reikšmingumo. Kad ji nenuobodžiautų, įdavėme krūvelę komiksų.

— Ir ką nors iš valgių? — paklausė inspektorius. — Pastebėjau, kad ten buvo padėklas, o ant jo lėkštė ir stiklinė.

— Ak, taip,aš pati nunešiau jai lėkštę su pyragaičiais ir stiklinę vaisvandenio.

Blendas metė į ją griežtą žvilgsnį.

— Jūs pati nunešėte jai? Kada? Kurią valandą tiksliai? Ar galite prisiminti?

Mis Brevis truputėlį pagalvojo.

— Berods... Truputį užtrukau rikiuodama vaikus drabužių demonstravimui — kažkur buvo dingusi ledi Stabs. Ją pakeitė misis Foliat. Vadinasi, tai buvo... taip, tai buvo — beveik esu įsitikinusi — penkios minutės penktos... Aš paėmiau pyragaičių ir vandens.

— Ir visa tai jūs pati nunešėte į valčių namelį? Kiek laiko ėjote ten?

— O, nueiti iki valčių namelio sugaištama apie penkias minutes — į jį aš įėjau maždaug penkiolika minučių penktos.

— Ir penkiolika minučių penktos Marlena Taker buvo gyva ir sveika?

— Taip, žinoma, — atsakė mis Brevis. — Ir labai domėjosi, kaip vyksta žaidimas. Aš neįstengiau jai paaiškinti. Buvau per daug užsiėmusi atrakcionais pievelėje, bet aš žinojau, kad dalyvių buvo labai daug. Mano nuomone, dvidešimt trisdešimt žmonių. Tikriausiai net daugiau.

— Kaip atrodė Marlena, jums įėjus?

— Aš juk ką tik pasakiau.

— Ne ne. Turiu galvoje, ar ji gulėjo ant grindų, apsimetusi negyva, kai atidarėte duris?

— O ne, — paaiškino mis Brevis. — Prieidama prie namelio, aš jai šūktelėjau, ir ji man atidarė duris. Įnešiau padėklą ir pastačiau jį ant stalo.

— Penkiolika minučių penktos, — ištarė Blendas ir užsirašė. — Marlena Taker buvo gyva ir sveika. Jūs suprantate, mis Brevis, koks svarbus jūsų pareiškimas. Ar esate įsitikinusi dėl laiko?

— Aš negaliu būti visiškai tikra, kadangi nepasižiūrėjau į laikrodį tuo metu, bet aš buvau žvilgterėjusi į jį kiek

ankstėliau. Taigi, klaidos negalėjau padaryti... Jūs norite pasakyti, — pridūrė ji, staiga suvokusi jo žodžių prasmę, kad tai atsitiko netrukus po...

— Kaip tik tai aš noriu pasakyti, mis Brevis.

— O Dieve mano...

Toks šūksnis buvo nebūdingas mis Brevis, bet vis dėlto ji gana gerai išreiškė savo išgąstį ir nerimą.

— O dabar, mis Brevis, pasakykite, ar nesutikote ko pakeliui į valčių namelį, ar grįždama atgal?

Mis Brevis susimąstė.

— Ne, — atsakė ji. — Nieko nesusitikau. Nors, žinoma, galėjau susitikti, kadangi šiandien įeiti į dvarą leista kiekvienam. Lankytojai daugiausia būriuojasi pievelėje prie atrakcionų, vaikštinėja keliukais aplink daržus ir šiltnamius ir, priešingai mano lūkesčiams, visiškai nekiša nosies į mišką. Per šitokias šventes žmonės daugiausia būriuojasi vienoje vietoje, ar ne, inspektoriau?

Inspektorius patvirtino, jog tikriausiai taip.

— Nors, atrodo, — staiga prisiminė mis Brevis, — kažką mačiau "užgaidoje".

— Užgaidoje?..

— Taip. Nedidelėje baltoje šventyklos pavidalo pavėsinėje. Ją pastatė prieš metus ar dvejus. Ji stovi dešinėje kelio,vedančio prie upės, pusėje. Joje kažkas buvo. Tikriausiai įsimylėjėlių porelė. Iš pradžių pasigirdo juokas, o paskui kažkas pasakė: "Tyliau!".

— Ar nežinote, kas ten buvo?

— Nė kiek nenutuokiu. Nuo keliuko pavėsinės nematyti, o šonai ir užpakalinė dalis uždari.

Inspektorius truputėlį pagalvojo, bet tikriausiai nusprendė, jog įsimylėjėlių porelė — kas jie bebūtų — ne itin reikšminga. Bet vis dėlto sužinoti, kas buvo "užgaidoje" ne pro šalį, nors tam, kad savo ruožtu jų paklaustų, ar nematę ko nors, einančio link valčių namelio arba nuo jo.

— O ant keliuko nieko nematėte? Nieko? — spaudė inspektorius.

— Aš, be abejo, suprantu, kur jūs kreipiate, — pasakė mis Brevis. — Galiu tik patikinti jus, jog nieko nesutikau. O ir negalėjau sutikti. Aš noriu pasakyti, jog bet kuris žmogus būtų galėjęs pasislėpti rododendrų krūmuose. Keliukas jais apsodintas iš abiejų pusių.

Inspektorius prašneko apie kitką.

— Ar jūs ką žinote apie šią merginą, kas mums padėtų?

— Aš nieko apie ją nežinau. Nesu net tikra, ar anksčiau su ja esu kalbėjusi. Viena iš merginų, kurios čia dažnai užsukdavo. Bet atsimenu ją miglotai. Tai viskas.

— Ir jūs nieko nepasakysite apie ją, kas padėtų mums?

— Aš negaliu suprasti, kodėl kažkam reikėjo ją nužudyti, — pasakė mis Brevis. — Man rodos, jai (tikiuosi, jūs mane suprantate) to neturėjo atsitikti. Aš galiu tik spėlioti — tai, kad jai buvo skirtas aukos vaidmuo, greičiausiai galėjo kokiai asmenybei be pusiausvyros sužadinti norą padaryti ją tikra auka. Bet tai būtų labai nenatūralu ir kvaila.

Blendas atsiduso.

— Na, gerai, dabar, matyt, reikia pasikalbėti su jos motina.

Misis Taker buvo liesoka pailgo veido moteriškė, šviesiais nukarusias plaukais ir smaila nosimi. Jos akys paraudo nuo ašarų, bet ji jau susitvardė ir galėjo atsakyti į inspektoriaus klausimus.

— Argi tai teisinga, — nusiskundė ji. — Apie tai galima perskaityti tik laikraščiuose, ir tai ištiko mūsų Marleną...

— Priimkite nuoširdžią mano užuojautą, — švelniai pasakė inspektorius. — Norėčiau paprašyti jūsų įtempti atmintį ir prisiminti, ar mergina neturėjo priešų, norėjusių padaryti jai ką bloga.

— Aš jau apie tai galvojau, — atsakė misis Taker netikėtai sukūkčiojusi. — Galvojau, galvojau ir nieko nesugalvojau. Kartais, būdavo, mokykloje šiurkščiai atrėždavo mokytojui ar susiginčydavo su tokiomis pačiomis, kaip ji pati,

mergiūkštėmis ar berniokais, bet nebūdavo nieko rimta. Niekas ja nesiskundė ir niekas nenorėjo jai blogo.

— O ji pati niekada jums nepasakojo apie kokius nors savo priešus?

— Marlena dažnai šnekėdavo paikystes, bet apie kokius nors priešus niekada neprasitardavo. Jai rūpėjo vien kosmetika ir šukuosenos. Jūs gi žinote, kokios yra mergiotės. Ji ėmė dažytis lūpas. Tėvas įtikinėjo, jog ji dar per jauna. Tą patį sakiau ir aš. Bet už gautus pinigus ji vs tiek nusipirkdavo kvepalų, lūpų dažų ir slėpdavo nuo mūsų.

Blendas linktelėjo. Nieko jis neišgavo. Paauglė, paika mergiūkštė, svajojanti apie kerus ir kino žvaigždes. Tokių, kaip Marlena, — tūkstančiai.

— Ką dabar pasakys tėvas? — atsiduso misis Taker. — Jis tuoj tuoj čia ateis. Nori prasiblaškyti. Jis labai mėgsta mėtyti kokoso riešutus, — ji staiga neišlaikė ir pratrūko raudoti. — Tai vis jie, šitie svetimšaliai iš viešbučio, — pasakė ji kūkčiodama. — O kokios jų palaidinės! Nepatikėsite — ant jų nupieštos besideginančios merginos vienais... bikini. Jie ir patys čia deginasi. Vis susitinki šen ar ten be palaidinių. Tai prie gero nepriveda. Štai ką aš manau!

Tebekūkčiodama ji išėjo iš kambario, lydima konsteblio Hoskinso.

Blendas vėl išgirdo parankų, ir tikriausiai seniai suformuluotą teiginį: dėl visų tragiškų įvykių kalti svetimšaliai...

8 skyrius

— Na ir liežuvėlis! — pasakė sugrįžęs Hoskinsas. — Džyrina vyrą, bamba ant seno tėvo ir tikriausiai ne kartą prigriebdavo mergiotę, o dabar galuojasi. Mergiūkštėms tai, kaip vanduo nuo žąsies.

Inspektorius Blendas nutraukė Hoskinso samprotavimus ir liepė iškviesti misis Oliver.

Išvydęs ją, jis truputėlį suglumo. Nelaukė tokios purpurinės didybės ir tokio emocingo gyvumo.

— Aš jaučiuosi baisiai, — pareiškė misis Oliver leisdamasi į krėslą lyg liūtas iš purpurinio želė. — Siaubinga! — pridūrė ji tokiu tonu, tarsi šis žodis susidėtų vien iš didžiųjų raidžių.

Inspektorius ištarė kažkokius neaiškius garsus, o misis Oliver tęsė:

— Suprantate, tai mano žmogžudystė. Aš ją sugalvojau!

Inspektorius Blendas dar nebuvo suspėjęs atsitokėti, todėl pamanė, jog misis Oliver kaltina save dėl nusikaltimo.

— Neįsivaizduoju, kodėl man šovė į galvą padaryti auka jugoslavų mokslininko žmoną, — tūžmingai suleidusi pirštus į įmantrią savo šukuoseną, sielvartavo misis Oliver. Ji buvo tarytum apsvaigusi. — Aš — asilė. Taip pat sėkmingai auka galėjau padaryti, tarkim, jauną sodininką. Ir žmogžudystės nebūtų įvykę, kadangi galų gale daugelis vyrų gali apsiginti. O jeigu negali, jie turi to išmokti. O ir man būtų tekę mažiau rūpesčio. Kai užmuša vyrą, niekam dėl to galvos neskauda. Išskyrus, žinoma, žmoną, vaikus ir panašiai.

Inspektoriui kilo negeras įtarimas dėl pačios misis Oliver. Tam padėjo dar ir silpnas konjako kvapelis. Erkiuliui Puaro primygtinai siūlant, misis Oliver iš tikrųjų buvo išgėrusi taurelę šio "geriausio vaisto nuo šoko".

— Aš — ne pamišėlė ir nesu girta, — šnekėjo ji, intuityviai atspėdama jo mintis. — Nors tas žmogus ir kiti tvirtina, kad nepraleidžiu progos pasigerti. Jūs tikriausiai taip nemanote.

— Koks žmogus? — apstulbintas paklausė inspektorius, atitraukdamas savo dėmesį nuo staiga į dramą įvesto jauno sodininko ir susidomėdamas nauja nežinoma asmenybe.

— Strazdanotas, kalbantis Jorkšyro akcentu, — paaiškino misis Oliver, — bet, kaip jau sakiau jums, aš negirta ir nepamišusi. Viso labo tik priblokšta. Visiškai priblokšta, — pakartojo pabrėžtinai.

— Žinoma, madam, tai labai liūdnas atvejis.

— Bet kas užvis baisiausia, — pasakė misis Oliver, — tai, kad ji norėjo būti seksualaus maniako auka. Matyt, ji ir tapo ja.

— Ši prielaida nepasitvirtino.

— Nepasitvirtino? Ačiū Dievui bent už tai! — atsiduso misis Oliver. — Bet jeigu žudikas — ne maniakas, kam prireikė ją užmušti, inspektoriau?

— Aš tikėjausi, jog jūs padėsite man išnarplioti šią bylą.

Inspektorius neabejojo, kad misis Oliver turėjo šiek tiek įtakos tragiškai įvykių baigčiai.

— Aš negaliu jums padėti, — užprotestavo misis Oliver. — Neįsivaizduoju, kas tai būtų galėjęs padaryti. Įsivaizduoti, žinoma, aš galiu... Viską aš galiu įsivaizduoti. Bet jums maža naudos iš to. Aš galiu įsivaizduoti ką nors net ir šią minutę. Visos mano versijos nuskambėtų labai įtikinamai, ir vis dėlto visos jos būtų neteisingos. Ją galėjo užmušti žmogus, turįs aistrą žudyti mergaites (bet tai per daug primityvu), šiaip ar taip, labai daug kas mano, kad šventėje buvo žmogus, kuris ketino nužudyti mergaitę. O kaip jis galėjo suuosti, jog Marlena valčių namelyje? Ji galėjo žinoti kokios įsimylėjėlių poros paslaptį; arba matyti, kaip kažkas naktį užkasė lavoną; arba atpažinti ką, slėpusį savo asmenybę. O gal ji žinojo karo metais paslėpto lobio vietą arba pro valčių namelio langą matė, kaip koks nors žmogus iš motorinės valties išmetė ir galbūt nuskandino kažką upėje. Gal jai į rankas atsitiktinai pateko labai svarbus užkoduotas pranešimas, apie kurį ji neturėjo jokio supratimo...

— Gana!

Inspektorius pakėlė ranką. Jam svaigo galva.

Misis Oliver klusniai nutilo. Aišku, ji dar ilgai būtų galėjusi panašiai tęsti. Vis dėlto inspektoriui atrodė, jog, šiaip ar taip, kiekvieną galimą variantą ji apgalvojo anksčiau. Bet ypatingą dėmesį jis atkreipė į vieną frazę.

— Ką jūs turėjote galvoje, misis Oliver, kai sakėte "žmogus iš motorinės valties"?

— Man kažkas pranešė, jog jis atvyko motorine valtimi, — atsakė misis Oliver. — Nepamenu, kas. Turiu galvoje žmogų, apie kurį mes kalbėjome per pusryčius, — pridūrė ji.

— Prašau... — inspektoriaus tonas tapo nuolankus.

Iki šiol jis nebuvo susidūręs su detektyvinių istorijų

rašytojais. Jis žinojo, jog misis Oliver parašė per keturiasdešimtį knygų, bet dabar jis įsitikino, kad ji galėjo sukurti per šimtą keturiasdešimt. Sau pačiam netikėtu tonu, neleidžiančiu prieštarauti, jis staiga išpoškino:

— Ką visa tai reiškia? Kas atvyko motorine valtimi per pusryčius?

— Jis neatvyko motorine valtimi pusryčiaujant, — paaiškino misis Oliver, — jis atplaukė jachta. Tarp kitko, tiksliai aš nežinau. Buvo laiškas...

— Taigi, kas tai buvo, — pareikalavo atsakyti Blendas, — jachta ar laiškas?

— Tai buvo laiškas, — atsakė misis Oliver, — skirtas ledi Stabs. Nuo jos pusbrolio iš jachtos. O ji išsigando.

— Išsigando? Ko?

— Aš manau, pusbrolio, — atsakė misis Oliver. — Kiekvienas galėjo tai pastebėti. Ji bijojo jo ir nenorėjo, kad jis atvyktų. Manau, kad todėl ji dabar ir slepiasi.

— Slepiasi? — paklausė inspektorius.

— Na taip. Jos niekur nėra. Visi jos ieško. Ji slepiasi, kadangi jo bijo ir nenori su juo susitikti.

— Ko bijo?

— Jūs geriau išklausinėkite mesjė Puaro, — atsakė misis Oliver. — Jis kalbėjosi su juo, o aš — ne. Jo vardas Estebanas... ne, tai mano scenarijuje. Jis vardu de Suza. Etjenas de Suza.

Bet inspektoriaus dėmesį patraukė kitas vardas.

— Kaip pasakėte? Mesjė Puaro?

— Taip. Erkiulis Puaro. Lavoną mes aptikome drauge su juo.

— Erkiulis Puaro... Nuostabu. Nejau tai tas pats? Belgas, neaukšto ūgio, su ilgais ūsais?

— Su didžiuliais ūsais, — patikslino misis Oliver. — Taip. Ar jūs jį pažįstate?

— Praėjo daug metų nuo tada, kai aš buvau su juo susitikęs. Tuomet buvau dar jaunas seržantas.

— Ar jūs buvote susitikęs su juo dėl kokios nors žmog-

žudystės?

— Taip. Ką jis čia veikia?

— Jis turėjo įteikti prizus.

Šis atsakymas nuskambėjo po vos pastebimos pauzės, bet inspektorius į tai neatkreipė dėmesio.

— Ir jis buvo kartu su jumis, kai aptikote lavoną, — pratarė Blendas. — Hm... Aš norėčiau su juo pasikalbėti.

— Pakviesti?

Misis Oliver čiupo už savo purpurinių klosčių.

— Ar jūs dar galite ką pridėti, madam, kas padėtų mums, tiriant šią bylą?

— Nemanau. Aš nieko nežinau. Galiu tik spėlioti apie priežastis.

Inspektorius neleido jai užbaigti. Jis nebenorėjo klausytis misis Oliver prielaidų. Jos buvo pernelyg supainiotos ir nesistemingos.

— Labai ačiū, madam, — gyvai tarė jis. — Būsiu labai jums dėkingas, jei paprašysite mesjė Puaro užeiti pas mane.

Misis Oliver išėjo. Policijos konsteblis Hoskinsas pasiteiravo:

— Kas tas mesjė Puaro, sere?

— Turbūt jis pasirodys jums juokingas, — atsakė inspektorius Blendas, — lyg prancūzo parodija iš miuziklo. Jis — belgas ir, nepaisant keistos išvaizdos, pasižymi neeiliniu protu. Dabar jis turbūt jau gan brandaus amžiaus.

— O kaip dėl to de Suzo? — paklausė konsteblis. — Ar manote, jog vertėtų juo užsiimti, sere?

Konsteblio klausimų inspektorius negirdėjo. Jis galvojo apie faktą, kuris buvo paminėtas keletą kartų ir kurio prasmė tik dabar išryškėjo jo sąmonėje.

Pirmasis apie tai užvedė kalbą seras Džordžas.

"Aš nežinau, kur mano žmona. Lyg į žemę prasmego", — prisiminė inspektorius jo žodžius. Paskui paniekinanti mis Brevis pastaba, kad ledi Stabs tikriausiai įgrįso atrakcionai ir ji kažkur nuklydo, kad jos negalima rasti. O dabar ir misis Oliver su savo versija — ledi Stabs slepiasi.

— A? Kas? — atsiliepė išsiblaškęs.

Konsteblis Hoskinsas nusikosėjo.

— Aš klausiau, sere, ar nemanote, jog vertėtų užsiimti tuo de Suza, kas jis bebūtų.

Konsteblis Hoskinsas aiškiai apsidžiaugė, kad dabar vietoj neapibrėžtos svetimšalių masės bus galima turėti reikalų su visiškai konkrečiu jų atstovu. O inspektoriaus protas veikė visiškai kita kryptimi.

— Man reikalinga ledi Stabs, — tarė jis. — Atveskite man ją. Jei arti nebūtų — paieškokite.

Truputį suglumęs Hoskinsas klusniai išėjo. Tarpdury jis stabtelėjo ir net atšoko, praleisdamas Erkiulį Puaro ir, prieš uždarydamas duris, susidomėjęs apžiūrėjo jį.

— Aš nemanau, — tarė Blendas, atsistodamas ir ištiesdamas ranką, — kad jūs prisimenate mane, mesje Puaro.

— Be abejonės, — paprieštaravo Puaro. — Duokite vieną minutę, tik vieną minutę... Na, aišku, jaunas seržantas... taip, seržantas Blendas, kurį buvau sutikęs prieš keturiolika... Ne — prieš penkiolika metų.

— Visai teisingai. Kokia atmintis!

— Nieko ypatinga. Jeigu jūs prisimenate mane, kodėl aš neturėčiau prisiminti jūsų?

Blendas pagalvojo, jog užmiršti Puaro būtų neįmanoma. Tai nebuvo nei meilikavimas, nei perdėjimas.

— Vadinasi, jūs čionai, mesje Puaro, — tarė jis. — Vėl dėl žmogžudystės.

— Jūs teisus. Mane iškvietė, kad padėčiau.

— Iškvietė padėti? — sutrikęs perklausė Blendas.

— Turiu galvoje — padėti jų sumanytam žaidimui. Aš turėjau įteikti prizus.

— Misis Oliver man jau sakė apie tai.

— Daugiau ji nieko jums nesakė? — tyčia nerūpestingai paklausė Puaro.

Jis norėjo išgauti, ar misis Oliver neužsiminė inspektoriui apie tikrąją priežastį, privertusią ją primygtinai prašyti, kad Puaro atvažiuotų į Devonšyrą.

— Daugiau nieko nesakė?.. Ji išdėstė man visus gali-

mus ir negalimus merginos nužudymo motyvus. Ji man susuko galvą. Tai bent vaizduotė!

— Savo vaizduote ji užsidirba pragyvenimui, *mon ami*, — sausai pastebėjo Puaro.

— Ji paminėjo žmogų vardu de Suza. Tai irgi jos vaizdinys?

— Ne, tai tikras faktas.

— Pusryčiaujant buvo kalbama apie kažkokį laišką ir apie jachtą, apie kažką, atvykusį motorine valtimi... Aš nieko negalėjau suprasti.

Puaro paaiškino. Jis papasakojo apie sceną per pusryčius, apie laišką, apie staigų ledi Stabs galvos skausmą.

— Misis Oliver sakė, kad ledi Stabs išsigando. Ar ir jūs taip manote?

— Man susiklostė būtent toks įspūdis.

— Ko ji išsigando, savo pusbrolio? Kodėl gi?

Puaro truktelėjo pečiais.

— Nesuprantu. Ji man tik pasakė, kad jis — blogas žmogus. Ji, matote, truputį keistoka.

— Taip, čia visi tai gerai žino. Ar ji nesakė, kodėl bijo to de Suzos?

— Ne.

— Bet, jūsų nuomone, jos baimė buvo tikra?

— Jeigu ji buvo netikra, vadinasi, ledi Stabs — labai puiki aktorė, — sausai atsakė Puaro.

— Man ateina į galvą gan neįprastų prielaidų dėl to, — pranešė inspektorius. Jis atsistojo ir ėmė vaikštinėti šen ten po kambarį. — Ir dėl visko kalta ta velnio boba, — pridūrė jis.

— Misis Oliver?

— Taip, ji prikimšo mano galvą savo melodramatiškų idėjų.

— Ir jūs manote, jog jos vertos dėmesio?

— Ne visos, žinoma. Bet viena ar dvi gali pasirodyti teisingos, kad ir kokios nepaprastai keistos jos atrodytų. Viską lems...

Jis nebaigė sakinio, nes atsidarė durys ir įėjo Hoskinsas.

— Surasti ledi, sere, neįmanoma, — pranešė jis. — Jos niekur nėra.

— Tai aš jau žinau, — suirzęs pasakė inspektorius. — Aš įsakiau jums ją surasti.

— Seržantas Farelas ir policijos konsteblis Lorimeras apžiūrinėja dvaro teritoriją, sere, — pranešė Hoskinsas. — Name jos nėra, — pridūrė jis.

— Paklauskite žmogaus, kuris tikrina įeinančiųjų bilietus prie vartų, ar ji neišėjo arba neišvažiavo mašina už sodybos ribų.

— Taip, sere.

— Ir sužinokite, kada ją matė paskutinį kartą, — jam pavymui šūktelėjo Blendas.

— Vadinasi, jūsų galva darbuojasi ta linkme, — pastebėjo Puaro.

— Ji kol kas visai nedirba, — tarė Blendas, bet aš susidūriau su faktu, kad moters, kuri turėtų būti namuose, nėra! Ir aš noriu žinoti, kodėl! Papasakokite man, kas jums dar žinoma apie tą, kaip jį, de Suzą.

Puaro papasakojo, kaip susitiko su jaunuoliu, ėjusiu takeliu nuo prieplaukos.

— Tikriausiai jis dar čia, — pasakė Puaro. — Aš galiu perduoti serui Džordžui, kad jūs norite jį pamatyti.

— Kol kas nereikia, — tarė Blendas. — Aš norėčiau iš pradžių sužinoti daugiau. Kada jūs pats matėte ledi Stabs paskutinį kartą?

Puaro susimąstė. Tiksliai prisiminti jam buvo sunku. Aukštą spalvingą jos figūrą juoda skrybėle su dideliais, lenktais bryliais jis prisiminė miglotai. Jis matė ją tai šen, tai ten pievelėje. Ji šnekėjosi su atėjusiais, o vieną kartą net nusijuokė keistu garsiu juoku, ryškiai išsiskyrusiu iš kitų garsų, sklandžiusių viršum minios.

— Aš manau, — netvirtai pasakė jis, — tai buvo likus iki keturių valandų keliolikai minučių.

— Kur ir su kuo ji buvo tuo metu?

— Prie namo, tarp svečių.

— Ar ji buvo ten, kai atėjo de Suza?

— Neprisimenu. Nemanau, bent jau nemačiau. Seras Džordžas pasakė de Suzai, kad jo žmona esanti kažkur šalimais. Rodos, jį nustebino, kad ji nevadovavo vaikiškų drabužių demonstravimui.

— Kurią valandą atėjo de Suza?

— Manau, buvo apie pusę penkių. Aš nežiūrėjau į laikrodį ir negaliu tiksliai pasakyti.

— O ledi Stabs dingo prieš jam ateinant?

— Taip.

— Greičiausiai ji pasislėpė, kad su juo nesusitiktų, — išsakė savo prielaidą inspektorius.

— Galbūt, — sutiko Puaro.

— Ką gi, ji negalėjo nueiti toli, — padarė išvadą Blendas. — Rasti ją nebus sunku. O kai ją surasime... — jis nutilo.

— O jei nesurasime? — paklausė Puaro. Jo balsas nuskambėjo truputį keistai.

— Nesąmonė! — energingai paprieštaravo inspektorius. — Kodėl? Kas galėjo jai nutikti?

Puaro truktelėjo pečiais.

— Iš tikrųjų — kas? Niekas nenumano. Težinoma viena — ji dingo!

— Velniop, mesjė Puaro, tai skamba grėsmingai.

— Tikriausiai grėsmingai.

— Bet mes tiriame Marlenos Taker nužudymą, — griežtai pastebėjo inspektorius.

— Akivaizdu. Tad kodėl jus domina de Suza? Jūs manote, kad Marleną Taker nužudė jis?

Inspektorius Blendas atsakė ne iš esmės:

— Tai vis ta boba.

Puaro nusišypsojo.

— Jūs turite galvoje misis Oliver?

— Na taip... Matote, mesjė Puaro, Marlenos Taker žmogžudystė įvykdyta beprasmiškai. Pasmaugta niekuo neišsiskirianti kvailoka mergiūkštė, ir nėra jokių užuominų apie žmogžudystės motyvus.

— O misis Oliver pateikė jums motyvų?

— Mažiausiai visą tuziną! Ko tik ji neprikalbėjo! Mar-

lena galėjusi žinoti kažkieno meilės paslaptis ar būti kokios nors žmogžudystės liudytoja, ar numanyti, kur paslėptas lobis. O galbūt pro valčių namelio langą matė, ką veikė savo motorine valtimi atvykęs de Suza?

— A! Ir kuri iš šių versijų jums labiau patinka, *mon cher**?

— Nežinau. Bet aš negaliu negalvoti apie jas. Paklausykite, mesjė Puaro. Gerai prisiminkite. Ar jūs negalėtumėte pasakyti man savo nuomonę apie tai, ką šįryt jums pasakė ledi Stabs? Ko ji bijojo? Ar kad jos pusbrolis galėjo pasakyti ką nors nereikalinga žinoti jos vyrui, ar ji bijojo paties pusbrolio?

Puaro nedvejodamas atsakė:

— Sakyčiau, jog tai buvo baimė, kurią tiesiog sukėlė žinia apie pusbrolio atvykimą.

— Hm... Tokiu atveju man geriau pasikalbėti su juo asmeniškai, jeigu jis tebėra čia.

9 skyrius

Inspektorius Blendas nebuvo iš anksto nusiteikęs prieš svetimšalius, kaip Hoskinsas, bet vis dėlto Etjenas de Suza jam nepatiko iškart. Išorinis jaunuolio blizgesys, nepriekaištingas jo kostiumas, brangaus briliantino, kuriuo buvo ištepti jo plaukai, kvapas nuteikė inspektorių nepalankiai.

De Suza laikėsi labai laisvai ir pasitikinčiai. Kita vertus, jautėsi, kad jo elgesys gan gerai slepia šaltą pašaipą, vis dėlto neišeinančią iš padorumo rėmų.

— Reikia pripažinti, — pasakė jis, — gyvenimas pilnas netikėtumų. Aš išvykstu į šventinį kruizą, užsuku šičia, nes dievinu didžiulius renginius ir noriu keletą valandų praleisti su mažąja savo pussesere, su kuria nesimačiau daugelį metų, — o kas atsitinka? Iš pradžių mane apsupa besilinksminanti minia. Pro mano galvą švilpdami lekia mediniai kokosų rutuliai, paskui komediją pakeičia tragedija — mane

* Mano brangusis (*pranc.*).

įpainioja į žmogžudystę, — jis užsirūkė cigaretę, giliai įtraukė dūmus ir tęsė: — Ne todėl, kad būčiau kuo susijęs su ja. Mane nustebino kitkas — kodėl jūs nusprendėte pasikalbėti su manimi?

— Jūs čia svetimšalis, misteri de Suza?

— O svetimšalius galima įtarinėti, ar ne?

— Ne ne, visai ne, sere. Jūs ne taip mane supratote. Jūsų jachta, kaip suprantu, stovi Helmute?

— Jūs neapsirikote — taip.

— O čia atplaukėte motorine valtimi?

— Jūs neapsirikote ir šįsyk.

— Kai artinotės čia su valtimi, ar nepastebėjote nedidelio valčių namelio dešinėje pusėje?

De Suza atlošė savo gražią tamsiaplaukę galvą ir truputėlį susiraukė, stengdamasis prisiminti.

— Aš pastebėjau pilką namelį, dengtą čerpėmis, ties nedidelio upelio žiotimis.

— Ne ne, namelį nendrių stogu. O taip pat ir nedidelę prieplauką. Namelis iškilęs virš vandens, šiek tiek už malūno, misteri de Suza, tarp medžių.

— O, taip! Dabar prisimenu... Labai vaizdinga vieta. Jei būčiau žinojęs, kad tai valčių namelis, aš būčiau ten išlipęs į krantą. Bet man sakė, jog reikia plaukti iki pat perkėlos ir išlipti prieplaukoje.

— Visiškai teisingai. Jūs taip ir pasielgėte?

— Aš kaip tik taip ir padariau.

— Jūs neišlipote prie valčių namelio ar netoli jo?

De Suza neigdamas papurtė galvą.

— Ir jūs nieko nematėte prie namelio, praplaukdamas pro jį?

— Ne. O ar aš turėjau ką pamatyti?

— Galbūt. Matote, misteri de Suza, šiame namelyje ir buvo nužudyta mergina. Ją nužudė būtent ten. Žmogžudystė įvyko maždaug tuo metu, kai jūs plaukėte pro namelį.

De Suzai iš nuostabos šoktelėjo antakiai.

— Jūs manote, kad aš galėčiau būti žmogžudystės liudininku?

— Žmogžudystė buvo įvykdyta namelyje, bet galbūt jūs dar matėte merginą. Tarkim, ji žiūrėjo pro langą arba buvo išėjusi į balkoną. Jūs padėtumėte mums patikslinti mirties laiką. Jeigu ji buvo dar gyva, kai jūs plaukėte pro šalį...

— A, suprantu. Bet kodėl šito jūs klausiate tik manęs? Upe aukštyn ir žemyn praplaukia labai daug valčių. Nuo Helmuto iki Torkio visą laiką kursuoja pasivažinėjimo kateriai. Kodėl nepaklausiate kitų?

— Mes jų paklausime, — atsakė inspektorius. — Mes būtinai jų paklausime. Taigi, reikia suprasti, jog nieko neįprasta prie valčių namelio jūs nepastebėjote.

— Tikrai nieko. Nieko, kas rodytų ką nors ten esant. Natūralu, aš nekreipiau ypatingo dėmesio, o ir atstumas buvo nemažas. Gal kas ir žiūrėjo pro langą, kaip jūs spėjate, bet aš nieko nemačiau. Labai apgailestauju, kad negaliu jums padėti, — mandagiai pridūrė jis.

— Ak, nesikrimskite, — draugišku tonu pasakė inspektorius, — mes ir negalėjome daug tikėtis. Aš norėčiau dar kai ką sužinoti, misteri de Suza.

— Klausau jūsų.

— Jūs čia vienas ar keliaujate su draugais?

— Iki paskutinio momento su manimi buvo draugų, bet štai jau trys dienos kaip aš vienas. Žinoma, su komanda.

— Kaip vadinasi jūsų jachta, misteri de Suza?

— "Patirtis".

— Ledi Stabs — jūsų pusseserė?

De Suza patraukė pečiais.

— Tolima giminaitė. Salose, jūs tikriausiai žinote, visi susiję giminystės ryšiais. Ten mes visi — vienas kito pusbroliai. Heti — mano antros eilės pusseserė ar net dar tolimesnė giminaitė. Mes su ja matėmės, kai ji tebebuvo vaikas, keturiolikos ar penkiolikos metų.

— Šiandieniniu savo vizitu jūs norėjote jai padaryti staigmeną?

— Vargu, ar netikėtą, inspektoriau. Aš parašiau jai iš anksto.

— Man žinoma, jog šįryt ji gavo jūsų laišką, bet ji nu-

stebo, jog jūs atvyksite.

— O, jūs klystate, inspektoriau. Aš parašiau savo pusseserei... leiskite prisiminti, prieš tris savaites. Rašiau jai iš Prancūzijos, kaip tik prieš atvykdamas į jūsų šalį.

— Jūs rašėte jai iš Prancūzijos, kad rengiatės ją aplankyti? — nustebęs paklausė inspektorius.

— Taip. Pranešiau jai, kad keliauju jachta ir greičiausiai būsiu Torkyje ar Helmute. Tiksliau apie savo atvykimo datą žadėjau parašyti kitame laiške.

Inspektorius Blendas įdėmiai žiūrėjo į jį. Jo žodžiai visiškai prieštaravo tam, ką jis žinojo apie Etjeno de Suzos laišką, gautą per pusryčius. Kaip paliudijo daugelis, laiško turinys akivaizdžiai sujaudino ir pribloškė ledi Stabs. De Suza ramiai atlaikė jo žvilgsnį. Šypsodamasis jis sprigtu nukrėtė nematomą dulkelę nuo savo kostiumo.

— Ar ledi Stabs atsakė į pirmąjį jūsų laišką? — paklausė inspektorius.

— Neprisimenu, — kiek svyruodamas ištarė de Suza. — Berods ne. Bet ir negalėjo. Aš keliavau ir neturėjau nuolatinio adreso. Be to, nesu tikras, jog mano pusseserė Heti mėgsta rašyti laiškus. Jūs gi žinote, — pridūrė jis, — ji nepasižymi ypatingu protu, nors, kaip girdėjau, tapo labai gražia moterimi.

— Jūs jos dar nematėte.

Inspektoriaus pastaba nuskambėjo kaip klausimas, ir de Suza į jį atsakė malonia šypsena.

— Ji, matyt, dingo, — pasakė jis, — jog jai įgrįso ši šventė.

Atsargiai parinkdamas žodžius, inspektorius Blendas tarė:

— O ar negalėtumėte manyti, misteri de Suza, jog jūsų pusseserė galėjo turėti priežasčių, paskatinusių ją vengti susitikimo su jumis?

— Heti? Priežasčių? Vengti susitikimo? Bet kodėl gi?

— Kaip tik to aš ir klausiu jūsų, misteri de Suza.

— Jūs manote, jog Heti dingo, kad išvengtų susitiki-

mo su manimi? Kokia nesąmonė!

— O ką, jūsų nuomone, ar nebuvo priežasties... jai šiek tiek privengti jūsų?

— Bijoti — manęs? — de Suzos balse suskambo nepasitikėjimas ir pašaipa. — Bet, inspektoriau, švelniai tariant, tai sudilusio skatiko neverta idėja!

— Jūsų santykiai su ja visada buvo pakankamai draugiški?

— Aš jau sakiau jums. Su ja aš nepalaikiau jokių santykių. Paskutinį kartą ją mačiau, kai buvo keturiolikmetė mergiotė.

— Bet vis dėlto, atvykęs į Angliją, jūs ieškote susitikimo su ja.

— O, kai dėl to, — apie Heti aš perskaičiau viename iš jūsų laikraščių.

Jis paminėjo jos mergautinę pavardę ir pranešė, jog ji ištekėjusi už turtingo anglo. Ir aš nusprendžiau pamatyti, kaip dabar atrodo mūsų mažoji Heti ir kaip ji jaučiasi, — jis truktelėjo pečiais. — Tai paprasčiausia mandagus žestas. Ne daugiau.

Inspektorius ir vėl įdėmiai pasižiūrėjo į de Suzą lyg norėdamas įžvelgti, kas slypi po ramia ir pašaipia jo išore?

— Ar negalėtumėte papasakoti truputėlį daugiau apie savo pusseserę? — paklausė jis. — Apie jos būdą, elgseną?..

De Suzos veide pasirodė nuostaba.

— Bet ar tai susiję su žmogžudyste valčių namelyje? Kaip suprantu, jūs užsiimate žmogžudystės tyrimu?

— Gali būti susiję.

Kurį laiką de Suza tylomis tiriamai žvelgė į inspektorių. Paskui, patraukęs pečiais, pasakė:

— Savo pusseserės aš gerai nepažinojau. Ji buvo viena iš didelės šeimos narių ir niekada manęs nedomino. Bet, atsakydamas į jūsų klausimą, noriu pabrėžti, kad ji, nors ir protiškai neišsivysčiusi, kiek man žinoma, niekada nebandė ką nors nužudyti.

— Aš ne tai turėjau omenyje, misteri de Suza.

— Ne tai? Įdomu... Tada aš nesupratau jūsų klausimo esmės. Ne ne, Heti ne tokia. Aišku, jeigu ji nelabai pasikeitė, — jis atsistojo. — Manau, kad daugiau klausimų man nebeturite, inspektoriau. Linkiu jums greičiau surasti žudiką.

— Tikiuosi, misteri de Suza, jūs dar pabūsite vieną kitą dieną Helmute?

— Jūs labai mandagus, inspektoriau. Tai įsakymas?

— Tik prašymas, sere.

— Dėkoju. Aš ketinu pabūti Helmute dvi dienas. Seras Džordžas labai maloniai pasiūlė man apsistoti savo namuose, bet aš linkęs pasilikti "Patirtyje". Jei manęs jums prireiks, galėsite surasti tenai.

Jis mandagiai nusilenkė.

Policijos konsteblis Hoskinsas atidarė jam duris, ir de Suza išėjo.

— Mitrus vaikinas, — sumurmėjo inspektorius.

— Aha, — sutiko su juo policijos konsteblis Hoskinsas.

— Tarkime, ją apniko mintis ką nors nužudyti, — toliau niurnėjo pats sau inspektorius, — bet kodėl reikėjo pasirinkti auka niekuo neišsiskiriančią mergiotę? Kokia prasmė?

— O kas žino, kas jų, tų pamišėlių, protelyje? — pastebėjo Hoskinsas.

— Bet ar ji pamišusi?

Hoskinsas pamokomai palingavo galva.

— Aš manau, jog jos išsimokslinimo lygis labai žemas, — tarė jis.

Inspektorius apmaudžiai nužvelgė jį.

— Baikite kartoję kaip papūga tokius naujoviškus terminus. Man nesvarbu, išsilavinusi ji ar ne. Mane domina tik viena: ar ji priklauso toms moterims, kurios mano, jog užmesti kilpą ant merginos kaklo ir ją pasmaugti — tai juokinga, malonu arba būtina? Bet, po velnių, kurgi ji? Eikite ir sužinokite, kaip sekasi Frankui.

Hoskinsas paklusniai išėjo ir labai greitai sugrįžo drauge su seržantu Kotrelu, žvitriu jaunuoliu, kuris nuolat įkyrėdavo savo vyresnybei.

Inspektorius Blendas visuomet teikė pirmenybę Hoskinsui su jo valstietiška išmintimi, o ne gudragalviui ir visažiniui Kotrelui.

— Paiešką tęsiame, sere, — atraportavo Kotrelas. — Pro vartus ledi neišėjo, tuo esame tvirtai įsitikinę. Įeinantiems bilietus pardavinėja jaunesnysis sodininkas, jis prisiekinėja, jog ji neišėjo.

— Manau, yra ir kitų kelių išeiti.

— Tikrai taip, sere. Yra keliukas žemyn į perkėlą, bet senis — jo vardas Merdelas, sere, — irgi tvirtina, kad ji nebuvo atėjusi. Seniui jau netoli šimto metų, bet manau, jog juo galima tikėti. Jis gana išsamiai papasakojo, kaip motorine valtimi atplaukęs užsienietis jo klausė, kaip nueiti į Neshauzą. Senis jam paaiškino: reikią eiti keliu link vartų ir nusipirkti bilietą. Džentelmenas, atrodo, nieko nežinojęs apie šventę ir prisistatęs šeimos giminaičiu. Tuomet senis parodęs jam kelią takučiu per mišką. Merdelas buvo prieplaukoje nuo pat vidudienio ir visiškai tikras, kad " jos malonybė jaunoji ledi" tenai nepasirodė. Yra dar aukštutiniai vartai, nuo kurių kelias veda per lauką į Hudouno parką, bet jie uždaryti, tad ledi Stabs negalėjo išeiti ir pro juos. Atrodytų, ji turi būti dvaro teritorijoje, tiesa?

— Gali būti ir taip, — atsakė inspektorius, — bet niekas netrukdė jai išlįsti ir pro tvorą. Seras Džordžas iki šiol skundžiasi, jog turistai iš gretimo viešbučio pažeidinėja jo sklypo ribas. Jeigu į dvarą galima įeiti šitokiu būdu, tai taip pat galima iš jo ir išeiti.

— O taip, sere, be abejo, sere. Bet aš kalbėjausi su jos tarnaite, sere. Ji, — Kotrelas žvilgterėjo į popieriaus lapelį, kurį laikė rankoje, — ji vilkėjo ryškia rausva krepžoržeto suknele, dėvėjo didžiulę juodą skrybėlę, buvo apsiavusi madingais aukštakulniais bateliais. Taip apsirengęs toli nenueisi per mišką!

— Ji nepersirengė drabužių?

— Ne. Aš klausiau tarnaitės. Visi daiktai yra kur buvę. Visutėliai. Ji nesusikrovė nei lagamino, nei ko kito. Ji

net nepersiavė. Visos batelių poros savo vietose. Mes manome...

Inspektorius Blendas paniuro. Į galvą ėmė skverbtis blogos mintys.

— Pakvieskite man dar kartą tą sekretorę, — trūkčiodamas paliepė jis. — Brius ar kokia jos pavardė.

Šį kartą mis Brevis atrodė labiau susijaudinusi nei įprastai, ji kiek tankiau alsavo.

— Jūs norėjote matyti mane, inspektoriau? — paklausė ji. — Aš klausau jūsų. Jeigu neilgai... Sero Džordžo būsena baisi ir...

— Kas sukėlė tokią jo būseną?

— Jis ką tik sužinojo, kad ledi Stabs... iš tikrųjų pradingo. Aš sakiau jam, kad ji tikriausiai nuėjo pasivaikščioti į mišką ar kur kitur, bet jis įsikalė į galvą, kad jai kažkas atsitikę! Juokinga.

— Po to, kai čia įvyko žmogžudystė, mis Brevis, tai nelabai jau juokinga.

— Ar jūs iš tikrųjų nemanote, jog ledi Stabs... Betgi tai nesąmonė! Ledi Stabs gali pati pasirūpinti savimi.

— O ar gali?

— Be abejo! Juk ji — suaugusi moteris.

— Bet, daugelio nuomone, gan bejėgė.

— Nesąmonė! — kategoriškai pareiškė mis Brevis. — Ledi Stabs vaidina bejėgę kvaišelę, kai nenori ką nors daryti. Ji gali apmulkinti savo vyrą, sakau jums, bet ne mane!

— Ji jums labai nepatinka, mis Brevis? — pasidomėjo inspektorius.

— Į mano pareigas neįeina mylėti ją ar nemylėti.

Durys atsilapojo, ir įėjo seras Džordžas.

— Klausykit, jūs turite ją nors daryti, — susijaudinęs prašneko jis. — Kur Heti? Jūs privalote surasti Heti. Nežinau, po velnių, kas čia darosi! Ši idiotiška šventė... Kažkoks prakeiktas maniakas už pusę kronos patenka į kiemą, bastosi pro dvarą, žudo žmones — štai kaip visa tai man atrodo.

— Nereikia šitaip perdėti, sere Džordžai.

— Gera jums sėdėti už stalo ir rašyti. O man reikalinga mano žmona.

— Mes ieškome jos, sere Džordžai.

— Kodėl niekas nepasakė man, kad ji pradingo? Jos nėra jau dvi valandas. Man pasirodė keista, kad ji neatėjo vadovauti vaikiškų drabužių demonstravimui, bet kodėl niekas nepasakė man, kad ji dingusi?

— Niekas nežinojo, — paaiškino inspektorius.

— Bet kažkas juk turėjo žinoti. Kažkas juk turėjo pastebėti ją, — jis atsigręžė į mis Brevis. — Jūs turėjote žinoti, Amanda, nes jūs viską prižiūrite.

— Aš gi negaliu būti visur, — mis Brevis buvo pasirengusi pravirkti. — Juk tiek daug man šiandien darbo. Ir jeigu ledi Stabs sugalvojo viena paklajoti...

— Paklajoti? Kodėl ji turi klajoti? Jai nevertėjo vienišai klajoti, jei nenorėjo susidurti su tuo vaikinu.

Blendas pasinaudojo šia akimirka.

— Aš norėčiau kai ko jūsų paklausti, — tarė jis. — Jūsų žmona gavo laišką iš misterio de Suzos prieš tris savaites, kuriame jis pranešė, kad ruošiasi atvykti į Angliją?

Seras Džordžas nustebęs pasižiūrėjo į jį.

— Ne, žinoma, negavo.

— Jūs įsitikinęs tuo?

— Tvirtai įsitikinęs. Heti būtų man pasakiusi. Ji buvo labai sukrėsta ir priblokšta, gavusi laišką šįryt. Jis ją smarkiai suerzino, ir visą rytą jį pragulėjo skaudančia galva.

— Ką ji pasakojo jums apie savo pusbrolį? Kodėl ji taip bijojo su juo susitikti?

Seras Džordžas pastebimai sumišo.

— Tegu mane griausmas, jei aš ką nors žinočiau, — pasakė jis. — Ji visą laiką tvirtino vieną ir tą patį — girdi, jis blogas žmogus.

— Blogas žmogus? Kodėl?

— Ji nepaaiškino, kodėl. Kartojo kaip vaikas, kad jis — negeras, blogas žmogus, ir ji nenorėjo, kad jis čia atvyktų. Ji sakė, kad jis padaręs baisių dalykų.

— Kokių dalykų? Kada?

— O, labai seniai. Manau, kad šitas Etjenas de Suza buvo tas nevykėlis, kurio neišvengė šeima, ir Heti vaikystėje, matyti, dažnai girdėdavo apie jį atsitiktinių vertinimų nuotrupas, nelabai suprantamas vaikiškam jos proteliui. Todėl ji ėmė jo bijoti. Įtariu, jog tai dėl patirtų įspūdžių vaikystėje. Mano žmona ir dabar kartais elgiasi kaip vaikas. Viena jai patinka, kita — ne, o paaiškinti, kodėl — negali.

— Jūs tikras, kad ji nieko daugiau nepasakė?

Seras Džordžas sutriko.

— Aš nenorėčiau pakartoti jums jos žodžių.

— Vadinasi, ji vis dėlto kažką pasakė?

— Gerai. Tebūnie jums žinoma. Jis pasakė — ir keletą kartų tai pakartojo: “Jis žudo žmones”.

10 skyrius

“Jis žudo žmones”, — pakartojo inspektorius Blendas.

— Manau, jums nereikėtų kreipti dėmesį į tai, — pasakė seras Džordžas. — Ji kelis kartus pakartojo šiuos žodžius, bet negalėjo paaiškinti, ką, kada ir kodėl jis užmušė. Aš tai laikau miglotais vaikystės prisiminimais apie vaidus šeimoje ir panašiai.

— Jūs tvirtinate, jog ji negalėjo paaiškinti, sere Džordžai? Patikslinkite: negalėjo ar nenorėjo?

— Aš nemanau... — staiga jis nutilo. — Nežinau. Jūs išmušėte mane iš vėžių. Kartoju: aš nemanau tai esant rimta. Galbūt tas pusbrolis truputį erzindavo ją, kai ji dar buvo vaikas, galbūt kas kita. Tai sunku paaiškinti, kadangi jūs nepažįstate mano žmonos. Aš atsidavęs jai, bet pusė to, ką ji sako, neturi prasmės. Šiaip ar taip, šis vaikinas negalėjo išlipti į krantą, patraukti tiesiai per mišką į valčių namelį ir nužudyti tą nelaimingą mergiotę! Kokia prasmė?

— Panaši prielaida atmesta, — tarė inspektorius, — bet jūs, sere Džordžai, turite suprasti, kad Marlenos Taker žu-

diko paieškos bus tęsiamos mažesniame žmonių rate, negu atrodė iš pradžių.

— Mažesniame žmonių rate? — seras Džordžas įsmeigė nustebusį žvilgsnį į inspektorių. — Bet juk čia daugybė žmonių! Du trys šimtai! Bet kuris iš jų galėjo tai padaryti.

— Taip, iš pradžių ir man atrodė, bet dabar, kai daugiau sužinojau, manau visai kitaip. Valčių namelio duryse amerikoniška spyna. Niekas negalėjo įeiti į namelį be rakto.

— Taip, buvo trys raktai.

— Visai teisingai. Vienas paslėptas ir iki šiol tebėra slaptavietėje prie gėlyno aukštutiniame sode. Kitas — pas misis Oliver, žaidimo organizatorę. O kur trečias raktas, sere Džordžai?

— Jis turi būti stalčiuje šio stalo, prie kurio jūs sėdite. Ne, dešinėje pusėje, tarp daugelio kitų dublikatų.

Jis priėjo prie stalo ir ėmė raustis stalčiuje.

— Štai jis.

— Dabar suprantate, ką tai reiškia? — tęsė inspektorius Blendas. — Kas gi galėjo įeiti į namelį? Pirmiausia — tai žaidimo dalyvis, užbaigęs paieškas ir suradęs raktą (kaip žinote, to nebuvo); antra — misis Oliver arba kas kitas iš namiškių, kam ji galėjo duoti raktą; ir trečia — tas, kurį Marlena pati galėjo įsileisti į kambarį.

— Šį trečią atvejį galima pritaikyti bet kam, argi ne?

— Toli gražu ne, — paprieštaravo inspektorius. — Jeigu aš teisingai supratau žaidimo sąlygas, mergina turėjo nugriūti ir apsimesti negyva, išgirdusi kažką artinantis prie durų. Ji turėjo laukti, kol jas atrakins tas, kuris atras raktą. Taigi, paprašyta iš lauko, ji galėjo įsileisti tik žaidimo organizatorius, tai yra bet kurį iš šio namo gyventojų, o būtent: jus, ledi Stabs, mis Brevis, misis Oliver, galbūt — mesjė Puaro, su kuriuo, manyčiau, ji susitiko rytą. Ką dar, sere Džordžai?

Seras Džordžas susimąstė.

— Žinoma, sutuoktinius Legius, — tarė jis. — Aleką ir Pegi Legius. Jie čia nuo pat pradžių. Maiklą Veimeną, architektą. Gyvena pas mus, projektuoja teniso paviljoną. Vor-

bartoną, Mastertonus... O! Ir, žinoma, misis Foliat.

— Viskas? Daugiau nieko?

— Tai viskas.

— Kaip jūs patys suprantate, sere Džordžai, ratas ne toks jau platus.

Seras Džordžas paraudo.

— Aš įsitikinęs, jog jūs sakote niekus — tikrą nesąmonę! Jūs darote prielaidą... Kodėl?

— Čia tik prielaida, — pasakė inspektorius. — Mes dar daug nežinome. Negalima atmesti to, kad, pavyzdžiui, Marlena dėl kokios nors priežasties galėjo išeiti iš namelio. Ją pasmaugė kitoje vietoje, lavoną įmetė vėl į namelį ir sukūrė atitinkamą vaizdą. Bet, jeigu ir taip, tas, kuris tai padarė, gerai žinojo visas žaidimo scenarijaus detales. Mes nuolat grįžtame į šį tašką. Galiu patikinti jus, sere Džordžai, — pridūrė kiek švelniau, — mes imamės visų priemonių, kad surastume ledi Stabs. O kol kas aš norėčiau pasikalbėti su misteriu ir misis Legiais bei misteriu Maiklu Veimenu.

— Amanda!

— Aš pasirūpinsiu tuo, inspektoriau, — pasakė mis Brevis. — Greičiausiai misis Legi vis dar buria savo palapinėje. Nuo penkių padaugėjo žmonių, ir visi atrakcionai perpildyti. Iš pradžių turbūt aš jums atsiųsiu misterį Legį arba misterį Veimeną. Ką norėtumėte išvysti pirmiau?

— Nesvarbu. Atsiųskite bet kurį.

Mis Brevis linktelėjo ir išėjo iš kambario. Seras Džordžas pasuko paskui ją.

— Klausykite, Amanda, jūs turite... — pasigirdo graudus jo balsas.

Konsteblis Hoskinsas uždarė duris.

Inspektorius Blendas pastebėjo, kad seras Džordžas labai pasitiki energingąja mis Brevis. O tuo labiau dabar kai namo šeimininkas buvo pasimetęs kaip vaikėzas.

Jis pakėlė telefono ragelį, paskambino Helmuto policijos valdybai ir paprašė, kad jie stebėtų jachtą “Patirtis”.

— Tikiuosi, jūs suprantate, — kreipėsi į Hoskinsą, kurio

išvaizda aiškiai liudijo, jog jis nieko nesuvokia, — ši prakeikta boba gali būti tik vienoje vietoje — de Suzos jachtoje.

— Kaip jūs tai sužinojote, sere?

— Kadangi nėra paliudyta, jog ji išėjo už dvaro ribų į paprastą kelią, galima spėti, jog jie buvo susitarę anksčiau, ir de Suza, pasitikęs ją prie valčių namelio, motorine valtimi nusivežė į jachtą, o paskui sugrįžo atgal.

— O kodėl jis tai padarė? — paklausė galutinai įstumtas į aklavietę Hoskinsas.

— Nesuprantu, — atsakė inspektorius, — tai nepanašu į tiesą, bet visai įmanoma. Ir jeigu ji "Patirtyje", aš jau pasirūpinsiu, kad iš ten ji neišeitų nepastebėta.

— O jeigu ji iš tikrųjų vengė jo?..

— Mes žinome tik tai, ką ji kalbėjo ir ką darė! Moterys, — pridūrė jis pamokomai, — dažnai meluoja. Šito nepamirškite, Hoskinsai.

— Aha, — pritarė konsteblis Hoskinsas.

Tolesnį jų pokalbį nutraukė jauno, aukšto, išsiblaškiusio žmogaus pasirodymas. Jis dėvėjo tvarkingą pilkos flanelės kostiumą, bet marškinių apykaklė buvo suglamžyta, kaklaraištis pastumtas į šoną, plaukų galai neklusniai styrojo į šalis.

— Misteris Alekas Legis? — pažvelgęs į jį, paklausė inspektorius.

— Ne, — atsakė jaunuolis. — Aš Maiklas Veimenas. Kaip suprantu, jūs norėjote mane matyti.

— Visai teisingai, sere. Sėskitės, — Blendas parodė kėdę priešais savo stalą.

— Aš nemėgstu sėdėti, — pasakė Maiklas Veimenas. — Mėgstu vaikščioti. Tarp kitko, ką čia veikia policija? Kas atsitiko?

Inspektorius Blendas nustebęs pasižiūrėjo į jį.

— Argi seras Džordžas jūsų neinformavo, sere?

— Manęs niekas apie nieką neinformuoja. Aš nesėdžiu sero Džordžo kišenėje nuolatos. Tai kas gi įvyko?

— Kaip žinau, šiuo metu jūs gyvenate šiame name?

— Gyvenu. O ką?

— Tiesiog aš maniau, jog visi gyvenantys šiame name jau žino apie įvykusią tragediją.

— Tragediją? Kokią tragediją?

— Nužudyta mergina, vaidinusi auką žmogžudystės tyrimo žaidime.

— Negali būti! — Maiklas Veimenas atrodė be galo nustebęs. — Iš tikrųjų nužudyta? Ne šurum burum?

— Aš nežinau, ką reiškia "šurum burum", bet mergina negyva.

— Kaip ją nužudė?

— Pasmaugė skalbinių virve.

Maiklas Veimenas švilptelėjo.

— Kaip pagal žaidimo scenarijų? Tai bent! Pakišo idėją! — jis nuėjo prie lango, staiga atsisuko. — Vadinasi, dabar visi mes įtariami, ar ne? Ar tai buvo kuris nors iš vietinių vaikinų?

— Mes neturime jokio pagrindo įtarti vietinių vaikinų.

— Kaip ir manęs, inspektoriau, — pasakė Maiklas Veimenas. — Daugelis mano draugų mano mane esant pamišusiu, bet aš pamišęs dėl ko kito. Aš nesišlaistau po apylinkes ir nesmaugiu nepilnamečių strazdanotų mergiočių.

— Kaip žinau, serui Džordžui jūs projektuojate teniso paviljoną?

— Nekaltas darbelis kriminalistikos požiūriu, — atsakė Maiklas Veimenas. — O dėl architektūros — tai aš nesu tikras. Galutinis mano darbo rezultatas tikriausiai bus nusikaltimas geram skoniui. Bet tai jums nesvarbu. Kas gi jus domina, inspektoriau?

— Aš norėčiau tiksliai sužinoti, misteri Veimenai, kur jūs buvote nuo keturių valandų penkiolikos minučių iki penktos.

— Kaip jums pavyko nustatyti laiką? Medicinos išvada?

— Ne visai, sere. Penkiolika penktos merginą matė gyvą.

— Kas tas liudininkas, jei galiu pasiteirauti?

— Mis Brevis. Ledi Stabs paprašė jos nunešti merginai padėklą su pyragaičiais ir vaisvandeniu.

— Mūsų Heti to paprašė? Niekada nepatikėčiau.

— Kodėl, misteri Vcimenai?

— Nepanašu į ją. Ji ne apie tai galvoja ir ne tuo rūpinasi. Visos brangiosios ledi Stabs mintys sukasi apie savo pačios asmenį.

— Aš laukiu atsakymo į savo klausimą, misteri Veimenai.

— Kur aš buvau tarp keturių penkiolikos ir penkių valandų? Sunku pasakyti iškart, inspektoriau. Buvau čia. Tikiuosi, jūs suprantate, ką pasakiau?

— Kur — čia?

— O, tai šen, tai ten. Truputį pasišlaisčiau minioje, pievelėje gėrėjausi vietinėmis gražuolėmis, persimečiau dviem trim žodžiais su plevenančia kino žvaigžde, o kai nuo viso to man tapo šleikštu, nuėjau prie lauko teniso aikštės ir truputėlį pamąsčiau apie būsimo paviljono projektą. Man be to rūpėjo, ar greit kas nors atspės, jog pirmas žaidimo raktas — teniso tinklas.

— Ar kas atspėjo?

— Taip, be abejo, bet tuomet aš taip ir nesužinojau. Man dingtelėjo nauja paviljono idėja, kaip suderinti du požiūrius — savąjį ir sero Džordžo.

— O vėliau?

— Vėliau? Kurį laiką basčiausi, po to nusileidau į prieplauką, su seniu Merdelu išgėrėm butelį vyno ir sugrįžau atgal. Negaliu tiksliai nurodyti laiko. Kaip jau sakiau, daugiausiai laiko praleidau čia! Štai ir viskas.

— Gerai, misteri Veimenai, — gyvai tarė inspektorius. — Manau, mes galėsime gauti viso to patvirtinimus.

— Merdelas gali patvirtinti, kad aš buvau pas jį prieplaukoje. Bet tai buvo kiek vėliau, turbūt po penkių. Tai jūsų visai nepatenkina, tiesa, inspektoriau?

— Tikiuosi, mes galėsime pasitikslinti, misteri Veimenai.

Mandagiame inspektoriaus tone suskambėjo metalo gaidelės, ir jaunas architektas negalėjo jų nepastebėti. Jis atsisėdo ant krėslo ranktūrio.

— Iš tikrųjų, kas nužudė mergiotę? — paklausė jis.

— Ar jūs nieko neįtariate, misteri Veimenai?

— Na, nebent — mūsų energingąją rašytoją. Jūs tik pažvelkite į purpurinę jos aprangą! Jos kūrybinių minčių katiliuke galėjo užvirti idėja, kad tikra žmogžudystė būtų kur kas efektyvesnė nei imituojama. Na, kaip?

— Ar jūs sakote tai rimtai, misteri Veimenai?

— Tai vienintelis žmogus, kurį galiu įtarti.

— Aš dar norėčiau paklausti jūsų, misteri Veimenai. Ar jūs matėte ledi Stabs šiandien po vidudienio?

— Žinoma. Visi ją matė. Išsipusčiusi kaip manekenė!

— Kada matėte ją paskutinį kartą?

— Tiksliai neprisimenu. Berods pusę keturių ar be penkiolikos keturios... Stengėsi atkreipti į save dėmesį pievelėje.

— Ir po to jūs jos nebematėte?

— Ne. O ką?

— Mane tai domina, kadangi, rodos, po keturių jos niekas daugiau nebematė. Ledi Stabs dingo, misteri Veimenai.

— Dingo? Mūsų Heti?

— Jus tai stebina?

— Taip, labai... Įdomu, ką ji sugalvojo?

— Ar jūs gerai pažįstate ledi Stabs, misteri Veimenai?

— Aš čia viso labo tik penktą dieną, o anksčiau niekada jos nebuvau susitikęs.

— Ar jau susidarėte apie ją kokią nuomonę?

— Sakyčiau, ji tegalvoja apie save, o kas jos — niekaip nepražiopsos, — sausai atsakė Maiklas Veimenas. — Labai spalvinga moteris. Ji žino, kaip iš to turėti naudos.

— Bet protiškai nelabai aktyvi? Ar tai tiesa?

— Tai priklauso nuo to, kokią prasmę jūs teikiate žodžiui "protiškai", — atsakė Maiklas Veimenas. — Nepasakyčiau, kad inteligentiška. Bet, jei manote, kad jai trūksta kokio sraigtelio, klystate. Aš pasakyčiau, — aitriai pridūrė jis, — galvoje ji turi daugiau už kitus.

Inspektorius kilstelėjo antakius.

— Bet jūsų tvirtinimas prieštarauja bendrai nuomonei apie ją.

— Jai kažkodėl patinka apsimesti silpnaprote. Nežinau kodėl, bet, kaip jau sakiau, man rodos, ji protingesnė už kitus.

Kurį laiką inspektorius tiriamai žiūrėjo į jį, paskui paklausė:

— Ar jūs iš tiesų negalite patikslinti laiko ir savo buvimo vietos mus dominančiu laiko tarpsniu?

— Deja, — atsiduso Veimenas. — Būgštauju, kad ne. Netikusi atmintis, niekada neįsimenu laiko. Ar jau viskas?

Inspektorius linktelėjo, ir Maiklas skubiai išėjo.

— Norėčiau sužinoti, — tarė inspektorius, kreipdamasis lyg į save, lyg į Hoskinsą, — kas buvo tarp jo ir jos malonybės. Gal jis siekė jos palankumo ir buvo jos pavarytas? Sakykite, ką žmonės kalba apie serą Džordžą ir jo žmoną? — kreipėsi jis į Hoskinsą.

— Apie ją — kaip apie silpnaprotę, — atsakė konsteblis.

— O apie serą Džordžą? Jis mėgstamas.

— Taip, jis patinka žmonėms. Geras sportininkas ir išmano apie žemės ūkį. Jam daug padėjo senoji ledi.

— Kokia senoji ledi?

— Misis Foliat, kuri gyvena sodininko namelyje.

— Ak, taip! Foliatai — buvę šio dvaro valdytojai, juk taip?

— Taip, tik dėl senosios ledi čia taip gerai priėmė serą Džordžą ir ledi Stabs. Ji supažindino juos su visais vietiniais įžymybėmis.

— Turbūt jai gerai sumokėjo, kaip jūs manote?

— O ne! Nekalbėkite taip apie misis Foliat, — paprieštaravo įsižeidęs Hoskinsas. — Sako, ji pažinojusi ledi Stabs iki jos vedybų ir įkalbėjusi serą Džordžą nusipirkti šį dvarą.

— Aš turiu pasikalbėti su misis Foliat, — pasakė inspektorius.

— O, ji labai protinga sena ledi. Ji visada žino viską.

— Man reikia su ja pasikalbėti. Įdomu, kur ji dabar?

11 skyrius

Misis Foliat tuo metu didelėje svetainėje šnekėjosi su Erkiuliu Puaro. Jis atsitiktinai rado ją ten sėdinčią krėsle. Kai jis įėjo, ji nervingai atsiduso. Paskui, vėl atsilošdama krėsle, tyliai pratarė:

— Ak, tai jūs, mesjė Puaro.

— Atleiskite, madam. Aš jums sutrukdžiau.

— Ne ne, jūs man nesutrukdėte. Aš tik ilsiuosi. Nebesu tokia jauna, kaip anksčiau. Šis smūgis labai paveikė mane.

— Suprantu, — atsakė Puaro. — Aš jus labai gerai suprantu.

Sugniaužusi mažoje savo rankoje nosinaitę, misis Foliat abejingai žiūrėjo į lubas.

— Man baisu pagalvoti apie tai, — ištarė ji dusliu iš susijaudinimo balsu. — Vargšė mergytė. Nelaimingas vaikelis...

— Žinau, — atsakė Puaro, — žinau.

— Tokia jaunutė. Ji stovėjo ant slenksčio į gyvenimą, — tęsė misis Foliat. — Man baisu apie tai pagalvoti, — vėl pakartojo.

Puaro smalsiai pasižiūrėjo į ją. Atrodė, jog nuo to laiko, kai matė ją tarp svečių vaišingos šeimininkės vaidmenyje, praėjo dešimt metų. Ištįsusiame ir sukritusiame veide išryškėjo raukšlės.

— Jūs tik vakar sakėte man, madam, kad pasaulis labai nedorovingas.

— Aš taip sakiau? — ji, rodos, krūptelėjo. — Tai teisybė... Ak, taip. Aš tik dabar pradedu suprasti, kad taip yra iš tikrųjų. Bet aš niekada nemaniau, kad gali kas nors panašaus atsitikti.

Ir vėl jis smalsiai pasižiūrėjo į ją.

— O jūs vis dėlto nujautėte, kad kas nors įvyks?

— Ne ne. Jūs ne taip mane supratote.

Puaro neatstojo.

— Ir vis dėlto jūs manėte, jog kažkas įvyks — kažkas nepaprasta.

— Jūs ne taip mane supratote, misteri Puaro. Aš turėjau galvoje tik šią nelaimę, kuri įvyko per patį šventės įkarštį.

— Šįryt ledi Stabs irgi kalbėjo apie nedorovingumą.

— Heti? Ak, nešnekėkite man apie ją, liaukitės kalbėję apie ją. Aš nenoriu apie ją galvoti! — minutėlę ji patylėjo, o paskui paklausė: — Ką ji kalbėjo... apie nedorovingumą?

— Ji turėjo omeny savo pusbrolį Etjeną de Suzą, kad jis — nedoras, blogas žmogus. Taip pat tvirtino, kad jo bijo.

Puaro įdėmiai stebėjo ją, bet ji tik palingavo galva.

— Etjenas de Suza — kas jis?

— Ak, juk jūs nebuvote per pusryčius. Aš pamiršau, misis Foliat. Ledi Stabs gavo laišką iš savo pusbrolio, su kuriuo nesimatė nuo tada, kai jai buvo penkiolika metų. Laiške jis pranešė, kad šiandien atvyks pas ją į Neshauzą.

— Ir jis atvyko?

— Taip, atvyko čia maždaug pusę penkių.

— Iš tikrųjų, ar tai ne tas gražus tamsiaveidis jaunuolis, kuris atėjo iš prieplaukos? Aš dar tuomet pagalvojau, kas jis toks?

— Taip, madam, tai buvo misteris de Suza.

— Būdama jūsų vietoje, — energingai prašneko misis Foliat, — aš nekreipčiau jokio dėmesio į tai, ką apie jį kalbėjo Heti.

Pagavusi nustebusį Puaro žvilgsnį, ji staiga nuraudo ir tęsė:

— Aš noriu pasakyti, jog ji — kaip vaikas, jos sprendimai gana kategoriški — blogas, geras. Neverta priimti už gryną pinigą jos žodžius apie Etjeną de Suzą.

Puaro vėl nusistebėjo.

— Jūs juk labai gerai pažįstate ledi Stabs, — iš lėto prakalbo jis, — ar ne, misis Foliat?

— Geriausiai už visus. Aš ją pažįstu net geriau, negu jos vyras. O kas iš to?

— Kokia ji iš tiesų, madam?

— Koks keistas klausimas, mesje Puaro.

— Ar žinote, madam, jog ledi Stabs niekur negalima rasti?

Ir vėl jos atsakymas jį nustebino. Ji neparodė nei susidomėjimo, nei nuostabos.

— Vadinasi, ji pabėgo. Aišku, kad taip.

— Jums tai atrodo normalu?

— Ar normalu? Ak, aš nežinau. Heti ganėtinai neatsakinga.

— Jūs manote, jog ji pabėgo dėl nešvarios sąžinės?

— Ką jūs turite omenyje, mesje Puaro?

— Jos pusbrolis papasakojo apie ją. Atsitiktinai jis paminėjo, jog ji visada buvo protiškai atsilikusi. Jūs tikriausiai žinote, madam, jog nenormalūs žmonės ne visada sugeba kontroliuoti savo poelgius.

— Ką jūs norite tuo pasakyti, mesjė Puaro?

— Tokie žmonės, kaip tvirtinate jūs pati, labai "paprasti" — kaip vaikai. Staiga, užėjus įniršiui, jie gali net užmušti.

Misis Foliat staigiai atsisuko į jį. Ji buvo pasipiktinusi.

— Heti ne tokia! Aš neleisiu kalbėti apie ją tokių dalykų. Ji visada buvo nuoširdi esybė, nepaisant savo proto paprastumo. Heti niekada neleistų sau ką nors užmušti.

Sunkiai alsuodama, ji pasipiktinusi žiūrėjo jam tiesiai į veidą.

Puaro buvo nustebintas. Be galo nustebintas.

Įėjo policijos konsteblis Hoskinsas.

— Aš ieškau jūsų, mem, — ištarė jis atsiprašydamas.

— Labą vakarą, Hoskinsai, — pasisveikino su juo misis Foliat. Ji vėl ėmė vaidinti Neshauzo šeimininkę. — Aš klausau jūsų.

— Inspektorius atsiprašo, jis džiaugtųsi galėdamas pasikalbėti su jumis. Žinoma, jeigu tai jums nebus sunku, — mandagiai pridūrė Hoskinsas.

— Tai man nebus sunku.

Misis Foliat pakilo ir paskui Hoskinsą išėjo iš kambario. Puaro irgi pagarbiai atsistojo, paskiau vėl atsisėdo į krėslą.

— Man labai nemalonu trukdyti jus, misis Foliat, — tarė Blendas, — bet aš manau, jog jūs gerai pažįstate visus apylinkėje ir galėsite mums padėti.

Misis Foliat vos vos nusišypsojo.

— Tikiuosi, kad pažįstu. Kas jus domina, inspektoriau?

— Jūs pažįstate Takerių šeimą ir tą merginą?

— Ak taip, be abejo, jie čia seniai gyvena. Misis Taker buvo jauniausia gausios šeimos duktė. Vyresnysis jos brolis dirbo pas mus vyriausiuoju sodininku. Ji ištekėjo už Alfredo Takerio, fermos darbininko, kvailoko, bet labai gero žmogaus. Misis Taker valdinga moteris. Gera šeimininkė, namuose palaiko švarą, ir Takeriui, apsiavusiam nešvarius batus, neleidžia eiti net į virtuvę. Daugelis vaikų jau turi savo šeimas. Su tėvais gyveno tik ši nelaiminga mergaitė, Marlena, ir trys mažesni vaikai. Du berniukai ir viena mergaitė dar eina į mokyklą.

— Taip gerai pažindama šią šeimą, misis Foliat, ar jūs nenumanote, dėl kokių priežasčių buvo nužudyta mergina?

— Ne, nenumanau. Tai visiškai neįtikėtina... Viliuosi, jūs suprantate, ką turiu galvoje, inspektoriau? Ji net neturėjo draugužio.

— O ką jūs galėtumėte man papasakoti apie šio žaidimo žmogžudystei ištirti rengėjus?

— Misis Oliver anksčiau niekuomet nebuvau sutikusi. Aš visai ne taip įsivaizdavau detektyvinių romanų autorius. Ji labai sugluminta dėl to, kas įvyko. Vargšelė.

— O kaip kiti pagalbininkai — kapitonas Vorbartonas, pavyzdžiui?

— Aš nematau jokių priežasčių manyti, jog jis — Marlenos Taker žudikas, — jeigu šito manęs klausiate, — susimąsiusi atsakė misis Foliat. — Tai žmogus, turintis lapės būdą, jis užsiima politika ir visokio plauko politinėmis machinacijomis bei vingrybėmis. Bet nemanau, kad jis galėjo nužudyti Marleną, juo labiau, kad visą laiką jis buvo pievelėje. Jis buvo labai energingas ir daug plepėjo, rengdamas šventę.

Inspektorius linktelėjo.

— O tie Legiai? Ką jūs žinote apie juos?

— Tai labai mieli žmonės. Jis linkęs greit kaitalioti nuotaikas. Apie jį mažai žinau. Ji — iš Karsiersų šeimos. Labai gerai pažįstu kai kuriuos jos giminaičius. Juodu išsinuomo-

jo malūno namelį dviems mėnesiams, ir, viliuosi, kad jiems čia patinka. Visi mes labai susidraugavome su jais.

— Kaip supratau, ji gan patraukli.

— O taip, labai patraukli.

— Kaip jūs manote, ar seras Džordžas nebandė pasikėsinti į jos grožį?

Misis Foliat nustebusi pasižiūrėjo į inspektorių.

— O ne, esu įsitikinusi, nieko panašaus nebuvo. Seras Džordžas labai myli savo žmoną. Jis toli gražu ne iš tų, kurie laksto paskui moteris.

— Ir nieko tokio nebuvo tarp ledi Stabs ir misterio L'egio?

Misis Foliat vėl neigdama papurtė galvą.

— O ne, tikrai nieko.

Inspektorius neatlyžo.

— Gal jūs žinote apie kokius nors nesutarimus tarp sero Džordžo ir jo žmonos?

— Esu įsitikinusi, kad jie gerai sutaria, — tvirtai pasakė misis Foliat. — Aš žinočiau...

— Tai galbūt ledi Stabs pabėgo, susipykusi su juo?

— O ne, — minkštai paprieštaravo misis Foliat. — Kvailelė mergaitė, kaip supratau, nepanoro susitikti su savo pusbroliu. Vaikiškas įnoris. Ji ir pasislėpė kaip vaikas...

— Tokia jūsų nuomonė. Daugiau nieko?

— O ne. Aš tikiuosi, ji greitai sugrįš. Ir jai pačiai bus gėda, — nerūpestingai pridūrė. — Tarp kitko, o kaip jos pusbrolis? Jis dar čia?

— Manau, jog sugrįžo į savo jachtą.

— Ji tikriausiai Helmute, ar ne?

— Taip, Helmute.

— Suprantu, — pratarė ji. — Taigi, savo vaikišku poelgiu Heti pastatė į keblią padėtį. Bet, jeigu jis čia pasiliks dar dienelę kitą, mes galėsime įtikinti ją elgtis deramai.

"Tai dar klausimas", — pagalvojo inspektorius.

— Jūs greičiausiai manote, jog visa esmė tik čia, — tarė jis. — Bet jūs, aišku, suprantate, jog mes privalome plačiau žiūrėti į šį klausimą. Pavyzdžiui, mis Brevis. Ką, jūs ži-

note apie ją?

— Ji — puiki sekretorė. Net daugiau. Ji — puiki ekonomė. Neįsivaizduoju, kaip jie išsiverstų be jos.

— Ar ji buvo sero Džordžo sekretorė iki jo vedybų?

— Manau, taip. Nesu garantuota, pažįstu ją nuo tada, kai atvažiavo čia su jais.

— Ji labai nemėgsta ledi Stabs, ar ne?

— Taip, — atsakė misis Foliat, — bijau, kad nemėgsta. Tos gerutės sekretorės paprastai mažiausiai galvoja apie žmonas. Jūs, žinoma, suprantate mane. Matyt, tai natūralu.

— Kas paprašė mis Brevis nunešti pyragaičių ir vaisvandenų į valčių namelį merginai, jūs ar ledi Stabs?

Misis Foliat veide atsispindėjo nuostaba.

— Aš prisimenu, kaip mis Brevis ruošė padėklą Marlenai, bet aš nežinau, ar kas prašė to. Aš neprašiau.

— Suprantama. Jūs sakėte, jog nuo keturių valandų buvote arbatinėje. Galbūt tuo metu ten buvo ir misis Legi?

— Misis Legi? Ne, nemanau. Šiaip ar taip, aš neprisimenu, kad būčiau ją ten mačiusi. Greičiau esu įsitikinusi, jog jos ten nebuvo. Tuo metu atvažiavo autobusas iš Torkio su didele grupe lankytojų. Aš dar pamaniau, kad jie — tikriausiai turistai, kadangi tarp jų neišvydau nė vieno pažįstamo veido. Misis Legi greičiausiai atėjo arbatos vėliau.

— Gerai, tai nesvarbu. Manau, pakaks. Dėkoju jums, misis Foliat, jūs labai maloni. Tikėkimės, jog ledi Stabs greitai sugrįš.

— Tikiuosi, taip ir bus, — atsakė misis Foliat. — Ji pasielgė neapgalvotai, taip sujaudindama mus. Aš įsitikinusi, jai nieko nenutiko, — užbaigė ji.

Bet tai nuskambėjo nenatūraliai.

Durys atsivėrė, ir į kambarį įžengė patraukli, jauna rausvaplaukė moteris strazdanotu veidu.

— Man pasakė, kad jūs norite mane matyti?..

— Tai misis Legi, inspektorius. Pegi, brangioji, ar jūs jau girdėjote apie baisią nelaimę?

— Na taip! Tai neįtikėtina, — sunkiai atsiduso misis

Legi ir, kai misis Foliat išėjo iš kambario, bejėgiškai susmuko į krėslą.

— Aš sukrėsta, — ištarė ji. — Tokia mergina... Tiesiog sunku patikėti. Bijau, kad aš niekuo negalėsiu jums padėti. Aš visą laiką būriau palapinėje ir negalėjau matyti, kas vyko aplinkui.

— Žinau, misis Legi. Bet pagal nusistovėjusią tvarką mes priversti visiems pateikti vienodus klausimus. Pavyzdžiui, kur jūs buvote tarp penkiolikos minučių penktos ir penkių valandų?

— Ketvirtą valandą aš gėriau arbatą.

— Arbatinės palapinėje?

— Taip.

— Ten buvo daug žmonių?

— Baisiai daug.

— Ar ten matėte ką nors iš savo pažįstamų?

— O, tik keletą vos pažįstamų žmonių. Bet aš su niekuo nekalbėjau. Dieve, kaip aš norėjau valgyti! Tai buvo ketvirtą. Pusę penkių aš sugrįžau į palapinę ir tęsiau savo darbą. Ko tik nežadėjau moterims! Ir vyrų milijonierių, ir kino laurų Holivude — vienas Dievas žino ko!

— O kaipgi jūsų palapinė? Turiu galvoje tuos troškusius sužinoti savo likimą tuo metu, kai jūs buvote arbatinėje.

— Na, aš buvau užkabinusi palapinės lentelę: "Uždaryta iki pusės penkių".

Inspektorius kažką užsirašė į savo bloknotą.

— Kada jūs paskutinį kartą matėte ledi Stabs?

— Heti? Tiksliai neprisimenu. Ji buvo visai netoli, kai išėjau iš palapinės, bet mes su ja nesišnekėjome. Daugiau jos nebemačiau. Man ką tik pasakė, kad ji dingo. Tai tiesa?

— Taip.

— Na, tai niekai, — linksmai pasakė Pegi Legi. — Ji truputėlį keistoka, juk jūs žinote. Tikriausiai ta žmogžudystė ją išgąsdino.

— Dėkoju jums, misis Legi.

Misis Legi guviai pakilo ir išėjo iš kambario. Tarpdury ji susidūrė su Erkiuliu Puaro.

Inspektorius garsiai svarstė:

— Misis Legi tvirtina, jog arbatinėje ji buvo tarp keturių ir pusės penkių. Misis Foliat sako, jog talkinusi palapinėje nuo keturių valandų ir tarp lankytojų misis Legi ji nemačiusi.

Jis truputėlį pagalvojo ir tęsė:

— Mis Brevis sako, kad ledi Stabs paprašiusi ją nunešti Marlenai Taker pyragaičių ir vaisvandenio. Maiklas Veimenas įrodinėja, jog toks rūpinimasis kitais nebūdingas ledi Stabs.

— Aha, prieštaringi parodymai, — pastebėjo Puaro.

— O kas gi išaiškėtų, jei jų nebūtų? — paklausė inspektorius. — Kartais tai turi reikšmės, bet devyniais atvejais iš dešimties jie nieko neduoda. Aišku viena: mums teks daug išnaršyti.

— O ką jūs manote? Kokios jūsų versijos?

— Aš manau, — niūriai pasakė inspektorius, — kad Marlena Taker matė kažką, ko jai nederėjo matyti. Už tai ją ir nužudė.

— Neprieštarausiu jums, — sutiko Puaro. — Bet ką ji matė?

— Galbūt žmogžudystę, — atsakė inspektorius. — O gal žmogų, kuris įvykdė žmogžudystę.

— Žmogžudystę? Kieno nužudymą?

— Kaip jūs manote, Puaro, ar ledi Stabs dar gyva?

Minutėlę pagalvojęs Puaro atsakė:

— Aš manau, mon ami, kad ledi Stabs negyva. Ir pasakysiu jums, kodėl taip manau. Todėl, kad taip mano misis Foliat. Ir ką ji dabar besakytų, kaip beapsimestų, ji žino, jog Heti Stabs mirusi. Misis Foliat, — pridūrė jis, — žino daug, ko nežinome mes.

12 skyrius

Kitą rytą, nusileidęs į valgomąjį, Puaro pamatė, jog ten beveik nieko nebuvo. Misis Oliver, vis dar neatsipeikėjusiai nuo vakarykščių įvykių, pusryčius nunešė į lovą. Maiklas Veimenas, paskubomis išgėręs puodelį kavos, kažkur išėjo. Prie stalo sėdėjo tik seras Džordžas ir jam atsidavusi mis Brevis. Visa savo išvaizda seras Džordžas tarsi rodė, jog valgyti jis negalįs. Jis beveik neprisilietė prie stovėjusios priešais lėkštės. Nustūmė į šoną nedidelį laiškų pluoštelį, kurį po paviršutiniškos peržiūros padėjo prieš jį mis Brevis. Tartum nesuvokdamas, ką darąs, jis retkarčiais gurkštelėdavo kavos.

— Labą rytą, mesjė Puaro, — mechaniškai atsakė Džordžas į jo pasisveikinimą ir grįžo į ankstesnę būseną. Kartkartėmis jis kažką nesuprantamai sumurmėdavo.

— Neįtikėtina, po velnių. Kur ji galėtų būti?

— Kvota numatyta ketvirtadienį, — tarė mis Brevis. — Šiandien skambino.

Jos šeimininkas pasižiūrėjo į ją tarsi nesuvokdamas, apie ką ji kalba.

— Kvota? A taip, suprantu, — be jokio susidomėjimo ištarė jis dusliu balsu. — Moterys ne — toliaregės, — tarė, siurbtelėjęs du tris gurkšnelius kavos. — Ko ji siekė?

Mis Brevis suspaudė lūpas. Puaro nesunkiai pastebėjo, kad ji labai susinervinusi.

— Su jumis nori pasikalbėti Hodsonas, — pasakė ji. — Jam reikia susitarti dėl savo fermos elektrifikavimo. O dvyliktą valandą...

— Aš nieko nenoriu matyti, — pertraukė ją seras Džordžas. — Tegu išeina! Kaip galiu, velniai griebtų, rūpintis reikalais, kai vos nesikraustau iš proto dėl žmonos?

— Na, jei taip... — šį stereotipiškos advokatų frazės “Kaip teiksis jūsų malonybė” variantą mis Brevis ištarė akivaizdžiai nepatenkinta.

— Niekada nežinai, kas moters galvoje, — tęsė seras

Džordžas, — arba kokią paikystę ji rengiasi iškrėsti! Sutinkate, a? — šį klausimą jis skyrė Puaro.

— *Les femmes**? Jos netoliaregės, — prancūzų įpročiu išskėsdamas abi rankas ir pakeldamas aukštyn antakius karštai atsakė Puaro.

Mis Brevis apmaudžiai sušnypštė.

— Viskas buvo taip gerai, — toliau skundėsi seras Džordžas. — Velniškai apsidžiaugė dėl naujo žiedo, pasipuošė šventei... Na, viskas ėjosi kaip įprastai. Be kivirčų, be nesantarvės. Pasislėpti, nepasakius nė žodžio!..

— Šie laiškai, sere Džordžai... — buvo bepradedanti mis Brevis.

— Velniop laiškus! — pratrūko seras Džordžas ir nustūmė į šoną puodelį su kava.

Jis paėmė laiškus, gulėjusius prie lėkštės ir sviedė juos į šalį.

— Atsakykite į juos, kaip norite! Aš negaliu tvarkyti reikalų, — ištarė jis nuskriaustojo tonu, šiek tiek rimdamas. — Argi nematote, jog aš nieko negaliu daryti... Net nežinau, kaip sekasi šiam policijos vyrukui. Labai jau gražiai jis moka kalbėti.

— Aš manau, kad policija dirba gan uoliai, — pastebėjo mis Brevis. — Surasti žmogų — jiems nesunkus darbas.

— Kartais jie sugaišta keletą dienų, ieškodami vaiko, pasislėpusio šieno kupetoje, — tarė seras Džordžas.

— Aš nemanau, kad ledi Stabs slepiasi šieno kupetoje, sere Džordžai.

— Jeigu aš galėčiau ko imtis, — sielvartavo nelaimingas vyras. — O žinote, aš pasiųsiu skelbimus į laikraščius. Amanda, rašykite, — minutėlei jis nutilo galvodamas. — Rašykite: "Heti, sugrįšk, prašau, namo. Aš apimtas nevilties. Džordžas". Į visus laikraščius, Amanda.

— Ledi Stabs laikraščių neskaito, sere Džordžai, — pastebėjo mis Brevis, kreivai šyptelėdama. — Jos nedomina nei vidaus, nei tarptautiniai įvykiai. Nebent įdėtume skelbimą į madų žurnalą? — pajuokavo ji.

* Moterys (*pranc.*).

Bet serui Džordžui anaiptol ne humoras rūpėjo.

— Dėkite, kur norite, — pasakė jis trumpai, — tik greičiau.

Jis atsistojo ir nuėjo prie durų. Jau palietęs rankeną, sustojo, paskui atsigręžė ir žengė kelis žingsnius atgal. Kreipėsi tiesiai į Puaro:

— Klausykite, Puaro, juk jūs nemanote, kad ji mirusi?

— Sakyčiau, daryti tokią prielaidą pernelyg anksti, — atsakė Puaro, žiūrėdamas į kavos puodelį. — Kol kas nėra jokio pagrindo pritarti šiai minčiai, sere Džordžai.

— Vadinasi, manote, — niūriai tarė seras Džordžas. — O aš nemanau, — pridūrė iššaukiamai. — Aš tikiu — jai nieko neatsitiko!

Krestelėjęs galvą, lyg dar labiau pabrėždamas iššūkį, jis išėjo iš kambario, smarkiai trenkdamas durimis.

Puaro susimąstęs tepė sviestą ant plonos džiovintos duonos kriaukšlelės. Tais atvejais, kai kildavo įtarimas, jog užmušta žmona, jis visuomet pirmiausia įtardavo vyrą. (Ir priešingai: jei būdavo užmuštas vyras, jis įtardavo žmoną). Bet sero Džordžo jis neįtarė. Įdėmiai stebėdamas, visiškai įsitikino — seras Džordžas iš tikrųjų myli savo žmoną. Be to, jei neklaidina atmintis (o atmintis jo niekuomet neklaidindavo), seras Džordžas buvo pievelėje — iki pat to meto, kol jie su misis Oliver aptiko lavoną. O kai jie sugrįžo į pievelę su lemtinga žinia, seras Džordžas vis dar tebebuvo ten. Ne, ne seras Džordžas kaltas dėl Heti mirties. Žinoma, jei Heti užmušta. Galų gale, stengėsi įtikinti save Puaro, kol kas nebuvo jokių įrodymų. Tai, ką jis pasakė serui Džordžui, teisybė. Bet sielos gilumoje jis tikėjo savo prielaidomis. Manė, jog tai dvigubos žmogžudystės atvejis.

Jo apmąstymus nutraukė mis Brevis.

— Vyrai tokie kvaili, — pasakė ji vos ne su pykčio ašaromis akyse, — neįtikėtinai kvaili! Daugeliu atžvilgių jie protingi ir principingi, bet kai ryžtasi vesti... Ką jie veda!

Puaro visada suteikdavo galimybę savo pašnekovui išsikalbėti. Juo daugiau tas pasakydavo, juo būdavo geriau. Peluose beveik visada galima rasti grūdų.

— Jūs manote, jog ši santuoka buvo nesėkminga?

— Pražūtinga.

— Jūs norite pasakyti, jog jie nebuvo laimingi drauge?

— Ji blogai veikė jį.

— Tai įdomu. O kuo gi pasireiškė jos blogas poveikis?

— Tuo, kad ji varinėdavo jį lyg patarnautoją, jis visiškai buvo jos valdomas. Ji težinojo viena: reikalauti iš jo brangių dovanų, nors turėjo tiek briliantų, kad vienai moteriai buvo neįmanoma visus juos užsidėti. O kailių! Dveji audinių manto ir kailiniai iš šermuonėlių. Kam moteriai dveji audinių manto, norėčiau žinoti.

Puaro papurtė galvą.

— Šito aš nežinau, — atsakė jis.

— Gudruolė ir melagė, — tęsė mis Brevis. — Amžinai apsimetinėjo naivuole, ypač tarp žmonių. Tikriausiai galvojo, kad jam tai patiko!

— O jam patikdavo?

— Ak, vyrai! — mis Brevis balsas nuskambėjo kone isteriškai. — Jie nevertina proto ir nesavanaudiškumo, ištikimybės ir praktiškumo! Su protinga ir praktiška moterimi seras Džordžas jau būtų galėjęs kai ko pasiekti.

— Ko gi? — pasidomėjo Puaro.

— Jis būtų galėjęs vaidinti svarbų vaidmenį vietinėje savivaldybėje arba iškelti savo kandidatūrą į parlamentą. Jis daug gabesnis už tą apgailėtiną misterį Mastertoną. Nežinau, ar jums kada teko klausytis misterio Mastertono, kalbančio iš tribūnos, — klumpa ties kiekvienu žodžiu, kalba be jokio įkvėpimo. Vargšas oratorius! Už savo, kaip parlamento nario, padėtį jis turi būti dėkingas savo žmonai. Ne jis, o misis Masterton tvarko reikalus. Būdama sosto užnugaryje, ji laiko savo rankose visas valdžios vadžias ir politinę iniciatyvą.

Puaro įsivaizdavo esąs misis Masterton vyro situacijoje ir viduje sudrebėjo, visiškai sutikdamas su mis Brevis nuomone.

— Taip ji tokia, — patvirtino jis. — *Femme formidable**, — tyliai sumurmėjo.

---

* Baisi moteris (*pranc.*).

— Seras Džordžas — ne garbėtroška, — tęsė mis Brevis. — Rodos, jam visai patinka ramus kaimo skvairo gyvenimas. Jis tik priešokiais apsilanko Londone savo raštinėje. Bet turėdamas tokių gabumų, jis galėtų pasiekti žymiai daugiau. Jis iš tiesų nuostabus žmogus, mesjė Puaro. Ta moteris niekada jo nesuprato. Ji žiūri į jį, kaip į mašiną, gaminančią kailių manto, brangakmenius ir prašmatnius drabužius. Jeigu jis būtų vedęs moterį, kuri iš tikrųjų vertintų jo sugebėjimus... — jos balsas virptelėjo, ir ji neryžtingai nutilo.

Puaro žiūrėjo į ją, nuoširdžiai užjausdamas. Mis Brevis aiškiai mylėjo savo šeimininką. Ji skyrė jam savo meilę ir ištikimybę, apie kurią jis galbūt nė nenutuokė ir kurios jam, žinoma, nereikėjo. Serui Džordžui ji tebuvo protinga mašina, ant kurios pečių jis perkeldavo kasdienybės sunkumus. Ji atsakinėjo į telefono skambučius, rašė laiškus, samdė tarnus, nurodinėjo dėl virtuvės ir apskritai darė jo gyvenimą patogų ir nesunkų. Puaro nebuvo tikras, ar jis kada galvojo apie ją, kaip apie moterį. Jis neabejojo, jog čia esama ir savų pavojų. Moteris galėjo įniršti, nuolatinė jos nervinė įtampa galėjo pasiekti tokį laipsnį, kai meilė perauga į neapykantą atodūsių objektui.

— Gudri, apdairi, protinga katė — štai kas ji yra, — su ašaromis akyse padarė išvadą mis Brevis.

— Jūs pasakėte “yra”, o ne “buvo”, — pastebėjo Puaro.

— Žinoma, ji nemirė! — atsakė mis Brevis piktai. — Pabėgo su kokiu vyru! Toks jos būdas.

— Taip gali būti. Tai visada įmanoma, — pasakė Puaro.

Jis pasiėmė naują duonos riekelę, nusiminęs apžiūrėjo vazelę su marmeladu, paskui nužvelgė stalą, tikėdamasis surasti kokio nors džemo. Džemo nerado ir teko tenkintis vien sviestu.

— Tai vienintelis paaiškinimas, — patvirtino mis Brevis. — Žinoma, jam tokia mintis net į galvą neatėjo.

— O ką, ar ji turėjo kokių ryšių? — delikačiai paklausė Puaro.

— O, ji labai protinga.

— Jūs norite pasakyti, jog nieko panašaus nepastebėjote?

— Ji buvo atsargi, todėl aš ir nepastebėjau.

— Bet manote, kad... slaptą ryšį turėjo?

— Ji padarė viską, kad apmulkintų Maiklą Veimeną, — pasakė mis Brevis. — Tik pagalvokite, vesdavosi jį apžiūrinėti gėlynų su kamelijomis šiuo metų laiku! Apsimesdavo, jog domisi teniso paviljonu.

— Bet jis čia tam ir yra, kad statytų paviljoną ir, kaip suprantu, seras Džordžas jį stato, tenkindamas žmonos norą.

— Ji nemoka žaisti teniso, — pasakė mis Brevis. — Ji nieko nežaidžia. Paviljono jai reikia kaip rėmelio briliantui. Kad galėtų sėdėti jame ir žiūrėti, kaip kiti bėgioja ir prakaituoja. O, ji padarė viską, kad apsuktų galvą Maiklui Veimenui. Ir jis būtų pakliuvęs ant jos meškerės galutinai, jei pats nebūtų sugavęs kitos žuvytės.

— A-a, — nutęsė Puaro, gardžiuodamasis mažyčiu marmelado gabalėliu, uždėtu ant duonos riekelės krašto. — Vadinasi, jis sugavo kitą žuvytę, mesjė Veimenas.

Abejodamas jis atsikando.

— Tai buvo misis Legi, — paaiškino mis Brevis. — Kaip tik ji rekomendavo jį serui Džordžui. Ji pažinojo jį dar iki santuokos. Čelsyje, kaip suprantu. Ten ji tapė.

— Ji, atrodo, labai patraukli ir inteligentiška jauna moteris, — atsargiai pastebėjo Puaro.

— Ak taip, labai inteligentiška, — atsakė mis Brevis. — Ji baigė universitetą ir galėjo padaryti karjerą, jei nebūtų ištekėjusi.

— Ar ji seniai ištekėjusi?

— Gal kokie treji metai. Aš nemanau, jog jų santuoka sėkminga.

— Neatitiko charakteriai?

— Jis — keistas jaunuolis, jo nuotaika labai dažnai kinta. Niekaip negali susivokti pats savyje ir, girdėjau, kartais būna labai šiurkštus jai.

— Na, tai nieko, — pasakė Puaro. — Ginčai, taikymasis — be jų neapsieinama pirmaisiais vedybinio gyvenimo metais. Kitaip gyvenimas būtų tikriausiai labai monotoniškas.

— Ji labai daug laiko praleidžia su Maiklu Veimenu nuo to laiko, kai jis čia atvyko. Aš manau, jis buvo ją įsimylėjęs dar prieš jai ištekant už Aleko Legio. Galbūt jai tai tėra tik flirtas?

— Bet misteriui Legiui jis tikriausiai nemielas?

— Jo nesuprasi. Bet man atrodo, pastaruoju metu jis tapo niūresnis.

— Galbūt jis įsimylėjęs ledi Stabs?

— Man rodos, ji tuo buvo įsitikinusi. Ji manė, jog pakanka piršteliu pamoti bet kokiam vyrui, ir tas iš karto ją įsimyli!

— Kaip bebūtų, jeigu ji, kaip jūs sakote, pabėgo su vyriškiu, tai jis — ne misteris Veimenas. Misteris Veimenas yra čia.

— Tai kažkas, su kuo ji susitikinėdavo slapčia, aš nė kiek neabejoju, — mis Brevis įtikinėjo Puaro. — Ji dažnai slapčia išsprukdavo iš namų ir viena eidavo į mišką. Buvo išėjusi ir praėjusią naktį. Žiovaudama pasakė, jog norinti miego, ir užlipo į viršų. Bet nepraėjo nė pusvalandis, kai aš pastebėjau, jog ji išsmuko pro šonines duris, užsimetusi ant galvos šaliką.

Puaro susimąstęs žiūrėjo į sėdinčią priešais jį moterį. Jis galvojo, ar buvo dalelė tiesos jos žodžiuose apie ledi Stabs, ar visa tai tik jos išmonė. Jis buvo įsitikinęs, jog misis Foliat nepritaria mis Brevis nuomonei, o misis Foliat pažinojo Heti daug geriau, negu ji. Jeigu ledi Stabs pabėgtų su meilužiu, tai būtų laba paranku mis Brevis. Jai neliktų nieko kita, kaip guosti apgautą vyrą ir kuo greičiau pasirūpinti jo ištuokos byla. Bet tikriausiai yra ne taip. Jei Heti Stabs pabėgo su meilužiu, svarstė Puaro, ji pasirinko itin nepalankų pabėgimui laiką. Ne, Puaro šią versiją atmetė.

Nepatenkintai šnarpšdama mis Brevis rinko ant stalo išmėtytus laiškus.

— Jeigu seras Džordžas tikrai nori įdėti skelbimus į laikraščius, aš manau, tuo reikia pasirūpinti man pačiai, — tarė

ji. — Tikra kvailystė ir tuščias laiko eikvojimas. O, labas rytas, misis Masterton.

— Aš girdėjau, jog kvočiama bus ketvirtadienį, — sugriaudėjo misis Masterton, karališkai didingai įeidama į kambarį. — Labą rytą, mesjė Puaro.

Mis Brevis nesiskubino išeiti.

— Kuo galiu būti jums naudinga, misis Masterton? — paklausė ji.

— Dėkoju jums, mis Brevis. Šiandien jūs ir taip labai užimta. Norėjau padėkoti už puikų darbą vakar. Jūs — labai gera organizatorė ir nenuilstanti darbininkė. Visi mes jums labai dėkingi.

— Ačiū jums, misis Masterton.

— O dabar netrukdysiu jūsų. Man reikia pasikalbėti su mesje Puaro.

— Man bus malonu, madam, — atsakė Puaro.

Jis atsistojo ir nusilenkė.

Misis Masterton prisitraukė kėdę ir atsisėdo. Mis Brevis, nutaisiusi jai įprastą dalykišką išraišką, išėjo.

— Nuostabi moteris, — pasakė misis Masterton. — Neįsivaizduoju, ką darytų seras Džordžas be jos. Mūsų laikais tvarkyti tokių namų ūkį toli gražu nėra paprasta. Vargšė Heti negalėtų susidoroti. Šiurpus įvykis, mesjė Puaro. Aš atvažiavau paklausti jūsų, ką jūs manote apie jį?

— O ką manote jūs pati, madam?

— Nemalonu apie tai šnekėti, bet aš galvoju, jog mūsų apylinkėse pasirodė kažkoks nenormalus tipas. Ne iš vietinių, žinoma. Galbūt iš tų, kuriuos išleidžia iš psichiatrinių klinikų; mūsų laikais paprastai jų ten iki galo neišgydo. O kam gi kitam būtų prireikę žudyti tą mergiūkštę? Aišku — tik nenormaliam. O jei šitas žmogus, kas jis bebūtų, — nenormalus, vadinasi, jis užmušė ir vargšelę Heti Stabs. Jūs juk žinote, ji nelabai susivokianti. Jeigu prie jos prisigretino įprastos išvaizdos vyriškis ir pasiūlė eiti ko nors pasižiūrėti į mišką, ji galėjo klusniai patraukti paskui jį kaip avytė, nieko neįtardama.

— Jūs spėjate, jog jos kūnas kur nors netoliese?

— Žinoma, mesjė Puaro. Jie suras ją. Turint galvoje, jog čia šešiasdešimt penki arai miškingos vietovės, tai tam prireiks laiko. Juo labiau, kad jis gali būti paslėptas tankiuose brūzgynuose arba numestas nuo skardžio į krūmus. Jiems būtinai reikia pėdsekio šuns, — pasakė misis Masterton.

Puaro vėl pastebėjo, jog ji pati stebėtinai panaši į pėdsekį šunį.

— Aš pati paskambinsiu policijos viršininkui ir pareikalausiu, kad atsiųstų pėdsekį.

— Labai galimas daiktas, kad jūs teisi, madam, — tarė Puaro.

Nieko kita jis ir negalėjo jai pasakyti.

— Žinoma, aš teisi, — tęsė misis Masterton, — bet turiu prisipažinti, jog jaučiuosi nejaukiai. Vaikinas juk klajoja kažkur netoliese. Aš išvykstu į kaimą, bet prieš išvažiuodama perspėsiu visas motinas, kad neleistų savo dukroms vaikščioti vienoms. Nelabai smagu žinoti, mesjė Puaro, kad tarp mūsų yra žudikas.

— Norėčiau paklausti, madam. Kaip galėjo svetimas žmogus patekti į valčių namelį? Tam reikėjo rakto.

— O, tai labai paprasta paaiškinti. Ji išėjo, žinoma.

— Išėjo iš namelio?

— Taip. Jai greičiausiai įgrįso ten sėdėti, ir ji išėjo pavaikštinėti šalia namelio. Gali būti, jog ji pamatė nužudytą Heti Stabs. Tarkim, išgirdo grumtynes, išėjo pasižiūrėti, ir žmogus užmušęs ledi Stabs, buvo priverstas nužudyti ir ją. Paskui jam nieko nereiškė įvilkti ją į vidų, pamesti ten ir išeiti užtrenkiant duris. Spyna juk amerikoniška.

Puaro mandagiai linktelėjo. Jis nenorėjo ginčytis su misis Masterton, nors galėjo pasakyti jai vieną įdomų faktą, į kurį ji visai neatsižvelgė. Jeigu Marlena Taker buvo nužudyta ne namelyje, o lauke, nusikaltėlis turėjo žinoti žaidimo nusikaltimui išaiškinti sąlygas, kitaip jis nebūtų įvilkęs lavono į vidų ir suteikęs jam tokį pavidalą, kokį numatė žaidimo scenarijus.

— Seras Džordžas Stabsas įsitikinęs, kad jo žmona gy-

va, — mandagiai pasakė jis.

— Taip, jis šitaip šneka. Jis nori tuo tikėti. Jis labai ją mylėjo, — pasakė misis Masterton ir staiga netikėtai pridūrė: — Man patinka Džordžas Stabsas; nors jo kilmė ir užmojai miestietiški, jis labai pritapo kaime. Didžiausia iš jo nuodėmių — jis truputėlį snobas. Bet galų gale jo snobizmas nieko neužgauna.

— Mūsų laikais, madam, pinigai vertinami labiau, nei garbinga kilmė, — pastebėjo Puaro gana ciniškai.

— Mano brangusis, aš visiškai pritariu jums. Jam ir nereikia būti snobu. Pakanka jau to, kad nusipirko šį dvarą ir mėto pinigus, — visi mes lankomės pas jį ir priiminėjame jį savo namuose! Bet jis visiems tikrai patinka. Ir ne vien dėl pinigų. Jam daug padėjo Ema Foliat. Ji įvedė jį į vietos visuomenę ir, atkreipkite dėmesį, jos įtaka čia didžiulė. Kaip gi, Foliatai čia nuo Tiudorų laikų.

— Foliatai visada buvo Neshauze, — tyliai pratarė Puaro.

— Taip, — atsiduso misis Masterton. — Liūdna pagalvojus, kiek aukų pasiglemžė karas. Žuvo jauni vyrai. Dvaras sunyko, jį teko parduoti kitiems...

— Taip, bet, nors misis Foliat ir neteko namo, ji, kaip ir anksčiau, gyvena dvare.

— Teisybė. Ji neatpažįstamai pakeitė savo namelį. Jis žavus. Ar buvote viduje?

— Ne, mes išsiskyrėme prie įėjimo.

— Ji ne visus kviečiasi. Nelengva gyventi savo vartininko namelyje ir matyti, kaip dvare šeimininkauja svetimi. Bet reikia deramai ją įvertinti. Atrodo, ypatingo kartėlio ji dėl to nejaučia. Iš esmės jai pavyko išsaugoti ir namą, ir dvarą. Nebejotina, jog ji įtikino Heti gyventi čia. O Heti paveikė Džordžą Stabsą. Iš esmės Emai Foliat buvo nepakeliama mintis, jog name gali būti įrengtas viešbutis ar įstaiga, arba kad jį gali pritaikyti butams, — ji atsistojo. — Aš turiu eiti. Laukia daug darbų.

— Žinoma. Juk jums dar reikia pasikalbėti su policijos viršininku dėl pėdsekio šuns.

Misis Masterton staiga prapliupo garsiu juoku, primenančiu asilo bliovimą kalnuose.

— O mes beveik vienos rūšies, — sugriaudėjo ji. — Sako, kad aš pati esu truputį panaši į pėdsekį šunį.

Akimirką Puaro sutriko, ir ji netruko tai pastebėti.

— Kertu lažybų, kad jūs taip manote, mesjė Puaro.

13 skyrius

Misis Masterton uždarius duris, Puaro išėjo paklajoti po mišką. Jis nervinosi. Jautė neįveikiamą norą apžiūrėti kiekvieną krūmą, patikrinti visus tankius brūzgynus. Pagaliau, eidamas į "užgaidą", atsisėdo ant akmeninio suolelio, kad leistų pailsėti kojoms, apautoms, kaip buvo įpratęs, smailianosiais lakuotais batais.

Pro medžius vos vos buvo matyti upė ir kitas krantas. Jis susigriebė galvojąs, jog pritaria jauno architekto požiūriui dėl netinkamos vietos, išrinktos šiam keistam statiniui. Be abejo, dalį medžių reikia išpjauti, bet ir tada ne ką tepagerėtų vaizdas. Jis visiškai sutiko su Maiklo Veimeno nuomone: "užgaidą" reikėtų pastatyti iš naujo ant žolėtos aukštumos prie namo, iš ten atsivertų puikus reginys į upę Helmuto pusėn. Pagalvojęs apie Helmutą, jis staiga ėmė mąstyti apie ką kita. Helmutas, jachta "Patirtis", Etjenas de Suza. Iš viso to turėjo susidėti logiška grandinė, bet aiškiai jos įsivaizduoti kol kas jis negalėjo. Mintyse kilo tik atskiros padrikos detalės.

Jo žvilgsnis stabtelėjo ties kažkokiu žvilgančiu daiktu, gulėjusiu nedideliame betoninių grindų plyšelyje. Jis pasilenkė ir pakėlė jį. Tai buvo mažas auksinis lėktuvėlis. Laikydamas jį ant delno ir rūškanai apžiūrinėdamas, jis staiga prisiminė: apyrankė, auksinė apyrankė su skambančiais pakabučiais. Tai buvo apyrankės pakabutis... Ir jis tartum vėl atsidūrė būrėjos palapinėje... Madam Zuveika, ji ir Pegi Legi, mįslingu balsu porinanti jam apie tamsiaveidę gražuolę, jūrų keliones ir laimingą katastrofos gatvėje baigtį. Taip, tai

buvo jos apyrankės pakabutis. Jis prisiminė kitą pakabutį — senos formos lėktuvėlį, sužavėjusį jį kitados tolimoje jaunystėje. Šiaip ar taip, bet misis Pegi, matyti, sėdėjo čia ir pametė šį pakabutį. Galbūt ji nieko nepastebėjo. Galbūt tai buvo prieš keletą dienų, galbūt — net prieš kelias savaites. O gal ir vakar po vidudienio...

Lauke pasigirdo žingsniai. Puaro metė greitą žvilgsnį įėjimo pusėn. Ten išdygo aukšta žmogaus figūra. Žmogus sustojo ir, išvydęs Puaro, iš netikėtumo krūptelėjo. Puaro iš karto pažino jį. Negalėjo suklysti. Jo palaidinę su išpieštais vėžliais ir jūrų baidyklėmis jis apžiūrinėjo dar vakar iš arti, kai jis mėtė į taikinį rutulius.

Puaro pastebėjo, jog jaunuolis sumišo.

— Atleiskite... Aš nežinojau, — greitai ištarė jis užsienietišku akcentu.

Puaro mandagiai nusišypsojo.

— Būgštauju, jog jūs pažeidėte privačios valdos ribas, — priekaištingai tarė jis.

— Gaila.

— Ar jūs atėjote iš viešbučio?

— Taip, maniau, kad mišku galima patekti į prieplauką.

— Jums, matyt, teks grįžti, — mandagiai paaiškino Puaro. — Kelio čia nėra.

— Atleiskite, — pasakė jaunuolis, parodydamas dantis. — Labai apgailestauju.

Jis nusilenkė ir pasuko atgal.

Puaro kurį laiką stebėjo tolstantį vaikiną. Šiek tiek paėjėjęs, vaikinas atsigręžė, tačiau pamatęs, jog Puaro stebi jį, paspartino žingsnį ir pranyko už posūkio.

— *Eh bien**, — ištarė Puaro. — Įdomu, ką būsiu tik ką matęs — žudiką ar dar ką?

Jaunuolis neabejotinai vakar buvo šventėje, ir būtent jis grasinamai pasižiūrėjo į Puaro, kai juodu susidūrė. Vadinasi, jis negalėjo nežinoti, kad per mišką kelio į perkėlą nėra. Jei jis būtų iš tikrųjų ieškojęs kelio į perkėlą, jis nebūtų

* Na, žinoma (*pranc.*).

ėjęs pro “užgaidą”, o būtų nusileidęs arčiau upės. Negana to, prie “užgaidos” jis atėjo lyg į pasimatymą, o tas nemalonus nustebimas, kurį išreiškė, pamatęs nepažįstamą žmogų, tik patvirtino šį Puaro spėjimą.

— Taip ir yra, — pasakė pats sau Puaro. — Jis atėjo čia su kažkuo susitikti. Bet su kuo? — pridūrė taip, lyg ši mintis būtų dingtelėjusi jo galvoje per vėlai. — Ir dėl ko?

Jis nuėjo iki posūkio ir pasižiūrėjo į abi puses. Jaunuolio jau nebesimatė. Tikriausiai jis nusprendė būsiant protingiausia kuo greičiau dingti. Palingavęs galva, Puaro pasuko atgal. Paniręs į savo mintis, jis žengė į “užgaidą” iš kitos pusės. Dabar atėjo metas krūptelėti jam. Ten, žemai nuleidusi galvą, klūpėjo Pegi Legi. Ji įdėmiai apžiūrinėjo plyšį grindyse. Pastebėjusi Puaro, išsigandusi pašoko:

— Ak, mesjė Puaro, jūs taip mane išgąsdinote. Aš negirdėjau, kaip jūs įėjote.

— Jūs kažko ieškote, madam?

— Ne... ne visai.

— Tikriausiai ką nors pametėte. Iškrito kas? O galbūt, — pasakė galantiškai ir kartu suktoka išraiška, — jūs atėjote į pasimatymą ir aš, didžiai apgailestauju, esu ne tas, kurio laukiate?

Ji atsitokėjo.

— O ar iš ryto vaikštoma į pasimatymus? — koketiškai paklausė.

— Priklauso nuo galimybių. Kartais vyrai būna labai pavydūs, — pridūrė pamokomai.

— Mano vyras nepavydus, — lengvai ir nerūpestingai, bet su pastebimomis kartėlio gaidelėmis pasakė ji. — Jis labai įnikęs į savo dalykus.

— Visos žmonos dėl to priekaištauja vyrams, — pastebėjo Puaro. — Ypač vyrams — anglams, — pridūrė.

— Jūs užsieniečiai, daug galantiškesni.

— Žinoma, — tarė Puaro, — kartą per savaitę (o kartais tris ar keturis kartus) mes kalbame moteriai apie savo meilę, atnešame jai keletą gėlių, pasakome du tris kompli-

mentus arba patikiname, jog jai labai tinka naujoji suknelė ar skrybėlaitė.

— Ir jūs taip darote?

— Deja, madam, aš nesu vedęs. Deja!

— Aš įsitikinusi, jog jūs dėl to nesigailite. Jums patinka būti nerūpestingu viengungiu.

— Ne ne, madam, dėl visko, ką esu praradęs gyvenime, gailiuosi.

— O man atrodo, jog vyras, įsigydamas žmoną, elgiaasi kvailai.

— Vadinasi, jūs gailitės tų dienelių, kai tapydavote savo studijoje Čelsyje?

— Jūs, atrodo, viską žinote apie mane, mesje Puaro.

— Aš — liežuvautojas, madam. Mėgstu kalbėtis su žmonėmis. Ar jūs ir iš tiesų gailitės? — paklausė jis.

— Ak, aš nežinau.

Ji nekantriai atsisėdo ant suolelio. Puaro prisėdo šalia.

Jam dar kartą teko tapti fenomeno, prie kurio jau buvo pripratęs, liudininku. Ši patraukli rausvaplaukė jauna moteris buvo pasirengusi atskleisti jam tai, apie ką dukart pagalvotų, prieš papasakodama vyrui.

— Aš vyliausi, — prašneko ji, — kai atvažiuosime čia, toliau nuo miesto, viskas stos į savo vietas... Bet niekas nepasikeitė.

— Niekas?

— Ne, Alekas niūrus, kaip ir anksčiau... Aš, aš nežinau... Jis tapo užsidaręs. Nesuprantu, kas su juo darosi. Jo nervai kraštutinai įtempti. Jam skambina telefonu, palikinėja kažkokius keistus raštelius, o jis man nieko nepasakoja. Mane tai veda iš proto! Iš pradžių galvojau, jog čia įsipynusi kita moteris, bet tai mažai tikėtina.

Jos balsas skambėjo truputį netvirtai, tartum būtų kamavusios ir kitos mintys. Puaro tai pastebėjo.

— Ar jums patiko vakarykštė arbata? — pasiteiravo jis.

— Arbata? — perklausė ji nustebusi. Atrodė, jos mintys buvo toli ir dabar grįžo į tikrovę. — Ak, taip, — susigriebė

ji. — Jūs neįsivaizduojate, kaip tai išvargino. Sėdėjimas toje tvankioje palapinėje, užsidėjus parandžą ant veido.

— Arbatinėje tikriausiai irgi buvo tvanku?

— Na taip. Bet išgerti puodelį arbatos visuomet malonu, ar ne?

— Jūs ką tik kažko ieškojote, madam. Gal štai šito? — ištiesė jai pakabutį.

— Aš... ak taip! Oi... dėkoju jums, mesjė Puaro. Kur jūs radote?

— Čia, ant grindų, štai šiame plyšyje.

— Turbūt jis kitados nukrito.

— Vakar?

— Ak ne, ne vakar. Anksčiau.

— Bet, madam, aš prisimenu, jog mačiau šį pakabutį ant jūsų riešo, kai man pranašavote mano likimą.

Niekas nemokėjo taip meistriškai pasinaudoti melu, kaip Erkiulis Puaro. Jis sumelavo taip įtikinamai, kad Pegi Legi tik nudelbė akis.

— Aš tiksliai neprisimenu, — pratarė ji. — Aš tik šįryt pastebėjau, kad jo nėra.

— Tuomet aš laimingas, madam, — pasakė Puaro, — galėdamas jį sugrąžinti jums.

Ji nervingai ėmė sukioti mažą daiktelį tarp pirštų.

— Dėkoju jums, mesjė Puaro.

Ji atsistojo. Kvėpavo nelygiai, o akys išdavė jaudinimąsi.

Ji skubiai išėjo. Puaro atsirėmė į suolo atkaltę ir iš lėto palingavo galva.

— Ne, — garsiai ištarė, — vakar ji nėjo į arbatinę. Ir ne gerti arbatos ji skubėjo ketvirtą valandą. Ji atėjo čionai — į “užgaidą”. Nuo čia netoli iki valčių namelio. Čia ji su kažkuo susitiko.

Jis vėl išgirdo artėjančių žingsnių garsus. Greitų, nekantrių žingsnių. “O čia tikriausiai tas, kurio ji laukė”, — pagalvojo šypsodamasis.

Bet kai į “užgaidą įėjo Alekas Legis, Puaro šūktelėjo:

— Ir vėl apsirikau!

— Ką? Ką jūs pasakėte? — žvaliai paklausė Alekas Legis.

— Pasakiau, kad vėl suklydau, — paaiškino Puaro. — O kadangi aš retai apsirinku, tai mane erzina. Dabar tikėjausi ne jus išvysiąs.

— O ką gi? — paklausė Alekas Legis.

— Jaunuolį, — greitai atsakė Puaro, beveik vaikėzą, vieną iš tų, kurie nešioja ryškiais vėžliais išpaišytas palaidines.

Jis buvo patenkintas dėl efekto, kurį padarė jo žodžiai. Alekas Legis žengtelėjo į priekį.

— Kaip jūs sužinojote? Kaip jūs... Ką jūs norite pasakyti? — ištarė jis gan padrikai.

— Aš — telepatas, — ramiai atsakė Puaro ir užsimerkė.

Alekas Legis žengė dar du žingsnius į priekį. Puaro suprato, kad prieš jį stovi įsiutintas žmogus.

— Ką, po velnių, visa tai reiškia? — reikliai paklausė jis.

— Tai, kad jūsų bičiulis, kaip manau, nuėjo į jaunimo viešbutį. Ir jeigu norite jį pamatyti, reikia ieškoti jo tenai.

— Vadinasi — štai, — nusilpusiu balsu suniurnėjo Alekas Legis.

Jis pamažu atsisėdo ant kito suolelio galo.

— Tad štai kodėl jūs čia. Aš turėjau suprasti, kokių "prizų" įteikti jūs atvažiavote.

Jis atsigręžė į Puaro. Jo veidas buvo iškamuotas ir nelaimingas.

— Aš žinau, kaip tai turėtų atrodyti, — sumurmėjo jis. — Aš žinau, kaip atrodo viso to visuma. Bet viskas ne taip, kaip jūs manote. Mane apgavo. Aš tapau auka. Tereikia pakliūti į jų letenas, o ištrūkti iš jų sunku. O aš noriu iš jų ištrūkti. Čia visa esmė. Aš noriu iš jų ištrūkti. Jaučiu, jog mano žūtbūtinės pastangos nieko neduoda. Aš lyg žiurkė, patekusi į spąstus. Ak, ir kam bekalbėti! Manau, jūs pasiekėte, ko norėjote. Dabar turite visus įkalčius.

Jis atsistojo ir netvirtu žingsniu, lyg blogai matydamas, pasuko prie išėjimo. Paskui staiga puolė bėgti. Bėgo nesidairydamas.

Puaro liko besėdįs plačiai atvertomis iš nuostabos akimis.

— Labai keista, — aukštai pakėlęs antakius sumurmėjo jis. — Keista ir labai įdomu. Aš turiu įkalčių... Kokių įkalčių? Prieš žudiką?

14 skyrius

Inspektorius Blendas sėdėjo Helmuto policijos skyriuje. Policijos prižiūrėtojas Boldvinas, stambus, iš pažiūros ramus vyras, sėdėjo kitoje stalo pusėje. Priešais juos, ant stalo, gulėjo tamsi permirkusi skrybėlė.

— Tai jos skrybėlė, — atsargiai bakstelėjęs į ją pirštu, pasakė inspektorius Blendas. — Esu tuo įsitikinęs, nors, žinoma, negaliu prisiekti. Atrodo, ji mėgo tokias. Tai man papasakojo jos tarnaitė. Turėjo keletą tokių skrybėlių. Blyškiai rausvą, rusvą, o vakar ji dėvėjo juodą. Taip, tai ji. Vadinasi, ją išgriebė iš upės? Tai iš dalies sutampa su mūsų prielaidomis.

— Bet visiškos garantijos nėra, — paprieštaravo Boldvinas. — Galų gale skrybėlę galėjo paprasčiausiai nusviesti į upę.

— Taip, ją galėjo nusviesti iš valčių namelio arba iš jachtos.

— Jachta kruopščiai stebima, — pastebėjo Boldvinas. — Jeigu ji buvo tenai, tai ji ten ir dabar — gyva ar mirusi.

— Ar šiandien jis neišlipo į krantą?

— Kol kas ne. Jis laive. Sėdi pintame krėsle viršutiniame denyje ir rūko cigarą.

Inspektorius Blendas npažvelgė į laikrodį.

— Metas į laivą, — tarė jis.

— Tikitės rasiąs?

— Nesu visai tikras, — atsakė Blendas. — Aš jaučiu, jog jis labai protingas, bjaurybė.

Jis truputėlį susimąstė, o paskui, vėl pirštu parodęs į skrybėlę, paklausė:

— O kas dėl lavono? Jeigu jį įmetė į upę? Ar yra kokių samprotavimų dėl to?

— Taip, yra, — atsakė Boldvinas. — Aš kalbėjausi su plūduro prižiūrėtoju. Anksčiau jis tarnavo kranto apsaugoje. Aš visada tokiais atvejais tariuosi su juo. Jis gerai nusimano apie potvynius ir pakrantės sroves. Tuo metu, kai ledi įmetė Helmą (jei apskritai ją ten įmetė), buvo atoslūgis. Dabar pilnatis, ir lavoną turėtų nunešti prie Kornvalio·krantų. Į kurią vietą — nuspėti sunku. Labai maža tikimybė, kad mums pavyks jį išgriebti. Mums pasisekė du ar tris kartus ištraukti skenduolius, bet atpažinti juos buvo neįmanoma. Lavonus smarkiai apdaužydavo į pakrantės uolas. Kita vertus, jis pats gali iškilti bet kuriuo metu.

— Tai žymia dalimi palengvintų tyrimą, — pastebėjo Blendas.

— Ar jūs įsitikinęs, kad ją įmetė į upę?

— O kur ji dar galėtų būti, — niūriai ištarė inspektorius Blendas. — Jūs juk žinote, mes patikrinome visus autobusus ir traukinius. Ši vietovė — aklavietė. Ji vilkėjo labai įsidėmėtinais rūbais, o kitų su savimi neturėjo. Taigi, iš Nesbauzo ji neišvyko. Jos lavonas arba jūroje, arba paslėptas dvaro teritorijoje. Mane dabar labiausiai domina, — niūriai tęsė jis, — motyvas... Žinoma, ir lavonas, — lyg susigriebęs pridūrė. — Kol nebus rastas lavonas, negalėsime padaryti išvadų.

— O kaip dėl mergiotės?

— Ji matė viską... arba — kai ką. Galų gale viskas išaiškės, bet tai bus nelengva.

Dabar į laikrodį pažvelgė Boldvinas.

— Metas, — tarė jis.

"Patirtyje" du policijos karininkus de Suza pasitiko labai pagarbiai. Pasiūlė jiems išgerti, o šiems atsisakius, maloniai pasiteiravo apie Marlenos Taker bylos tyrimą.

— Tyrimas tęsiamas, — atsakė jam inspektorius Blendas.

Policijos prižiūrėtojas labai delikačiai paaiškino šio vizito tikslą.

— Jūs norėtumėte apieškoti "Patirtį"?

De Suza neatrodė užsigavęs. Jam tai buvo netgi įdomu.

— Bet kodėl? Jūs manote, kad aš slepiu žudiką? O gal

galvojate, kad aš pats — žudikas?

— Tai būtina, misteri de Suza. Esu tikras, jūs suprasite. Orderis kratai...

De Suza iškėlė rankas.

— Bet aš pats pasirengęs padėti jums, aš — trokštu! Tegu viskas liks kaip tarp gerų draugų. Prašom, ieškokite, kur pageidaujate. O! Matyt, jūs manote, kad aš čia slepiu savo pusseserę ledi Stabs? Jūs tikriausiai manote, jog ji pabėgo nuo savo vyro ir rado pas mane prieglobstį? Bet ieškokite gi, džentelmenai, prašau jūsų.

Jachtą apieškojo kuo kruopščiausiai. Pagaliau, stengdamiesi nuslėpti savo apmaudą, policijos karininkai atsisveikino.

— Nieko neradote? Kaip gaila. Betgi aš jus įspėjau. Galbūt dabar ko išgersite? Ne?

De Suza palydėjo juos iki laivo borto, ties kuriuo stovėjo jų kateris.

— O kaip man elgtis? — paklausė jis. — Ar galiu pakelti inkarą? Jūs, matyti, suprantate, kad man čia nuobodoka. Oras puikus. Norėčiau išplaukti į Plimutą.

— Mes labai paprašytume jus, sere, palūkėti kvotos. Ji bus rytoj. Labai tikėtina, kad tardytojas panorės pateikti jums keletą klausimų.

— O, žinoma. Aš padarysiu viską, ką galėsiu. O paskui?

— Paskui, sere, — akmenine veido išraiška atsakė policijos prižiūrėtojas Boldvinas, — jūs laisvai galėsite vykti, kur panorėsite, be abejo.

Tai, ką jie pamatė paskiausiai, kateriui nuplaukiant nuo jachtos, — tai besišypsąs iš viršaus žiūrinčio į juos de Suzos veidas.

Kvota buvo kankinamai nuobodi ir neįdomi. Nei medicinos išvada, nei apklausiamųjų parodymai negalėjo patenkinti dalyvaujančiųjų smalsumo.

Kvota buvo grynai formali, ir kad aplinkybės galutinai išaiškėtų, teko nustatyti papildomą terminą.

Po kvotos inspektorius Blendas ėmėsi eksperimento. Tai nebebuvo formalumas. Vieną popietę jis praleido

įžymiajame plaukiojimo motorlaivyje "Devonšyro gražuolė". Išplaukęs iš Briksvelo maždaug trečią valandą, motorlaivis apiplaukė kyšulį, įsuko į Helmo žiotis, o paskui pakilo upe aukštyn. Be inspektoriaus Blendo, jame buvo dar du šimtai trisdešimt keleivių. Įsitaisęs laivo priekyje, Blendas įdėmiai apžiūrinėjo miškingus krantus. Už posūkio pasirodė vienišas, pilkomis čerpėmis dengtas Hudouno parko valčių namelis. Inspektorius Blendas slapčia žvilgterėjo į laikrodį. Buvo penkiolika minučių penktos. Motorlaivis priartėjo prie Neshauzo valčių namelio. Namelis su nedideliu balkonėliu ir prieplauka glaudėsi prie vaizdingo medžių guoto. Jokių aiškių požymių, kad kažkas buvo viduje, nesimatė, nors Blendo įsakytas ten budėjo policijos konsteblis Hoskinsas.

Netoli namelio ant bangų suposi motorinė valtis. Joje sėdėjo vyriškis ir šventiškai apsirengusi mergina. Jie buvo užsiėmę tuo, ką buvo galima pavadinti ne kitaip, kaip šiurkščiu juokavimu. Mergina cypavo, o vyriškis stengėsi išmesti ją iš valties. Tą pačią akimirką iš megafono pasigirdo garsus gido balsas:

— Ledi ir džentelmenai, dabar mes artėjame prie garsaus kaimo Gičemo, kur praleisime keturiasdešimt penkias minutes ir jūs galėsite paragauti krabų bei omarų, be to, ir puikios Devonšyro grietinėlės. Dešinėje pusėje Neshauzo dvaras. Po dviejų trijų minučių plauksime pro patį namą; jis jau matosi pro medžius. Dvarą įkūrė seras Foliatas, sero Frensio Dreiko, su kuriuo jis kartu plaukė į Naująjį Pasaulį, amžininkas. Dabar dvaras priklauso serui Džordžui Stabsui. Kairėje pusėje — ne mažiau žymi Žąsų uola. Prie jos, ledi ir džentelmenai, senais laikais per atoslūgį pririšdavo įkyrėjusias žmonas ir palikdavo jas tena tol, kol vanduo neapsemdavo jų iki smakro.

Gido žodžius nustelbė linksmas kvatojimas, ir visi "Devonšyro gražuolės" keleiviai pripuolė prie kairiojo borto, kad geriau įsižiūrėtų į pagarsėjusią vietovę.

Tuo metu vyriškiui pavyko iš motorinės valties išstumti savo draugę. Persisvėręs per bortą, jis laikė ją vandenyje.

— Ne, neištrauksiu tavęs tol, — kalbėjo juokdamasis, — kol nepasižadėsi elgtis kaip pridera.

Išskyrus inspektorių Blendą, niekas iš motorlaivio keleivių šito nepastebėjo. Visi klausėsi gido, gėrėdamiesi prošvaistėse tarp medžių matomu Neshauzo pastatu, o paskui pokštaudami ir juokaudami apžiūrinėjo Žąsų uolą.

Vyriškis paleido merginą, ji paniro po vandeniu, o po kiek laiko išnėrė kitoje valties pusėje. Priplaukusi prie valties, ji gan vikriai įsiropštė į ją. Mergina — policininkė Elis Džouns — buvo puiki sportininkė.

Kartu su kitais dviem šimtais trisdešimčia keleivių inspektorius Blendas išlipo į krantą Gičeme. Suvalgęs savo porciją omarų su miežiniais paplotėliais, užgėręs juos Devonšyro grietinėle, jis pagalvojo: “Vadinasi, taip galėjo būti... ir likti nepastebėta!”

Kol inspektorius Blendas buvo užsiėmęs šiuo eksperimentu upėje, Erkiulis Puaro eksperimentavo Neshauzo pievelės palapinėje. Tai buvo ta pati palapinė, kurioje madam Zuleika pranašavo likimus. Kitos palapinės ir kioskai jau buvo išardyti. Šitą, paprašius Puaro, kol kas paliko.

Įėjęs į ją, jis priėjo prie galinės sienelės, pakėlė jos kraštą ir vikriai iššliaužė lauk. Atsidūrė rododendro krūmuose, glaudžiai prisišliejusiuose prie palapinės užpakalinės sienelės. Laviruodamas tarp jų, jis greitai pasiekė seną medinį pastatą, panašų į nedidelį sodo namelį. Durys buvo uždarytos. Puaro atidarė jas ir įėjo. Viduje buvo beveik tamsu: namukas pastatytas seniai, ir pro rododendrus į jį prasiskverbdavo labai mažai šviesos. Pakraštyje gulėjo apdulkėjusi dėžutė su kroketo rutuliais, seni kroketo vartai ir keletas sulaužytų ledo rutulio lazdų. Kampuose šliaužiojo sprakšiai ir lindėjo vorai. Lygus dulkių sluoksnis ant grindų vienoje vietoje buvo nubrauktas ir matėsi apvali netaisyklinga dėmė. Kurį laiką Puaro apžiūrinėjo ją, o paskui, išsitraukęs iš kišenės miniatiūrinę ruletę, pritūpė ir išmatavo jos dydį. Patenkintas palingavo galva.

Išeidamas uždarė duris ir ramiai pasuko tiesiai per krū-

mokšnius aukštyn kalvos šlaitu, užkopė į viršūnę, o netrukus išėjo į keliuką, vedantį į "užgaidą" bei toliau žemyn į valčių namelį.

Šį kartą jis neužėjo į "užgaidą", o nusileido zigzaginiu keliuku tiesiai prie valčių namelio. Raktą jis turėjo, atsirakino duris ir įėjo į vidų.

Iš čia buvo išneštas tik lavonas ir arbatos padėklas. Pirminis vaizdas buvo nufotografuotas ir aprašytas policijos protokole. Puaro priėjo prie stalo su komiksais. Jo veido išraiška tapo visai kitokia nei inspektoriaus Blendo, kai pamatė Marlenos užrašus, kuriuos ji prieš pat mirtį išvedžiojo žurnalų pakraštėsę. "Džekis Bleikas vaikšto su Susana Braun". "Piteris čiupinėja mergiūkštes kine". Džordžas bučiuojasi miške su turistėmis". Bidi Faks patinka berniukai". "Albertas vaikštinėja su Doriana". Pastabos dvelkė vaikišku naivumu ir nebrandumu. Jis prisiminė paprastą dėmėtą Marlenos veidą. Vargu, ar kada nors vaikinai čiupinėjo Marleną kine. Su neišsipildančiomis viltimis ji stebėjo ir sekė savo vienmečius, jusdama stiprų jaudulį dėl to, ką pamatydavo. Ji šnipinėjo kitus, kaišiojo nosį į svetimus reikalus ir daug matė. Matė tai, ko jai žinoti nereikėjo. Tai buvo tušti, nereikšmingi faktai, bet galbūt ji pastebėjo ir faktų, kurių svarbos net nesuvokė. Visa tai tebuvo prielaidos, ir Puaro dvejodamas palingavo galva. Jis vėl sudėjo komiksus į tvarkingą krūvelę — Puaro visada prisilaikydavo tvarkos. Staiga Puaro apėmė neaiškus jausmas, kad čia kažko trūksta. Bet ko? Kažko, kas būtinai turėjo čia būti...

Jis lėtai išėjo iš namelio, nelaimingas ir nepatenkintas savimi. Jį, Erkiulį Puaro, pasikvietė čia, kad užkirstų kelią žmogžudystei — o jis to nepadarė. Žmogžudystė įvyko. Bet labiausiai jį žemino tai, kad iki šiol jis neturėjo aiškaus vaizdo apie tai, kas gi iš tikrųjų įvyko. Rytoj jis grįš į Londoną pralaimėjęs. Jo esybei suduotas rimtas smūgis. Net vešlūs ūsai nukaro.

Po dviejų savaičių inpektorius Blendas buvo iškviestas pas grafystės policijos viršininką.

Styrantys antakių kuokštai majorą Merolą darė panašų į įsiutusį terjerą. Bet pavaldiniai jį mylėjo ir gerbė jo sprendimus.

— Gerai, gerai, ką mes žinome? — nutraukė jis Blendą. — Nieko, kad galėtume veikti toliau. Tas de Suza? Niekas neduoda pagrindo sieti merginos mirtį su jo vardu. Nebent būtume suradę ledi Stabs lavoną, — jis suraukė antakius ir atidžiai pasižiūrėjo į Blendą. — Juk jūs įsitikinęs, kad jis kažkur čia, ar ne? O gal ji gyva?

— Ką tuo norite paskyti, sere?

— O, aš sutinku su jumis. Kitaip, iki šiol ją mes jau būtume susekę. Jei, žinoma, ji nepergudravo mūsų. Bet aš nematau nė menkiausio argumento tam patvirtinti. Jūs gi žinote, ji neturėjo pinigų. Seras Džordžas labai pinigingas. Jis dosniai duodavo jai pinigų asmeninėms išlaidoms, bet ji nepasiėmė nė skatiko. Ir apie meilužes nėra jokios užuominos. Nei gandų, nei paskalų. O jie, įsidėmėkite, neišvengiamai būtų sklandę mūsų apylinkėse, — jis pasižiūrėjo į lubas ir vėl įsmeigė žvilgsnį į grindis. — Labai paprasta išvada, — pasakė jis, — nieko mes nežinom. Tik spėliojame, kad de Suza dėl nežinomos priežasties nužudė savo pusseserę. Labiausiai mums priimtina versija — kad jis susitiko su ja prie valčių namelio, įsisodino į motorinę valtį, o paskiau išmetė ją už borto. Jūs atlikote eksperimentą ir manote, kad taip galėjo būti, ar ne?

— Dieve mano, sere, per šventes buvo galima nuskandinti visą garlaivį žmonių, ir niekas nebūtų pastebėjęs. Visur pakrantėje ir upėje tik ir girdėjosi moterų spiegimas bei linksmas juokas. Bet de Suza negalėjo žinoti, jog valčių namelyje buvo mergina, ir, statau dešimtį prieš vieną, kad jai buvo nuobodu lindėti viduje, ir ji spoksojo pro langą.

— Hoskinsas žiūrėjo pro langą į jūsų spektaklį, ar jūs matėte jį?

— Ne, sere. Pastebėti neįmanoma. Reikėtų išeiti į balkoną, kad jus pastebėtų...

— Galbūt mergina ir išėjo. De Suza padarė prielaidą,

kad ji viską matė. Išlipo į krantą, išklausinėjo ją, koks jos buvimo namelyje tikslas. Pamaloninta mergina pasikvietė jį į namelį, didžiuodamasi papasakojo apie žaidimą ir savo vaidmenį, jis lyg juokaudamas uždėjo jai ant kaklo virvę ir... — majoras Merolas savo žodžius palydėjo išraiškingu rankų gestu, — viskas baigta!

— O'kei, Blendai, o'kei. Tarkim, buvo kaip tik šitaip. Bet juk tai grynas spėjimas. Mes neturime nei liudytojų, nei lavono. Jei pabandytume sulaikyti de Suzą šalyje, pajudintume vapsvų lizdą. Ir vis tiek būtume priversti jį paleisti.

— Ar jis jau išvyksta, sere?

— Ruošia jachtą. Plauks atgal į prakeiktą savo salą.

— Vadinasi, mes turime labai maža laiko, — niūriai pastebėjo Blendas.

— Bet aš manau, yra ir kitų versijų?

— Ak taip, sere. Jų kelios. Aš vis tebemanau, kad merginą galėjo nužudyti kas nors iš židimo rengėjų. Neįtartini tik du žmonės — seras Stabsas ir kapitonas Vorbartonas. Jie visą laiką buvo užimti atrakcionų pievelėje. Juos matė daugelis. Tą patį galima pasakyti ir apie misis Masterton, jei apskritai ją galima įtraukti į įtariamųjų grupę.

— Įtraukite visus, — pasakė majoras Merolas. — Ji man vis skambina dėl pėdsekio šuns. Detektyviniame romane, — susimąstęs pridūrė jis, — ji visiškai tiktų žudikės vaidmeniui. Bet po velnių! Koni Masterton aš pažįstu visą gyvenimą! Negaliu net įsivaizduoti, kad ji galėtų užveržti kilpą ant merginos kaklo ar atsikratyti paslaptingos egzotiškos gražuolės. Kas dar?

— Misis Oliver, — pranešė Blendas. — Ji sukūrė žaidimo scenarijų. Gana ekscentriška būtybė ir ilgą laiką nesirodė pievelėje. Paskui misteris Alekas Legis.

— Jaunuolis iš raudonojo kotedžo?

— Taip. Jis ganėtinai anksti išėjo iš šventės, šiaip ar taip ten jo nebuvo. Pats jis aiškina, jog šios šventės prisisotinęs iki kaklo ir nuėjęs į savo kotedžą.

Kita vertus, senis Merdelas — jis prižiūri valtis prie-

plaukoje ir padeda joms prisišvartuoti — tvirtina matęs, kaip Alekas Legis ėjo prie savo kotedžo apie penktą valandą. Ne anksčiau. Išeitų, nepaaiškinamas telieka tik kone valandos trukmės jo laiko tarpsnis. Jis, aišku, sako, jog Merdelas neturi jokios nuovokos ir klysta, juo labiau, kad jau perkopė per devyniasdešimt.

— Paaiškinimas visiškai nepatenkinamas, — pastebėjo majoras Merolas. — Ar nėra kokių nors motyvų, ar ko nors panašaus?

— Galbūt jis siekė ledi Stabs palankumo, — pasakė abejodamas Blendas, — o ji, galims daiktas, pagrasino pasiskųsianti jo žmonai. Jis užmušė ją, o mergina tai matė.

— Ir jis paslėpė lavoną?

— Taip. Kad aš prasmegčiau vietoje, jei žinočiau, kur arba kaip jį paslėpė. Mano žmonės kruopščiai išnaršė visus šešiasdešimt penkis akrus žemės — ir jokio pėdsako! Tarkim, jam pavyko paslėpti lavoną, o skrybėlę jis galėjo įmesti į upę atitraukdamas dėmesį. O Marlena Taker viską matė, ir jis susidorojo su ja... Versija dėl Marlenos tebelieka ta pati.

Inspektorius Blendas truputį patylėjo ir pridūrė:

— Dar, žinoma, yra misis Legi...

— O ką ji?

— Ji pareiškė, jog nuo keturių iki pusės penkių buvo arbatinėje. Iš tikrųjų ten jos nebuvo, — lėtai pasakė Blendas. — Man tai tapo aišku, pasikalbėjus su ja ir su misis Foliat. Faktai patvirtino misis Foliat pareiškimą. Yra dar vienas jaunas architektas, — tęsė jis po neilgos pauzės, — Maiklas Veimenas. Jo vardas sunkiai siejasi su tos dienos įvykiais, bet jis pats yra tokia asmenybė, kurios, sakyčiau, neįmanoma neįtarti, — pasitikinčiai įžūlus, akiplėša ir gan nervingas jaunuolis. Užmuštų nė nemirktelėjęs. Nenustebčiau, jei pasirodytų, jog jo galvoje trūksta vieno varžtelio.

— Jūs velniškai informuotas, Blendai. Kaip jis pats aiškina savo elgesį?

— Labai miglotai, sere. Labai miglotai.

— Tai įrodo, jog jis — tikras architektas, — jausmin-

gai pasakė majoras Merolas. Jis pats neseniai pastatė namą pakrantėje. — Sunku suprasti juos, tuos architektus. Kartais aš pagalvoju, ar jie patys save supranta.

— Nežino, — tęsė inspektorius Blendas, — kur jis buvęs, negali pasakyti tikslaus laiko ir, atrodo, niekas jo nematė. Yra pagrindo manyti, jog jam buvo labai neabejinga ledi Stabs.

— Jūs užsimenate, jog žmogžudystė galėjo įvykti dėl sekso?

— Aš sakau tik tai, kas man žinoma, — oriai atsakė inspektorius Blendas. — Paskui — mis Brevis...

Jis dviprasmiškai nutilo.

— Sekretorė?

— Taip, sere. Labai veikli moteris.

Ir vėl stojo dviprasmiška tyla. Majoras Merolas įdėmiai pasižiūrėjo į pavaldinį.

— Apie ją jūs ypatingos nuomonės, ar ne? — paklausė jis.

— Taip, sere. Matote, ji atvirai prisipažįsta buvusi valčių namelyje nedaug ankstėliau prieš spėjamą žmogžudystės laiką.

— Argi ji taip pasielgtų, jei būtų kalta?

— Ji būtų galėjusi tai padaryti, — iš lėto atsakė Blendas. — Iš tikrųjų tai buvo gana lengva jai. Ji paėmė padėklą ir visiems pasakė, kad neša jį Marlenai. Jos apsilankymas namelyje buvo pateisintas. Ji sugrįžo ir patvirtino, kad mergina gyva. Tai tik jos tvirtinimas. Bet, jei pamenate, sere, daktaro Kuko ekspertizės išvadoje pasakyta, jog mirtis įvyko tarp keturių ir keturių valandų keturiasdešimt penkių minučių. Kad Marlena buvo gyva penkiolika minučių penktos, patvirtino tik pati mis Brevis. Dar vienas įdomus momentas, susijęs su jos parodymais. Ji tvirtina, kad nunešti vandenį ir pyragaičius Marlenai ją pasiuntė ledi Stabs, bet kitas liudininkas sako, kad tai nepanašu į ledi Stabs. Ir, manau, jūs sutiksite su manimi, jog taip yra iš tikrųjų. Ledi Stabs nerūpėjo kiti. Ji tesirūpino savimi ir savo išvaizda. Juo daugiau aš galvoju apie tai, juo labiau man atrodo mažai tikėtina, kad ji būtų siuntusi

mis Brevis pavaišinti Marleną.

— Čia kažkas ne taip, Blendai, — pasakė majoras Merolas. — Bet tokiu atveju — kokie motyvai?

— Nužudyti mergiūkštę — jokių, — atsakė Blendas. — Bet aš įsitikinęs, kad ji galėjo turėti motyvų nužudyti ledi Stabs. Kaip tvirtina mesjė Puaro, apie kurį aš jums pasakojau, ji nuėjo paskui ledi Stabs į mišką ir ten ją užmušė. O Marlena Taker atsitiktinai tapo liudininke. Tuomet, žinoma, jai nebeliko nieko kita, kaip nužudyti ir Marleną. Kas toliau? Ji įvilko merginos lavoną į patalpą, nuėjo į viršų, pasiėmė padėklą ir vėl nusileido į namelį. Jos dingimas iš aikštelės pateisintas, o mes gavome vienintelį paliudijimą, kad penkiolika minučių penktos Marlena Taker buvo dar gyva.

— Taip, — atsiduso majoras Merolas. — Tęskite, Blendai, tęskite. Kaip jūs manote, ką ji galėjo padaryti ledi Stabs lavonui, jeigu nusikaltėlė — ji?

— Paslėpė miške, užkasė arba įmetė į upę. Tai priklauso nuo to, kokioje vietoje įvykdytas nusikaltimas. Ledi Stabs buvo pakankamai sunki. Jeigu tai įvyko netoli valčių namelio, ji galėjo ją įstumti į vandenį.

— Praplaukiančių motorlaivių keleiviams matant?

— Tai jiems buvo tik pirmas veiksmas to spektaklio, kurį aš pastačiau vėliau. Rizikinga, bet įmanoma. Tačiau aš manau labiau tikėtina, kad lavoną ji kur nors paslėpė, o į Helmą įmetė tik skrybėlę. Matote, ji labai gerai pažįsta namą ir dvarą, ir paslėpti lavoną jai galbūt nebuvo sunku. O vėliau ji galėjo atsikratyti jo, įmesdama į upę. Kaip sužinoti? Žinoma, — pridūrė Blendas, tartum ši mintis tik dabar būtų atėjusi jam į galvą, — jeigu žudikė — ji. Atvirai sakant, sere, aš jau nebeįtariu de Suzos...

Kitų versijų nebuvo. Majoras Merolas pažvelgė į Blendą ir nusikosėjo.

— Galutinė išvada tokia: mūsų akiratyje yra penki šeši žmonės, iš kurių vienas labiau, kitas mažiau gali būti įtariamas nužudęs Marleną Taker. Bendrais bruožais galime spręsti apie žmogžudystės motyvus. Ją nužudė todėl, kad ji kažką matė. Ir

tai viskas. Bet, kol nesužinosime, ką gi ji matė, nepaaiškės, kas žudikas.

— Šitaip svarstydami, jūs kiek pasunkinate problemą, sere.

— Taip, žinoma! Bet galų gale viskas atsistos į savo vietas.

— O tuo metu, kikendamas į kumštį, vaikinas paliks Angliją.

— Jūs įsitikinęs, jog tai jis, ar ne? Ne ne, aš nesakau, kad jūs klystate. Vis tiek... Bet kokiu būdu, — patraukęs pečiais, jis pridūrė po neilgos pauzės, — tai geriau, negu žudikas — psichopatas. Jeigu čia būtų maniakas, mes tikriausiai tirtume jau trečią žmogžudystę.

— Sako, atėjus dviems bėdoms, lauk trečios, — rūškanai pastebėjo inspektorius. Šią patarlę jis prisiminė kitą rytą, kai išgirdo, jog senis Merdelas, vėlų vakarą, grįždamas namo, iš ano kranto, nuskendo upėje. Senis buvo nuvažiavęs į Gičemą ir savo pamėgtoje smuklėje turbūt per daug išgėrė. Jis įkrito į vandenį, kai rišo valtį prieplaukoje. Kūną surado kitą rytą, o valtį nunešė srovė.

Išvada buvo paprasta ir trumpa. Tamsią ir darganotą naktį senis Merdelas išgėrė tris pintas alaus. Jam buvo devyniasdešimt dveji metai. Mirties priežastis — nelaimingas atsitikimas.

15 skyrius

Erkiulis Puaro sėdėjo kvadratinėje kėdėje priešais kvadratinį židinį kvadratiniame savo buto kambaryje Londone. Prieš jį gulėjo daugybė daiktų, kurie nebuvo kvadratiniai, o turėjo keisčiausius, beveik fantastiškiausius išraitymus. Apžiūrinėjant kiekvieną daiktą atskirai, negalima suvokti, kam jis skirtas kasdieniniame gyvenime. Jis atrodo neįtikėtinu, beprasmiu ir visai atsitiktiniu. Iš tikrųjų šie daiktai nėra nepaprasti. Kiekvienas iš jų turi savo ypatingą vietą ypatingoje vi-

sumoje. Išdėstyti tam tikrose šios ypatingos visumos vietose, jie ne tik įgyja prasmę, bet ir sukuria tam tikrą paveikslą. Kitaip tariant, Erkiulis Puaro dėliojo paveikslą — galvosūkį. Tai buvo jo mėgiamas užsiėmimas. Puaro buvo įsitikinęs, kad toks žaidimas ir pralinksmina, ir nuramina.

Jis žiūrėjo į apatinę rėmo dalį, kur plytėjo beformė dėmė. Ji tarsi disonansas trikdė nusistovėjusią tvarką. Žaidimas jam primindavo profesiją, kur tekdavo susidurti su daugybe įvairių, atrodytų, visiškai nesusijusių tarp savęs faktų, kurie, atsidūrę savo ypatingoje vietoje, atkurdavo paveikslo visumą. Pirštai vikriai užkliudė neaiškią tamsiai pilką dalelę ir įstatė ją į žydrą dangų. Gabalėlis pasirodė besąs lėktuvo dalis.

— Taigi, — suniurnėjo Puaro, — štai kas. Vieną nieko nežadantį gabalėlį padedi šen, kitą — ten, ir nesuprantamas daiktas tampa aiškiu: kiekvienas iš jų turi savo vietą, o kai jis užima... Ech bien! Darbas būna padarytas! Viskas aišku. Viskas, kaip paveikslėlyje!

Skubiai jis išdėliojo paeiliui nedidelę minareto dalį, gabalėlį, panašų į dryžuotą stogą (iš tikrųjų tai buvo katės užpakalis) ir trūkstamą saulėlydžio dalelę.

“Jei žinotum, ką turi sudėti, lengvai parinktum detales, — pagalvojo Puaro. — Bet, deja, nežinai. Taip ir mūsų darbe — ieškai ne ten, kur reikia, arba ne to, ko reikia”. Jis apmaudžiai atsiduso ir perkėlė savo žvilgsnį nuo ką tik sukomponuoto paveikslo ant krėslo priešingame kampe. Prieš pusvalandį jame sėdėjo inspektorius Blendas. Jis gėrė arbatą, užsikąsdamas plokštainiais (irgi kvadratiniais), ir plėtojo liūdną pokalbį. Blendas atvyko į Londoną tarnybos reikalais ir, užbaigęs juos, užėjo pas Puaro, norėdamas sužinoti, kaip pats paaiškino, ar mesje Puaro neturįs kokių naujų prielaidų. Po to išdėstė savo paties idėjas. Dėl visų pagrindinių punktų Puaro jam pritarė. Jis manė, kad inspektorius Blendas klausimą tyrė dalykiškai, be išankstinių nuostatų.

Nuo Neshauzo įvykių praėjo daugiau nei mėnuo, beveik penkios savaitės. Tai buvo sąstingio ir nesėkmių laiko-

tarpis. Ledi Stabs lavono nepavyko surasti. Nebuvo jokių požymių ir, kad ji gyva. Faktai, kuriuos sukaupė inspektorius Blendas, nepaisant jų prieštaringumo, liudijo, kad ji nebegyva.

— Žinoma, lavoną srovė galėjo nuplukdyti toli, — sakė Blendas. — O kadangi jis vandenyje, apie jį nėr ko kalbėti. Jis dar gali išplaukti į paviršių, bet atpažinti bus sunku.

— Yra dar vienas variantas, — pastebėjo Puaro.

Blendas linktelėjo.

— Taip, aš galvojau apie jį, — atsakė jis. — Nenustoju apie jį galvojęs. Jūs turite omenyje, kad lavonas gali būti ten, Nese. Paslėptas tokioje vietoje, kur mes ir nepagalvotume ieškoti. Toks variantas galimas. Be to, senas namas ir toks parkas! Ten esama vietų, apie kurias net nepamanytum, jog jos yra, — jis truputį patylėjo ir tęsė. — Tik užvakar aš buvau visose patalpose. Buvusioje slėptuvėje nuo bombų, pastatytoje dar karo metais. Labai nekoks statinys sode prie namo sienos. Požeminiu koridoriumi jis jungiasi su namo rūsiu. Po karo virš pusiau sugriautos slėptuvės užpylė žemių, pridarė įėjimų, prisodino krūmų. Eidamas pro šalį niekada nepagalvočiau, kad ten — slėptuvė ir kad po žeme yra patalpa. Namo rūsyje iš vyno saugyklos į ją veda požeminė perėja. Būtent tai aš turėjau omenyje, kai užsiminiau apie senovinį namą ir apie parką. Juk gali būti ir kitų vietų, apie kurias joks pašalinis nieko nežino. Nemanau, kad po namu galėtų būti slaptavietė, panaši į dvasininkų slėptuves, ar ką kitą.

— Vargu — ne tie laikai.

— Tą patį mano ir misteris Veimenas. Jis sako, kad namas buvo pastatytas apie 1791 metus, ir dvasininkų tuomet jau niekas nebepersekiojo. Bet vis tiek name galėjo būti kokių pertvarkymų, perstatymų, apie kuriuos kas nors iš šeimos žinojo. Kaip manote jūs, mesjė Puaro?

— Tai visai įmanom, — atsakė Puaro. — Aš pritariu jūsų minčiai. Taip manant, natūraliai kyla klausimas — kas apie tai žinojo? Manau, kas nors iš namo gyventojų.

— Be abejonės. Bet tokiu atveju versiją dėl de Suzos atkrenta, — nepatenkintas pastebėjo inspektoriusa Blendas. Jis vis dar įtarė jį. — Natūralu, — tęsė jis, — kas nors iš tų, kurie gyvena arba gyveno tame name, pavyzdžiui, tarnas ar šeimos narys. Tie, kurie gyvena laikinai, — vargu. O mažiausiai tie, kurie ką tik atvyko į namą, pavyzdžiui, sutuoktiniai Legiai.

— Žmogus, kuris šį tą žino ir kuris gali jums apie tai papasakoti, yra. Tai misis Foliat, — pasakė Puaro.

Jis buvo įsitikinęs, kad misis Foliat apie Neshauzą žino viską. Misis Foliat žinojo labai daug. Tai, kad Heti Stabs negyva, ji žinojo iš pat pradžių. Dar prieš Heti ir Marlenos mirtį ji žinojo, jog pasaulis labai nedoras ir jame labai daug piktų žmonių. Puaro apmaudžiai pagalvojo, kad misis Foliat buvo šios istorijos raktas. Raktas, kurį ne taip jau paprasta buvo pasukti rakto skylutėje.

— Aš kalbėjausi su ledi keletą kartų, — pasakė inspektorius. — Ji buvo labai maloni ir, atrodo, labai gailėjosi, kad negali mums kuo nors padėti.

“Negali ar nenori?” — pagalvojo Puaro. Blendas tikriausiai manė taip pat.

— Yra moterų, pasakė jis, — kurių negalima priversti. Jų negalima nei įtikinti, nei įbauginti, nei apgauti.

“Misis Foliat ne iš tų, kurias galima priversti, įtikinti arba apgauti”, — pagalvojo Puaro.

Inspektorius baigė gerti arbatą, atsiduso ir išėjo, o Puaro ėmėsi paveikslo-galvosūkio, kad nuslopintų augantį susierzinimą. Jis buvo ne tik supykęs, bet ir pažemintas. Misis Oliver pasikvietė jį, Erkiulį Puaro, kad atskleistų paslaptį! Ji jautė kažką negera ten. Ji tikėjo Erkiuliu Puaro ir vylėsi. Iš pradžių — kad jis užkirs kelią nelaimei, o vėliau — jog jis suras žudiką. O žudiko jis nerado. Jis klaidžiojo rūke — rūke, kuriame protarpiais blykstelėdavo apgaulinga šviesa. Tai šen, tai ten jis pastebėdavo tas prošvaistes, ir kartais jam atrodydavo, jog mato išeitį. Jis eidavo link šviesos ir vėl atsidurdavo migloje.

Puaro pakilo, perėjo į kitą kambario pusę, atsuko krėslą ir atsisėdo. Palikęs margaspalves ir kartonines žaidimo figūras, jis ėmė spręsti galvosūkį, susijusį su žmogžudyste. Išsitraukė iš kišenės užrašų knygelę ir dailiomis smulkiomis raidėmis išvedžiojo joje: "Etjenas de Suza, Amanda Brevis, Alekas Legis, Pegi Legi, Maiklas Veimenas".

Seras Džordžas ir Džimis Vorbartonas nebūtų pajėgę nužudyti Marleną Taker. Tą patį galima pasakyti ir apie misis Oliver. Jis užrašė jos vardą daug žemiau. Misis Masterton pavardę taip pat įtraukė į sąrašą, kadangi neprisiminė, ar ji tarp keturių ir keturių keturiasdešimt penkių buvo aikštelėje. Tarnas Hendonas į sąrašą buvo įrašytas todėl, kad misis Oliver scenarijuje figūruoja "grėsmingas tarnas", o ne dėl to, kad jis jam būtų kėlęs kokį nors įtarimą. "Vaikinas su vėžlių palaidine" buvo pažymėtas klaustuku.

— Aš — idiotas, — nusišypsojo Puaro. — Kuo susijęs vaikinas su visais šiais įvykiais?

Bet Puaro suprato, kad šiokių tokių priežasčių įtraukti vaikiną į sąrašą jis vis dėlto turėjo. Prisiminė, kaip jis nustebo, kai pamatė jį "užgaidoje". Veidas nelabai malonus, nors jaunas ir gražus. Išdidus ir negailestingas veidas. Jaunuolis atėjo čia turėdamas kažkokį tikslą. Jis aiškiai nenorėjo su kuo nors susitikti, be to, jis negalėjo ar nenorėjo susitikti viešai. Ar čia nebuvo sąsajos su žmogžudyste?

Jaunuolis gyveno jaunimo viešbutyje, vadinasi, jo kaimynystė su Neshauzu galėjo trukti ne ilgiau kaip dvi paras. Ar ten jis pateko atsitiktinai? Ar buvo vienas iš tų studentų, atvykstančių į Angliją? Galbūt jis toks pat, kaip ir tos dvi merginos, kurias jis pavėžino aną pirmąją dieną? Ar jis atvažiavo, turėdamas ypatingą tikslą, kad susitiktų su konkrečiu asmeniu? Ar tai buvo atsitiktinis susidūrimas šventės metu? Negalima ir to atmesti.

— Aš daug žinau, — balsu ištarė Puaro. — Mano rankose daugybė šio žaidimo-galvosūkio gabalėlių. Žinau nusikaltimo rūšį, bet turbūt aš ne nuo ten pradedu dėlioti.

Jis pervertė savo užrašų knygelės lapą ir užrašė: "Ar

ledi Stabs prašė mis Brevis nunešti Marlenai užkąsti? Jeigu ne, kodėl mis Brevis pasakė, kad prašė?"

Jis susimąstė. Mis Brevis ir pati galėjo pasirūpinti mergina. Bet, jeigu taip, kodėl ji apie tai nepasakė paprastai? Kodėl jai prireikė meluoti? Galbūt todėl, kad atėjusi į valčių namelį ji pamatė, jog Marlena negyva? Jei mis Brevis nekalta dėl žmogžudystės, jos elgesys atrodo nesuprantamas. Juk ji ne iš nervingųjų, ir jos vaizduotė nėra sutrikusi. Aptikusi, jog mergina nužudyta, ji nedelsdama būtų pakėlusi triukšmą. Puaro tylomis žiūrėjo į abu klausimus ir negalėjo nusikratyti jausmo, kad kažkur čia slepiasi sprūstanti nuo jo tiesa. Po penkių minučių jis padarė naują įrašą: "Etjenas de Suza tvirtina, kad jis rašė pusseserei apie savo atvykimą į Neshauzą prieš tris savaites. Tai melas ar tiesa?"

Puaro beveik tikėjo, kad tai melas. Jis prisiminė sceną per pusryčius. Gavus laišką anksčiau, atrodytų, nebuvo nė mažiausios priežasties serui Džordžui vaidinti nustebimą, o ledi Stabs — išgąstį. O jei laiško nebuvo, kodėl Etjenas de Suza sumelavo? Kad padarytų įspūdį, jog apie jo vizitą žinojo, ir jis buvo laukiamas svečias? Gana neįtikinamas paaiškinimas. Įrodyti, kad toks laiškas buvo parašytas arba gautas, neįmanoma. Gal de Suza savo ruožtu norėjo vizitui suteikti natūralumo ir parodyti, kad buvo laukiamas? Bet seras Džordžas ir taip jį priėmė labai draugiškai, nors jo ir nepažinojo...

Stop! Seras Džordžas nepažinojo de Suzos. Jo žmona pažinojo, bet nebuvo mačiusi. Ar tai ką sako? O galbūt jis tik apsimetė esąs de Suza? Puaro visais atžvilgiais apmąstė šią idėją ir nematė joje prasmės. Ką galėjo laimėti šis žmogus, prisistatydamas de Suza? Bet kokiu atveju po Heti mirties de Suza iš jos nieko nepaveldėjo. Heti, kaip tvirtina policija, neturėjo jokio nuosavo kapitalo. Ji naudojosi tik tuo, ką jai vyras skirdavo smulkioms išlaidoms.

Puaro bandė tiksliai prisiminti, ką ji tą rytą jam pasakė. "Visada jis buvo blogas žmogus. Jis padaro baisių dalykų". O vyrui, pasak Blendo, ji pasakė: "Jis žudo žmones".

Po visko, kas įvyko Neshauze, šie žodžiai įgijo ypatingą reikšmę. “Jis žudo žmones”.

Tą dieną, kai Etjenas de Suza atvyko į Neshauzą, ten iš tikrųjų buvo įvykdyta žmogžudystė, galbūt — dvi žmogžudystės. Tačiau misis Foliat įtikinėjo, kad į melodramiškas Heti sentencijas neverta kreipti jokio dėmesio. Ji labai primygtinai teigė, misis Foliat...

Puaro susiraukė, paskui stuktelėjo ranką į krėslo ranktūrį.

— Nuolat, nuolat aš grįžtu prie misis Foliat. Visos šios istorijos raktas — ji. Jei aš žinočiau tai, kas žinoma jai... Gana sėdėti krėsle ir mąstyti. Į Devonšyrą! Pas misis Foliat!

Kurį laiką Puaro stovėjo prie didelių geležinių Neshauzo vartų. Jis žiūrėjo į vingiuojantį kelią ir atsiveriantį vaizdą. Pralėkė vasara. Virpantys geltoni lapai lėtai leidosi žemėn. Žolėti krantai įgijo pastelinį atspalvį. Puaro atsiduso. Jis nelauktai mėgavosi Neshauzo grožiu. Nebuvo didelis natūralių gamtovaizdžių mėgėjas, mėgo visa, kas puošnu ir rūpestingai apkarpyta, bet vis dėlto negalėjo neįvertinti laukinio ir kartu švelnaus krūmokšnių bei medžių grožio.

Kairėje buvo jam pažįstamas namelis su nedidele galerija. Oras puikus, ir nieko nuostabaus, jei misis Foliat nebūtų radęs namie. Ji galėjo vaikštinėti kur sode su savo pintine arba išeiti pas draugus. Draugų ji turėjo daug. Čia buvo jos namai. Ir ne vieną dešimtį metų. Kaip sakė senis prieplaukoje? “Foliatai visada bus Nese”.

Puaro nesmarkiai pasibeldė į duris. Po kiek laiko viduje pasigirdo žingsniai. Jam jie pasirodė pernelyg lėti, beveik neryžtingi. Durys atsivėrė, tarpduryje stovėjo misis Foliat. Jos išvaizda apstulbino Puaro: prieš jį stovėjo susenusi ir silpna moteriškė. Žiūrėjo į jį įdėmiai ir nepatikliai.

— Mesje Puaro? Jūs?

Jam pasirodė, kad jos akyse šmėkštelėjo baimė. Bet gal jam tik pasirodė?

— Ar galiu užeiti, madam?

— Na žinoma.

Ji susivaldė, mandagiu gestu pakvietė įeiti ir nusivedė jį į nedidelę svetainę. Keletas smulkių figūrėlių ant židinio, du nedideli krėslai, apdengti dailiais nėrinių apvalkalais, ant stalelio — arbatos servizas.

— Aš atnešiu jums puodelį.

Puaro protestuodamas pakėlė ranką.

— Na, iš tiesų gi jūs turite išgerti puodelį arbatos, — ji atmetė jo protestą.

Ji išėjo iš kambario. Su įsmeigta adata ant stalo gulėjo siuvinys. Palei sieną — spintos su knygomis. Ant sienos kabojo keletas miniatiūrų ir išblukusi kariška uniforma apsivilkusio vyro su standžiais ūsais ir silpnoku smakru fotografija sidabriniuose rėmuose.

Misis Foliat sugrįžo su puodeliu ir dubenėliu rankoje.

— Čia jūsų vyras, ponia?

— Taip, — pastebėjusi, jog Puaro žvilgsnis slenka siena, virš knygų spintos, ieškodamas naujų fotografijų, ji griežtai pasakė: — Aš nemėgstu fotografijų. Jos verčia gyventi praeitimi. Reikia mokėti pamiršti. Nudžiūvusias šakas reikia nukapoti.

Puaro prisiminė, kaip per pirmąjį jų susitikimą ji darbavosi sodo žirklėmis prie krūmo. Tuomet ji irgi kažką kalbėjo apie nudžiūvusias šakas. Jis žiūrėjo į ją susimąstęs, stengdamasis įvertinti jos charakterį. Mįslinga moteris. Minkštuose ir subtiliuose jos bruožuose buvo juntama ir kai kas kita, ką būtų galima pavadinti vienu žodžiu — negailestingumas. Priešais jį sėdėjo moteris, galinti nukirsti sausas šakas ne tik nuo krūmų... Nuo gyvenimo irgi...

Ji atsisėdo ir įpylė jam arbatos.

— Gal pieno? Cukraus?

— Tris gabalėlius, prašom.

— Jūsų vizitas mane nustebino, — tarė ji paduodama jam puodelį. — Prisipažįstu, aš niekada nemaniau, kad jūs užsuksite į mūsų apylinkes pravažiuodamas.

— Ne visai pravažiuodamas, ponia.

— Šit kaip? — jos antakiai lengvai kilstelėjo.

— Į jūsų apylinkes atvažiavau, turėdamas reikalų.

Ji vis dar klausiamai žiūrėjo į jį.

— Iš dalies — kad pasimatyčiau su jumis, ponia.

— Iš tikro?

— Pirmiausia — ar yra kokių naujienų apie ledi Stabs?

Misis Foliat palingavo galva.

— Užvakar prie Kornvalio krantų išmetė lavoną, — pasakė ji. — Džordžas nuvažiavo ten, kad atpažintų, bet tai buvo ne ji. Man labai gaila Džordžo, — pridūrė misis Foliat. — Baisi įtampa.

— Jis vis dar tiki, kad jo žmona gali būti gyva?

Misis Foliat lėtai palingavo galva.

— Manau, jis jau prarado viltį. Juk jei Heti būtų gyva, ji nesislapstytų taip ilgai nuo policijos ir spaudos. Net jeigu ji būtų netekusi atminties, policija vis vien jau būtų suradusi ją.

— Matyti, taip. Policija vis dar tebeieško?

— Tikriausiai. Tiksliai aš nežinau.

— Bet juk seras Džordžas daugiau nebeturi vilties.

— To jis nesako. Tiesa, pastaruoju metu jo nematau. Dažniausiai jis būna Londone.

— O dėl merginos? Ar paaiškėjo kas nauja?

— Kiek žinau — ne. Kažkoks beprasmis nusikaltimas, — pridūrė ji, — absoliučiai betikslė žmogžudystė. Vargšas vaikelis...

— Matau, kad jus vis dar jaudina ta žmogžudystė, madam.

Misis Foliat minutėlę ar dvi neatsakė. Paskui tarė:

— Kai žmogus senas, jį visada jaudina jaunų mirtys. Mums, pagyvenusiems, mirtis atrodo natūrali, o šiai mergiotei priešaky dar buvo visas gyvenimas.

— Ir galbūt ne itin įdomus.

— Mūsų akimis, galbūt ir neįdomus, bet jai jis kupinas įdomybių.

— Nors jūs ir tvirtinate, kad mums, pagyvenusiems, mirtis esanti natūrali, — tarė Puaro, — vis dėlto mirti niekas nenori. Bent jau aš. Aš iki šiol manau, jog gyvenimas labai įdomus.

— Aš ne... — Atrodė, kad ji kalbėjosi pati su savimi, o ne su nuo. — Aš labai pavargau, mesje Puaro. Kai išmuš ma-

no valanda, būsiu ne tik pasirengusi, bet ir dėkinga.

Jis metė į ją greitą žvilgsnį. Kaip ir per pirmąjį susitikimą, jam atėjo į galvą mintis, kad prieš jį serganti moteris, tvirtai žinanti, jog artėja jos mirtis. Kitaip būtų sunku paaiškinti jos visišką nuovargį ir beveik nevalingus judesius. Jis jautė, jog nuovargis šiai moteriai nebūdingas. Tvirtas Emos Foliat charakteris, energija ir reiklumas buvo lengvai nuspėjami. Jai teko daug ištverti: prarado namus, turtus, pergyveno savo sūnus. Ji surado savyje jėgų "sausoms šakoms nukirsti". Tačiau Puaro jautė, kad dabar į jos gyvenimą įsiskverbė kažkas, ko nei ji pati, nei kiti negalėjo nukirsti. Jei ne fizinė negalia, kas gi tada?

Staiga ji silpnai nusišypsojo.

— Jūs juk žinote, mesjė Puaro, — pasakė ji tarsi įspėjusi jo mintį, — aš juk neturiu dėl ko gyventi. Turiu daug draugų, bet nėra artimų giminių, nėra šeimos.

— Jūs turite savo namą, — karštai paprieštaravo Puaro.

— Turite galvoje Nesą? Taip...

— Tai jūsų namas, argi ne? Serui Džordžui jis priklauso tik formaliai? Seras Džordžas dabar Londone, ir čia jūs šeimininkė.

Ir vėl jis pastebėjo šmėkštelėjusį baimės atspindį jos žvilgsnyje. Kai ji prašneko, balsas skambėjo šaltai.

— Aš ne visai suprantu, ką jūs norite tuo pasakyti, mesjė Puaro. Aš dėkinga serui Džordžui už tai, kad jis nuomoja man šį namelį. Kasmet moku jam nustatytą sumą už jį ir už teisę nekliudomai vaikštinėti po dvaro teritorijoją.

Puaro išskėtė rankas.

— Prašyčiau atleisti, madam. Aš nenorėjau jūsų užgauti.

— Aš, žinoma, ne taip supratau jus, — šaltai atsakė misis Foliat.

— Nuostabus kampelis, — pasakė Puaro. — Puikus namas, prašmatnus dvaras! O aplinkui — taika ir rimtis.

— Taip, — jos veidas džiugiai nušvito. — Mes visada tai juntame. Aš tai pajaučiau dar jaunystėje, kai čia atvažiavau pirmą kartą.

— Bet ar čia taip tyku ir ramu, kaip pirmiau, madam?

— O kodėl — ne?

— Neatkeršyta už žmogžudystę, — pasakė Puaro. — Pralietas nekaltas kraujas. Ir kol čia tvyros aukos šešėlis, taikos nebus. Jūs žinote tai, kaip ir aš, madam.

Misis Foliat neatsakė. Ji sėdėjo tylėdama ir nejudėdama. Puaro nežinojo, apie ką ji mąstė. Jis truputėlį palinko į priekį ir vėl prašneko.

— Madam, jūs daug žinote apie šią žmogžudystę. Galbūt — viską. Jūs žinote, kas nužudė Heti Stabs, jūs tikriausiai žinote, kur dabar guli jos kūnas.

Tuomet misis Foliat prakalbo. Jos balsas buvo garsus, kone šiurkštus.

— Aš nieko nežinau, — atsakė ji. — Nieko.

— Galbūt aš pavartojau ne tokį žodį. Jūs nežinote — jūs numanote, madam. Aš visiškai įsitikinęs, jog numanote.

— Atleiskite, bet dabar jūs juokingi!

— Tai nejuokinga, madam, priešingai — tai pavojinga.

— Pavojinga? Kam?

— Jums, madam. Jūs viena žinote paslaptį, todėl jums ir pavojinga. Aš geriau pažįstu žudikus nei jūs, madam.

— Aš jau sakiau jums, aš nieko nežinau.

— Vadinasi, įtariate...

— Neturiu jokių įtarimų.

— Atleiskite, tai netiesa, madam.

— Kalbėti vien tik remiantis įtarimu būtų neteisinga, net dar daugiau — niekšinga.

Puaro palinko į priekį.

— Taip pat niekšinga, kaip tai, kas čia įvyko prieš mėnesį!

Ji susigūžė krėsle ir beveik sušnibždėjo:

— Nesakykite man to. Galų gale — viskas baigta, — pridūrė atsidusdama ir smarkiai sudrebėdama. — Viskas praeityje.

— Kaip galite šitaip kalbėti, madam? Žinau iš patirties, jog žudikas niekada nesusilaiko nuo naujos žmogžudystės.

Ji palingavo galva.

— Ne, viskas praėję. Be to, aš nieko negaliu pakeisti. Nieko.

Jis atsistojo ir pažiūrėjo į ją iš viršaus.

— Net policija nutraukė tyrimą, — pasakė ji užsispirdama.

Puaro lėtai palingavo galva.

— O ne, madam, jūs klystate. Policija nieko nenutraukė. Aš — irgi, — pridūrė jis. — Įsidėmėkite tai, madam. Aš, Erkiulis Puaro, nieko nenutraukiau.

16 skyrius

Išėjęs iš Neshauzo, Puaro nusileido į kaimą ir, pasiklausęs gyventojų, surado namelį, kuriame gyveno Takeriai. Jam pasibeldus, kurį laiką niekas neatsiliepė. Iš vidaus atsklido įsakmus misis Taker balsas:

— Apie ką tu tik galvoji, Džimai Takeri? Neištepk linoleumo savo batais. Sakiau tau jau tūkstantį kartų! Visą rytą šveičiau, o dabar pasižiūrėk, ką tu padarei.

Silpnas, taikingas gaudesys, matyt, bylojo apie misterio Takerio reagavimą į žmonos pastabas.

— Tu neturėtum pamiršti. Vis tas kvailas įprotis klausytis sporto naujienų. Kodėl tu negali nusiauti prieš porą minučių iki laidos pradžios? O tu, Hari, ką tu pridarei su savo ledinukais? Nedrįsk lipniais pirštais liesti arbatinuko! Meri, pasižiūrėk, kas ten prie durų.

Durys atsargiai atsidarė, ir į Puaro įtariamai įsistebeilijo mergytė. Jai buvo ne daugiau, kaip vienuolika dvylika metų. Vienas jos žandas buvo išsipūtęs nuo ledinuko. Storuliukė mergytė mažomis žydromis akutėmis labai priminė gražų paršiuką.

— Čia džentelmenas, ma, — riktelėjo mergytė.

Su išsipešusiu plaukų kuokštu virš įraudusio veido misis Taker priėjo prie durų.

— Ko jums? — griežtai paklausė ji. — Mums nieko nereikia...

Staiga ji nutilo. Iš pakitusios moters veido išraiškos Puaro suprato, kad ji pažino jį.

— Pala, pala, ar jūs buvote tą dieną su policija?

— Atleiskite, madam, kad aš priminiau jums jūsų sielvartą, — pasakė Puaro ryžtingai žengdamas į vidų.

Misis Taker metė greitą, pilną kančios žvilgsnį į jo kojas, bet lakuoti smailianosiai Puaro batai buvo be priekaištų ir nepaliko jokių pėdų ant švaraus linoleumo.

— Užeikite, sere, prašom, užeikite, — tarė ji traukdamasi atbula ir atverdama duris į kambarį dešinėje pusėje.

Puaro įėjo į labai tvarkingą mažą svetainę. Seni baldai, apvalus stalas, du snapučių vazonėliai, įmantrios bronzinės židinio grotelės ir daugybė porcelianinių lipdinių.

— Sėskitės, sere, sėskitės. Neprisimenu jūsų vardo... Tarp kitko, aš jo ir nežinojau.

— Aš esu Erkiulis Puaro, — paskubėjo prisistatyti Puaro. — Aplinkybės susiklostė taip, kad aš vėl jūsų apylinkėse. Užėjau pas jus išreikšti savo užuojautos ir sužinoti, ar yra kokių naujienų. Tikiuosi, surado jūsų dukters žudiką?

— Deja, — su širdgėla atsakė misis Taker. — Tokie paprasti žmonės, kaip mes, policijai nė kiek nerūpime. O jeigu policijoje visi tokie, kaip mūsų Bobas Hoskinsas, nėr ko ir stebėtis, kad šalyje nusikalstamumas auga kaip ant mielių. Bobas Hoskinsas tik ir težino žvilgčioti į įsimylėjėlių poreles stovinčiuose automobiliuose.

Tuo metu misteris Takeris nusiavęs batus ir vienomis kojinėmis įslinko į kambarį. Tai buvo stambus vyras raudonu veidu ir labai ramių judesių.

— Policija čia niekuo dėta, — pasakė jis kimiu balsu. — Jiems pakanka rūpesčių, kaip ir visiems. O tuos maniakus ne taip paprasta susekti. Iš pažiūros jie, kaip jūs ar aš, — pridūrė jis, kreipdamasis į Puaro.

Tėvui už nugaros pasirodė mergytė, kuri atidarė Puaro duris, ir gal aštuonerių metų berniukas. Visi jie labai su-

sidomėję įsistebeilijo į Puaro.

— Tai greičiausiai jūs jaunesnioji duktė?

— Taip, tai Meri, — atsakė misis Taker, — o čia Haris. Prieik ir pasisveikink, Hari, ir nepamiršk gražiai elgtis.

Haris pasislėpė už sesers nugaros.

— Jis labai drovus, — paaiškino motina.

— Jūs tokie geri, sere, kad užėjote sužinoti apie Marleną, — pasakė misteris Takeris. — Mums tai buvo didelė širdgėla, sere.

— Aš ką tik iš misis Foliat, — pasakė Puaro. — Ji irgi, atrodo, giliai susikrimtusi dėl tos tragedijos.

— Ji labai pasikeitė nuo to laiko, — pastebėjo misis Taker. — Ji — sena moteris, ir tai jai buvo smūgis. Tik pamanykite, šitaip nutiko jos dvare.

Puaro vėl atkreipė dėmesį į tai, kad vietos gyventojai, kaip ir anksčiau, nesąmoningai Neshauzo šeimininke laiko misis Foliat.

— Ji lyg ir jaučiasi kalta, — pridūrė misteris Takeris.

— Kas pasiūlė, kad Marlena vaidintų auką? — paklausė Puaro.

— Ledi iš Londono, kuri rašo knygas, — guviai atsakė misis Taker.

— Bet ji čia buvo pirmą kartą, — švelniai paprieštaravo Puaro. — Ji net nepažinojo Marlenos.

— Merginas atrinko misis Masterton, — paaiškino misis Taker. — Tikriausiai ji ir pasiūlė. O Marlena, sakau jums, labai apsidžiaugė.

Ir vėl Puaro pajuto atsidūręs aklavietėje. Bet dabar jis žinojo, ką jautė misis Oliver, kai ryžosi jį išsikviesti. Kažkas veikė šešėlyje, kžkas vykdė savo užmačias per kitus. Tais kitais asmenimis buvo misis Oliver ir misis Masterton.

— Mane domina, misis Taker, — tarė jis, — ar Marlena pažinojo tą... e-e... maniaką.

— Ji su niekuo nebuvo pažįstama, — dorybingai atsakė misis Taker.

— Taip, bet jūsų vyras ką tik sakė, jog tuos maniakus

sunku atpažinti. Iš išvaizdos jis, kaip... e-e... jūs ar aš. Galbūt kas nors kalbėjosi su Marlena, prasidėjus šventei ar net per šventę. Gal kas nors susipažino su ja nekalčiausiu būdu. Gal jai ką nors padovanojo.

— Oi ne, sere, nieko panašaus nebuvo. Marlena nebūtų ėmusi dovanos iš nepažįstamo. Aš ne taip ją auklėjau.

— Bet gal ji čia nematė nieko blogo, — neatlyžo Puaro. — Tarkime, dovanų jai siūlė kokia simpatinga ledi.

— Norite pasakyti — tokia, kaip jaunoji misis Legi iš kotedžo prie malūno?

— Taip, tokia...

— Ji kartą padovanojo jai lūpų dažų, — pasakė misis Taker. — Aš užsipuoliau Marleną, pasakiau, jog neleisiu jai teptis veido. "Pagalvok, ką pasakys tėvas!" — tariau aš, o ji nusijuokė ir atsakė, kad dažus jai padovanojo ledi iš raudonojo kotedžo ir kad ledi sakė, jog jos veidui tinka ta spalva. Aš uždraudžiau jai klausyti ledi iš Londono kalbų. Tegu jos pačios terlioja savo fizionomijas, dažosi blakstienas ir visa kita, o Marlena tegu prausiasi veidą muilu, kol netaps suaugusi.

— Ji, aišku, nesutiko su jumis, — šyptelėjo Puaro.

— Kai aš ko reikalauju, pasiekiu, kad manęs klausytų.

Storuliukė Megi staiga žaismingai sukikeno. Puaro tuoj žvilgterėjo į ją.

— Ar misis Legi davė Marlenai dar ko?

— Rodos, skarutę ar šalikėlį. Ji beveik nenešiojo. Iš pažiūros gražus, o kokybė — prasta. Kokybę aš atskiriu, — ji palingavo galva. — Aš, būdama dar mergiūkštė, dirbau Neshauze. Ledi jau tuomet dėvėdavo gerus daiktus. Jokių rėksmingų spalvų ir visų tų nailonų bei sintetikų. Vien natūralus šilkas! Šilkinės suknelės atrodydavo ne blogiau nei nailoninės.

— Merginos mėgsta gražintis, — nuolaidžiai pratarė misteris Takeris. — Aš neprieštarauju dėl ryškių apdarų, bet lūpų dažų nemėgstu.

— Aš buvau per griežta jai, — misis Taker akys staiga sudrėko. — Paskiau apgailestavau. Koks sielvartas! O pas-

taruoju metu vien rūpesčiai ir laidotuvės. Tiesą sako: nelaimė viena nevaikšto.

— Ar dar kas iš jūsiškių mirė? — mandagiai paklausė Puaro.

— Žmonos tėvas, — paaiškino misteris Takeris. — Grįžo vėlyvą vakarą iš ano kranto, turbūt neišlaikė pusiausvyros ir įkrito į upę. Žinoma, toks amžius, kad jau reikėjo ramiai sėdėti namie, o ne vykti į "Tris šunis". Bet nieko jam nebuvo galima padaryti. Amžinai tąsėsi priplaukoje su savo valtimis.

— Tėvas visada tai mėgo, — pasakė misis Taker. — Anksčiau, būdavo, prižiūrėdavo misterio Foliato valtis. Seniai tai buvo. Ne itin smarkiai sielvartavom, — ramiai pridūrė ji. — Jam buvo per devynias dešimtis, daug matė per savo amželį. Visada tauškė visokius niekus. Atėjo metas, štai ir numirė. Bet, žinoma, palaidoti reikėjo kaip pridera. O dvejos laidotuvės atsiėjo nemažus pinigus.

Bet Puaro jau nebesiklausė jos. Jo galvoje krustelėjo silpna viltis.

— Senis... prieplaukoje? Prisimenu, aš šnekėjausi su juo. Jo pavardė...

— Merdelas, sere. Tai mano mergautinė pavardė.

— Jūsų tėvas, jei aš teisingai supratau, buvo vyresnysis sodininkas Nese?

— Ne, juo buvo mano vyresnysis brolis. Šeimoje aš buvau jauniausia. Mūsų buvo vienuolika. Neshauze Merdelai gyvena seniai, — pridūrė ji pasididžiuodama. — O dabar viskas suiro. Tėvas buvo paskutinis.

— "Foliatai visada bus Nese", — tyliai sumurmėjo Puaro.

— Prašom, sere?..

— Aš kartoju žodžius, kuriuos jūsų tėvas pasakė man prieplaukoje.

— O, tėvas labai daug prišnekėdavo visokių niekų. Aš dažnai būdavau priversta užčiaupti jam burną.

— Vadinasi, Marlena buvo senojo Merdelo anūkė, — lėtai ištarė Puaro. — Taigi... imu suprasti... — jis nutilo. Stip-

rus susijaudinimas trukdė jam kalbėti.

— Sakėte, kad jūsų tėvas nuskendo upėje?

— Taip, sere. Padaugino išgerti. Nežinau, iš kur jis gavo pinigų. Žinoma, kartais gaudavo arbatpinigių prieplaukoje ir labai vikriai įsigudrindavo juos nuslėpti nuo manęs. Būgštauju, jog vis dėlto jis išgėrė per daug. Įkrito į upę ir nuskendo. Kitą dieną jo kūną išnešė srovė prie Helmuto. Stebėtina, kad jam to nenutiko anksčiau. Jam buvo devyniasdešimt dveji metai, ir jis beveik nieko nebematė.

— Taigi, kad to nenutiko anksčiau...

— Ką darysi, nelaimingų atsitikimų būna visada...

— Nelaimingas atsitikimas, — susimąstęs ištarė Puaro. — Įdomu... — jis pakilo. — Aš turėjau susivokti, — sumurmėjo jis. — Seniai... Mergaitė iš esmės man pasakė...

— Atleiskite, sere?..

— Nieko nieko, — pasakė Puaro. — Priimkite dar sykį mano užuojautą dėl jūsų dukters ir jūsų tėvo mirties.

Jis paspaudė jiems rankas ir išėjo.

— Kvaila... labai kvaila. Aš ieškojau visai ne ten.

— Chi... misteri...

Puaro atsisuko, išgirdęs atsargų šnibždesį. Namo sienos šešėlyje stovėjo storuliukė Meri. Ji pamasino jį prie savęs.

— Mama ne viską žino, — pašnibždom tarė ji. — Marlena neėmė skarutės iš tos ledi.

— O iš kur ją gavo?

— Nusipirko Torkyje. Lūpų dažus irgi. Ir kvepalų. “Tritonas Paryžiuje”, juokingas pavadinimas, ar ne tiesa? Ir kremo, ji perskaitė apie jį vienoje reklamoje, — Meri sukikeno. — Mama nežino, — tęsė ji. — Marlena viską slėpė savo dėžutėje — spintoje, po šiltais baltiniais. O važiuodama į kiną, autobusų stotelėje pasidažydavo lūpas, — ji vėl sukikeno. — Mama nežinojo.

— Argi mama nieko nerado, kai tavo sesutė numirė?

— Ne, — papurtė Meri papurusią galvutę, — aš viską persikroviau į savo dėžutę. Mama nieko nežino.

Puaro įdėmiai pažiūrėjo į mergaitę.

— Tu, atrodo, protinga mergytė, — pasakė jis.

Meri droviai nusišypsojo.

— Mis Bird sako, kad man nėr ko nė galvoti apie aukštesnę mokyklą.

— Aukštesnė mokykla — dar ne viskas. Sakyk man, iš kur Marlena imdavo pinigų savo pirkiniams?

Meri nudelbė akis ir labai įdėmiai ėmė apžiūrinėti plaštaką.

— Nežinau, — sumurmėjo ji.

— O man atrodo, kad žinai.

Nesigėdindamas Puaro išsiėmė iš kišenės pusę kronos ir, pažvelgęs į mergaitę, pridėjo dar pusę.

— Yra labai gražaus atspalvio dažų, vadinasi "Violetinis bučinys"...

— Tai bent? — susižavėjusi sušnibždėjo Meri ir, ištiesdama ranką paimti penkis šilingus, greitai išpyškino. — Marlena truputėlį mėgo kaišioti nosį į svetimus reikalus. Ji žinojo apie kai kokius darbelius... Žinote, kokius! Paprašydavo tylėti, ir jai už tai sumokėdavo, suprantate?

Puaro padavė pinigus.

— Suprantu.

Jis linktelėjo Meri ir nuėjo.

— Suprantu, — vėl sumurmėjo jis, bet jau visai kitaip.

Dabar jis žinojo daug ką. Žinoma, ne viską, bet jau ėjo teisinga kryptimi. Būtų labiau susimąstęs, iš karto būtų tai pastebėjęs. Pirmutinis pokalbis su misis Oliver, keli atsitiktiniai Maiklo Veimeno žodžiai, svarbus pašnekesys prieplaukoje su seniu Merdelu, daugiaprasmės mis Brevis frazės, Etjeno de Suzos atvykimas — visa tai dabar tapo prasminga. Šalia kaimo pašto kontoros buvo telefonas. Puaro priėjo ir surinko numerį.

— Iš kur jūs skambinate, mesjė Puaro? — paklausė inspektorius Blendas.

— Aš čia, Nesikume.

— Bet vakar dieną jau buvote Londone.

— Atvažiuoti šičia geru traukiniu tereikia trijų su pu-

se valandų, — pastebėjo Puaro. — Noriu paklausti jus.

— Klausau jūsų.

— Kaip atrodo Etjeno de Suzos jachta?

— Jei aš teisingai supratau jus, mesje Puaro, turiu pasakyti, jog nieko nepaprasta ten nėra. Jokių užmaskuotų patalpų ar slaptaviečių. Būtume jas suradę. Lavono paslėpti ten nėra kur.

— Jūs klystate, mane domina kitkas. Kokia jo jachta, didelė ar maža?

— O, tai puiki ir nepaprastai graži jachta. Viskas puikiai suderinta, šviežiai išdažyta... Matyt, savo šeimininkui ji kainavo nemažus pinigus.

— Puiku.

Puaro balse buvo tiek pasitenkinimo, kad inspektorius Blendas nustebęs paklausė:

— Ką jūs sužinojote, mesjė Puaro.

— Kad Etjenas de Suzas turtingas, — atsakė Puaro. — O tai, mano bičiuli, labai svarbu.

— Kodėl?

— Todėl, kad tai sutampa su mano paskutiniąja versija.

— Vadinasi, jūs turite naują versiją?

— Taip. Pagaliau aš turiu. Iki šiol buvau labai kvailas.

— Jūs norite pasakyti, jog visi mes buvome labai kvaili?

— Ne. Turiu omenyje tik save. Iš pat pradžių man buvo duotas puikus kabliukas, o aš jo nepastebėjau.

— Jūs manote, kad dabar einate teisingu keliu?

— Manau, jog — taip.

— Paklausykite, mesjė Puaro...

Bet Puaro jau buvo pakabinęs ragelį. Jis išsiėmė iš kišenės smulkių monetų ir tarp jų suradęs reikiamų, tarpmiestiniu telefonu paskambino misis Oliver.

— Negalima trukdyti ledi, — pasakė jos sekretorė, — kai ji dirba.

Jis prisiminė, kaip karčiai vieną kartą jam priekaištavo misis Oliver, kai savo skambučiu jis nutraukė jos kūrybinę mintį, o kartu ir atėmė iš pasaulio intriguojančią bei mįs-

lingą istoriją, susijusią su kažkokiais senamadiškais naktiniais marškiniais.

— Jūs norite kalbėti su misis Oliver, ar ne? — nekreipdama dėmesio į jį kamuojančią sąžinės graužatį, reikliai paklausė sekretorė.

— Noriu, — skubiai atsakė Puaro, paaukodamas misis Oliver kūrybinį įkvėpimą savo paties nekantrumui.

Išgirdęs misis Oliver balsą, jis lengviau atsiduso.

— Nuostabu, kad jūs man paskambinote, — nutraukė jo atsiprašymus ji. — Aš kaip tik rengiausi skaityti pranešimą tema "Kaip rašau savo knygas". Dabar galiu pasakyti sekretorei, kad jiems praneštų, jog atsirado neatidėliotinų reikalų.

— Bet, madam, jūs neprivalote leisti man trukdyti jus...

— Čia ne tas atvejis,— jį vėl linksmai nutraukė misis Oliver. — Aš, skaitydama tą pranešimą, atsidurčiau baisiai kvailoje padėtyje. Kaip rašyti knygas? Iš pradžių galvoji, apie ką rašyti, o paskui prisiverti atsisėsti ir parašyti. Štai ir viskas. Tokį pranešimą perskaityčiau per tris minutes. Aš negaliu įsivaizduoti, kodėl žmonėms taip patinka versti rašytojus, kad jie papasakotų, kaip jie rašo. Man atrodo, jog autoriai turi rašyti, o ne kalbėti.

— O vis dėlto ir aš nemažiau noriu, kad jūs papasakotumėte, kaip rašote.

— Lengva jums kalbėti, — pasakė misis Oliver, — bet aš tikriausiai negalėsiu atsakyti. Reikia sėsti ir rašyti. Atleiskite... Rengdamasi pranešimui, užsidėjau siaubingai kvailą skrybėlaitę. Reikia ją nusiimti. Ji liečia mano kaklą.

Stojo trumpa pauzė, vėliau Puaro vėl išgirdo jos balsą:

— Mūsų laikais skrybėlaitės — nereikalingas atributas, argi ne? Aš noriu pasakyti, kad jų daugiau nebenešioja, vadovaudamiesi protingu tikslu, tarkim,kad galvai nebūtų šalta arba kad apsisaugotų nuo saulės ar prisidengtų veidą nuo žmonių, su kuriais nepageidautų susitikti... Atsiprašau, mesjė Puaro, jūs kažką sakėte?

— Tik šūktelėjau. Neįtikėtina! — tarė Puaro. — Jūs visada pakišate man idėjų. Kaip mano bičiulis Hastingsas,

su kuriuo nesimačiau jau daugelį metų. Jūs ką tik įdavėte man raktą vienai mano bylos daliai. Na, bet pakaks apie tai. Leiskite jums pateikti vieną klausimą. Ar jūs pažįstama su kokiu nors mokslininku — atomininku?

— Ar aš pažįstama su mokslininku — atomininku? — nustebo misis Oliver. — Nežinau. Galimas daiktas. Noriu pasakyti, jog pažįstu kelis profesorius, bet aš niekada nesusimąstydavau apie tai, ką jie daro.

— Bet vis dėlto mokslininką atomininką jūs padarėte vienu iš įtariamųjų savo žaidime žmogžudystei tirti?

— Ak, tikrai! Tai tik tam, kad būčiau šiuolaikiška. Kartą ėjau pirkti kalėdinių dovanų savo giminaičiams ir nieko neradau, išskyrus fantastinius romanus bei visokiausius žaisliukus, kaip viršgarsiniai lėktuvai, raketos su branduolinėmis galvutėmis bei kiti karo atributai. Tai prisiminiau, sėdusi rašyti scenarijų ir, kad būčiau šiuolaikiška, nusprendžiau padaryti svarbiausiu įtariamuoju mokslininką atiomininką. Galų gale, jei man būtų prireikę kokių technikos terminų, juos man būtų pasakęs Alekas Legis.

— Iš Aleko Legio? Pegi Legi vyro? Argi jis — mokslininkas-atomininkas?

— Taip. Ne iš Harvelio, žinoma. Kažkur iš Velso. Ar iš Kardifo, ar iš Bristolio. Kotedžą Helme jie išsinuomojo tik atostogoms. Taigi, kaip matote tarp mano pažįstamų yra ir mokslininkas-atomininkas!

— Suprantu. Jūsų susitikimas su juo Neshauze tikriausiai jums davė mintį apie mokslininką-atomininką? Bet jo žmona — juk ne jugoslavė.

— Ak, ne, — sutiko misis Oliver. — Pegi — grynakraujė anglė.

— Tai iš kur jums dingtelėjo mintis apie žmoną — jugoslavę?

— Nežinau... galbūt, kad emigrantai? Ar studentai? Visos tos merginos užsienietės iš jaunimo viešbučio, pažeidinėjo Neso ribas ir prastai kalbėjo angliškai.

— Suprantu... Taip, dabar aš daug ką suprantu.

— Būtų jau metas, — pastebėjo misis Oliver.

— Atleiskite?..

— Aš pasakiau, kad jau būtų metas ir suprasti, — paaiškino ji.

— Visko iškart nepadarysi, — paprieštaravo Puaro apsigindamas. — Policija visai nusivarė nuo kojų.

— Ak, policija... — paniekinamai nutęsė misis Oliver. — Jei Skotlandjardui vadovautų moteris...

Išgirdęs šią frazę, Puaro paskubom nutraukė ją.

— Byla labai sudėtinga, — pasakė jis. — Labai sudėtinga. Bet dabar — pasakau jums kaip paslaptį — aš ją įminiau!

Šis pareiškimas, rodos, nepadarė įspūdžio misis Oliver.

— O tuomet, — tarė ji, — įvyko dvi žmogžudystės.

— Trys, — pataisė ją Puaro.

— Trys žmogžudystės? Kas trečias?

— Senis Merdelas.

— Aš negirdėjau apie jį. Ar apie tai bus parašyta laikraščiuose?

— Ne. Visi kol kas mano, jog tai būta nelaimingo atsitikimo.

— O iš tikrųjų tai nebuvo nelaimingas atsitikimas?

— Ne, — atsakė Puaro, — tai nebuvo nelaimingas atsitikimas.

— Kas gi tai padarė? Turiu galvoje, kas nužudė? Ar to jūs negalite pasakyti telefonu?

— Apie tokius dalykus telefonu nešnekama, — atsakė Puaro.

— Tada aš pakabinsiu ragelį, — įsižeidė misis Oliver.

— Minutėlę, — paprašė Puaro. — Aš noriu dar kai ko paklausti jūsų. Minutėlę — negaliu prisiminti...

— Amžiaus požymis, — pastebėjo misis Oliver. — Man taip irgi būna.

— Mano dėmesį patraukė viena aplinkybė... Aš buvau valčių namelyje...

Puaro ėmė prisiminti. Krūvelė komiksų. Marlenos užrašytos frazės paraštėse: “Albertas vaikštinėja su Doriana”...

Tuomet jį buvo apnikęs toks jausmas, kad kažko trūksta — kažko, apie ką reikėtų paklausti misis Oliver.

— Ar jūs girdite mane, mesjė Puaro?

Tą akimirką telefonininkė pareikalavo papildomo užmokesčio už pokalbį.

Užmokėjęs Puaro pratęsė pokalbį.

— Helou, madam?

— Aš klausau jūsų, — atsiliepė misis Oliver. — Neeikvokim veltui pinigų pašaliniams pokalbiams. Greičiau sakykite, kas jus domina?

— Kažkas labai svarbu... Jūs prisimenate savo žaidimo scenarijų?

— Na žinoma. Iš esmės apie jį tik ir kalbame, ar ne?

— Aš padariau vieną didžiulę klaidą, — pasakė Puaro. — Aš neperskaičiau jūsų pratarmės žaidimo dalyviams. Man atrodė, jog tyrimui ji neturės jokios reikšmės. Aš apsirikau. Ji labai svarbi. Jūs jautri įspūdžiams, madam. Ir visus įspūdžius, kuriuos jūsų išradingam protui pateikia aplinka bei žmonės, jūs, natūralu, daugiau ar mažiau perkeliate į kūrinius.

— Tai skamba labai spalvingai ir atitrauktai, mesjė Puaro. Ką konkrečiai jūs turite omenyje?

— Tai, jog jūs žinote apie nusikaltimą daugiau, negu jums atrodo. O dabar dėl mano klausimo... Tiksliau jų du, bet pirmasis labai svarbus. Kai jūs pradėjote rašyti savo scenarijų, ar iš pat pradžių nusprendėte, jog lavonas bus rastas valčių namelyje?

— Ne.

— O kur?

— Juokingame sodo namelyje, apaugusiame rododendrais netoli namo. Aš maniau, jog tai pati tinkamiausia vieta. Bet vėliau kažkas — dabar negaliu prisiminti, kas būtent, — ėmė reikalauti, kad jis būtų surastas "užgaidoje". Žinoma, tai buvo neprotinga mintis, kadangi į "užgaidą" galejo užeiti bet kuris atsitiktinis lankytojas ir susidurti su "lavonu". Kokie gi kvaili žmonės! Aš, aišku, nesutikau.

— Ir priėmėte pasiūlymą dėl valčių namelio?

— Taip, būtent taip tai įvyko. Aš neturėjau argumen-

tų prieš valčių namelį, nors ir dabar manau, jog sodo namelis būtų tikęs labiau.

— Dar vienas mano klausimas jums. Jūs man sakėte, kad paskutinė užuomina buvo užrašyta ant vieno iš komiksų, paliktų Marlenai pasimėgauti.

— Taip, žinoma.

— Sakykite, ar tai buvo kokia nors nerūpestingai brūkštelėta frazė. — "Albertas vaikštinėja su Doriana", "Džordžas bučiuojasi miške su turistėmis" ar "Piteris čiupinėja mergiūkštes kine"?

— Saugok Dieve, ne, — atsakė misis Oliver, truputį šokiruota. — Tokių kvailysčių ten nebuvo. Mano užuomina buvo itin aiški, — ji nuleido balsą ir mįslingai ištarė: — "Pažiūrėk į turistės kuprinę".

— *Epatant**! — sušuko Puaro. — *Epatant*! Suprantama, komiksas su ta užuomina turėjo dingti. Juk ji galėjo duoti mintį!

— Kuprinė, žinoma, buvo ant grindų šalia lavono ir...

Puaro nutraukė ją.

— Dabar aš galvoju apie kitą kuprinę, — tarė jis.

— Jūs išmušėte mane iš vėžių su visomis tomis kuprinėmis, — pasiskundė misis Oliver. — Mano scenarijuje buvo tik viena. Ar norite sužinoti, kas buvo joje?

— Nė trupučio... Tai yra būčiau sužavėtas, — susigriebė Puaro, — bet...

Misis Oliver visiškai ignoravo jo "bet".

— Labai sąmojinga, — pasakė ji didžiuodamasi. — Suprantate, Marlenos kuprinė, tai yra jugoslavės — žmonos kuprinė... Jūs suprantate?

— Taip taip, — atsiliepė Puaro jausdamas, jog jis vėl patenka į rūko ruožą.

— Taigi, joje buvo buteliukas nuodų, kuriais kaimo skvairas nužudė savo žmoną. O jugoslavė tarnavo namų aukle ir matė, kaip pulkininkas Blantas nunuodijo ją dėl pinigų. O

---

* Puiku (*pranc.*).

ji, auklė, paėmė buteliuką ir paslėpė. Paskui grįžo ir ėmė jį šantažuoti. Štai kodėl jis ją nužudė! Na, kaip, mesjė Puaro, tinka?

— Kam — tinka?

— Jūsų versijai.

— Nė kiek, — atsakė Puaro, bet čia pat paskubom pridūrė: — Bet aš vis tiek sveikinu jus, madam. Jūsų scenarijus sumanytas taip gudriai, kad aš įsitikinęs, jog niekas negavo prizo.

— Na ne — gavo, — pranešė misis Oliver. — Labai vėlai, apie septintą valandą. Viena labai užsispyrusi pagyvenusi ledi. Ji perprato visas užuominas ir pergalingai atskubėjo prie valčių namelio, bet, deja, ten buvo policija. Įsivaizduokite, ji pati paskutinė iš visų šventės dalyvių sužinojo apie žmogžudystę! Kaip bebūtų, bet prizą jai įteikė. O tas nemalonus strazdanotas jaunuolis, — pridūrė ji patenkinta, — kuris sakė, kad aš geriu kaip arklys, toliau nuo gėlyno su hortenzijomis taip ir nepasistūmėjo.

— Kada nors, madam, jūs smulkiau papasakosite man šią istoriją.

— Mielai, — atsakė misis Oliver. — Aš ketinu pagal ją parašyti naują romaną. Būtų gaila nepasinaudoti tokia medžiaga. Čia tiktų paminėti, kad, po trejų metų skaitydamas Ariadnos Oliver romaną “Moteris miške”, Puaro dar miglotai prisiminė daugelį įvykių ir veikėjų.

17 skyrius

Saulė jau leidosi, kai Puaro priėjo prie malūno kotedžo, kurį vietiniai vadino “raudonuoju”. Jis pasibeldė į duris, ir jos atsidarė taip staigiai, kad jis atšoko atgal. Tarpduryje stovėjo jaunuolis pikta veido išraiška ir kurį laiką įdėmiai žvelgė į jį nepažindamas. Paskui šiek tiek šyptelėjo.

— Helou, sekly, — tarė jis. — Užeikite, mesjė Puaro. Aš kaip tik pakuoju daiktus.

Puaro įėjo. Namas buvo apstatytas paprastai ir gana neskoningai. Visur buvo išmėtyti Aleko Legio daiktai. Ant grindų stovėjo atidarytas lagaminas, o aplinkui buvo išbarstytos knygos, popieriai, atskiri rūbai.

— Suirusio ūkio likučiai, — tarė Alekas Legis. — Pegi išėjo. Manau, jums tai žinoma.

— Ne, aš nežinojau.

— Džiaugiuosi, kad yra kai kas, ko ir jūs nežinote, — šyptelėjo Alekas Legis. — Taigi, jai tapo nepakeliamas santuokinis gyvenimas su manimi. Rengiasi savo gyvenimą susieti su tuo prisijaukintu architektu.

— Man labai liūdna tai girdėti.

— Nesuprantu, kodėl jums dėl to reikėtų liūdėti.

— Man liūdna todėl, — pasakė Puaro pakeldamas dvi knygas ir palaidinę ir sėsdamasis ant sofos krašto, — kad esu įsitikinęs, jog ji nebus su juo tokia laiminga, kokia būtų buvusi laiminga su jumis.

— Ji nebuvo laiminga su manimi per šiuos šešis mėnesius.

— Šeši mėnesiai — tai ne gyvenimas, — paprieštaravo Puaro. — Tai tik pradžia to, kas galėjo tapti ilgu ir laimingu šeimyniniu gyvenimu.

— Kalbate kaip pamokslininkas.

— Galbūt. Bet argi aš nebūčiau teisus, sakydamas, misteri Legi, jog didžioji dalis kaltės greičiausiai tenka jums, o ne jūsų žmonai, kad ji nebuvo laiminga su jumis?

— Ji, žinoma, taip ir galvoja. Dėl visko, suprantama, kaltas aš.

— Ne dėl visko, o dėl kai ko.

— O, aš visiškai kaltas. Reikėjo nusiskandinti šioje prakeiktoje upėje, ir baigtas kriukis.

Puaro susimąstęs žiūrėjo į jį.

— Man džiugu, — pastebėjo jis, — kad dabar jūs labiau susirūpinęs dėl savo paties nesėkmių, nei dėl visos žmonijos negandų.

— Velniop visą žmoniją, — tarė misteris Legis ir karčiai pridūrė: — Man atrodo, aš pats visą laiką patekdavau į

kvailiausias situacijas.

— Taip, — atsakė Puaro, — sakyčiau, jūs labiau verti užuojautos, nei peikimo.

Alekas Legis atidžiai pasižiūrėjo į jį.

— Kas jus pasamdė sekti mane? — paklausė jis. — Pegi?

— Iš kur jūs tai ištraukėte?

— Na, kadangi oficialiai nieko neįvyko, aš padariau išvadą, kad jūs atvažiavote sekti manęs, įgaliotas privataus asmens.

— Jūs klystate, — atsakė Puaro. — Aš niekada jūsų nesekiau. Kai atvažiavaui čia, net neįsivaizdavau, kad jūs egzistuojate.

— Tai iš kur ištraukėte, kad aš vertas užuojautos ir panašiai?

— Iš pastebėjimų. Ar norite — išdėstysiu jums savo spėliones, o paskui pasakysite, ar aš teisus, ar ne?

— Jūs galite šnekėti ką norite, bet nesitikėkite, jog aš užkibsiu ant tos meškerės.

— Aš įsivaizduoju taip, — pasakė Puaro. — Prieš keletą metų jus sudomino tam tikros politinės partijos idėjos ir tikslai. Tai įprasta jauniems mokslo žmonėms. Bet jūsų pasaulyje mokslininkas negali užsiimti politika apskritai, turi palaikyti tik oficialią politinę liniją. Priešingu atveju, ypač dėl jūsų specialybės, į jus žiūrima įtartinai ir net pasistengiama sukompromituoti. Tarp kitko, aš nemanau, jog jiems pavyko rimtai sukompromituoti jus. Bet aš manau, jums padarė spaudimą, kad nukreiptų jiems reikiamu keliu. O jums šis kelias pasirodė ne prie širdies. Jūs pabandėte pasitraukti, bet jie ėmė grasinti. Kažką paskui jus pasiuntė net šičia. Aš nežinau to jaunuolio vardo. Man jis visada liks jaunuolis su vėžlių palaidine.

Alekas Legis staiga nusikvatojo.

— Man rodos, šią palaidinę jis apsivilko dėl juoko, — tarė jis. — Bet manęs juokas tada neėmė.

Puaro tęsė:

— Susirūpinęs dėl viso pasaulio lemties ir dėl savo pa-

ties keblios padėties, jūs tapote žmogumi, su kuriuo, dovanokite, nė viena moteris negalėtų laimingai gyventi. Jūs nepasitikėjote savo žmona. Čia visa jūsų tragedija, kadangi, sakyčiau, jūsų žmona yra iš tų moterų, kurios moka būti ištikimos, ir, jeigu ji žinotų, koks nusivylęs ir nelaimingas jūs esate, ji visiškai būtų jūsų pusėje. O užuot taip dariusi, ji paprasčiausiai ėmė lyginti jus su savo ankstesniu draugu Maiklu Veimenu. Ir tas palyginimas buvo ne jūsų naudai.

Puaro atsistojo.

— Aš patarčiau jums, misteri Legi, kuo greičiau susikrauti savo daiktus ir nedelsiant važiuoti į Londoną pas savo žmoną, papasakoti jai viską, ką jum teko išgyventi, ir paprašyti jos atleidimo.

— Jūs man patariate, — ištarė Alekas Legis. — O kodėl jums visa tai rūpi, velniai griebtų?

— Šiaip, — atsakė Puaro. Jis pasuko link durų. — Bet panašiais atvejais aš visuomet pasirodau teisus, — pridūrė jis.

Stojo tyla. Paskui Alekas Legis staiga pratrūko klaikiai juoktis.

— Ar žinote ką? — tarė jis. — Aš, ko gero, pasinaudosiu jūsų patarimu. Skyrybos velniškai brangus dalykas. Be to, jeigu vedėte mylimą moterį, o paskui nebegalite sulaikyti jos, tai kažkiek jus žemina, argi ne tiesa? Aš važiuosiu pas ją. Ir jei jos bute Čelsyje užklupsiu Maiklą, aš čiupsiu jį už madingo megzto kaklaraiščio ir iškrėsiu iš jo sielą! Tai suteiks man didžiausią pasitenkinimą, — jo veidas staiga nušvito malonia šypsena. — Atleiskite man už bjaurų charakterį, — tarė jis, — ir labai ačiū jums.

Jis plekštelėjo Puaro per petį. Plekštelėjimas buvo toks smarkus, jog Puaro vos išsilaikė ant kojų.

Misterio Legio palankumas buvo kur kas skausmingesnis, negu jo priešiškumas.

Puaro išėjo. Žiūrėdamas į tamsėjantį dangų, jis tyliai ištarė:

— Na, kur dabar?

18 skyrius

Policijos viršininko nuotaika sugedo. Vakare jis buvo pakviestas pietų, bet paskambino Erkiulis Puaro ir pasiprašė priimamas. Policijos viršininkas netroško keisti savo planų, bet, nusileisdamas ramiam inspektoriaus Blendo atkaklumui, buvo priverstas kvietimo atsisakyti.

— Žinau, Blendai, žinau, — susierzinęs tarė jis. — Galbūt tas mažas belgas buvo kerėtojas ir burtininkas savo metu, bet jo laikas, deja, praėjo. Beje, kiek jam metų?

Blendas delikačiai išsisuko nuo atsakymo į keblioką klausimą, juo labiau, kad pats Puaro visada būdavo gan santūrus, kai imdavo kalbėti apie jo amžių.

— Reikalas tas, sere, kad jis ten buvo, kai įvyko nusikaltimas. O mes kol kas nieko nenustatėme. Patekome į aklavietę.

Policijos viršininkas apmaudžiai nusišnypštė nosį.

— Žinau, žinau. Imu tikėti, kad misis Masterton buvo teisi su savo teorija dėl iškrypėlio maniako. Aš net pasiųsčiau ten pėdsekį šunį, jei būtų jam darbo.

— Gaila, šunys negali užuosti pėdsako vandenyje.

— Taip. Aš žinau, apie ką jūs galvojate, Blendai. Net esu linkęs palaikyti jūsų versiją, bet, sutikite, ji absoliučiai nemotyvuota.

— Motyvų galėjo būti tenai, salose.

— Manote, jog Heti Stabs ką nors žinojo apie de Suzą dar būdama tenai? Iš principo tai įmanoma. Atsižvelgiant į jos proto sanklodą, ji galėjo išpoškinti viską, ką žinojo, bet kam bet kuriuo metu. Ar tai jūs turite omenyje?

— Maždaug.

— Tokiu atveju jis per ilgai delsė.

— Bet, sere, jis galėjo nežinoti, kur ji ir kas jai nutiko. Iš jo paties pasakojimo paaiškėjo, kad apie žavingąją Neshauzo šeimininkę jis perskaitė kažkokiame laikraštyje. Gal tai ir tiesa, kad jis tik dabar sužinojo, kur ji ir už ko ištekėjo.

— Ir jis tučtuojau atplaukė jachta, kad ją užmuštų? Pritempta, per daug pritempta, Blendai.

— Bet vis dėlto įmanoma.

— O ką, po velnių, ji galėjo žinoti?

— Prisiminkite, ką ji pasakė savo vyrui: “Jis žudo žmones”.

— Prisimena kažkokią žmogžudystę? Nuo to laiko, kai jai tebuvo penkiolika? Na, būtų tiesiog juokinga apie tai galvoti.

— Mes nežinome faktų, — nenusileido Blendas. — Juk jūs pats suprantate, sere, jei žmogui žinoma, kas įvykdė nusikaltimą, jis gali ieškoti įrodymų ir dažniausiai jų rasti.

— Hm. Dėl de Suzos mes užklausėme — ne viešai, įprastais kanalais — ir nieko nepešėme.

— Kaip tik todėl, sere, nereikėtų iš aukšto žiūrėti į tą juokingą belgą. Jis galėjo ką nors aptikti. Jis buvo name — tai labai svarbu. Ledi Stabs kalbėjo su juo. Atsitiktiniuose ir fragmentiškuose jos pasakymuose jis galėjo įžvelgti prasmę. Galbūt šiandieninis jo atvažiavimas į Nesikumą susijęs kaip tik su tuo.

— Ir jis paskambino jums, kad sužinotų, kokia de Suzos jachta?

— Kai skambino pirmąjį kartą. Antrą kartą jis paprašė surengti šį susitikimą.

— Gerai, — tarė policijos viršininkas, žvilgterėjęs į savo laikrodį, — bet jeigu jis neateis per penkias minutes...

Puaro atėjo. Policijos viršininkas ir inpektorius Blendas itin smalsiai apžiūrėjo į jį.

Puaro išvaizda toli gražu buvo ne be priekaištų. Drėgno Devonšyro oro paveikti jo ūsai nukaro, lakuoti batai buvo ganėtinai išpurvinti, plaukai susišiaušę, o jis pats šlubčiojo.

— Na, štai ir jūs, mesjė Puaro, — džiugiai ištarė policijos viršininkas, spausdamas jam ranką. — O mes čia nervinamės, laukdami naujienų iš jūsų.

Šiuos žodžius jis pasakė ne be ironijos, bet Puaro buvo prislėgtas tik fiziškai. Jo protas išlaikė aiškumą ir žvalumą.

— Negaliu įsivaizduoti, — sušuko jis, — kaip aš nesusiprotėjau anksčiau!

Policijos viršininkas į šį šūktelėjimą reagavo gan šaltai.

— Ar mes turėtume suprasti jus taip, kad suradote tiesą?

— Suprantama. Teliko kai kurios detalės. Bendrais bruožais byla aiški.

— Mums reikia šio to daugiau nei "bendrų bruožų", — sausai pasakė policijos viršininkas. — Mums reikia įrodymų. Jūs turite įrodymų, mesje Puaro?

— Aš galiu pasakyti jums, kur jų ieškoti.

— Pavyzdžiui?.. — įsiterpė inspektorius Blendas.

Puaro atsigręžė į jį ir paklausė:

— Spėju, kad Etjenas de Suza paliko Angliją?

— Prieš dvi savaites, — pranešė Blendas karčiai. — Sugrąžinti jį bus nelengva.

— Jį bus galima įkalbėti.

— Įkalbėti? Vadinasi, pakankamo pagrindo orderiui dėl nusikaltėlio išdavimo nėra?

— Kalbama ne apie orderį. Jei praneštume jam faktus...

— Kokius faktus, mesjė Puaro? — susierzinęs prašneko policijos viršininkas. — Apie kokius faktus jūs taip gyvai šnekate?

— Faktas, kad Etjenas de Suza atplaukė čia prašmatnia jachta, liudija, jog jo šeima labai turtinga; kitas faktas — tai, kad senis Merdelas buvo Marlenos Taker senelis, — šitai aš sužinojau šiandien; trečias faktas — ledi Stabs mėgo dėvėti skrybėles; tai, kad misis Oliver, nepaisant nesuvaldomos ir greit kintančios jos vaizduotės, nevalingai ir labai įžvalgiai sprendžia apie žmones — irgi faktas. Savo dėžutėje Marlena Taker slėpė lūpų dažus ir kvepalus. Mis Brevis tvirtina, jog būtent ledi Stabs paprašiusi jos nunešti Marlenai vaišių į valčių namelį... Visa tai irgi faktai.

— Faktai? — policijos viršininkas atvirai įsmeigė žvilgsnį į Puaro. — Jūs tai vadinate faktais? Bet čia juk nieko nauja nėra!

— O jūs teikiate pirmenybę įrodymams, aiškiems įrodymams, tokiems kaip ledi Stabs lavonas?

Dabar į jį įsistebeilijo Blendas.

— Jūs jį suradote?

— Netiesiogine prasme, bet aš žinau, kur jis paslėptas. Kai jūs nuvyksite į vietą ir jį surasite, turėsite visus reikalingus jums įrodymus! Tik vienas žmogus galėjo paslėpti jį tokioje vietoje.

— Kas gi?

Erkiulis Puaro nusišypsojo. Tai buvo katino, išlakusio visą dubenėlį grietinės, šypsena.

— Vyras, žinoma, — minkštai tarė jis. — Seras Džordžas Stabsas nužudė savo žmoną.

— Bet tai neįmanoma, mesjė Puaro.

— O ne, tai visai įmanoma! Klausykitės, aš papasakosiu jums.

19 skyrius

Sustojęs priešais didelius geležinius vartus, Puaro truputėlį susimąstė. Jis pasižiūrėjo į vingiuojančią alėją. Tyliai krito ir gulė ant žemės paskutinis pageltusių medžių auksas. Ryškios ciklamenų spalvos buvo nublukę.

Puaro atsiduso. Pasuko į šoną ir tyliai pasibeldė į nedidelio balto namelio duris.

Po kiek laiko anapus durų jis išgirdo žingsnius, tokius pat lėtus ir neryžtingus. Misis Foliat atidarė duris. Šįsyk sensteléjęs jos veidas ir ligota išraiška jo nenustebino.

— Mesjė Puaro? Vėl jūs?

— Ar leisite užeiti?

— Žinoma.

Jis įžengė paskui ją.

Ji pasiūlė arbatos, bet jis atsisakė. Ji ramiai paklausė:

— Ko atėjote?

— Tikriausiai jūs pati suvokiate, madam.

— Aš labai pavargau, — atsakė ji išsisukdama.

— Žinau, dabar juk trys žmogžudystės, — tęsė jis. — Heti Stabs, Marlena Taker, senis Merdelas.

— Merdelas? — griežtai paklausė ji. — Tai nelaimingas atsitikimas. Jis nukrito nuo prieplaukos. Jis buvo labai senas ir beveik aklas. O prieš tai išgėrė bare.

— Tai nebuvo nelaimingas atsitikimas. Merdelas per daug žinojo.

— Ką jis žinojo?

— Galbūt jis atpažino iš veido ar eisenos, ar balso... Aš kalbėjausi su juo tą dieną, kai pirmą kartą atvažiavau čionai. Tuomet jis papasakojo man viską apie Foliatų šeimą — apie jūsų šešurą ir vyrą, apie kare žuvusius jūsų sūnus. Bet... juk žuvo ne abudu, ar ne? Jūsų sūnus Henris žuvo, nuskendus laivui, o antrasis sūnus, Džeimsas, nebuvo užmuštas. Jis dezertyravo. Buvo paskelbta, jog jis dingo be žinios ar žuvo. Ir todėl vėliau jūs visiems sakydavote, jog jis žuvo. Ir niekas neabejojo jūsų žodžių teisingumu. Kodėl?

Puaro patylėjo, paskui vėl prašneko:

— Nemanykite, madam, kad aš neužjaučiu jūsų. Žinau, jūs nugyvenote sunkų gyvenimą. Negalėjote puoselėti jokių iliuzijų dėl savo jaunesniojo sūnaus, bet jis buvo jūsų sūnus, ir jūs mylėjote jį. Jūs padarėte viską, ką galėjote, kurdama jam naują gyvenimą. Globojote jauną merginą, nenormalią, tačiau labai turtingą. O iš tiesų ji buvo turtinga. Bet jūs gi viską pavaizdavote kitaip, esą jos tėvai neteko turtų, mergina tapo vargše, ir patarėte jai ištekėti už turtingo, daug vyresnio už ją žmogaus. Visi patikėjo šia istorija. Jos tėvai ir artimi giminaičiai buvo žuvę. Prancūzų teisininkai Paryžiuje veikė pagal San Migelio teisininkų instrukcijas. Ištekėjusi mergina gavo teisę tvarkyti paveldėtą palikimą. Ji buvo, kaip jūs pati man sakėte, silpnavalė, švelni ir klusni. Viską, ką prašydavo pasirašyti jos vyras, ji pasirašydavo. Vertybiniai popieriai tikriausiai buvo pakeisti ir perparduoti ne kartą, ir galų gale trokštamas tikslas pasiektas. Seras Džordžas Stabsas — naujasis jūsų sūnaus vardas — tapo turtuo-

liu, o jo žmona — elgeta. Jis ėmė vadintis seru, neteisėtai valdydamas svetimą turtą. Titulas teikia pasitikėjimą. O pinigai padaro teisėta ir tai, kas yra neteisėta. Turtingas, pasiekęs brandaus amžiaus (ir, suprantama, pasikeitusios išvaizdos), užsiauginęs barzdą seras Džordžas Stabsas nusipirko Neshauzą ir persikėlė gyventi į savo gimtąjį dvarą, kuriame nebuvo nuo pat vaikystės. Karas nusinešė daug gyvybių, ir dvare nebeliko jį pažinojusių. Bet buvo senasis Merdelas. Jis atpažino jūsų sūnų, ir tai laikė savyje, neatskleisdamas, ką žinąs. Jis man pasakė, jog Foliatai visada būsią Neshauze, o aš atspėjau, ką jis turėjo omeny. Taigi, viskas susiklostė gerai. Bent jau taip jūs manėte. Tuo, esu įsitikinęs, jūsų planai ir baigėsi. Jūsų sūnus buvo turtingas, gyveno gimtuosiuose namuose; nors jo žmona ir buvo nenormali, ji buvo graži ir klusni, ir jūs vylėtės, jog jis bus geras jai, o ji bus laiminga.

Misis Foliat tyliai pratarė:

— Kaip tik taip aš ir galvojau. Aš maniau, kad prižiūrėsiu Heti ir rūpinsiuosi ja. Negalėjau įsivaizduoti...

— Jūs megalėjote įsivaizduoti, o jūsųs sūnus pasistengė nuo jūsų nuslėpti, kad tuomet, kai susituokė su Heti, jis jau buvo vedęs. Jūsų sūnus vedė Trieste merginą iš nusikaltėlių pasaulio; ji slėpė jį, kai jis dezertyravo. Nenorėjo su juo išsiskirti, o ir jis tokio ketinimo neturėjo. Santuoka su Heti jam tebuvo priemonė praturtėti, ir iš pat pradžių jis žinojo, ką padarys Heti.

— Ne ne, aš netikiu! Aš negaliu patikėti... Tai vis ji... Ta niekšiška būtybė!

Puaro nenumaldomai tęsė:

— Jis sumanė žmogžudystę. Heti neturėjo nei giminaičių, nei draugų. Vedęs, jis iškart atsivežė ją čia. Tarnai beveik nematė jos pirmąjį vakarą, o kitos dienos rytą jie pamatė ne Heti, o tą, kitą žmoną — italę. Ji, kaip galėjo, nusigrimavo, kad būtų panaši į Heti, ir šiurkščiai mėgdžiojo jos elgesį. Viskas galėjo tęstis ilgai. Tariamoji Heti būtų nugy-

venusi savo gyvenimą kaip tikroji Heti, o jos protinis nepilnavertiškumas neabejotinai būtų praėjęs, naudojant “naujas medicinos priemones”. Mis Brevis jau nutuokė, kad moteriškės galvoje visa susitvarkė. Bet įvyko kai kas visiškai nenumatyta. Atsirado Heti pusbrolis. Jis atvyko į Angliją ir, nors nebuvo matęs Heti daug metų, tikriausiai nebūtų galėjęs nepastebėti klastotės... Keista, — pertraukė savo paties kalbą Puaro. — Man dingtelėjo į galvą mintis dėl klastotės, bet aš pagalvojau apie de Suzą. O juk tiesa buvo šalia.

Jis tęsė:

— Išeitis iš susiklosčiusios padėties galėjo būti įvairi. Ledi Stabs galėjo išvengti susitikimo, apsimesdama serganti. Bet jei de Suza būtų užtrukęs Anglijoje ilgiau, ji nebūtų lengvai jo atsikračiusi. Tuo metu jiems kėlė nerimą ir kita. Seniokiškai plepus Merdelas dažnai šnekėdavosi su savo anūke. Greičiausiai ji viena dar pakentė jo plepalus, nors ir manė, kad jis kiek “nuplaukęs į lankas”. Vis dėlto jo pasakojimai apie moters lavoną miške, apie tai, kad seras Džordžas Stabsas — iš tiesų misteris Džeimsas, padarė jai tam tikrą įspūdį, ir ji pabandė apie tai užsiminti serui Džordžui. Tuo ji pasirašė sau mirties nuosprendį. Seras Džordžas ir jo žmona negalėjo leisti pasklisti gandui. Manau, jie duodavo jai nedideles sumeles, kad tylėtų, o patys kūrė baisų savo planą. Viskas buvo labai kruopščiai apskaičiuota. Kad de Suza atvyks į Helmutą, jie jau žinojo. Tai sutapo su šventės diena. Plane buvo numatyta Marlenos mirtis ir ledi Stabs dingimas tokiomis aplinkybėmis, kurios mestų įtarimo šešėlį ant de Suzo. Su tuo susijusios nuorodos į tai, jog jis “blogas žmogus”, ir kaltinimas, kad “jis žudo žmones”. Ledi Stabs turėjo dingti visam laikui ir pasikeisti pavardę. Galbūt seras Džordžas, pasitaikius patogiai progai, “atpažintų” jos lavoną. Iš esmės dabar “Heti” paprasčiausiai susigrąžino ankstesnę savo itališką pavardę. Viskas, ką jai reikėjo padaryti, — tai vaidinti dvigubą vaidmenį ne ilgiau, kaip dvidešimt keturias valandas. Džordžui padedant, tai buvo nesunku. Tą dieną, kai aš atvykau, “ledi Stabs” savo kambaryje prabuvo

iki arbatos gėrimo. Be sero Džordžo, niekas jos nematė. Iš tikrųjų ji nepastebėta išsmuko iš namo, traukiniu ar autobusu pasiekė Ekseterį ir sugrįžo iš ten su merginomis studentėmis, kurios vasarą kasdien važinėja būriais po čionykštes vietoves. Joms ji sukūrė istoriją apie tariamą savo bičiulį, kuris apsinuodijo mėsos pyragaičiu ir turėjo pasilikti Ekseteryje Atvykusi į jaunimo viešbutį, ji išsinuomavo sau "narvelį" ir išėjo "susipažinti" su apylinkėmis. Prieš arbatos gėrimą ji jau buvo svetainėje. Papietavusi "ledi Stabs" anksti nuėjo miegoti, bet po kurio laiko mis Brevis pastebėjo, kaip ji slapčia išėjo iš namo. Ji nakvojo viešbutyje, anksti rytą išspruko iš jo ir per pusryčius Neshauzo valgomajame ji vėl buvo ledi Stabs. Rytą ji vėl "praleido" savo kambaryje. O tuo tarpu ji vaidino Neshauzo dvaro pažeidėjos vaidmenį. Pro savo žmonos miegamojo langą ją ir jos draugę aprėkė seras Džordžas, priversdamas jas grįžti atgal. Seras Džordžas pavaizdavo, jog atsitraukė nuo lango, kad nuramintų lovoje gulinčią žmoną. Pakeisti savo išorę ir kostiumą jai buvo nesunku — po prašmatnia suknia ji dėvėjo šortus bei palaidinę. Kruopštus makijažas ir plačiabrylė skrybėlė, pabrėžianti dirbtinį jos veido odos baltumą, — tai ledi Stabs. Italė mergina — ryški skarutė, rusva oda ir rausvos kaštoninės garbanos. Niekam negalėjo ir į galvą ateiti mintis, kad abi - vienas ir tas pats asmuo. Pagaliau dramos atomazga. Prieš keturias ledi Stabs paprašė mis Brevis nunešti į valčių namelį padėklą su pyragaičiais ir vaisvandeniais Marlenai. Ji tai padarė, baimindamasi nenumatyto susitikimo su mis Brevis, jeigu ta staiga sugalvotų nunešti į namelį vaišių merginai. Galbūt turėjo ir kitą piktą kėslą: padaryti taip, kad mis Brevis pabuvotų valčių namelyje prieš pat nusikaltimą. Paskui, nutaikiusi momentą, ji užėjo į tuščią būrėjos palapinę, o iš jos, kilstelėjusi užpakalinės sienelės kraštą, prasmuko į sodo namelį, kur buvo jos studentiška kuprinė su drabužiais. Nepastebėta nusileido mišku prie upės, įėjo į valčių namelį ir nužudė nieko neįtarusią merginą. Įmetusi savo plačiabrylę skrybėlę į upę, ji persirengė, susidėjo į kuprinę savo suk-

nelę ir aukštakulnius batelius ir netrukus atrakcionų pievelėje italė studentė iš jaunimo viešbučio susitiko su savo bendrakeleive iš Olandijos. Paskui, kaip ir buvo suplanavusi, ji išvažiavo vienu iš autobusų. Kur ji dabar, aš nežinau. Galbūt Soche. Ten jai buvo nesunku susisiekti su savo tautybės nusikaltėlių pasaulio atstovais ir gauti reikalingus dokumentus. Šiaip ar taip, policija ieško ne italės — turistės, o nenormalios, patiklios ir egzotiškos Heti Stabs. O vargšė Heti Stabs buvo mirusi. Tai labai gerai žinote jūs pati. Tai jūs pasakėte dar tuomet, kai šventės dieną kalbėjomės su jumis svetainėje. Marlenos mirtis jus sukrėtė. Jūs neturėjote nė mažiausios nuovokos apie tai, kas buvo sumanyta, bet jūs labai aiškiai viską pasakėte, o aš, deja, tuomet nieko nesupratau. Kai jūs kalbėjote apie Heti, jūs turėjote omeny du skirtingus žmones — jūs neapkentėte vienos iš jų ir perspėjote netikėti tuo, ką ji sako. Apie kitą kalbėjote būtuoju laiku ir gynėte ją, atsiliepdama apie ją su šiluma ir meile. Man rodos, madam, jūs labai mylėjote vargšę Heti Stabs...

Stojo ilga pauzė.

Misis Foliat sėdėjo visiškai ramiai savo krėsle. Pagaliau ji pakilo ir prašneko. Jos balse suskambo ledinis šaltis.

— Jūsų pasakojimas fantastiškas, Puro. Man rodos, jūs — pamišėlis... Tai vis jūsų išmonė, jūs neturite jokių įrodymų!

Puaro priėjo prie lango ir jį atidarė.

— Įsiklausykite, madam. Ką jūs girdite?

— Aš truputį kurčia... O ką turėčiau girdėti?

— Kirtiklio dūžius... Tai daužo betoninį "užgaidos" pamatą... Kokia patikima vieta lavonui... Vietoj su šaknimis išrauto medžio. Iš pradžių užpylė žeme, o po kurio laiko užbetonavo ir pastatė "užgaidą". Sero Džordžo "užgaidą", — minkštai pridūrė. — Neshauzo savininko "užgaidą".

Misis Foliat sudrebėjo.

— Tokia graži vietelė, — atsiduso Puaro. — Ją užtemdė žmogus, kuris valdė ją...

— Aš žinau, — kimiu balsu pratarė misis Foliat. — Aš visada žinojau... Net būdamas vaiku, jis mane baugino... Žiaurus... negailestingas... be jokios sąžinės... Bet jis — mano sūnus, ir aš jį mylėjau... Aš turėjau papasakoti apie viską po Heti mirties... Bet jis buvo mano sūnus. Kaip aš galėjau jį pražudyti? O dabar dėl mano tylėjimo buvo nužudyta vargšelė naivi mergytė... Po jos — mielas senis Merdelas... Ar bus kada galas?

— Žudikams galo nebūna, — tarė Puaro.

Panarinusi galvą ir užsidengusi rankomis veidą, ji maždaug minutę stovėjo nepajudėdama.

Paskui misis Foliat iš Neshauzo, kurios giminėje buvo nemažai vyriškų ir narsių žmonių, atsitiesė. Ji tiesiai pasižiūrėjo į Puaro. Jos balsas nuskambėjo sausai ir atitolęs:

— Dėkoju jums, mesjė Puaro, kad atėjote asmeniškai man papasakoti apie viską. O dabar prašau jūsų — išeikite. Yra dalykų, kuriuos reikia pasitikti vienai...

AGATA KRISTI

Drambliai prisimena viską

PIRMOJI DALIS
Drambliai

1 skyrius

Literatų rytmetys

Misis Oliver, žvilgterėjusi į laikrodį, kuris stovėjo ant židinio ir maždaug dvidešimčia minučių vėlavo, dar kartą įdėmiai pasižiūrėjo į savo atvaizdą veidrodyje. Jai patikdavo dažnai keisti šukuosenas (tai buvo jos pomėgis). Vieną dieną ji pamėgdžiodavo madam Pompadur, kitą — nešiodavo palaidus plaukus. Trečią — atidengdavo savo intelektualią kaktą arba netvarkingai tarsi artistė juos sušiaušdavo. Šiandien pasisekė pasirinkti jai labai tinkančią šukuoseną, nors tai ir neturėjo didelės reikšmės. Misis Oliver ruošėsi užsidėti skrybėlę, o tai ji darydavo ypač retai.

Jos spintoje ant viršutinės lentynos gulėjo keturios skrybėlės. Vieną užsidėdavo eidama į vestuves. Tiesą sakant, ji turėjo dvi "vestuvines" skrybėles. Viena, papuošta plunksnomis (buvo laikoma apskritoje dėžutėje), labai priglusdavo prie galvos ir nereikėdavo rūpintis, kad ją, išlipus iš mašinos, prie bažnyčios nuneš vėjas. Antra, prašmatnesnė, prie kurios buvo prisegta puokštelė gėlių, tiko karštam vasaros sezonui.

Kitos skrybėlės neturėjo konkrečios paskirties. Vieną iš jų misis Oliver vadindavo "skrybėle kaimui". Pasiūta iš šviesaus fetro, su dideliais bryliais, ji tiko prie visų rūbų — ir pasiūtų iš tvido, ir prie megztų. Misis Oliver dažnai vilkėdavo megztinius, o skrybėlių beveik niekada nenešiodavo — kam kaime reikia skrybėlės, jei eini tik papietauti su drau-

gais į užeigą?

Ketvirtoji skrybėlė buvo ne tik brangiausia, bet, misis Oliver nuomone, ir geriausia. Tai buvo iš įvairių pastelinių spalvų velveto pasiūtas tiurbanas.

Misis Olivet atsidarė spintą, išsiėmė skrybėlę ir trumpam susimąstė.

— Marija! — šūktelėjo ji. — Ateikite vienai minutėlei!

Marija įėjo ir paklausė:

— Ar jūs šiandien nusprendėte užsidėti savo gražiąją skrybėlę?

— Taip, — atsakė misis Oliver. — Ir noriu su jumis pasitarti.

Ji užsidėjo skrybėlę, ir Marija iš visų pusių ją apžiūrėjo.

— Jūs užsidėjote ją šiek tiek kreivai, — pastebėjo Marija.

— Taip. Aš pamaniau, kad gal šitaip bus geriau.

— Kodėl jūs pamanėte, kad taip bus geriau?

— Norėjau, kad matytųsi melsvos medžiagos gabaliukas. O jei kitaip užsidėčiau, priekyje būtų žalsvai rusvas.

Marija nepritarė misis Oliver nuomonei.

— Man atrodo, kad negalima sukeisti skrybėlės pusių. Ši plačioji netinka jums prie veido.

— Na, ką gi, jei negalima, tai negalima, — tarė misis Oliver ir nusiėmė skrybėlę.

— Manau, kad taip bus geriau, — pareiškė savo nuomonę Marija ir padėjo misis Oliver apsivilkti gražiai pasiūtą vilnonę suknelę. Paskui atsargiai uždėjo skrybėlę ant puikiai sušukuotos misis Oliver galvutės.

— Jūs kaip visada labai elegantiška, — pasakė ji.

Misis Oliver patikdavo, kai kas nors girdavo jos išvaizdą ir rūbus, ir labai vertino Mariją už tai, kad ši visada pritardavo jos nuomonei.

— Ar jūs kalbėsite rytmečio dalyviams? — paklausė Marija.

— Kalbėsiu? — pasibaisėjo misis Oliver. — Jokiu būdu! Juk jūs žinote, kad aš labai nemėgstu kalbėti!

— O aš maniau, kad literatų rytmečiuose visi kalba. Juk ten bus daugybė žinomų rašytojų!

— Tegu sau kalba tie, kurie tai mėgsta. Tokių daug. O svarbiausia, jie tai daro tūkstantį kartų geriau už mane.

— O man atrodo, kad jūs galite nuostabiai pakalbėti!

— Ne, nenoriu! Aš žinau, ką moku ir ko nemoku. Kalbos — ne mano amplua. Aš ką nors užmiršiu, imsiu mikčioti, dar pasakysiu kokią nesąmonę. Rašyti moku, o kalbėti — ne!

— Tikiuosi, kad rytmetys jums patiks.

— Tai turėtų būti grandiozinis renginys! — niūriai pritarė misis Oliver ir pagalvojo, kad visa tai tiesa, bet nežinia, ko ji ten eina.

Iš virtuvės atsklido svylančios uogienės kvapas, ir Marija galvotrūkčiais nuskubėjo prie puodų.

— Manau, — pagalvojo misis Oliver, — aš einu tam, kad sužinočiau, kokie būna tie literatų rytmečiai. Ne kartą mane kviesdavo į tokius renginius, bet niekada ten neidavau.

Tai išsiaiškinusi, misis Oliver išėjo.

Ji šiek tiek pavėlavo. Visi jau valgė saldžiuosius patiekalus, kurie buvo labai skanūs. Bet sulaukus tam tikro amžiaus, reikia prieš valgant gerai pagalvoti. Dėl dantų. Jie buvo baltutėliai, gražūs, visai kaip tikri. Jų niekada neskaudėdavo, bet vis dėlto jie netikri. Ir jei desertui atnešdavo migdolų arba šokolado su kietu įdaru, tekdavo labai rizikuoti. Taip manė misis Oliver. Jai reikėjo saugotis karamelės, salotų, riešutų. Jei dirbtinius dantis darytų iš dramblio kaulo, tada tikriausiai būtų galima ramiausiai valgyti keptus migdolus.

Pusryčiai, organizuoti moterų rašytojų garbei, misis Oliver patiko. Laimė, renginyje dalyvavo ne vien dailiosios lyties atstovės. Misis Oliver sėdėjo tarp dviejų simpatingų ponų. Vienas iš jų, Edvinas Obinas, kurio poezija jai visada patikdavo, šmaikščiai pasakojo apie savo keliones po užsienį. Pasirodo, jis — didelis gurmanas, o ši tema buvo visai nesvetima misis Oliver.

Seras Veslis Kentas, sėdėjęs kitoje mūsų herojės pusėje, irgi buvo mielas žmogus. Jis labai vertino jos knygas ir

apskritai buvo labai taktiškas. Jis ne šiaip sau gyrė jos kūrinius, bet ir aiškino, kuo jie ypatingi. Tai misis Oliver buvo dvigubai malonu. Ji pagalvojo, kad šiuo atžvilgiu vyrų pagyrimo žodžiai yra kur kas malonesni, negu moterų. Beje, ji neseniai gavo laišką iš užsienio. Rašė jaunuolis. Jis tvirtino, kad perskaitęs jos romaną "Antroji auksinė žuvelė", patyrė ekstazę. "Jūs labai garsi", — rašė tas jaunuolis. Tiesa, misis Oliver žinojo savo vertę ir buvo įsitikinusi, kad jos detektyvai tikrai nėra blogi, bet vis dėlto nemanė, jog yra įžymi rašytoja. Ji pati tvirtino esanti greičiau populiari, nes jai pasisekė literatūroje rasti savo stilių ir savo temą. Kaip bebūtų, kritika jai buvo palanki.

Baigusi pusryčiauti, misis Oliver atsistojo ir nuėjo į svetainę. Ten buvo geriama kava. Susiklostė pažįstama situacija, kai jai tekdavo nepatogiai pasijusti. Apspitusios jos talento gerbėjos, pataikaudamos ėmė girti jos kūrinius. Tokiose situacijose ji jausdavosi tarsi užsienietė, nemokanti kalbos ir rankose laikanti pasikalbėjimų knygelę.

Klausimas:

— Aš negaliu rasti žodžių, kurie padėtų papasakoti, kaip man patinka jūsų knygos!

Susijaudinusios rašytojos atsakymas:

— Man labai malonu. Ačiū jums.

Klausimas:

— Aš taip svajojau su jumis susipažinti ir tai pasakyti.

Atsakymas:

— Aš labai sujaudinta!

Tokiais atvejais misis Oliver jausdavosi tarsi įpainiota į voratinklį ir bodėdavosi savimi, nors žinodavo, kad kitoms rašytojoms patikdavo tokie pokalbiai.

Kartą, būnant užsienyje, jos draugė Albertina nusistebėjo:

— Brangioji! Kokius niekus jūs paistėte, duodama interviu tam jaunam reporteriui. Jūs nemokate būti išdidi. O tai — būtina jūsų profesijos atstovui.

Jūs turėjote jam pasakyti: taip, aš puikiai rašau! Aš rašau visiems, kuriems patinka detektyvo žanras.

— Bet tai netiesa, — pastebėjo misis Oliver. — Aš neblogai rašau, bet nenoriu klausytis tokių kvailysčių: "Jūs rašote geriausiai už visus..." Mieloji Albertina, — paprašė misis Oliver, — ar jūs negalėtumėte vietoje manęs pasišnekėti su žurnalistais. O aš už durų pasiklausysiu.

— Aš tai puikiausiai padaryčiau, bet, deja, jie jus pažįsta. Todėl pati privalote pasakyti, kad rašote geriausiai už visus. Tiesiog koktu klausytis jūsų atsiprašinėjimų.

Bet misis Oliver nepaisė Albertinos patarimų ir pamokymų. Ji nuolankiai padėkojo gerbėjoms ir sumurmėjo: "Kaip miela tai girdėti".

Įėjusi į svetainę, misis Oliver apsižvalgė, ieškodama pažįstamų veidų. Pirmiausia ji pamatė Morin Grant, kuri jai patikdavo. Jau norėjo eiti prie jos, bet kelią užtvėrė aukšta stambi moteris. Misis Oliver atkreipė dėmesį į jos stambius dantis. "Tai ne dantys, — ūmai pagalvojo ji, — o tikri grėbliadančiai".

— Oi, misis Oliver! — sušuko moteris. Jos balsas buvo plonas ir šaižus. — Kaip malonu, kad jus čia sutikau. Aš seniai apie tai svajojau. Man nepaprastai patinka jūsų knygos. Mano sūnui — irgi. Ir mano vyras kur nors važiuodamas visada kelionėn pasiima jūsų knygą. Kartais ir dvi. Eime atsisėskime ant tos sofos. Tiesiog aš labai norėčiau pasikalbėti su jumis.

"Ta dama nėra iš tų žmonių, kurie man patinka, — pamanė misis Oliver, sėsdamasi ant sofos. — Bet nieko nepadarysi."

Dama įpylė kavos misis Oliver ir, padėjusi puodelį ant staliuko greta jos, įsipylė sau.

— Dėkoju, — sumurmėjo misis Oliver.

— Aš norėčiau su jumis susipažinti, — ištarė storoji dama. — Aš — misis Berton-Koks!

— O, taip! — atsakė misis Oliver, pamanydama, kad kažkur girdėjo tą pavardę — Berton-Koks.

Įdomu, ar ji irgi rašo knygas? Tik apie ką? Tai negalėtų būti nei beletristika, nei humoras, nei detektyvai. O gal ji — intelektualė, linkusi į politiką? Tai būtų puiku. Misis Barton-Koks kalbėtų apie politiką, o misis Oliver linkčiotų galvą ir retkarčiais sušuktų: "Kaip įdomu!"

— Manau, kad tai, ką aš pasakysiu, jus nustebins, — pareiškė misis Barton-Koks. — Bet aš skaičiau jūsų knygas ir supratau, kad esate labai jautri moteris ir gerai suprantate žmones.

— Aš taip nemanau... — misis Oliver mėgino rasti žodžių, kurie paaiškintų misis Berton-Koks, jog nežino, ar yra nusipelniusi aukštumų, į kurias nori pakylėti naujoji pažįstama.

Misis Berton-Koks įsidėjo į kavą gabalėlį cukraus ir ėmė labai energingai maišyti tarsi su dramblio kaulu. Toks palyginimas atėjo į galvą misis Oliver, stebinčiai naujosios pažįstamos judesius. Paskui ji nustebo: kuo čia dėtas dramblio kaulas?

— Jūs turite krikšto dukterį, — pranešė misis Berton-Koks. — Seliją Reivenskroft. Juk taip?

Ji turėjo daugybė krikštasūnių ir krikšto dukterų, ir apie juos kalbėti buvo daug paprasčiau, negu apie knygas. Nors, tiesą pasakius, vargu ar ji būtų sugebėjusi visus suminėti. Ji buvo gera krikštamotė. Kol vaikai būdavo maži, ji per kiekvienas Kalėdas nusiųsdavo jiems žaislų, pasikviesdavo jų tėvus į svečius ir pati pas juos apsilankydavo. Kai vaikai pradėdavo lankyti mokyklą, jie neretai atostogas praleisdavo pas ją. O kai jiems sukakdavo dvidešimt vieneri, ji įteikdavo jiems daugybę dovanų ir juos palaimindavo. Po to jie ištekėdavo arba vesdavo ir dažniausiai kur nors išvažiuodavo, paprastai į užsienį. Trumpai tariant, palengva dingdavo iš misis Oliver gyvenimo. Retkarčiais parvažiuodavo namo, aplankydavo savo krikštamotę, ir ją nuoširdžiai džiugindavo šie susitikimai.

— Selija Reivenskroft, — pakartojo misis Oliver, stengdamasi prisiminti savo krikšto dukterį. — Taip, taip!

Žinoma! Ji prisiminė, ką padovanojo Selijai per krikštynas: labai gražų sidabrinį koštuvą, pagamintą dar karalienės Anos laikais. Labai gražus daiktelis pienui košti. Be to, šis mažas niekutis labai brangiai kainavo. Misis Oliver manė: jei krikšto dukteriai ateityje bus striuka su pinigais, sidabrinį daiktelį galės parduoti... Karalienė Ana. 1711 metai. Kartais daug lengviau būdavo prisiminti sidabrinius pieno koštuvus arba puodus, negu pačius vaikus!

— Taip, taip, — tarė misis Oliver. — Tačiau aš labai seniai mačiau Seliją.

— Ji gana impulsyvi, — pranešė misis Berton-Koks. — Intelektuali būtybė, dirba universitete, domisi politika... Beje, dabar visas jaunimas domisi politika...

— Man politika nerūpi, — suskubo pranešti misis Oliver, kuri politikos negalėjo pakęsti.

— Tai nęsvarbu... Daug kas man sakė, kad esate gera ir nuoširdi žmonėms. Tikiu, kad jūs neatsisakysite...

“Gal ji nori pasiskolinti iš manęs pinigų? — pagalvojo misis Oliver. — Po tokių kalbų paprastai prašoma pinigų”.

— Šis klausimas yra labai svarbus, — tarė misis Berton-Koks. — Man būtinai reikia viską išsiaiškinti. Mat, Selija ruošiasi tekėti už mano sūnaus Desmondo.

— Štai kaip!

— Bent jau šiuo metu jų planai tokie! Ar jums neatrodo, jog apie žmogų, su kuriuo ruošiesi susigiminiuoti, reikia viską žinoti. Bet aš negaliu klausinėti pirmo pasitaikiusio žmogaus. O jūs, brangioji misis Oliver, Selijai nesate svetimas žmogus. Jūs — jos krikštamotė!

Misis Oliver pamanė, kad tikriausiai damai būtų vertėję šiuo klausimu kreiptis būtent į pašalinį žmogų. Juk ji nebuvo mačiusi krikšto dukters gal kokius penkerius metus, nuo to laiko, kai buvo imta švęsti jos pilnametystę.

— Aš norėčiau žinoti tiesą, — negarsiai pasakė misis Berton-Koks.

— Manau, jūs žinote, kaip visa tai įvyko. Selijos motina užmušė jos tėvą ar jis ją užmušė.

Misis Oliver nustėrusi pažvelgė į savo pašnekovę.

— Aš... aš nesuprantu, apie ką jūs kalbate.

— Brangioji misis Oliver, nejaugi jūs neprisimenate tos baisios istorijos? Tiesa, ji įvyko seniai, maždaug prieš dešimt ar dvylika metų. Tada apie tą įvykį šitiek rašė laikraščiai!

Misis Oliver pasistengė prisiminti... Selijos motina buvo nelabai artima Moli Preston draugė. Ji ištekėjo už kariškio... Kokia buvo jo pavardė? Atrodo, seras Reivenskroftas. O gal jis buvo diplomatas? Ar ji dalyvavo jų vestuvėse kaip nuotakos draugė? Taip, atrodo, dalyvavo. Jiedu tuokėsi Gard Čeinele ar kažkur kitur? Visa tai buvo taip seniai... Netrukus po to jaunieji išvažiavo kažkur į Rytus, ir misis Oliver nematė jų daug metų. Į Persiją, o gal į Iraną. Vienu metu jiedu, atrodo, gyveno Egipte ar Malajoje. Ji matydavosi su šia šeimyna, tik kai Moli atvažiuodavo į Angliją. Bet misis Oliver nebepajėgė jų prisiminti.

Šie žmonės neužėmė svarbios vietos jos gyvenime.

Misis Berton-Koks veide atsispindėjo nusivylimas. Ji nesuprato, kaip misis Oliver galėjo pamiršti šią tragišką istoriją.

— Žmogžudystė? — paklausė misis Oliver. — Ar nelaimingas atsitikimas?

— Oi, ne! Apie nelaimingą atsitikimą negalėjo būti nė kalbos. Tai įvyko Kornvele. uolėtajame pajūryje. Jiedu ten turėjo namą. Selijos tėvai buvo rasti negyvi netoli namų, ant uolos. Abu jie buvo nušauti. Bet policija taip ir nesugebėjo išsiaiškinti, kuris kurį nušovė. Jis ją ar jinai jį. Policija pamanė, kad tai savižudybė. Tačiau sklandė gandai, kad tai galėjo būti ir iš anksto suplanuota žmogžudystė.

— Buvo kalbama, kad prieš vieną ar dvi dienas jiedu labai susipyko, — pranešė misis Berton-Koks. — Žmonės kalbėjo, kad ji turėjo meilužį, o jis — kitą moterį... Apskritai visa ta istorija kažkaip neiškilo į paviršių. Manau, kad svarbų vaidmenį suvaidino padėtis, kurią užėmė generolas Reiveskroftas... Dar buvo kalbama, kad jis tais metais gydė-

si privačioje ligoninėje, kad buvo pervargęs ir nesuprato, ką darė.

— Prisiekiu, — kaip įmanydama ryžtingiau tarė misis Oliver. — Aš visiškai nieko nežinau apie tą įvykį. Ir vargu ar galėsiu jums ką nors paaiškinti.

— Bet man svarbu išnarplioti šią istoriją, — atkakliai tvirtino misis Berton-Koks, šaltai žvelgdama į misis Oliver. — Mano brangusis berniukas nori vesti Seliją.

— Bijau, kad niekuo negalėsiu jums padėti!

— Negali būti. Jūs rašote detektyvus, jūs žinote absoliučiai viską apie nusikaltimus, kaip ir kodėl jie daromi.

— Aš nieko negaliu jums padėti, — beveik grubiai ištarė misis Oliver.

— Bet aš neturiu ko daugiau paklausti! Juk negaliu po tiek metų eiti į policiją! Be to, niekas nieko ten man nepasakys. O aš turiu sužinoti tiesą.

— Aš — rašytoja. Tai, ką rašau, yra mano fantazijos vaisiai. Aš nieko bendra neturiu su nusikaltimais ir nesu kriminologijos specialistė. Nieko negaliu jums padėti!

— Bet jūs galite pasikalbėti su savo krikšto dukterimi ir jos paklausti!

— Paklausti Selijos? O ką ji gali žinoti? Kai įvyko tragedija, ji tebebuvo vaikas!

— Vaikai žino daug daugiau, negu mums atrodo. Tikiu, kad ji jums papasakos.

— Na, tai paklauskite jos pati!

— Vargu ar galėsiu tai padaryti. Nemanau, kad mano sūnui tai patiktų. Jis nepaprastai jautrus... Bet jums... aš tikiu, kad jums ji papasakotų visą tiesą.

— Aš nesiruošiu jos apie tai klausinėti. — Misis Oliver pažiūrėjo į laikrodį. — Atleiskite, brangioji misis Berton-Koks. Pusryčiai buvo puikūs, bet man metas eiti. Kitaip aš pavėluosiu į labai svarbų susitikimą. Gaila, kad negaliu jums padėti... Tai gana delikatus klausimas... Ir pagaliau argi taip svarbu, kuris kurį?

— Oi! Tai labai svarbu!

Tuo metu misis Oliver pamatė pažįstamą rašytoją. Ji pašoko iš vietos.

— Luiza, brangioji, sveika. Kaip malonu jus matyti!

— O, taip. Mudvi seniai nesimatėme. Ariadne, jūs puikiai atrodote.

— Jūs pernelyg lepinate mane komplimentais... — Pagriebusi Luizą už parankės, misis Oliver nuvedė ją į šalį.

Jiedvi sustojo kitame salės gale prie durų.

— Labai gaila, bet aš skubu, nes paskyriau susitikimą, — tarė misis Oliver.

— Kas yra ta baisioji dama? — paklausė Luiza, pažvelgusi į misis Berton-Koks.

— Ji buvo užspietusi mane į kampą ekstravagantiškais klausimais.

— Argi jūs nežinojote, ką į juos atsakyti?

— Šie klausimai nebuvo nė kiek susiję su mano reikalais, ir man visai nesinorėjo į juos atsakinėti.

— Kuo gi ji domėjosi?

— Aš čia buvau visiškai niekuo dėta.

— Man atrodo, kad ta dama persekios jus ir savo pasieks. Jos tokie žandikauliai... Eime, palydėsiu jus. O jei jūs pėsčia, parvešiu mašina.

— Po Londoną aš nevažinėju mašina. Nėra kur sustoti.

— Tikra tiesa, — atsiduso Luiza.

2 skyrius

Pirmą kartą užsimenama apie dramblius

Telefono ragelyje išgirdusi savo seno draugo Erkiulio Puaro balsą, misis Oliver paklausė:

— Ar šįvakar būsite namie?

— Kas gi klausia?

— Ariadnė Oliver. — Ji visada stebėdavosi, kai koks nors draugas kalbėdamas telefonu nepažindavo jos balso.

— Taip, mano brangioji. Vakare aš būsiu namie. Nejaugi jūs norite suteikti man džiaugsmo ir pasisvečiuoti?

— Man labai malonu tai girdėti, bet aš abejoju, ar suteiksiu jums džiaugsmo.

— Man visada malonu jus matyti.

— Man reikia su jumis pasikalbėti, pasitarti.

— Ar kas nors atsitiko?

— Nežinau, bet aš turiu vieną rūpestį.

— Aš jūsų laukiu.

— Kurią valandą jums patogiau?

— Ar devintą jums bus gerai? Išgertume kavos.

— Devintą valandą aš ateisiu.

— Džordžai, — pasakė Puaro savo ištikimajam tarnui. — Šįvakar pas mus ateis viešnia — misis Oliver. Paruoškite kavos ir likerio. Tiesa, aš neprisimenu, kuris labiau tiktų.

— Man atrodo, kad ji mėgsta vyšnių likerį.

— Puiku. Vadinasi, vyšnių likerio.

Kartais misis Oliver elgesys būdavo neatspėjamas, todėl Puaro niekaip negalėjo atspėti, kas jai parūpo: kas nors rimta ar atvirkščiai — banalus dalykas. Jis mėgo rašytoją ir mielai su ja bendraudavo. Tiesa, kartais ji išvesdavo Puaro iš kantrybės.

Misis Oliver atėjo lygiai devintą. Pamatęs ją, Puaro suprato, kad viešnia dėl kažko labai susirūpinusi. Visada tvarkinga jos šukuosena buvo šiek tiek išsidraikiusi.

Puaro pasodino ją į krėslą, įpylė kavos ir vyšnių likerio. Nugėrusi vieną gurkšnelį, misis Oliver lengviau atsiduso:

— Tiesą sakant, bijau, kad nepamanytumėte apie mane, jog esu beviltiška kvailė, ir vis dėlto...

— Aš skaičiau laikraštyje, — tarė Puaro, — kad šiandien įvyko moterų literačių rytmetys, ir jūs ten dalyvavote. Atrodo, iki šiol jūs vengdavote tokių susiėjimų...

— Šiandien buvo pirmas, ir, manau, paskutinis literatų rytmetys, kuriame aš dalyvavau.

— Ar labai nukentėjote? — susirūpinęs paklausė Puaro. Jis žinojo, kad misis Oliver yra kukli ir drovisi, kai gi-

riamos jos knygos. — O gal jums buvo ten nemalonu?

— Iš pradžių patiko, o paskui įvykiai pakrypo kita linkme.

— Ar jūs norite apie tai su manimi pakalbėti?

— Nežinau. Nemanau, kad tai būtų jums įdomu. Bet vis dėlto aš nusprendžiau pasitarti su jumis.

— Mudu seni draugai... Manau, kad pažįstame vienas kitą ne mažiau kaip dvidešimt metų. Klausau jūsų... Tikriausiai šįryt išgirdote daug komplimentų?

Misis Oliver nusišypsojo ir palingavo galvą.

— Ne. Nespėjau išgirsti. Netikėtai patekau į damos, labai solidžios, nelaisvę. Iš pradžių ji pasisukiojo netoliese, o paskui pasodino ant sofos ir užvedė kalbą apie vieną iš mano krikšto dukterų.

— Ar jūs mylite tą krikšto dukrą?

Misis Oliver gūžtelėjo pečiais.

— Aš jos nemačiau jau daug metų. Neturiu galimybės palaikyti glaudžių ryšių su visais krikšto sūnumis ir dukterimis. Ši dama nustebino mane vienu klausimu. Ji paklausė: ar krikšto dukters tėvas nužudė jos motiną, ar atvirkščiai — motina nužudė tėvą?

— Atsiprašau... — nieko nesuprasdamas pratarė Puaro.

— Aš suprantu, kad tai panašu į bepročio paistalus. Gal jiedu tikrai buvo išprotėję? Mat, Selijos, mano krikšto dukters, tėvai buvo rasti negyvi netoli namų. Tik pamiršau, kur tai atsitiko — Kornvelyje ar Korsikoje. Ir viskas įvyko prieš daug metų... Aš niekaip negalėjau suprasti, kodėl ji manęs apie tai klausė.

— Manau, todėl, kad jūs rašote detektyvus ir, jos nuomone, puikiai nusimanote apie nusikaltimus... Ar ši istorija nėra išgalvota?

Misis Oliver linktelėjo:

— Matote, mudvi su Selijos motina mokėmės vienoje mokykloje. Mudvi draugavome. Paskui ji ištekėjo už sero Reivenskrofto... Jie gyveno labai darniai ir laimingai. Jis buvo generolas ar pulkininkas... Jiedu retai parvažiuodavo į Angliją, didžiąją gyvenimo dalį praleido kažkur Rytuose. Kai ši

dama ėmė manęs klausinėti, aš negreit supratau, apie ką ji kalba, o ir atmintimi pasigirti negaliu. Bet vėliau prisiminiau tą tragediją, ji įvyko prieš dešimt metų.

Tada laikraščiai plačiai aprašė tą įvykį.

Ir misis Oliver papasakojo, jog sutuoktiniai buvo nušauti tuo pačiu revolveriu, kuris priklausė generolui. Bet policijai taip ir nepasisekė išsiaiškinti, ar juos nušovė kažkoks fanatikas, ar tai buvo dviguba savižudybė.

Puaro atidžiai klausėsi, retkarčiais užduodamas klausimus.

— Taip, — tarė jis, kai misis Oliver baigė savo pasakojimą. — O kodėl tai damai taip parūpo šis atsitikimas?

— Nežinau. Ji norėjo, kad pasikalbėčiau su Selija, ji dėsto Oksforde... Ne, gal Kembridže. Selija turi mokslinį laipsnį, ji labai šiuolaikiška. Nemanau, kad ji vartoja narkotikus. Prieš šventes ji visada mane pasveikina. Jai dvidešimt penkeri ar dvidešimt šešeri.

— Ar ji ištekėjusi?

— Ne. Bet, atrodo, ruošiasi ištekėti už tos damos sūnaus. Kokia gi jos pavardė? Oi! Misis Britl... Ne, ne! Berton-Koks! Štai kaip!

— Misis Berton-Koks nenori, kad jos sūnus vestų jūsų krikšto dukrą, kurios tėvas nušovė motiną, arba atvirkščiai?

— Manau, kad taip. Tai vienintelis dalykas, kurį galiu numanyti. Bet aš nesuprantu, argi tai taip svarbu.

— Apie tai verta pagalvoti! — susimąstė Puaro. — Aš prisimenu istoriją, kiurią jūs man papasakojote. Vis dėlto nesuprantu, kodėl tą Berton-Koks taip sudomino ši istorija? Gal ji labai myli savo sūnų?

— Nežinau. Gal ji nenori, kad jis vestų Seliją?

— Ką gi, gali būti. Jei motina nušovė tėvą, ji bijo, kad Selija gali būti paveldėjusi jos blogąsias savybes.

— Nežinau.

— Apskritai, būtų įdomu ištirti šį įvykį.

— Taip, — pritarė misis Oliver. — Aš žinau, kad jūs mėgstate narplioti bylas, kuriose nuo pat pradžių daug klaustukų.

— Brangioji, aš jaučiu, kad esate susirūpinusi ir nežinote, ką daryti.

Misis Oliver linktelėjo.

— Yra trys būdai. Pirmasis. Jūs parašysite raštelį misis Berton-Koks. "Man labai gaila, bet nieko negaliu jums padėti". Antrasis. Jūs pasimatysite su krikšto dukterimi ir papasakosite jai apie susitikimą su misis Berton-Koks, apie jos prašymą. Taip pat sužinosite, ar tikrai ji ruošiasi tekėti už jos sūnaus. Trečia, ką jūs galite padaryti...

— Aš žinau, — įsiterpė misis Oliver.

— Nieko, — užbaigė Puaro.

— Būtent. Nieko negalima padaryti. Nieko. Vis dėlto aš būčiau labai įžūli, jei papasakočiau Selijai, ką kalba jos būsimoji anyta. Bet...

— Būten "bet". Žmogiškasis smalsumas.

— Aš vis dėlto noriu žinoti, kodėl ta šlykšti būtybė kreipėsi būtent į mane. Tačiau visa tai reikėtų išmesti iš galvos ir pailsėti...

— Tačiau jūs neužmigsite. Arba pabusite naktį ir galvosite... Juk aš jus pažįstu. O paskui parašysite įdomų detektyvinį apsakymą. Gali būti, kad net sensacingą.

— Aš pagalvosiu.

— Liaukitės. Šią istoriją išnarplioti sunku, be to, nėra svarių priežasčių.

— Aš norėčiau įsitikinti, kad tikrai nėra priežasčių.

— Žmogiškasis smalsumas, — papriekaištavo Puaro. — Labai įdomi savybė. Nežinau, kas jį išrado. Manau, kad graikai. Anksčiau už juos, manau, niekas nenorėjo daug žinoti. O jie norėjo žinoti, kaip reikia valdyti šalį, kurioje jie gyveno, ką reikia padaryti, kad jiems nekirstų galvų ir nesodintų ant kuolo, kaip išvengti kitų nemalonumų... Daug mažiau juos domino "kodėl". Todėl atsirado laivai, lėktuvai, atominės bombos ir daug ko kitko. Mažas berniukas žiūri į virdulio dangtelį, kurį kilnoja garas, ir štai bėgiais ima riedėti garvežiai. Ir taip toliau...

— Jūs norite pasakyti, kad aš visur kaišioju savo nosį?

— Oi, ne! — tarė Puaro. — Aš taip nemanau. Aš apskritai nelaikau jūsų pernelyg smalsia.

— Man labai nepatiko ta moteris...

— Bet vis dėlto jūs norite išsiaiškinti. Manau, šiek tiek galėsiu jums padėti. Aš turiu patyrusių draugų, kurie, tikiuosi, padės gauti šiokių tokių žinių apie tą tragediją.

— O jūs man papasakosite? — viltingai paklausė misis Oliver.

— Taip. Aš manau, kad tam neprireiks daug laiko.

— Jūs man labai padėsite! Aš nusprendžiau vis dėlto susitikti su Selija ir su ja pasikalbėti. Ir norėčiau susipažinti su jos jaunikiu.

— Visiškai teisingai! Tai nuostabi mintis!

— Galbūt man pavyks rasti žmonių...

— Vargu ar žmonės ką beprisimena. Tai buvo taip seniai.

— Bet aš galvoju apie dramblius, — paprieštaravo misis Oliver.

— Apie dramblius? Kuo čia dėti drambliai?

— Per literatų rytmetį aš galvojau apie dramblius.

— Kodėl? — nusistebėjo Puaro.

— Tiksliau apie dantis... Ar jūs žinote, ką galvoja žmogus, turintis dirbtinius dantis, kai eina valgyti? Jis galvoja, ką jam galima valgyti, o ką ne.

— Taip, — atsiduso Puaro. — Dantų gydytojai sugeba daug ką, bet ne viską!

— Štai aš ir pavydėjau drambliams, kurie turi stipriausius pasaulyje dantis.

Puaro niekaip negalėjo suprasti, kodėl misis Oliver prakalbo apie dramblius.

— Reikia ieškoti žmonių, kurie būtų panašūs į dramblius. Sakoma, kad drambliai nieko nepamiršta. Žinoma, jūs prisimenate istoriją, kurią visi mes skaitėme vaikystėje. Vienas Indijos siuvėjas adata įdūrė drambliui į straublį ir privertė jį kentėti. Po keleto metų, pamatęs jį, dramblys, tuo metu turėjęs pilną straublį vandens, visą jį išpylė ant siuvėjo. Drambliai ilgai prisimena. Ir man juos reikia surasti.

— Dramblius? Aš ne visiškai suprantu, apie ką jūs kalbate, — patikslino Puaro. — Kuo čia dėti drambliai? Gal jūs ruošiatės eiti į zoologijos sodą ir ten gauti kokios nors informacijos?

— Ne visai taip, — paprieštaravo misis Oliver. — Aš kalbu ne apie dramblius, o apie jų atminties savybes. Žmonės daug ką prisimena. Štai, pavyzdžiui, aš... Yra dalykų, kurie tiesiog įsirėžę man į atmintį. Aš puikiai prisimenu dieną, kai man sukako penkeri metai, ir gražų rausvą pyragą, ant kurio tupėjo cukrinis paukščiukas. Prisimenu, kaip verkiau, kai išskrido mano mylimoji kanarėlė. Prisimenu, kaip išsigandau, kai vaikščiodama dideliame lauke, pamačiau jautį. Tada buvo antradienis. Dar prisimenu vieną pikniką, kai rinkome gervuoges. Aš priuogavau daugiau už kitus, bet labai įsidūriau į ranką. Ir vis tiek buvau labai laiminga, kad turėjau daugiausia uogų. Tada man buvo devyneri metai. Atmintis keistai surėdyta... Per savo gyvenimą dalyvavau gal šimte vestuvių, bet kaip reikiant prisimenu tik dvejas. Per vienas buvau vyresnioji pamergė, ir tai vyko Nju Foreste, tekėjo mano pusseserė. Ir dar prisimenu savo draugo jūrininko vestuves.

— Vadinasi, — susimąstęs tarė Puaro. — Vadinasi, jūs pradedate ieškoti dramblių.

— Pabandysiu prisiminti mudviejų su Moli bendrus pažįstamus, o jie padės surasti žmonių, kurie kartu su jais gyveno užsienyje, ir taip toliau. Daugelio jau seniai nebesu mačiusi. Bet žmonės mėgsta susitikti su senais pažįstamais ir prisiminti praeitį.

— Kai matysitės su tais žmonėmis, išklausinėkite apie Reivenskroftų gyvenimą kuo smulkiau. Reikšminga viskas — ir meilės reikalai, ir kas galėjo paveldėti jų pinigus bei turtą...

— Bijau, kad teks kišti nosį ne į savo reikalus.

— Šiuo atveju tai nesvarbu. Svarbiausia — išsiaiškinti tiesą! Eikite savo keliu. Juk drambliai gali ilgai prisiminti? Ieškokite dramblių.

— Tikriausiai aš esu kuoktelėjusi, — liūdnai tarė misis Oliver ir pirštais dar labiau ištaršė savo šukuoseną. —

Aš juk norėjau parašyti apsakymą apie auksinį skatiką. Bet dabar vargu ar begalėsiu, mano galva užimta kitais reikalais.

— Pamirškite auksinį skatiką ir galvokite vien apie dramblius, — priminė Puaro.

3 skyrius

Įvadas į "Didįjį tetos Alisos žinyną"

— Mis Livingstoun, — paprašė misis Oliver, — suraskite mano užrašų knygelę.

— Ji guli ant jūsų rašomojo stalo. Kairėje pusėje.

— Man reikia kitos. Tą aš naudoju dabar, o man reikia kitos, kuria naudojausi pernai ar net užpernai.

— Gal ją jau išmetėte? — ėmė spėlioti misis Livingstoun.

— Aš niekada neišmetu užrašų knygelių. Jų visada gali prireikti. Man reikia adresų, kurių jūs neperrašėte į naująją knygelę. Pažiūrėkite komodoje.

Misis Livingstoun dirbo pas misis Oliver neseniai, ji pakeitė mis Sedžvik, kurią rašytoja labai vertino. Ji žinodavo, kur ir ką laikydavo šeimininkė, prisimindavo vardus ir adresus žmonių, kuriems rašytoja rašydavo malonius laiškus, ir tuos, kuriems — piktus.

Jei didelėje rudoje knygoje "Didysis tetos Alisos žinynas" galėjai perskaityti, kaip išimti dėmę iš lininės staltiesės, ką daryti, sutirštėjus majonezui, kaip parašyti laišką vyskupui, tai mis Sedžvik buvo tokia pat naudinga, kaip ir jis. Mis Livingstoun buvo visiška priešingybė. Tačiau kiekviena jos veido ląstelė bylojo: "Aš esu labai naudinga". Iš tikrųjų iš jos naudos buvo maža. Ji gerai žinojo, kur rašytojai privalo laikyti savo daiktus, ir manė, kad misis Oliver irgi turėtų tai žinoti.

— Man reikia 1970 ir 1969 metų užrašų knygelių, — ryžtingai tarė misis Oliver. — Kuo greičiau jas suraskite.

— Žinoma, žinoma, — greitakalbe pažėrė mis Livingstoun. Ji bejėgiškai apsižvalgė aplinkui.

“Jei vėl neprisiviliosiu mis Sedžvik, — mąstė Ariadnė Oliver, — aš išprotėsiu. Be jos nesugebėsiu organizuoti savo paieškų”.

Mis Livingstoun ėmė atidarinėti spintų ir stalo stalčius.

— Oi! — džiugiai sušuko ji. — Štai 1971-ųjų knygelė! Jau arčiau prie tų laikų.

— Man nereikia 1971-ųjų. Pažiūrėk ant arbatinio staliuko.

Mis Livingstoun susirūpinusi apsižvalgė aplinkui.

— Ogi štai jos! — tarė mis Oliver.

— Mažai tikėtina, kad sena knygelė būtų ant arbatinio staliuko. — Mis Livingstoun pamėgino paaiškinti savo šeimininkei visiems priimtinas gyvenimo taisykles.

— Vis dėlto, gal ji yra ten. Atrodo, aš prisiminiau.

Misis Oliver aplenkė savo sekretorę, nuėjo prie staliuko, pakėlė dangtį. Ten stovėjo metalinė arbatos dėžutė. Atidarė ją, išėmė į vamzdelį susuktą rudą užrašų knygelę.

— Štai ji!

— Bet ji 1968-ųjų metų, — paprieštaravo nustebusi mis Livingstoun.

— Kaip tik jos man ir reikia. O dabar, mis Livingstoun, suraskite knygelę, į kurią aš užsirašau gimtadienius. Aš pradėjau ją pildyti, kai buvau dar maža mergaitė. Manau, ji yra kur nors mansardoje, kambaryje, kuriame gyvena berniukai, atvažiuojantys atostogauti. Prie lovos stovi didelė spinta. Paieškokite joje.

Mis Livingstoun išėjo, ir rašytoja sėdo prie rašomojo stalo, ėmė vartyti knygelę, šiek tiek kvepiančią arbata.

— Reivenskroft, — sumurmėjo ji. — Selija Reivenskroft. Taip... Fišakrė Mjus, 14-asis namas. Bet ten ji gyveno anksčiau. Vėliau ji turėjo kitą adresą. Ar tik ne Strendon Grin...

Misis Oliver pervertė keletą lapų.

— Štai šis, atrodo, vėlesnis Merdain Grou... O štai ir telefono numeris.

Atsidarė durys, ir į kabinetą įėjo sekretorė.

— Ar radote knygelę? — paklausė misis Oliver. — Tai svarbu!

— O gal jūs palikote ją Sil Hauz?

— Ne. Paieškokite dar kartą, kaip reikiant.

Kai sekretorė dingo, misis Oliver supykusi tarė:

— Kad mano akys jos daugiau nematytų!

Ji priėjo prie telefono ir surinko numerį.

— Dar pažiūrėkite ispaniškoje dėžėje. Neprisimenu, kur ji stovi. Atrodo, kad vestibiulyje po stalu! — šūktelėjo misis Oliver.

Pirmasis bandymas susisiekti su krikšto dukterimi baigėsi nesėkmingai. Pasirodo, telefonas priklausė kažkokiai misis Smit Poter, kuri nė nebuvo girdėjusi apie jokią Seliją. Misis Oliver ėmė studijuoti savo užrašų knygelę. Pastebėjo dar du Selijos adresus, kurie buvo užrašyti vienas virš kito, ir telefoną. Malonus merginos balsas pranešė:

— Selija čia jau seniai nebegyvena. Paskutinį kartą aš gavau jos atvirutę, išsiųstą iš Njukastlo.

— Dieve mano! — sudejavo misis Oliver. — Bijau, kad man niekada nepasiseks surasti jos adresą.

— Aš jo irgi neturiu. Man atrodo, kad ji dirba chirurgo veterinaro sekretore.

— Iš visko sprendžiant, jos kalbėjo apie skirtingas Selijas.

Pagaliau mis Oliver pastebėjo dar vieną savo krikšto dukters telefono numerį. Šį kartą jai pasisekė. Malonaus balso savininkė kitame laido gale paklausė:

— Selija Reivenskroft? Mudvi kartu dirbome maždaug pusantrų metų. Labai šauni mergina. Man gaila, kad mums teko išsiskirti. Kažkur turiu jos adresą ir telefoną. Palaukite, paieškosiu.

— Oi, malonėkite, — atsiduso misis Oliver.

Surinkusi nepažįstamosios padiktuotą telefono numerį ir, išgirdusi “alio”, paklausė:

— Malonėkite pasakyti, ar čia gyvena mis Selija Reivenskroft?

— Taip. Bet dabar jos nėra namie.

— O ar jūs negalite pasakyti, kada ji grįš?

— Labai greit. Ji ruošiasi užbėgti namo persirengti, nes jai reikia eiti į kažkokį renginį. — Moteris kalbėjo su stipriu užsienietės akcentu.

Padėjusi ragelį, misis Oliver pabandė prisiminti, kada ji paskutinį kartą matė Seliją, bet jos mintis nutraukė atėjus mis Livingstoun. Jos suknelė buvo apdulkėjusi, plaukai pilni voratinklių. Rankoje laikė keletą užrašų knygelių.

— Nežinau, — abejingu balsu tarė ji. — Ar kas nors čia jus sudomins. Visos jos labai senos.

— Tam tikra prasme — taip.

— Tiesą sakant, nemanau, kad jose rasite ką nors svarbaus...

— Padėkite jas ant sofos. Šį vakarą aš jas peržiūrėsiu.

— Gerai, — nepatenkintu balsu sumurmėjo sekretorė. — Bet aš pirmiausia nuvalysiu nuo jų dulkes.

— Būsiu jums labai dėkinga, — atsakė misis Oliver ir prikando liežuvį, nes vos nepridūrė: "Ir dėl Dievo meilės, nusipurtykite dulkes ir voratinklius.

Ji pažvelgė į laikrodį, vėl surinko krikšto dukters telefono numerį ir išgirdo jos balsą.

— Selija? Sveika. Tai kalba tavo krikštamotė Ariadnė Oliver. Tikriausiai tu nepamiršai manęs, nors tūkstantį metų nesimatėme!

— Oi, sveiki, misis Oliver, — apsidžiaugė Selija. — Tikrai mudvi jau labai seniai nesimatėme.

— Aš norėčiau tave pamatyti. Ar negalėtum rasti laiko ir mane aplankyti?

— Mielai. Tiesa, dieną esu užsiėmusi, bet šįvakar turiu laiko.

— Puiku! — sušuko misis Oliver.

— Ar jums patogu pusę aštuonių arba, sakykime, aštuntą? — Vėliau turiu susitikti su vienu žmogumi.

— Aš tavęs laukiu. Užsirašyk mano adresą.

Misis Oliver kažką pasižymėjo savo užrašų knygelėje ir piktai pasižiūrėjo į mis Livingstoun.

— Aš pagalvojau; gal jums reikia kaip tik šito?

— Oi, ne! — sušuko misis Oliver. — Tai kulinarijos receptai.

— O Dieve, — nusivylė sekretorė. — Tik receptai...

— Beje, kai kuriuos reikėtų prisiminti. Palikite albumą, aš pasižiūrėsiu. Žinote, aš prisiminiau skalbinių spintą, tą, kuri stovi greta vonios. Pažvelkite į viršutinę lentyną virš rankšluosčių. Kartais aš ten dedu savo popierius ir knygas. Beje, palaukite! Aš nueisiu ir pažiūrėsiu pati.

Tačiau misis Oliver spintoje jokių užrašų knygelių nerado, ir ji grįžo į kabinetą, paėmė albumą ir ėmė vartyti nuo laiko pageltusius lapus. Mis Livingstoun, nutaisiusi kankinės veido išraišką, stovėjo, prisiglaudusi prie durų. Misis Oliver, kuri jau nebegalėjo pakęsti skausmingos savo sekretorės povyzos, atsidususi ištarė:

— Manau, kad dar vertėtų pasižiūrėti valgomajame ant lentynos. Gal ten rasite visai senų užrašų knygelių, maždaug dešimties metų senumo. Ir manau, kad šiandien jūs man daugiau nebebūsite reikalinga.

Peržiūrėjusi senas užrašų knygeles, misis Oliver užsirašė kai kuriuos vardus, adresus, telefonus ir paskambino savo draugui Puaro.

— Ar tai jūs, mesje Puaro?

— Taip, madam. Tai būtent aš!

— Ar jūs jau ką nors nuveikėte?

— Prašau atleisti, o ką aš turėjau nuveikti?

— Na, ką nors... Ką jūs man vakar vakare žadėjote?

— Ak, tai! Taip, žinoma. Aš paprašiau savo draugų pasiųsti kai kuriuos užklausimus.

— Bet tai dar nepadaryta? — Misis Oliver pagalvojo, kad vyrai nėra labai pareigingi.

— O kaip jūs, brangioji madam?

— Aš buvau labai užsiėmusi!

— Ką gi jūs nuveikėte?

— Ieškojau dramblių, jei jūs suprantate, ką tai reiškia...

— Manau, kad suprantu.

— Noriu pastebėti, kad tai nėra labai paprasta grįžti į praeitį, — pranešė misis Oliver. — Aš nė nemaniau, kad šitiek galima prisiminti, perskaičius pusiau užmirštus vardus. Viešpatie, kokius niekus kartais žmonės rašinėja vieni kitiems per gimtadienius. Štai dabar negaliu suprasti, kodėl man, kai buvau šešiolikos, septyniolikos, net trisdešimties metų, taip reikėjo, kad žmonės ką nors parašytų manojoje gimtadienių knygoje. Kai kurie įrašai nepaprastai kvaili...

— Ar jūsų paieškos sėkmingos?

— Ne visai. Nors atrodo, kad einu teisingu keliu... Aš paskambinau savo krikšto dukrai.

— Gal ruošiatės susitikti?

— Taip, šįvakar ji mane aplankys. Jei nepaspruks. Jauni žmonės yra labai nepatikimi.

— Ar ji apsidžiaugė, išgirdusi jūsų balsą?

— Nežinau. Ji šnekėjo grubokai. Prisimenu, kai paskutinį kartą ją mačiau prieš kokius šešerius metus. Ji irgi nebuvo labai meili. Aš labiau prisimenu Seliją, kai jai buvo penkeri metai. Ji turėjo guvernantę ir metė į ją savo kurpaites.

— Guvernantė?

— Ne, Selija į guvernantę.

Baigusi pokalbį, misis Oliver atsisėdo ant sofos ir vėl ėmė vartyti senus užrašus.

— Mariana Žozefina Pontaljer. Dieve mano, aš jos daug metų nemačiau, — sumurmėjo misis Oliver. — Ji tikriausiai jau seniai mirusi... Anė Breisbi, ji gyveno kitame pasaulio krašte! Kaip seniai tai buvo.

Misis Oliver nepastebėjo, kaip greit prabėgo laikas.

Į duris kažkas paskambino, ir ji nuėjo atidaryti.

4 skyrius

Selija

Atidariusi duris, misis Oliver pamatė liekną merginą.

— Įeikite, Selija, — pasakė ji. — Kaip seniai mudvi nesimatėme. Paskutinį kartą, prisimenu, buvome susitikusios vestuvėse, kur tu buvai vyriausiąja pamerge. Vilkėjai abrikosų spalvos rūbą...

— Taip, — nusijuokė Selija. — Visi sirgome šienlige ir visą laiką čiaudėjome... Siaubingos vestuvės.

— Kaip bebūtų, tu puikiai atrodei.

— Man malonu tai girdėti, nors tądien atrodžiau ne per geriausiai.

Misis Oliver patiko Selijos guvumas ir tiesmukiškumas. Be to, ji įsitikino, kad mergina labai savarankiška ir savimi pasitikinti.

— Sėskis. Misis Oliver paėmė iš indaujos du grafinus ir priėjo prie krikšto dukters.

— Gal išgertum chereso ar kokio vyno?

— Geriau chereso.

— Puiku. Ar mano skambutis tau buvo netikėtas?

— Oi, ne. Tik nežinau, kodėl jūs skambinote.

— Man atrodo, kad nesu labai rūpestinga krikštamotė.

— O kodėl jūs turėtumėte dabar būti rūpestinga? Aš jau suaugusi.

— Tikriausiai tu esi teisi. Beje, kai tu buvai maža, aš taip pat nekaip atlikdavau savo pareigas.

— Manau, kad tai netiesa.

— Noriu paaiškinti, kodėl šiandien tau paskambinau. Tai gana keista istorija. Aš retai vaikštau į literatų rytmečius, bet taip jau atsitiko, kad vakar buvau nuėjusi.

— Aš skaičiau laikraštyje. Ir labai nustebau, pamačiusi jūsų pavardę. Žinau, kad paprastai į tokius renginius neinate.

— Bet aš buvau ir labai apgailestauju.

— Ar jums nepatiko?

— Tai nėra svarbiausia. Buvo vienas dalykas, kuris mane sunervino. Tai keistu būdu susieta su tavimi. Ir pamaniau, kad privalau tau apie tai papasakoti.

— Intriguojančiai skamba, — šyptelėjo Selija ir paragavo chereso.

— Prie manęs priėjo moteris, kurios aš nepažinojau...

— Bet tikriausiai dažnai prie jūsų prieina talento gerbėjai?

— Taip, žinoma... Priėjo ir pasakė: "Oi, man taip patinka jūsų knygos. Aš laiminga susipažinusi su jumis". O aš nežinojau, ką atsakyti...

— Kažkada dirbau vieno rašytojo sekretore. Jis man pasakojo, kaip tokiais atvejais būna sunku.

— Taigi. Ši moteris priėjo prie manęs ir tarė: "Jūs, atrodo, turite krikšto dukrą Seliją Reivenskroft".

— Tikrai keista. Iš pradžių reikėjo bent prisistatyti. Kodėl ji buvo nusiteikusi prieš mane?

— Kiek supratau, taip nebuvo.

— Ar ji yra mano draugė?

— Nežinau, — atsakė misis Oliver.

Trumpam įsivyravo tyla. Selija išgėrė dar gurkšnelį chereso ir atidžiai pasižiūrėjo į krikštamotę.

— Jūs mane visiškiai suintrigavote, — pasakė ji. — Aš nieko nesuprantu.

— Tikriausiai tu neįsižeisi...

— Kodėl aš turėčiau įsižeisti?

— Tu galėjai pasakyti, kad tai tavęs neliečia, ir būtum teisi. Vėliau ta moteris pasisakė kas esanti. Tai mis Berton-Koks.

— O!

— Ar tu ją pažįsti? — paklausė misis Oliver.

— Taip. Aš ją pažįstu, — susimąsčiusi ištarė Selija.

— Aš taip ir pamaniau, nes...

— Kodėl?

— Todėl, kad ji kai ką pasakė...

— Apie mane? O ką?

— Ji pasakė, kad sūnus ruošiasi tave vesti.

Selijos veido išraiška ūmai pasikeitė. Ji tarsi užsisklendė savyje.

— Jūs norite sužinoti, ar tai tiesa? — išdidžiai paklausė ji.

— Ne. Aš to nenoriu žinoti. Aš apie tai užsiminiau todėl, kad tai buvo pirmas dalykas, kurį ji man pranešė. Aš supratau, ji norėtų, kad aš kai ko tavęs paklausčiau, o paskui papasakočiau jai.

— Na, ir ką gi?

— Nemanau, kad tau patiks tai, ką pasakysiu. Man ir pačiai nepatinka. Ji buvo įžūli, jei ji to iš manęs paprašė. Ir apskritai jos manieros netikusios. Ją domino tavo tėvų žūties aplinkybės. Kas prieš ką pakėlė ranką!

— Ar ji prašė jūsų tai sužinoti?

— Taip.

— Pirmą kartą sutiko žmogų ir paklausė jo tokių dalykų! Ji — niekinga moteris!

— Ar tu ruošiesi tekėti už jos sūnaus?

— Mes apie tai galvojame. Bet kol kas aš dar neapsisprendžiau. Ar jūs supratote, ką ji turėjo omeny?

— Man atrodo, kad tai įdomu kiekvienam žmogui, sužinojusiam apie jūsų šeimos tragediją.

— Bet aš žinau tik tai, ką žino visi.

— Tau tada buvo dvylika ar keturiolika metų... Aš juk irgi ne kažin ką žinau, nes tuo metu dirbau Amerikoje. Žinau, kad tavo tėvų santuoka buvo laiminga. Aš juk jaunystėje daug bendravau su jais. Su tavo mama, kaip tu tikriausiai prisimeni, kartu mokiausi mokykloje. Bet vėliau mūsų keliai išsiskyrė. Aš irgi ištekėjau, o tavo tėvai tuo metu apsigyveno Malajoje ar kažkur toje pusėje. Dabar neprisimenu. Tavo mama prašė manęs pabūti tavo krikšto motina.

Paskui mes retai besusitikdavome.

— Aš prisimenu, kaip jūs parsivesdavote mane iš mokyklos, — susimąsčiusi tarė Selija, — ir būtinai pavaišindavote kokiais nors skanėstais.

— Tu buvai labai šauni mergaitė... O ikrus tebemėgsti?

— Taip, — nusišypsojo Selija. — Tik labai retai kas nors jais bevaišina. O jūs visada man buvote dosni. Prisimenu, kokią puikią dovaną gavau iš jūsų savo pilnametystės dieną.

— Tokio amžiaus merginoms labiausiai reikia pinigų. Jos pačios nori šio bei to nusipirkti, nesiklausdamos tėvų.

— Jūs visada mane suprasdavote, ir aš tai labai vertinau. Ir niekada nekišdavote savo nosies ten, kur nereikėdavo. Ne taip, kaip toji misis Berton-Koks.

— Aš nesuprantu, — tarė misis Oliver, — kodėl ją taip domina tavo tėvų istorija. Juk jos tai jokiu būdu neliečia.

— Manau, todėl, kad Desmondas nori mane vesti. Vis dėlto jis — jos sūnus.

— Bet kokio ryšio esama tarp tavo tėvų tragedijos ir tavo santuokos su Desmondu?

— Ji — landūnė! — niūriai ištarė Selija. — Ir apskritai bjauri moteris!

— Tikiuosi, kad Desmondas ne toks?

— Oi, ne! Aš jį labai myliu, jis mane irgi. Tačiau jo motina man nepatinka.

— O ar jis ją myli?

— Nežinau. Tikriausiai myli. Bet kaip bebūtų, aš kol kas nenoriu tekėti. Turiu daug argumentų “už”, bet netrūksta ir “prieš”. Aš norėčiau paklausti, ar jūs buvote numačiusi pasikalbėti su manimi ir apie mūsų pokalbį papasakoti misis Berton-Koks?

— Gink Dieve, — paprieštaravo misis Oliver. — Manau, kad pasakysiu jai, jog ši istorija neliečia nei manęs, nei jos.

— O ką jūs galvojate apie mano tėvų tragediją? Ar jūs manote, kad aš turėčiau sužinoti jos priežastis?

— Bet tu tikriausiai ką nors prisimeni?

— Ne, — Selija palingavo galvą. — Tada aš nebuvau namie. Mokiausi Šveicarijoje. Tėvai visada atvažiuodavo manęs parsivežti namo. Per paskutinį mūsų susitikimą jiedu man atrodė truputį susenę. O tėtis apskritai nekaip atrodė. Aš pagalvojau, kad jo širdis nesveika. O mama buvo labai nervinga. — Ji truputį patylėjo, tarsi kažką prisimindama. —

Jei vienas ir šovė į kitą, tai greičiausiai tėtis, nes jis — vyras. Bet aš nemanau, kad jie būtų troškę vienas kito mirties.

— Gal tai padarė koks nors pašalinis žmogus?

— Kaip tai suprasti? — paklausė Selija.

— Kas dar kartu su jais gyveno?

— Namo savininkas. Bet jis buvo apykurtis ir pusiau aklas. Dar mano buvusi guvernantė. Ji negyveno su jais kartu, tačiau ateidavo padėti. Ir dar mamos sesuo. Prisipažinsiu, kad aš niekada jos nemylėjau. Nė vienas iš jų nebuvo nusiteikęs prieš mano tėvus. O ir jokios naudos iš jų mirties niekam nebūtų buvę. Turtą paveldėjome mudu su broliu Edvardu. Jei prisimenate, jis yra ketveriais metais už mane jaunesnis. Palikimas nebuvo didelis. Apskritai aš apie savo tėvus nedaug ką žinau. Aš mylėjau juos dukteriška meile, bet nesidomėjau jų problemomis, pomėgiais ir taip toliau.

— Ar tu dažnai juos prisimeni? — paklausė misis Oliver.

— Taip. Aš apie juos nuolat galvoju ir bandau suprasti...

5 skyrius

Senų nuodėmių — ilgi šešėliai

Erkiulis Puaro pro besisukančias duris įėjo į nedidelį restoraną. Salė buvo apytuštė. Apžvelgęs ją, Puaro tuoj pamatė žmogų, su kuriuo turėjo čia susitikti, ir spėriu žingsniu nuėjo prie jo.

— Taigi, — prisiartinęs tarė Puaro, — jūs jau atėjote. Ar lengvai suradote tą restoranėlį?

Vyresnysis inspektorius Spensas atsistojo ir pasisveikino.

— Jūs puikiai viską paaiškinote. Leiskite jus supažindinti. Vyresnysis inspektorius misteris Garovej — mesje Erkiulis Puaro.

Aukštas, liesas, pliktelėjęs, asketiško veido žmogus, kažkuo primenantis pastorių, maloniai nusišypsojo Puaro.

— Labai malonu. Bet šiuo metu aš jau esu atsargos inspektorius.

Visi susėdo. Padavėjas atnešė meniu, bloknote užsirašė užsakymą ir pasišalino.

Kurį laiką vyrai, siurbčiodami cheresą, tylėdami apžiūrinėjo vienas kitą.

— Prašau man atleisti, — prabilo Puaro, — kad gaišinu jus savo prašymu, tuo labiau, kad kalba suksis apie ganėtinai tolimą praeitį.

— Jums nebūdinga domėtis tolima praeitimi, — pastebėjo Spensas. — Tikriausiai tas įvykis yra kaip nors susijęs su nūdiena? Tačiau aš tikiuosi, kad inspektorius Garovej mums padės. Jis vadovavo Reivenskroftų žūties aplinkybių tyrimams. Be to, jis — senas mano draugas.

— Labai malonu, misteri Garovej, kad sutikote su manimi susitikti.

Padavėjas atnešė upėtakių, ir visi nusprendė užkąsti.

— Labai skanu, — pagyrė Puaro.

— Taip, — sutiko Garovej. — Čia labai skanūs žuvies patiekalai. Kai Spensas paklausė, ar aš prisimenu Reivenskroftų bylą, aš pasistengiau atgaivinti savo atmintį.

— Ir jūs nepamiršote tos bylos? — paklausė Puaro.

— Oi, ne! Tokių pamiršti neįmanoma!

— Ar dėl jos buvo skirtingų nuomonių, o gal tiesiog trūko faktų?

— Ne tai svarbiausia. Faktai buvo akivaizdūs. Bet vis dėlto...

— Ką? — sukluso Puaro.

— Vis dėlto kažkas ten buvo ne taip.

— Štai kaip! — nustebo Spensas.

— Ar jūs iškart tai pajutote? — Puaro visu kūnu pasisuko į Garovej. — Kas buvo ne taip?

— Negaliu paaiškinti, bet esu tuo tvirtai įsitikinęs.

Šiek tiek pagalvojęs, Puaro tarė:

— Apskritai aš jums pritariu. Ir manau taip pat, kaip

ir Spensas. Panašiai kaip meno pasaulyje: tikras ekspertas atskiria, kuris kūrinys yra netikras.

— Taip, — linktelėjo Garovej. — Viskas panešėjo į dvigubą savižudybę. Greičiausiai vyras nušovė žmoną, o paskui pats nusišovė. Tokių įvykių pasitaiko. Ir visad kyla klausimas: kodėl?

— Jūs neradote atsakymo į savo “kodėl”? — tarė Puaro.

— Ne. Tirdamas tokio pobūdžio bylą, apklausi daugybę žmonių ir susidarai daugiau ar mažiau objektyvų jų gyvenimo vaizdą. Ši nebejauna sutuoktinių pora darniai gyveno. Iš visa ko sprendžiant, jiedu vienas kitą mylėjo. Kartu vaikščiodavo, vakarais lošdavo pokerį ar dėliodavo pasjansą. Berniukas mokėsi mokykloje Anglijoje, mergaitė — pensione Šveicarijoje. Visiškai padori šeima. Jų sveikata buvo nebloga. Tiesa, vienu metu vyrą kankino hipertonija, bet po gydymo praėjo. Kartais sušlubuodavo žmonos širdis, bet tai nekėlė didelio nerimo. Jiedu abu nepriklausė kategorijai žmonių, kurie prisigalvoja neišgydomų ligų ir iš nevilties nusprendžia nusižudyti. Apskritai, tai buvo ramūs, santūrūs žmonės. Jų finansinė padėtis buvo gana pakenčiama.

— Kaip jūs manote, kokia šios savižudybės priežastis? — susidomėjo Puaro. Vyresnysis inspektorius Garovej patraukė pečiais:

— Aš jos neradau. Sutuoktiniai išėjo pasivaikščioti ir pasiėmė revolverį. Kai jiedu buvo rasti negyvi, revolveris gulėjo tarp jų, ant jo buvo abiejų — vyro ir žmonos — pirštų atspaudai. Vadinasi, abu jį laikė rankose, ir nuspręsti, kuris šovė paskutinis, buvo neįmanoma... Bet kodėl jiedu tai padarė? Į šį klausimą aš neradau atsakymo... — Garovej atsilaužė duonos gabaliuką ir įsidėjo į burną.

— Nejaugi jūs nesukūrėte jokios versijos? — paklausė Puaro.

— Versijų buvo daug, bet nė vienos idealios. Mat, aš nepakankamai gerai žinojau jų gyvenimo aplinkybes. Po to, kai generolas išėjo į pensiją, jie grįžo į Angliją. Aš galėjau sužinoti tik apie jųdviejų gyvenimo Anglijoje laikotarpį —

labai ramų ir komfortišką. Bet anksčiau jiedu gyveno užsienyje — Malajoje ir kitose vietose. O kas buvo ten? Galbūt ten esama tragedijos ištakų? Mano močiutė mėgo kartoti patarlę: “Senų nuodėmių ilgos kojos”. Gal priežastis glūdi kokiose nors senose nuodėmėse? Kokiuose nors užsienyje nutikusiuose įvykiuose?

— Vargu ar dabar įmanoma surasti tų metų liudytojų... — susimąstęs tarė Puaro.

Garovej linktelėjo:

— Jiedu įsigijo draugų, tik sugrįžę į Angliją. Ir niekas neprisimena, kad sutuoktiniai tarpusavyje būtų nesutarę.

— Žmonės užmaršūs, — sumurmėjo Puaro.

— Žmonės nepanašūs į dramblius, — nusišypsojo vyresnysis inspektorius Garovej. — Drambliai, sako, nieko nepamiršta!

Puaro nustebęs pažvelgė į jį.

— Įdomu, kodėl jūs prisiminėte dramblius?

— Kodėl? Tai atsitiko Rytuose, ten, kur gyvena drambliai. O gal Afrikoje. O kodėl jūs vis dėlto nustebote, kad aš užsiminiau apie dramblius?

— Matote, lygiai tą patį tvirtino ir viena mano bičiulė misis Oliver, — pasakė Puaro.

— Ariadnė Oliver? Rašytoja? O ar ji ką nors žino apie tą įvykį?

— Aš taip nemanau. Nors ir galėjo ką nors girdėti. Ji daug kur būna, susitinka su daugybe žmonių.

— Aš žinau, kad Ariadnė Oliver rašo detektyvus, bet man būtų įdomu sužinoti, iš kur ji ima siužetus.

— Siužetus ji išgalvoja. Kartą, jos nuomone, aš sužlugdžiau vieną jos apsakymą. Ji turėjo kažkokią idėją, susijusią su vilnoniu megztiniu ilgomis rankovėmis. O aš tuo metu paskambinau jai telefonu, ir apsakymo idėja išgaravo iš galvos... Ji iki šiol negali man atleisti. Beje, ar Reivenskroftai turėjo šunį? Ir ar tą dieną jį vedėsi pasivaikščioti?

— Turėjo šunį, — pasakė Garovej. — Ir, manau, jį vedėsi pasivaikščioti.

— Įdomu, kur jis dabar?

— Palaidotas kažkieno sode. Praėjo tiek metų, — pastebėjo inspektorius Spensas.

— Gaila, — atsiduso Puaro. — Tas šuo tikriausiai šį tą žinojo. O kas tądien buvo namuose?

— Aš paruošiau jums sąrašą. — Inspektorius Garovej iš kišenės ištraukė popierių. — Pagalvojau, kad gali prireikti. Vadinasi, taip: misis Viteiker, virėja. Tą dieną ji nedirbo, tad nieko gero negalėjo pasakyti. Tiesa, ji pranešė, kad šeimininkė gydėsi ligoninėje, nes buvo pašliję nervai. Noriu pasakyti, kad ta virėja prastai primatė ir girdėjo. Tą dieną pas juos svečiavosi buvusi Reivenskroftų vaikų guvernantė. Dar buvo sodininkas.

— Buvo dar kažkoks žmogus... — pasakė Puaro. — Ar taip jūs manote, inspektoriau Garovej?

— Tokia mano versija...

6 skyrius

Senos draugės prisiminimai

Mis Livingstoun pranešė misis Oliver, kai tik ši grįžo namo:

— Buvo du skambučiai. “Kričton ir Smit” domėjosi, kokį šilką jūs pirksite: šviesiai žalią ar šviesiai žydrą?

— Aš dar nenusprendžiau. Norėčiau pasižiūrėti, kaip atrodo tos medžiagos elektros šviesoje.

— Dar skambino vienas užsienietis, mesje Puaro.

— Ko jis norėjo?

— Jis prašė paklausti, ar galėsite su juo susitikti antroje dienos pusėje?

— Neišeis. Aš turiu reikalų. Paskambinkite jam ir pasakykite, kad, deja, aš išvažiavau medžioti dramblių.

— Kaip? Atleiskite, nesupratau, — pralemeno mis Livingstoun.

— Pasakykite taip, kaip liepiau: išvyko medžioti dramblių.

— Gerai, misis, — sumurmėjo sekretorė, pagalvojusi: nors jos šeimininkė ir žinoma rašytoja, kartais jai ne visi namie.

— Iki šiol man neteko medžioti dramblių, — pranešė misis Oliver, — bet manau, kad tai labai įdomu.

Ji nuėjo į svetainę, kur ant sofos buvo išmėtytos jos užrašų knygelės.

— Laikas startuoti, — tarė sau misis Oliver. — Ir jei Džulija dar neužsimušė, krisdama iš savo vežimėlio, manau, kad ji ką nors vis dėlto prisimens. Ir pradėsiu nuo jos.

Mis Livingstoun įėjo į svetainę, nešina popieriais.

— Aš paruošiau keturis laiškus. Juos reikia pasirašyti.

— Aš neturiu laiko. Neturiu nė vienos laisvos minutės. Važiuoju į Hemrton Kaunto grafystę, o tai gana tolima kelionė.

Ponia Džulija Karsters būdama senyvo amžiaus, labai pavargdavo, kol išlipdavo iš savo vežimėlio, todėl ne visai suprato pavardę, kurią jai ištarė tarnaitė, pranešusi, jog atėjo viešnia.

— Misis Guliver? — dar kartą paklausė ji. — Kas ji? Aš nepažįstu jokios misis Guliver.

Džulija Karsters įdėmiai pažvelgė į moterį, stovinčią ant slenksčio.

— Nuo to laiko, kai mes matėmės paskutinį kartą, praėjo daug laiko, — pasakė misis Oliver. — Vargu ar jūs mane beprisimenate.

Kaip ir daugelis senų žmonių, misis Karsters geriau prisimindavo balsus, negu veidus. Tuo labiau, kad veidai turėjo savybę keistis. Išgirdusi balsą, ji sušuko:

— Ariadnė! Mano brangioji Ariednė! Kaip man malonu jus matyti!

— Taip jau atsitiko, kad patekau į šias vietas, — ėmė pasakoti misis Oliver. — Man reikėjo su kai kuriais žmonėmis susitikti. O vakar vakare, vartydama savo užrašų knygelę, pastebėjau, kad jūs šiuose kraštuose gyvenate... Jūs ne-

blogai įsikūrėte, tiesa? — paklausė misis Oliver, apsižvalgydama aplinkui.

— Nesiskundžiu. Tai neblogas pensionatas. Jis turi savų privalumų. Čia gana erdvu, galima atsivežti savų baldų, yra restoranas, bet galime ir patys gaminti valgį. Didelis sodas, jis gerai prižiūrimas. Nagi sėskitės, Ariadne! Jūs puikiai atrodote! Neseniai laikraštyje mačiau jūsų nuotrauką, jūs dalyvavote literatų rytmetyje. Nuostabu! Pirmiausia pamačiau jūsų nuotrauką, o praėjus kelioms dienoms ir jūs pati mane aplankėte. Tikrai tai nuostabu!

Misis Oliver atsisėdo ant jai pasiūlytos kėdės.

— Ar jūs tebegyvenate Londone? — paklausė misis Karsters.

— Taip, tebegyvenu, — atsakė Ariadnė Oliver, prisiminusi senus laikus, kaip ji vaikystėje mokėsi šokių. “Pirmyn, atgal, rankas į šalis, dukart apsisukt, ir taip toliau”. Ji ėmė klausinėti senutę apie dukterį ir vaikus, antrąją dukterį. Pasirodo, ši gyveno kažkur Naujojoje Zelandijoje.

Misis Karsters paspaudė prie jos minkštasuolio atlošo pritvirtintą skambutį ir paprašė senos tarnaitės Emos atnešti arbatos.

— Oi, nereikia rūpintis! — sušuko Ariadnė Oliver.

— Ariadne, jūs būtinai turite išgerti arbatos!

Jiedvi gėrė arbatą ir šnekučiavosi apie praeitį. Apie šokių judesius, senus draugus ir pažįstamus, gyvus ir mirusius.

— Kada mes buvome susitikusios paskutinį kartą?

— Manau, kad Liuelinsų vestuvėse.

— Tikriausiai. Kaip baisiai tada atrodė Moira, vyriausioji pamergė. Jai visiškai netiko abrikosų spalva.

— Jūs visiškai teisi.

— Man atrodo, kad šiuolaikinės vestuvės nebėra tokios gražios, kaip mano jaunystėje. Prisimenate, kokias gražias sukneles vilkėdavo pamergės?

Suknelės būdavo pasiūtos iš kažkokio dygsniuoto satino, o apykaklės — iš Valensijos nėrinių. Prisimenate?

— Žinoma!

— Žinote, brangioji, jei aš būčiau kunigas, atsisakyčiau tuokti jaunuosius, kurių svečiai netikusiai atrodytų!

— Neseniai, — įsiterpė Ariadnė Oliver, — aš buvau sutikusi savo krikšto dukterį Seliją Reivenskroft. Ar jūs prisimenate Reivenskroftus?

— Minutėlę lukterėkite! Ak, taip, žinoma! Tuos, kuriems nutiko ta baisioji tragedija? Ar taip?

— Džulija, jūs turite puikią atmintį, — pastebėjo Ariadnė Oliver.

— Tai tiesa. Aš visada turėjau gerą atmintį. Tiesa, kartais primiršdavau pavardes. O ši istorija labai tragiška. Rodis Rosteris, mano pusbrolis, su jais labai draugavo. Generolas Reivenskroftas padarė puikią karjerą. Žinoma, išėjo į atsargą jau truputį apkurtęs, ne visada gerai išgirsdavo, kas jam būdavo sakoma.

— Ar jūs gerai juos prisimenate?

— Žinoma. Man atrodo, kad penkerius ar šešerius metus jiedu gyveno Overklife.

— Pamiršau, koks buvo jos vardas.

— Margarita. Bet visi ją vadino Moli.

— Taip, taip, prisiminiau!

— Tuo metu Margarita buvo labai madingas vardas. Daugelį mergaičių krikštydavo Margaritomis. Prisimenate, Moli visada nešiodavo peruką?

— Taip, taip, — sumurmėjo misis Oliver. — Prisimenu. Atrodo, aš tai žinojau...

— Atrodo, kad ji mane įkalbinėjo irgi nešioti peruką. Bet prisimenu, kaip ji norėjo įtikinti, jog tai labai patogu, ypač kelionėje! Nereikia rūpintis šukuosena. Ji turėjo keturis skirtingus perukus — kelionėms. Ir dar ji turėjo vieną peruką, skirtą nešioti po skrybėle. Tai labai keista, ar ne, mieloji?

— Aš jų taip gerai nepažinojau kaip jūs, Džulija. Kai įvyko ta drama, aš buvau Amerikoje, ten dirbau. Taigi, manęs nepasiekė visos smulkmenos.

— Šią dramą gaubia paslaptis. Niekas nieko nežino.

Buvo įvairiai spėliojama.

— Ar vyko tyrimai?

— Žinoma. Bet policija priėjo išvados, kad tai dviguba žmogžudystė.

— O ar nekilo mintis, kad tai būta nusikaltimo?

— Oi ne. Nusikaltimo nebuvo, juk nerasta jokių įrodymų, kad juos būtų nušovęs kažkas kitas. Jie kaip paprastai atsigėrė arbatos ir išėjo pasivaikščioti.

Ir negrįžo pietų. Tarnai susirūpino, ėmė jų ieškoti ir rado negyvus. Revolveris gulėjo tarp jų.

— Ar revolveris priklausė generolui?

— O, taip. Jis turėjo du revolverius. Buvę kariškiai nenori skirtis su ginklais. Manau, kad taip jie jaučiasi saugesni. Antrasis revolveris buvo rastas namuose, stalo stalčiuje. Greičiausiai eidamas pasivaikščioti, revolverį pasiėmė jis. Nemanau, kad tai būtų padariusi Moli... Ir niekas nežino, kokia buvo šios savižudybės priežastis... Ir niekada nesužinos. — Misis Karsters liūdnai palingavo galvą.

— Tai tiesa. O ką jūs apie tai girdėjote?

— Žmonės mėgsta liežuvauti.

— Jūs teisi. Žmonės mėgsta liežuviais badyti. Kai kas mano, jog generolas sužinojo, jog greit mirs nuo vėžio. Bet tai netiesa. Skrodimo rezultatai byloja, jog generolas buvo visiškai sveikas. Jo širdis irgi, atrodo, buvo sveika. Tiesa, Moli visada buvo labai nervinga.

— Aš tai prisimenu, — patvirtino Ariadnė Oliver. — Ji nešiojo peruką?

— Gerai nebeprisimenu. Atrodo, ji visada nešiojo vieną iš savo perukų.

— Štai ką aš pagalvojau. Jei jūs ruoštumėtės nusišauti ar nušauti savo vyrą, vargu ar užsidėtumėte peruką.

Damos susidomėjusios aptarė šį klausimą.

— O kas dar apie juos buvo kalbama, Džulija? — paklausė misis Oliver.

— Girdėjau kalbant, kad tarp jų buvo įsiterpusi moteris. Sekretorė, kuriai jis diktuodavo savo memuarus. Man

atrodo, kad jis turėjo pasirašęs sutartį su kokia nors leidykla. Buvo manoma, kad su šia moterimi generolą siejo meilės ryšiai. Jai buvo per trisdešimt, ji nebuvo labai simpatinga. Bet negirdėjau, kad dėl jos Reivenskroftai būtų vaidiję si. Jei jis norėjo vesti tą moterį, kodėl nusišovė? Ne, aš tuo netikiu. Girdėjau, kad Moli buvo užmezgusi kažkokį romaną. Tuo metu, kai jie gyveno Malajoje. Su kažkokiu žmogumi, jaunesniu už ją. kalbama, kad būta nedidelio skandalo. Bet aš tuo netikiu.

— Jiedu turėjo du vaikus, — susimąsčiusi tarė misis Oliver. — Mergaitė, kaip jums sakiau, buvo mano krikšto dukra...

7 skyrius

Atgal į vaikų kambarį

Abejodama misis Oliver nužvelgė seną medinį namą. Po langais žydėjo kelios tulpės. Ji atsivertė mažą užrašų knygelę, norėdama įsitikinti, ar tai tikrai tas namas, kuris jai reikalingas. Akimis paieškojusi skambučio ir jo nepastebėjusi, atsargiai pabarškino į duris. Nesulaukusi jokio atsako, dar kartą pasibeldė. Pagaliau už durų kažkas sušnarėjo, ėmė dūsauti ir murmėti. Durys sugirgždėjo ir palengva atsidarė, už jų stovėjo sena, susikūprinusi moteris, raukšlėtu veidu. Jos žvilgsnis buvo nedraugiškas, iš visa ko sprendžiant, ji nemėgo pašalinių žmonių.

— Ko jums reikia? — šaltai prabilo ji, tačiau netrukus nutilo, o vėliau džiugiai sušuko:

— Oi, kas atėjo! Mis Ariadnė!.. Štai kaip! Prašom, prašom, mis Ariadne!

— Tiesiog stebiuosi, kaip jūs tuoj pat mane pažinote, misis Metčem! — pasakė Ariadnė Oliver. — Kaip jūs gyvuojate?

Ji pagalvojo, kiek daug vandens nutekėjo nuo tų laikų, kai ji būdavo vadinama mis Ariadne.

— Nagi eikite šen, mieloji! Jūs tiesiog puikiai atrodote! Visiškai nepasikeitėte Dieve mano! Kiek metų praėjo nuo to laiko, kai mudvi matėmės?

Tikriausiai maždaug penkiolika.

Žinoma, praėjo daugiau kaip penkiolika metų, bet misis Ariadnė neskubėjo tikslinti. Uždariusi duris, truputį šlubuodama, misis Metčem nusivedė viešnią į kambarį, kuriame, matyt, priimdavo visus lankytojus — ir kviestus, ir nekviestus. Visus, kuriuos ji įsileisdavo į savo tvirtovę.

Visos kambario sienos buvo nukabinėtos vaikų ir suaugusių žmonių nuotraukomis. Kai kurios iš jų buvo nuo laiko supleišėjusiuose raudonuose odiniuose rėmeliuose.

Kambaryje stovėjo sofa ir dvi kėdės, ant vienos ir atsisėdo misis Oliver. Senoji ledi krenkšdama įsitaisė ant sofos, šiaip taip po nugara pasibrukdama pagalvę.

— Man labai malonu jus matyti, mano brangioji. Ar jūs teberašote savo nuostabiuosius apsakymus?

— Taip, — linktelėjo galvą misis Oliver, ir truputį suabejojo, ar detektyvus, kuriuose žudomi ir plėšiami žmonės, galima pavadinti "nuostabiais apsakymais".

— O aš dabar likau visiškai viena, — atsiduso misis Metčem. — Pamenate seserį Greisi? Praėjusį rudenį ji mirė... Vėžys... Operavo, bet buvo per vėlu.

— Oi, brangioji, aš nuoširdžiai jus užjaučiu!

Kitas dešimt minučių moterys kalbėjosi apie kitus mirusius giminaičius.

— Aš vis apie save pasakoju, — tarė misis Metčem. — O kaip jūs gyvenate? Kokia jūsų sveikata? Kaip gyvuoja jūsų vyras? Ak taip, prisiminiau, prieš keletą metų jis mirė. O kas atvedė jus čia, į Litl Solteri Mainor?

— Aš čia, netoliese, turėjau reikalų, — sumelavo misis Oliver. — Pamaniau: užbėgsiu, aplankysiu jus, prisiminsime praeitį...

— Taip malonu prisiminti senus laikus. Mums, senukams, nieko daugiau nebelieka.

Misis Oliver lengviau atsiduso, išgirdusi, kad misis

Metčem mielai prisimins praėjusias dienas. Juk būtent toks ir buvo jos vizito tikslas.

— Kiek daug nuotraukų turite, — tarė ji. — Tai tikriausiai jūsų auklėtiniai?

— Taip. dauguma iš jų. Žinote, aš metus ir tris mėnesius gyvenau senelių prieglaudoje, kažkieno kvailai pavadintoje “Saulėlydžio ir laimės namais”. Ilgiau nebeištvėriau. Ten buvo labai kvaila tvarka. Nebuvo leidžiama turėti nė vieno savo daikto. O aš taip mėgstu, kad aplinkui būtų mano daiktai: mano baldai, nuotraukos. Prieglaudos taryboje buvo viena maloni dama. Ji padėjo man čia įsikurti. Pas mane kiekvieną dieną ateina jų darbuotojas ir pasiteirauja, ar ko nors nereikia. Tai labai patogu.

— Jūs turite daiktų iš visų pasaulio kraštų, — dairydamasi pastebėjo misis Oliver.

— Taip! Štai šitą bronzinį staliuką man iš Singapūro atsiuntė kapitonas Vilsonas. O šis bronzinis daikčiukas — iš Bernario namų. Puikus? Ar ne? O šis kuklus dirbinėlis — iš Egipto. Tai sardoniksas. Skamba tarsi kažkokia liga, bet iš tikrųjų tai — brangakmenis.

— Gražus, — pritarė misis Oliver. — O tai — pragaro akmenėlis?

— Pažįstamas archeologas jį kažkur iškasė ir atsiuntė man!

— Visi daiktai — maloni preitis...

— Taip, mano berniukų ir mergaičių dovanos. Kiek jų užauginau! Vienus — nuo mėnesio, kitus — nuo kelių metų. Su vienais gyvenau Indijoje, su kitais — Tailande. O štai šioje nuotraukoje mano mis taip juokingai apsirengusi. Žavus buvo vaikelis. Su dviem vyrais išsiskyrė. Su pirmuoju turėjo nemalonumų, vėliau ištekėjo už kito. Jis iš tų... pop dainininkų. Žinoma, nieko gero tikėtis ir nereikėjo. Paskui ji ištekėjo už kažko Kalifornijoje, jiedu turėjo jachtą, daug keliavo. Prieš trejus metus mirė. Tokia jauna, tik šešiasdešimt dvejų metų...

— Jūs buvote daugelyje šalių, — įsiterpė misis Oliver.

— Indijoje. Honkonge, Egipte, Pietų Amerikoje... Kai buvau Malajoje, pamenu, tarnavote kažkokio kariškio šeimoje. Atrodo, generolo. Leiskite prisiminti, kokia jo pavardė. Atrodo, Reivenskroftas.

— Oi ne! Tada aš tarnavau pas Barnabus. Jūs keliavote ir užsukote jų aplankyti. Ji buvo jūsų sena bičiulė, o vyras — teisėjas.

— Oi, taip. Aš apsirikau.

— Jiedu turėjo žavius vaikus — berniuką ir mergaitę. Paskui juos išvežė į Angliją, kur jie ėmė lankyti mokyklą. Po to aš perėjau į kitą šeimą. Dabar visai kitaip. Mažiau beliko kinų tautybės tarnų. Tai gerai, jų reikėtų saugotis. Tiesa, kai aš tarnavau pas Barnabus, mudu neblogai sutarėme su kinu, kuris pas juos dirbo. Taigi apie ką jūs užsiminėte? Apie Reivenskroftus? Aš gerai juos prisimenu. Primiršau vietovės, kurioje jie gyveno, pavadinimą. Šios abi šeimos viena kitą pažinojo. Kai vaikai išvažiavo į Angliją, aš dar kurį laiką tarnavau pas Barnabus ir prisimenu tą baisų įvykį. Niekada to nepamiršiu, — misis Metčem susijaudinusi palingavo galvą.

— Ir kas ten atsitiko? Aš nieko neprisimenu.

— Viskas įvyko po to, kai jūs išvažiavote. Viskas užmiršta... Bet aš prisimenu. Apie ją buvo kalbama, kad ji pernelyg ūmi. Dar vaikystėje girdėjau taip šnekant. Įsivaizduojate, ji griebė vaiką iš vežimėlio ir norėjo įmesti į upę. Žmonės kalbėjo, kad iš pavydo. O kiti sakė, jog ji norėjusi, kad vaikelis greičiau patektų į dangų.

— Dieve mano! — sušuko misis Oliver. — Ir tai norėjo padaryti ledi Reivenskroft?

— Žinom, ne. Ne ji, o jos sesuo.

— Sesuo?

— Tiesą sakant, aš nebeprisimenu, kieno sesuo ji buvo — ar generolo, ar jo žmonos. Girdėjau, kad ji prieš šį įvykį ilgai gulėjo psichiatrinėje ligoninėje.

Dar vaikystėje, bet paskui ją tartum išgydė. Ji ištekėjo už kariškio. Bet paskui, atrodo, jai vėl prasidėjo priepuoliai, ir vėl teko gulėti klinikose. Girdėjau, kad ir generolas,

ir jo žmona ją ten lankė. Išgijusi, ji grįžo pas savo vyrą. Bet jis netrukus mirė — dėl kažkokios širdies ligos ar per aukšto spaudimo. Ji labai sielojosi ir atvyko pasisvečiuoti pas Reivenskroftus. Žmonės pasakojo, kad ji labai mylėjo vaikus... Prisimenu, buvo kelios mažos mergaitės, kurios ateidavo pas ją pažaisti. Neprisimenu visų detalių. Tai buvo taip seniai. Kai kas galvojo, kad mergaitę į vandenį įstūmė tarnaitė kinė... Bet tai netiesa. Kinė labai mylėjo tuos vaikus.

— O kas gi vėliau atsitiko tai giminaitei?

— Gydytojas išvežė ją į Angliją ir vėl paguldė į kliniką. Ji buvo labai turtinga, nes vyras paliko jai krūvą pinigų. O kaip ji po to gyveno, nežinau. O jus domina generolas ir ledi Reivenskroftai?

— Taip... Tragiška istorija. Jūs tikriausiai apie tai skaitėte laikraščiuose?

— Skaičiau? Apie ką?

— Na, apie tai, kaip jie grįžo į Angliją, nusipirko namą, o paskui...

— Ak taip! Žinoma, skaičiau. Reivenskroftų pavardė man pasirodė pažįstama, bet tiksliai neprisimenu. Ji nuslydo nuo skardžio, ar ne?

— Taip, kažkas panašaus.

— Liūdna... Mieloji, noriu jums pasiūlyti išgerti puodelį arbatos.

— Ne, ne!

— Žinoma, jūs išgersite arbatos. Eime į virtuvę. Apskritai daugiausia laiko aš praleidžiu virtuvėje, ten man patogiau. o čia priimu svečius, nes didžiuojuosi savo daiktais...

— Kokį nuostabų gyvenimą jūs nugyvenote su vaikučiais, kuriuos auklėjote.

— Taip... Prisimenu, kai jūs buvote maža, labai mėgote pasakas, kurias jums sekdavau. Viena buvo apie tigrą, o kita, atrodo, apie beždžiones.

— Aš jas atmenu... Kaip seniai viskas buvo. — Misis Oliver prisiminė save, šešerių ar septynerių metų mergaitę, apsiavusią dailiais batukais. Ji vaikščioja su aukle, o ta jai

pasakoja apie Indiją, Egiptą. Ta auklė buvo misis Metčem. Ji apžiūrėjo vaikų nuotraukas, pakabintas gražiuose rėmeliuose ant sienos, ir pagalvojo, kad visi tie vaikai prisimena savo senąją auklę. Galbūt todėl misis Metčem senatvėje buvo taip gerai aprūpinta. Misis Oliver susijaudino, bet šiaip taip suvaldė ašaras.

Virtuvėje misis Oliver iš krepšelio ištraukė atsineštas dovanas.

— Qi! — sušuko senoji dama. — Na, nereikėjo šitaip išlaidauti? "Tofol Težem" firmos arbata. Aš ją labai mėgstu, nuostabu, kad jūs tai prisimenate. Dabar jos sunku gauti. Ir mano mėgstamiausi sausainiai. Jūs viską prisimenate. O pamenate mažus berniukus, kurie ateidavo pažaisti? Vienas vadino jus ledi Elefant (dramblys), kitas — ledi Svan (gulbė) Tas, kuris vadino jus ledi Elefant, užsiropšdavo jums ant nugaros, o jūs, ropodama, jį nešiodavote.

— Kokia gera jūsų atmintis, aukle, — nusistebėjo misis Oliver.

— O! Yra senas posakis: drambliai ilgai nepamiršta.

8 skyrius

Misis Oliver tyrimas tęsiasi

Misis Oliver įėjo į firmos "Viljamas ir Befnet" vaistinę, prekiavusią ne tik vaistais, bet ir kosmetika. Ji pastovėjo prie stendo, kur buvo išdėstytos įvairiausios priemonės nuo nuospaudų, pasigėrėjo plaušinių kalnu ir patraukė prie prekystalio, kur buvo parduodama garsių Elizabetos Arden, Elenos Rubinštein, Makso Faktoriaus firmų kosmetika, ir paprašė ten stovėjusią apkūnią merginą parodyti keletą lūpų dažų. Kai mergina priėjo arčiau, misis Oliver nustebusi šūktelėjo:

— Marlena! Dieve mano, koks netikėtas susitikimas!

— Misis Oliver! Kaip aš džiaugiuosi jus matydama.

Mūsų merginos išprotės, sužinojusios, kad buvote pas mus užėjusi.

— Nežinau, ar verta joms apie tai pasakoti, — droviai nusišypsojo misis Oliver.

— Na, ką jūs! Manau, jos norėtų gauti jūsų autografą!

— Kaip jūs, Marlena, gyvuojate?

— Man sekasi! Tikrai, misis Oliver! Čia gera vieta, žmonės irgi. Praėjusiais metais man padidino atlyginimą, ir dabar esu šio skyriaus vyresnioji darbuotoja.

— O kaip gyvena jūsų mama? Manau, sveikata nesiskundžia?

— Taip! Ji apsidžiaugs sužinojusi, kad aš su jumis kalbėjausi.

— Ar ji tebegyvena tame name, netoli ligoninės?

— Pas mus viskas tebėra kaip ir anksčiau. Buvo susirgęs tėtis, net gulėjo ligoninėje, bet dabar jam geriau. O kaip jūs patekote į mūsų kraštus? Atsitiktinai?

— Nepasakyčiau. Aš norėjau pasimatyti su sena bičiule, gyvenančia šiose vietose. Beje, — misis Oliver pažvelgė į savo rankinį laikrodėlį, — ar jūsų mama dabar namie? Turiu šiek tiek laiko, galėčiau pas ją užeiti ir persimesti vienu kitu žodžiu.

— Mama namie ir labai apsidžiaugs, jus išvydusi. Aš irgi mielai eičiau, bet negaliu ilgam pabėgti.

— Mudvi paplepėsime kitą kartą. Neprisimenu jūsų namo numerio... Atrodo, septynioliktas. O gal jis turi pavadinimą?

— Tai “Lorel Kotedž”.

— Eisiu... Malonu buvo su jumis susitikti, Marlena.

Įsidėjusi į rankinę nereikalingą pirkinį — tūbelę lūpų dažų, misis Oliver išėjo.

Pravažiavusi ligoninę, ji pasuko į siauroką gatvelę, kurioje stovėjo nedideli simpatingi nameliai. Sustojusi prie namo “Lorel Kotedž”, misis Oliver išlipo iš mašinos ir paskambino į duris. Ant slenksčio pasirodė liekna, energinga maž-

daug penkiasdešimties metų moteris, kurios veidas nušvito iš džiaugsmo.

— Misis Oliver! — sušuko ji. — Kokia maloni staigmena! Kiek metų mudvi nesimatėme?

— Daug! — nusijuokė misis Oliver.

— Prašom, prašom užeiti! Kaip džiaugiuosi, jus matydama! Tuoj išvirsiu arbatos...

— Ačiū, mieloji, bet aš ką tik gėriau arbatą pas draugę... Paskui užėjau į vaistinę ir pamačiau joje Marleną...

— Marlenai labai patinka tas darbas. Ją vertina, sako, kad labai energinga...

— Aš džiaugiuosi, kad jai sekasi. O kaip gyvenate jūs, misis Bakl? Puikiai atrodote, nė kiek nepasikeitėte...

— Oi, ne! Pražilau, sulysau...

— Šiandien, misis Bakl, man nuostabi diena — susitikau daug buvusių draugų, — eidama paskui šeimininkę į nedidelę, baldų prigrūstą svetainę, pasakė misis Oliver. — Ką tik mačiau misis Karsters. Prisimenate Džuliją Karsters?

— O kaipgi! Žinoma, prisimenu. Tikriausiai ji jau visai suseno.

— Deja, tai tiesa. Bet dar pakankamai žvali. Mudvi plepėjome apie senus laikus: prisiminėme baisią istoriją, kuri nutiko Reivenskroftams. Aš juk tuo metu buvau išvykusi į Ameriką ir beveik nieko negirdėjau apie tą tragediją.

— Aš gerai prisimenu šį įvykį, — prabilo misis Bakl, sėsdamasi ant sofos.

— Juk jūs pas juos tarnavote, jei neklystu!

— Taip. Aš ateidavau rytais, tris kartus per savaitę. Labai malonūs buvo žmonės. Ir pats generolas, ir ledi...

— Ir tokia tragiška žūtis, — liūdnai palingavo galvą misis Oliver. — Ar jūs dirbote pas juos, kai visa tai įvyko?

— Ne. Mano senoji teta Ema, beveik akla moteris, susirgo, ir aš turėjau ją prižiūrėti. Teko mesti darbą pas Reivenskroftus. Tai įvyko, likus maždaug pusantro mėnesio iki tragedijos.

— Girdėjau, jie buvo susitarę kartu nusižudyti?

— Aš tuo netikiu, — ryžtingai paprieštaravo misis Bakl. — Tai ne tokie žmonės.

— O kai jūs pas juos ateidavote, kaip jie jautėsi?

— Generolas — normaliai, tiesa, kartais sušlubuodavo jo širdis.

— O ledi Reivenskroft?

— Man atrodo, ji ilgėjosi buvusio gyvenimo užsienyje. Čia, Anglijoje, jiedu beveik neturėjo artimų žmonių. Ir apskritai viskas buvo ne taip, kaip Malajoje ar kitose panašiose vietose. Ten jiedu turėjo daugybę tarnų. Dažnai rengdavo pobūvius...

— O jai patikdavo tie pobūviai?

— Žinoma, nors aš tiksliai negalėčiau pasakyti...

— Kažkas sakė, kad ji nešiodavo peruką?

— O, taip! Ji turėjo keletą, — nusišypsojo misis Bakl. — Labai gražių ir labai brangių. Kai kuris nors išsitepdavo, išsiųsdavo į Londoną, ten jį išvalydavo, padarydavo naują šukuoseną. Visi buvo skirtingi. Vienas, prisimenu, rusvas, kitas — žilstelėjusiais plaukais, trečias — garbanotas. Jis jai labai tiko. Kiti nebuvo tokie gražūs, bet labai tiko nešioti darganotu oru. Ledi Reivenskroft apskritai labai rūpinosi savo išvaizda, daug pinigų išleisdavo parėdams...

— O kokios gi šios tragedijos priežastys? Kaip jums, misis Bakl, atrodo? — susimąsčiusi paklausė Ariadnė Oliver. — Girdėjau, kad jiedu buvo nušauti revolveriu, kuris priklausė generolui... — Jis turėjo du revolverius. Manė, kad namuose saugumui užtikrinti reikia ginklo. Gal jis ir buvo teisus. Pamenu, kartą atėjo kažkoks nemalonios išvaizdos žmogus ir tarė, jog nori pasikalbėti su generolu, nes jaunystėje tarnavo jo pulke. Generolas jį priėmė, bet netrukus išprašė lauk.

— Ar jūs manote, kad juos kažkas nušovė?

— Manau, kad taip. Niekaip kitaip būti negalėjo... Aš, pavyzdžiui, labai nemėgau sodininko. Jo reputacija buvo niekam tikusi. Girdėjau, kad jis anksčiau keletą metų sėdėjo kalėjime...

— Jūs manote, kad juos nužudė sodininkas?

— Aš visada taip galvojau. Gal aš ir neteisi, bet netikiu įvairiomis skandalingomis istorijomis apie generolą ar misis Reivenskroft. Manau, kad kalbos apie dvigubą savižudybę — nesąmonę. Tai kažkieno kito rankų darbas. Tuo metu, nors ir ne tiek daug, jau buvo žmonių, kurie žavėjosi smurtu. O dabar jaunuoliai, dar visai vaikai, prisirijų narkotikų, elgiasi kaip laukiniai — apie tai dabar kasdien rašo laikraščiai. Žudynės, prievarta — baisu, kas dabar vyksta. Iš vežimėlių vagiami vaikai... Ne, netikiu, kad tai buvo savižudybė. Tiesiog sutuoktiniai išėjo pasivaikščioti, ir kažkas paleido kulkas jiems į galvas!

— Argi į galvas?

— Aš gerai neprisimenu, juk nemačiau. Kažkas sakė...

— Ar jiedu gerai sutarė?

— Žmonės visaip šneka...

— Ar nebuvo tarp jų trečiojo asmens?

• — Manau, kad visos kalbos apie tai, — nesąmonė.

— Gal kuris nors iš jų sirgo nepagydoma liga?

— Ledi Reivenskroft buvo išvažiavusi į Londoną pasitarti su gydytoju. Manau, kad ji ruošėsi gultis į ligoninę operacijai. Bet tikriausiai jos neoperavo, nes ji labai greit grįžo namo. Beje, ji grįžo kažkokia atjaunėjusi. Ji apskritai labai prižiūrėjo veidą, naudojo įvairius kremus. Ji buvo labai miela...

— O generolas?

— Irgi malonus vyriškis. Aš niekada nesu girdėjusi apie jį nieko bloga.

— Vadinasi, jūs manote, kad visos kalbos apie jų blogus santykius — iš piršto išlaužtos?

— Žinoma! — sušuko misis Bakl.

— Ar vaikai tuo metu buvo namuose?

— Laimė, ne. Mergaitė mokėsi Šveicarijoje. Koks buvo jos vardas? — misis Bakl akimirką susimąstė. — Rozi! Ne, atrodo, Penelopė...

— Jos vardas Selija. Ji mano krikšto dukra, — pranešė misis Oliver.

— Taip, taip. Prisiminiau! Pamenu, jūs atvažiuodavote ir su ja kažkur eidavote. Ji buvo labai ryžtinga ir ūmi, bet labai mylėjo tėvus. Kokia laimė, kad tragedija įvyko, vaikams nesant namie. Beje, Edvardas, jaunasis Reivenskroftas, atrodo, nemėgo tėvo. O pastarasis labai juo rūpinosi.

— Na, — atsiduso misis Oliver. — Berniukų pereinamasis amžius visada ganėtinai sunkus. O kokie buvo Edvaradao santykiai su motina?

— Man atrodo, jį varžė per didelis motinos rūpestingumas. O berniukai visada būna nepatenkinti, kai mamos reikalauja užsivilkti storą liemenę ar dar vieną megztinį. Beje, generolui labai nepatikdavo, kad Edvardas nesikirpdavo ir nešiodavo ilgus plaukus...

— Berniukui tėvų žūtis tikriausiai buvo tragedija?

— Atrodo. Aš apskritai nebuvau nuėjusi į tuos namus. Bet jei paklaustų, kas yra žudikas, atsakyčiau — sodininkas. Kokia buvo jo pavardė?.. Fredas... Taip, Fredas Vizelas... Ar kažkaip panašiai. Jis kažką bloga padarė, atrodo, apgavo, o generolas tai sužinojęs ruošėsi jį atleisti. Aš neabejoju, kad nužudė Fredas...

— Bet nužudyti žmoną ir vyrą?

— Manau, kad jis pirmiausia nušovė generolą, o paskui — ir ledi. Juk jūs skaitote knygas, ten tokie atvejai aprašyti.

Misis Oliver susirūpinusi palingavo galvą, svarstydama misis Bakl versiją.

— Ten dar buvo guvernantas, — pranešė misis Bakl. — Jis irgi man nepatikdavo.

— Koks guvernantas? — susidomėjo misis Oliver.

— Kažkada berniukui buvo pasamdytas guvernantas. Mokydamasis pradinėje mokykloje, Edvardas nesugebėjo išlaikyti kažkokių egzaminų. Guvernantas gyveno pas juos maždaug metus. Ledi Reivenskroft, atrodo, jį mėgo. Tai buvo misteris Edmans... Atrodo, taip. Bet apskritai jis buvo kažkoks flegmatiškas. Nei šioks, nei toks. Generolas jam, atrodo, buvo abejingas. Manau, kad jį surado ledi Reivensk-

roft. Tiesa, šis guvernantas mokėjo gražiai elgtis, jis sugebėdavo su bet kuo bendrauti. Atrodo, ir Edvardas jį mėgo. Kaip bebūtų, noriu jums pasakyti, kad netikėtumėte paskalomis, jog šioje šeimoje vyravo nesantaika. Žudikas buvo pašalinis žmogus. Nors policija, kaip sakoma, jokių pašalinių pėdsakų nerado. Manau, kad reikia paklausinėti jų pažįstamus Malajoje arba kitur.

— O ką apie tai galvoja jūsų vyras? Ar jis juos pažįsta ne blogiau už jus.

— Tai tiesa! Jam teko girdėti, pasakojant, kad ledi Reivenskroft gerdavo, ir iš namų būdavo išnešamos pilnos dėžės tuščių butelių. Bet tai melas! Aš būčiau žinojusi. Kartais pas juos svečiuodavosi sūnėnas. Jis turėjo kažkokių nemalonumų policijoje, bet jie nebuvo rimti.

— Ar dar kas nors kartu su jais gyveno?

— Taip... Ledi Reivenskroft turėjo seserį. Jos buvo dvynės, labai panašios. Ji dažnai atvažiuodavo paviešėti. Apskritai ji buvo gana keista būtybė.

— Štai kaip? O ar ledi Reivenkroft ją mylėjo?

— Bent jau man neatrodė, kad būtų labai mylėjusi. Seseriai patikdavo pas juos svečiuotis, bet šeimininkei šie vizitai, atrodo, nebuvo malonūs. O generolas su ja sutardavo, tikriausiai todėl, kad abu žaizdavo šachmatais, lošdavo kortomis. Apskritai ji buvo įdomi moteris. Misis Džerou, tokia buvo jos pavardė, paprastai iš jų skolindavosi pinigų.

— Ar jums ji patikdavo? — paklausė misis Oliver.

— Tiesą pasakius, ne. Nepatiko. Dėl jos, man atrodo, kildavo vieni nemalonumai. Misis Džerou turėjo sūnų, kartą buvo jį atsivežusi. Ji nepatiko man dar todėl, kad buvo labai nesantūri.

— Iš visko sprendžiant, — susimąsčiusi ištarė misis Oliver, — tiesos nežino niekas, net praėjus tokiam laiko tarpui. Neseniai buvau sutikusi savo krikšto dukrą Seliją.

— Štai kaip, mem! Būtų įdomu sužinoti, kaip jai sekasi?

— Atrodo, kad gerai. Iš visa ko sprendžiant, ji ruošiasi ištekėti. Bent jau turi...

— Jaunikį... Ar ne? Visos mes turėjome gerbėjų, bet toli gražu ne už visų ištekėjome, — konstatavo misis Bakl.

— O ar jūs kartais nepažįstate misis Berton-Koks?

— Berton-Koks? Lyg ir pažįstama pavardė. Ar ji gyveno kur nors netoliese, o gal svečiavosi pas juos? Ne , kažkodėl tokios neprisimenu. Gal jos vyras buvo generolo draugas, su kuriuo jie kartu gyveno Malajoje?..

— Mudvi gražiai pasėdėjome ir paplepėjome. Taip malonu buvo sutikti jus, misis Bakl, — tarė Ariadnė Oliver, ruošdamasi išeiti...

9 skyrius

Dramblių medžioklės rezultatai

— Jums skambino misis Oliver, — Erkiuliui Puaro pranešė tarnas Džordžas.

— Mat kaip? Ar ji prašė man ką nors pasakyti?

— Ji norėjo sužinoti, ar galėtų jus pamatyti šiandien po pietų?

— Žinoma! — nudžiugęs sušuko Puaro. — Tai būtų nuostabu! Šiandien buvo sunki diena, bet susitikimas su misis Oliver atneštų sielai atgaivos. Jos tokia originali mąstysena. Beje, ar ji nieko nesakė apie dramblius?

— Apie dramblius, sere? — nustebo Džordžas. — Ne...

— Tikriausiai ji nusivylė drambliais.

Džordžas nepatikliai pažvelgė į savo šeimininką. Buvo minučių, kai jis nesuprasdavo, ką mesjė Puaro turėdavo omeny.

— Paskambinkite misis Oliver ir pasakykite, kad aš būsiu laimingas, jei ji ateis į svečius. Džordžas išėjo vykdyti įpareigojimo, greit grįžo ir tarė, kad misis Oliver žada atvykti maždaug be penkiolikos minučių devinios.

— Išvirkite kavos, ir kuo stipresnės, — paliepė Puaro. — Ir paruoškite sausainių, kurių mes buvome užsakę par-

duotuvėje “Fortnum ir Mason”.

— Ar liepsite atnešti likerio, sere?

— Ne, ji negers likerio. O aš paragausiu “Sirop de Kasis”.

— Gerai, sere.

Misis Oliver atėjo be penkiolikos minučių devynios. Puaro ją pasitiko, neslėpdamas džiaugsmo.

— Labai išvargau, — pasiskundė ji.

— Žinoma, jūsų mintis apie dramblių medžioklę buvo labai sąmojinga!

— Aš iš tikrųjų lyg išprotėjusi vaikiausi būrį dramblių. Sunku suskaičiuoti, kiek benzino aš sunaudojau, kiek kilometrų nuvažiavau, kiek laiškų ir telegramų išsiunčiau...

— Tada ilsėkitės. Tikriausiai neatsisakysite išgerti puodelį geros kavos?

— Stipri juoda kava — kaip tik tai, ko man dabar reikia.

— O galiu paklausti, kokių rezultatų pasiekėte medžioklėje?

— Daugybę! Tik bėda, kad nežinau, ar jie bus naudingi.

— Bet jūs surinkote informaciją?

— Informaciją surinkau, bet nežinau, ar viskas, ką man pasakojo žmonės, laikytina faktais.

— Vadinasi, jums būdavo pranešami įvairūs gandai?

— Nepasakyčiau... Greičiau pavadinčiau juos prisiminimais. Mat prisimindami kokius nors įvykius, mes ne visada tiksliai juos pateikiame. Ar ne taip?

— Žinoma. — Bet prisiminimai jau irgi šis tas.

— O ką spėjote nuveikti jūs? — paklausė misis Oliver.

— Jūs esate per daug griežta, brangioji. Norite, kad aš irgi sukčiausi kaip voverė rate?

— Bet tikiuosi, kad jūs vis dėlto sukotės?

— Ne, aš dar nesisukau. Tariausi su kolegomis sekliais.

— Žinoma, tai mažiau rūpesčių teikiantis užsiėmimas palyginus su tuo, ką dariau aš, — ironiškai pastebėjo misis Oliver. — O kava tiesiog nuostabi. Jūs neįsivaizduojate, kaip aš pavargau ir kokia painiava viešpatauja mano vargšėje galvoje.

— Papasakokite, — paprašė Puaro.

— Aš išklausiau daugybę įvairių versijų ir istorijų. Bet nežinau, ar juose yra bent kruopelė tiesos.

— Net neteisingos žinios gali būti naudingos, — išmintingai pastebėjo Puaro.

— Aš suprantu, apie ką jūs kalbate, ir tikriausiai esate teisus... Paruošiau jums savotišką ataskaitą. Tai pasakojimai žmonių, kurie kai ką žinojo apie Reivenskroftus, nors ir nebuvo gerai pažįstami su jais.

— Ar tai apie jų gyvenimą užsienyje?

— Iš esmės — taip!

Misis Oliver paėmė iš vazos sausainį ir ėmė jį energingai kramtyti.

— Labai saldus! Turėčiau pastebėti, jog visi, kurie pasakojo man šią istoriją, pradėjo žodžiais: "O, taip, žinome!", "Kaip liūdna, jog viskas taip įvyko", "Žinoma, visi žino, kas įvyko!" ir panašiai.

— Štai kaip! — sumurmėjo Puaro.

— Tie žmonės mano, jog žino, kas atsitiko. Bet iš tikrųjų taip nėra. Tiesiog kažkas iš kažkur kažką girdėjo. Tačiau visi tvirtino, jog generolas turėjo jauną sekretorę ir diktuodavo jai savo memuarus. Vėliau ši viską perrašydavo mašinėle. Taigi yra dvi prielaidos. Pirmoji: generolas nušovė žmoną, norėdamas ja atsikratyti ir vesti sekretorę. Bet vėliau jam pasidarė baisu nuo to, ką jis padarė, ir nusišovė... Romantiškas paaiškinimas, — pastebėjo Puaro.

— Dabar kitas variantas. Buvo guvernantas, kuris auklėjo jų mažąjį sūnų... Guvernantas buvo jaunas ir gražus.

— Suprantu, — šyptelėjo Puaro. — Ir generolo žmona jį įsimylėjo. Gal jis buvo jos meilužis?

— Jokių įrodymų, kad tarp jų būtų buvęs romanas, nėra. Tiesiog dar vienas romantiškas aiškinimas. Yra dar vienas variantas. Žmona sužinojo apie generolo romaną su sekretore ir jį nušovė. O paskui scenarijus pasikartojo: pasibaisėjo savo piktadarybe...

— Ir nusišovė!

— Būtent. Apskritai visus vardus ir tai, ką išgirdau, rasite mano ataskaitoje... Tarp kita ko, jo žmona po kažkokios ligos šiek tiek nupliko, todėl nusipirko keturis perukus. Kaip bebūtų, tarp jos daiktų rasti keturi nauji perukai.

— Apie tuos perukus aš irgi esu girdėjęs.

— Iš ko?

— Man pasakojo draugai iš policijos... O jums, mieloji, neatrodo, kad keturių perukų vienai galvai daugoka?

— Atrodo. Aš turėjau nuplikusią tetą, kuri nešiojo peruką, bet turėjo tik du. Vieną nešiojo, kitą laikė atsargai — jei prireiktų išvalyti ar sutaisyti. Tiesą sakant, nebuvau sutikusi žmogaus, kuris turėtų keturis perukus.

Misis Oliver pavartė savo užrašus.

— Misis Karsters, 77 metų, gana šneki senutė. Cituoju: "Aš gerai prisimenu Reivenskroftus, labai maloni pora. Tai labai liūdna. Taip, tai buvo vėžys". Aš paklausiau, kuris iš jų sirgo vėžiu. Pasirodo, kad tai tik jos prielaida, nes ji žinojo, kad misis Reivenskroft važiavo į Londoną ir konsultavosi su gydytoju, buvo operuota. Ir ji, ir vyras labai sielojosi. Generolas nušovė žmoną, kad ji nesikankintų, o paskui ir pats nusišovė.

— Irgi romantiškas variantas. Tik liūdnesnis. Jie visi išgalvoja priežastį. Yra tik vienas svarbus faktas: ledi Reivenskroft buvo išvykusi į Londoną.

— Žmonės kalba apie praeitį noriau, negu apie nūdienos įvykius. Taip jie tarsi sugrąžina laiką atgal, ir dažnai tenka išgirsti apie tai, kas neturi nė mažiausios sąsajos su įvykiais, kurie tave domina...

— Policijos nuomone, — tarė Puaro, — Reivenskroftai buvo laiminga šeima, jų santykiai nebuvo komplikuoti. Nebuvo priežasties, kuri būtų atvedusi iki dvigubos savižudybės. Bent jau tuo laiku, kai tragedija dar nebuvo įvykusi. Svarbu sužinoti, kas buvo prieš tai.

— Aš šį tą sužinojau. Papasakojo sena auklė, ta pati, kuri kalbėjo apie vėžį. Ji tarnavo daugelyje šeimų, gyvenusių užsienyje: Indijoje, Egipte, Honkonge ir kitose vietose.

— Ar jus kas nors sudomino?

— Taip. Viena Reivenskroftų giminaitė sirgo psichine liga. Ji neprisimena, kieno giminaitė — generolo ar jo žmonos. Kartais ji gydydavosi psichiatrinėse ligoninėse. Ji bandė nužudyti du savo vaikus, o gal juos ir nužudė. Ją paguldė į ligoninę, o kai šiek tiek apgydė, ji atvažiavo pas Reivenskroftus. Ten vėl dėl vaikų įvyko kažkoks incidentas... Gal tai buvo antros ar trečios kartos pusseserė. Bet man atrodo, kad į šią istoriją verta įsigilinti.

— Nuo praeities nepabėgsi. Žmonės sako: senos nuodėmės — ilgi šešėliai...

— Galbūt būtent ši istorija ir paakino tą baisią damą prilipti prie manęs literatų rytmetyje?

— Jūs kalbate apie tai, kad ji norėjo sužinoti tiesą apie Reivenskroftų mirtį?

— Na, taip...

— Ji mano, kad jūsų krikšto duktė privalo viską žinoti...

— Bet aš nemanau, kad ji žino... Ji tebebuvo maža, be to, mokėsi Šveicarijoje. Man atrodo, kad ta dama, pamiršau, kokia jos pavardė, galbūt Burton, mano: jei generolą nušovė jo žmona, jos sūnui nevertėtų vesti mano krikšto dukterį...

— Ar jūs manote, kad duktė galėjo paveldėti motinos savybes?

— Ji man nepasirodė protinga moteris, bet yra labai savimi pasitikinti ir mėgsta vadovauti. Jai atrodo, kad yra protinga, bet taip nėra. Jei jūs būtumėte moteris, irgi padarytumėte tokią pat išvadą, — pareiškė misis Oliver.

— Įdomus požiūris, bet, deja, stinga įrodymų, — atsiduso Puaro. — Mums reikės dar gerokai padirbėti.

— Aš turiu savo versiją. Vienas Reivenskroftų vaikas Malajoje mirė. Gal norėdami kompensuoti šią netektį, jie įsūnijo berniuką, taigi Edvardas — įsūnytas. O paskui atsirado tikroji motina, ėmė juos šantažuoti, bandė pavogti vaiką...

— Vargu. Mane sudomino kitas momentas.

— Koks?

— Perukai... Keturi perukai!

— Aš taip ir maniau, kad tie perukai jus sudomins, tik nežinau kodėl.

— O dar labiau mane sudomino psichiškai nesveika giminaitė, nužudžiusi vaiką. Nors nežinau, kaip ji galėjo priversti generolą ir jo žmoną nusižudyti...

— Tik tuo atveju, jei kuris nors sutuoktinis buvo susijęs su šiuo nužudymu.

— Ar jūs manote, kad generolas nužudė nesantuokinį žmonos sūnų arba savo paties?

— Oi, ne. Paprastai žmonės yra tokie, kokie atrodo.

— Ką jūs turite omenyje?

— Jie buvo laimingi, vienas kitą mylintys sutuoktiniai. Būta kitos priežasties, dėl kurios jie nebenorėjo gyventi. Bet kokia gi ji, ta priežastis?

— Aš pažinojau vieną šeimą. Tai buvo per antrąjį pasaulinį karą. Jie labai bijojo, kad vokiečiai okupuos Angliją, ir nusprendė: jei tai įvyks, jie nusižudys. Aš jiems pasakiau, kad tai labai kvaila, reikia turėti stiprybės ir išgyventi sunkumus, o savo mirtimi jie nieko niekam neįrodys. Nuo to niekam nebus geriau... Įdomu...

— Kas įdomu? — paklausė Puaro.

— Kai pasakiau "niekam nuo to nebus geriau", man į galvą atėjo netikėta mintis: o gal Reivenskroftų mirtis kažkam buvo reikalinga, nuo to kažkam galėjo būti geriau?

— Ar jūs kalbate apie paveldėtą turtą?

— Ne taip primityviai. Gal jų gyvenime būta kažko, ko nieku gyvu negalėjo sužinoti jų vaikai?

— Vargas su jumis, — atsiduso Puaro. — Jūs dažnai galvojate apie tai, kas galėtų įvykti, ir bėgate nuo tiesos. Bet jūs pasiūlėte šiokių tokių versijų. Kodėl? Kodėl tie žmonės, kuriems viskas gerai klojosi, vieną gražų vakarą išėjo pasivaikščioti prie stataus skardžio ir išsivedė šunį?

— O ką galėjo padaryti šuo? — nustebo misis Oliver.

— Aš tiesiog pagalvojau: ar jie išsivedė šunį, ar jis pats nusekė iš paskos? Ir kur dingo šuo?

— Manau, kad čia viskas yra taip pat, kaip su tais pe-

rukais. Faktai, kurių jūs negalite paaiškinti. Beje, vienas man dramblys sakė, jog šuo buvo labai ištikimas ledi Reivenskroft, o kitas — kad jis ją apkandžiojo.

— Sunku spręsti apie žmones ir jų darbus, kuriuos nuo mūsų skiria daug metų.

— Bet mums sekdavosi išsiaiškinti žmonių, kurių nebuvome nė savo akimis matę, nusikaltimus. Jie mane sugrąžindavo į tuos laikus.

— Aš irgi mėginu išsiaiškinti, — gailiai atsiduso misis Oliver. — Bet niekaip negaliu priartėti prie tiesos. Ar jūs manote, kad reikia išmesti šį įvykį iš galvos?

— Tai būtų protingiausia, — pastebėjo Puaro. — Bet ar visada mes paklūstame proto balsui?.. Aš susidomėjau šių gerų žmonių ir jų puikių vaikų likimu. Manau, kad jų vaikai geri?

— Berniuko aš beveik nepažįstu. Ir negaliu pasakyti, ar esu kada nors mačiusi. Bet jei norite, aš parodysiu jums krikšto dukrą. Galiu ją pas jus atsiųsti.

— Aš neatsisakyčiau su ja pasikalbėti. Jei ji nepanorės ateiti, galėsime susitikti kur nors kitur. Yra dar vienas žmogus, su kuriuo norėčiau pabendrauti.

— Su kuo gi?

— Su jūsų bičiule, su kuria kalbėjotės per literatų rytmetį.

— Ji nėra mano bičiulė. Tiesiog priėjo prie manęs ir privertė susipažinti.

— Ar jūs galėtumėte tą pažintį atnaujinti?

— Tai labai paprasta. Manau, jai tai bus tarsi skęstančiam šiaudas.

— Norėčiau sužinot, kodėl ją domino tragedijos priežastys.

— Manau, kad tai tikrai nepakenks. O aš norėčiau truputį pailsėti nuo dramblių. Įsivaizduojate, mano sena auklė, apie kurią jums pasakojau, tarp kita ko užsiminė, kad drambliai nepamiršta. Kvaila mintis tiesiog persekioja mane. Bet vis tiek reikia ieškoti naujų dramblių. Dabar jūsų eilė.

— O ką veiksite jūs?
— Gal paieškosiu gulbių?
— Dieve, kokių dar gulbių? Iš kur jos atsirado?
— Aš apie jas pamiršau, priminė auklė. Kai buvau maža, žaidžiau su dviem dar mažesniais berniukais. Vienas vadino mane ledi Drambliu, o kitas — ledi Gulbe. Kai aš norėdavau pavaizduoti, kad plaukioju ant grindų, būdavau ledi Gulbė. O kai vaizduodavau dramblį, keturpėsčia ropodama ant grindų, berniūkščiai užsiropšdavo man ant nugaros.
— Gulbė yra neblogas paukštis, — pastebėjo Puaro. — Bet aš manau, kad jums pakanka dramblių.

10 skyrius

Desmondas

Po dviejų dienų, kai Erkiulis Puaro ryte gėrė kakavą ir tuo pačiu metu skaitė gautą korespondenciją, vienas laiškas jį sudomino. Braižas buvo nebjaurus, bet ir nesolidus.
"Gerbiamas mesjė Puaro!
Bijau, kad jūs palaikysite mano laišką nesąmone, todėl pamėginsiu paaiškinti, kodėl rašau. Bandžiau kreiptis į Jūsų bičiulę ir paprašyti padėti susitikti su Jumis. Turiu omenyje misis Oliver, rašytoją. Jos sekretorė paaiškino, kad misis Oliver išvažiavusi medžioti dramblių. Jei ji išvyko į Rytų Afriką, bijau, kad negreitai grįš. O man labai knieti su jumis pasikalbėti, labai reikia tam tikros pagalbos. Žinau, kad mano motina neseniai kalbėjosi su misis Oliver per literatų rytmetį. Būsiu labai dėkinga, jei sutiksite su manimi susitikti ir paskirsite bet kokį Jums patogų laiką, kad galėčiau Jus aplankyti. Mane truputį nustebino tonas, kuriuo misis Oliver sekretorė kalbėjo apie dramblių medžioklę. Man tai pasirodė kaip savotiškas slaptažodis. Bet aš nieko nesupratau, o gal Jūs ką nors žinote? Aš labai nerimauju ir būsiu labai dėkinga, jei sutiksite mane priimti.

Su gilia pagarba
Desmondas Bertonas-Koks".

— O Dieve... — sumurmėjo Puaro prancūziškai.

— Atleiskite, sere, ką jūs pasakėte? — paklausė į kambarį įėjęs tarnas.

— Tiesiog sušukau. Taip būna, kai kažkas įsibrauna į jūsų gyvenimą, ir to atsikratyti būna labai sunku. — Puaro atsistojo ir paprašė Džordžo atsiųsti jam sekretorę mis Lemon. Atidavęs jai laišką, jis paprašė susisiekti su Desmondu.

— Dabar aš nesu labai užsiėmęs, — pastebėjo Puaro. — Pakvieskite jį ateiti rytoj.

Tačiau mis Lemon priminė, kad rytojaus dieną jis jau yra paskyręs du susitikimus, tačiau neprieštaravo Puaro pastabai, jog pakaks laiko ir trečiajam susitikimui.

— Gerai, mesje Puaro, — ištarė mis Lemon, peržvelgdama laišką. — Ar ta byla susijusi su zoologijos sodu?

— Vargu. Tačiau kai šiam jaunuoliui rašysite laišką, jokiu būdu neminėkite dramblių. Jam tų dramblių nereikia. Jie — labai dideli gyvūnai. Kai į juos žiūri, iš akiračio dingsta didelė horizonto dalis. Dramblius mes pasiliksime sau. Gali būti, kad jie pasirodys, kalbantis su jaunuoliu.

— Misteris Desmondas Bertonas-Koksas, — pranešė Džordžas, ir paskui jį į kambarį įėjo jaunuolis.

Puaro apžiūrinėjo jį, stovėdamas prie židinio. Jis pastebėjo, kad misteris Bertonas-Koksas yra energingas žmogus, bet šiuo metu labai susidrovėjęs.

— Mesjė Erkiulis Puaro? — paklausė jaunuolis, tiesdamas ranką.

— Tikra taip. O jūs — Desmondas Bertonas-Koksas. Prašom sėstis. Kuo galėčiau būti naudingas?

— Man labai sunku viską paaiškinti, — sėsdamasis tarė Desmondas.

— Taip, — nusišypsojo Puaro. — Gaila, kad yra daugybė dalykų, kuriuos sunku paaiškinti. Bet aš turiu laiko. Pasakokite.

Desmondas šiek tiek nepatikliai apžiūrėjo Puaro ir pa-

manė, kad jis atrodo šiek tiek juokingai. Kiaušinio pavidalo galva, ilgi ūsai, jokio įspūdingumo.

Puaro pasirodė besąs visai ne toks, kokį jis įsivaizdavo.

— Juk jūs esate detektyvas, ar ne? — pradėjo misteris Bertonas-Koksas. — Aš noriu pasakyti, kad žmonės ateina pas jus, prašydami ką nors ištirti.

— Taip, aš tuo užsiimu.

— Vargu, ar jūs žinote, kodėl aš pas jus atėjau.

— Kodėl gi? Šį tą žinau!

— Tikriausiai jums kai ką papasakojo misis Oliver? — paklausė Desmondas.

— Ji kalbėjo man, kad buvo sutikusi savo krikšto dukrą Seliją Reivenskroft.

— Taip... Selija man sakė... O ar misis Oliver gerai pažįsta mano motiną?

— Atrodo, ne. Jiedvi susipažino per literatų rytmetį, pasikeitė keliomis frazėmis. Jūsų motina į misis Oliver kreipėsi su prašymu.

— Mano motina kiša nosį ten, kur nereikia, — niūriai tarė Desmondas. Jo veidas atrodė piktas.

— Aš jus suprantu... Bet motinoms dažniausiai atrodo, kad vaikų reikalai joms turi rūpėti.

— Šiuo atveju ji lenda ten, kur nereikia...

— Kiek supratau, jūs ir mis Selija esate geri draugai. Dar daugiau: jūsų motina sakė misis Oliver, kad jūs ruošiatės tuoktis.

— Ji visiškai be reikalo su žmonėmis kalbasi apie tokius dalykus, kurie jos neliečia.

— Visos motinos vienodos, — nusišypsojo Puaro. — Jūs tikriausiai esate labai prisirišęs prie savo motinos?

— Aš taip nemanau. Atvirai pasakysiu jums, kad ji nėra mano tikroji motina.

— Štai kaip!

— Aš esu įsūnis. Kažkada mirė jos vaikas, ir ji mane įsisūnijo. Ji rūpinasi manimi kaip tikruoju sūnumi. Tačiau mudu esame labai skirtingi žmonės ir kitaip žiūrime į gyvenimą.

— Suprantu, — sumurmėjo Puaro.

— Atrodo, aš nelabai priartėjau prie to, ką ruošiausi jums papasakoti.

— Manau, jūs norite, kad atlikčiau tam tikrą tyrimą.

— Taip. Aš nežinau, ar daug jūs žinote apie tą reikalą, kuris mane domina.

— Nedaug. Ir mažai težinau apie jus ir mis Seliją, kurios dar nė nesu matęs.

— Iš pradžių norėjau ateiti kartu su ja, bet paskui nusprendžiau susitikti su jumis akis į akį.

— Tikriausiai taip bus geriau. Kas gi neduoda jums ramybės?

— Iki šiol aš palyginti ramiai gyvenau. Selijos tėvų tragedija įvyko gana seniai, smulkmenų niekas nežino. Ir be reikalo mano motina, praėjus tiek metų, vėl ėmė gilintis į tą istoriją. Ji ėmė klausinėti Selijos. Ir viskas baigėsi tuo, jog dabar Selija nežino, ar verta už manęs tekėti.

— O jūs kaip ir anksčiau tebenorite ją vesti?

— Žinoma! — sušuko Desmondas. — Bet mano motinos klausimai paskatino Seliją suabejoti. Pirma, ji nori sužinoti tragedijos priežastis, ir jai atrodo, kad mano motina apie tai šį tą žino, nors iš tikrųjų taip nėra. Tiesiog ji girdėjo kažkokius gandus...

— Aš jus užjaučiu. Bet man atrodo, jei judu mylite vienas kitą, norite susituokti, nėra jokios priežasties to nedaryti. Aš turiu pasakyti, jog esu sukaupęs šiokią tokią informaciją apie šią tragediją. Jos priežastys nežinomos.

— Žinau, kad tai buvo dviguba savižudybė, abiem pusėm susitarus, bet...

— Ir jūs norite sužinoti jos priežastis. Ar ne taip?

— Taip. Tiksliau, to nori Selija. Tai rūpi jai, o vadinasi, ir man. Kiek žinau, niekas negali kaltinti nė vieno iš Selijos tėvų, jiedu tarp savęs nesipykdavo.

— Ar jūs pažinojote Selijos tėvus?

— Taip. Apskritai aš juos pažįstu nuo pat vaikystės. Mūsų tėvai gyveno Malajoje netoli vieni kitų, ir mes, grįžę

atostogų, bendraudavome. Jie visada man patikdavo. Paskui taip atsitiko, kad mes daug metų nesimatėme. Kai mano motina buvo Malajoje, jai kažkas papasakojo, jog tai nebuvusi savižudybė. Aš tuo netikiu, bet mudu su Selija norėtume turėti kokių nors įrodymų.

— Aš jus suprantu. Bet kokią reikšmę tai turi dabar jūsų nuotakai ir jums pačiam? Koks skirtumas, ar jiedu žuvo per aviacijos katastrofą, ar nusižudė?

— Aš irgi taip pat manau, bet Selija — ne.

— Ar jums neatrodo, kad praėjus tiek laiko, tiksliai išsiaiškinti, kas įvyko, beveik neįmanoma? Ir dar: kokį ryšį praeitis gali turėti su dabartimi?

— Tai neturėtų jokio ryšio, jei motina nebūtų įsikišusi į reikalus, kurie jos neliečia. Anksčiau Selijai dėl to neiškildavo jokių klausimų. Tuo metu ji nebuvo namie, mokėsi Šveicarijoje. Vaikystėje į viską žiūrima daug paprasčiau.

— Aš galėčiau šiuo įvykiu pasidomėti, — pastebėjo Puaro. — Žmogui būdingas smalsumas. Ir jei jo dėmesį patraukia koks nors įvykis ar faktas, žinoma, jis nori suprasti esmę. Bet pagalvokime, ar protinga dabar vėl aiškintis šios tragedijos aplinkybes?

— Gal ir ne, — sutiko Desmondas.

— Na, matote! Juolab kad praėjo tiek daug laiko...

— Dėl laiko negaliu su jumis sutikti. Sužinoti tiesą niekada nebūna vėlu.

— Įdomi mintis. Kodėl jūs taip manote?

— Matote, yra žmonių, kurie, kaip man atrodo, galėtų jums daug ką papasakoti, žinoma, jei norėtų. Aš manau, kad man jie nieko nepasakys, nes nenorės, ir Selijai nepasakys. O štai jūs ką nors iš jų sugebėtumėte sužinoti.

— Įdomu! — sušuko Puaro.

— Aš pats apie tuos įvykius mažai ką žinau. Bet šį tą esu girdėjęs. Kažkuris iš jų sirgo psichine liga. Tarytum tai buvo ledi Reivenskroft. Atrodo, kurį laiką ji gulėjo psichiatrinėje ligoninėje. Girdėjau, kad jaunystėje jai buvo nutikusi

kažkokia tragedija, susijusi su vaiko žuvimu. Apskritai į šią istoriją tam tikru atžvilgiu ji buvo įpainiota.

— Ar tai ne jūsų paties tyrimų duomenys?

— Žinoma, ne. Man pasakojo mano motina. Ji, gyvendama Malajoje, kažką girdėjo apie tai. Jie juk susitikdavo ir, neturėdami ką veikti, skleisdavo paskalas.

— Ir jūs norite sužinoti, ar tiesą sakė jūsų motina?

Desmondas linktelėjo.

— Kaip aš supratau, mis Selija nenori už jūsų tekėti, kol nesužinos, ar jos motina sirgo psichine liga, kurią ji galėjo paveldėti.

— Kaip bebūtų, ji tai įsikalė į galvą. Ir tam tikra prasme tai išprovokavo mano motina. Aš manau, kad be gandų ir piktų apkalbų, kitų įrodymų ji neturi.

— Šį klausimą išnagrinėti nebus lengva, — pastebėjo Puaro.

— Bet apie jus kalbama, kad esate ypač įžvalgus. Jūs mokate taip klausinėti, kad žmogus nieko neslėpdamas viską papasakoja.

— Ką gi aš turėčiau apklausti? Manau, kalbėdamas apie žmones, gyvenusius su Reivenskroftais Malajoje, jūs neturėjote omenyje vietinių gyventojų. Jūs galvojote apie anglus?

— Žinoma, bet jie galėjo pamiršti visas smulkmenas. Kai kurie iš jų yra netgi mirę. Manau, kad mano motina girdėjo daugybę nešvankių gandų. Gali būti, kad ir pati daug ką išgalvojo.

— Ir jūs manote, kad aš sugebėsiu...

— Viešpatie, žinoma, aš neprašau, kad jūs važiuotumėte į Malają.

— Atrodo, jūs sakėte, kad yra žmonių, kurie kažką žino?

— Aš manau, kad yra du tokie žmonės. Tuo metu jie gyveno Malajoje.

— O jūs pats nenorite kreiptis į juos...

— Ne. Pirma, jie nieko nepasakys, antra, tai nepatiks

Selijai. Jie labai geri žmonės, ir būtent todėl svarbu būtų sužinoti jų nuomonę. Aš labai nevykusiai aiškinu.

— Atvirkščiai. Viskas aišku, ir jūs mane sudominote. Ar Selija neprieštaraus, jei norėsiu su ja susitikti?

— Aš beveik nesvarsčiau to klausimo su ja. Bet žinau, kad ji labai mylėjo ir Medi, ir Zili.

— Medi ir Zili?

— Taip. Tokie jų vardai. Dabar viską paaiškinsiu. Kai Selija buvo maža, kaip tik tuo metu mudu susipažinome. Mes turėjome guvernantę prancūzę. Medi — taip sutrumpintai skambėjo žodis madmuazelė. Medi buvo labai šauni, mes mėgome su ja žaisti. Manau, ji galėtų daug ką papasakoti.

— O kas yra Zili?

— Ji irgi guvernantė. Medi gyveno pas juos dvejus ar trejus metus, paskui grįžo į Prancūziją ar Šveicariją, gerai nebeprisimenu. O vietoje jos atvažiavo Zili. Ji buvo jaunesnė už Medi. Žodį madmuazelė padalinkime į dvi dalis. Medi ir Zili. Antrąją merginą vadindavo Zili. Ji buvo linksma ir labai graži. Mes visi ją buvome įsimylėję. Ir net generolas jautė jai simpatiją, nes Zili gerai lošė kortomis.

— Ar ledi Reivenskroft irgi lošdavo?

— Žinoma. Ji labai mylėjo Zili, ir Zili atsakydavo jai tuo pačiu. Kai vaikams baigėsi mokslo metai, ji išvažiavo namo, bet paskui vėl grįžo.

— Kodėl?

— Ledi Reivenskroft susirgo, ir Zili ją prižiūrėjo. Apskritai ji buvo tarsi kompanionė. Negaliu tiksliai pasakyti, bet man kažkodėl atrodo, jog kai įvyko tragedija, Zili ten buvo. Man atrodo, ji turėtų žinoti priežastį.

— Ar jūs turite jų adresus, misteri Bertonai-Koksai? — paklausė Puaro.

— Aš juos gavau. Labai prašyčiau jūsų su jomis susitikti. Suprantu, kad prašau pernelyg daug... — Desmondas sutrikęs nutilo.

Puaro įdėmiai pasižiūrėjo į jį.

— Pažiūrėsime, kas iš to išeis, — pasakė jis.

ANTROJI DALIS

Ilgi šešėliai

11 skyrius

Vyresnysis inspektorius Garovej ir Puaro

Vyresnysis inspektorius Garovej sėdėjo priešais Puaro. Puaro pastatė ant stalo keletą viskio ir limonado butelių ir stiklinę tamsiai raudono skysčio.

— Kas tai? — susidomėjęs paklausė Garovej.

— Juodųjų serbentų sultys, — pranešė Puaro.

— Visų žmonių skoniai skirtingi, — filosofiškai tarė vyresnysis inspektorius.

— Jos gydo peršalimo ligas.

— Štai kaip! — inspektorius gurkštelėjo iš savo stiklinės. — Dabar pakalbėkime apie savižudybę. Vis dėlto tai — savižudybė.

— Aš jums pridariau daugybę rūpesčių, — nuolankiu tonu prakalbo Puaro. — Bet aš kaip ir vienas Kiplingo herojus, kenčiu dėl nepasotinamo smalsumo.

— Nepasotinamas smalsumas — gerai pasakyta. Aš skaičiau Kiplingo kūrinius. Jie man patinka...

— Suprantu, kad atsiunčiau jums per ilgą klausimų sąrašą, bet aš tiek mažai teturiu žinių apie tuos žmones.

— Mane suintrigavo ne klausimų skaičius, o įvairovė. Kas tik jūsų nedomino: gydytojai psichiatrai, turtas ir įpėdiniai, moterų šukuosenų fasonai, perukų tiekėjai... Beje, perukai dedami į labai gražias rausvas kartonines dėžutes.

— Ir į visus klausimus jūs radote atsakymus. Aš esu giliai sujaudintas!

— Tai buvo neeilinis atvejis, todėl atlikdami tyrimus, mes buvome užvedę specialią bylą. Štai ji! — Ir vyresnysis inspektorius ištiesė Puaro popieriaus lapus. — Čia viskas. Kirpėjų firma, kurioje būdavo užsakomi perukai, yra Bond gatvėje. Labai brangi firma. Ji vadinosi "Judžin end Rozental". Dabar šiose patalpose yra zooparduotuvė. Du jos darbuotojai, puikūs specialistai, išėjo į pensiją. Jos klientais buvo daugiausia pasiturintys žmonės, tarp jų ir ledi Reivenskroft. Misteris Rozentalis dabar gyvena Čaltencheme, jis ten turi savo kirpyklą ir firmą "Madingos šukuosenos ir kosmetika". Kaip buvo kalbama mano jaunystės dienomis: tas pats žmogus, tik skrybėlė kita.

Puaro nusijuokė.

— Kodėl jūs juokiatės? — paklausė vyresnysis inspektorius.

— Aš jums esu labai skolingas. Jūs ką tik pasiūlėte man šaunią idėją. Vis dėlto kokios keistos mintys kartais ateina į mūsų galvas.

— Man atrodo, kad jūsų galvoje pilna protingiausių minčių. Bent ieškodamas atsakymo į jūsų klausimus, aš išsiaiškinau viską, ką tik galėjau. Nors apskritai ne kažin ką sužinojau. Generolas — škotas. Jo tėvas buvo kulto tarnas, du dėdės tarnavo armijoje, turėjo gana aukštus postus. Buvo vedęs Margaritą Preston-Grej iš kilmingos giminės, ji lankydavosi karaliaus rūmuose ir t. t. Jokių skandalingų istorijų šioje šeimoje nebuvo. Jūs teisingai pastebėjote, Margarita turėjo seserį Dorotėją, jos dvynukės. Panašios viena į kitą tarsu du vandens lašai. Įdomu, iš kur jūs sužinojote, kad vaikystėje jas vadino Moli ir Doli? Prestonų-Grejų šeima gyveno Chetero mieste, Sasekse. Pirmieji dantukai abiem dvynukėms išdygo tą pačią dieną, skarlatina susirgo tą patį mėnesį; jos vilkėjo vienodas sukneles, jos iš pradžių įsimylėjo vieną ir tą patį vyriškį. Ir ištekėjo beveik vienu metu, abi už kariškių. Gaila, kad jų šeimos gydytojas mirė prieš keletą metų, todėl jokios informacijos nebebuvo galima gauti. Kažkada vienai iš seserų nutiko tragedija.

— Ledi Reivenskroft?

— Ne, kitai, Dorotėjai. Ji ištekėjo už kapitono Džerou, pagimdė du vaikus. Jos jaunesnysis sūnus, būdamas keturių metų, tragiškai žuvo. Kažkas trenkė jam per galvą kažkokiu žaislu, berniukas įkrito į tvenkinį ir nuskendo. Vieni mano, kad tai padarė vyresnė mergaitė, su kuria jis žaidė. Vaikai susivaidijo, susipešė. Bet kai kas kalba, kad tai padarė pati Dorotėja. Supykusi ant vaiko, primušė jį, ir berniukas, įkritęs į tvenkinį, nuskendo. Dar sklido gandai, kad vaiką apkūlė viena tarnaitė. Bet vargu, ar ta sena istorija gali turėti ryšį su Reivenskroftų savižudybe, — atsiduso vyresnysis inspektorius.

— Tikrai, — pritarė Puaro. — Bet žinoti, kas buvo prieš vieną ar kitą įvykį, visada verta.

— Tai įvyko prieš daug metų iki tragedijos, ir mes, tirdami aplinkybes, tolima praeitimi nesidomėjome. Taigi, vaikui žuvus, Dorotėjai pakriko nervai, ji buvo gydoma klinikoje. Nors ją ten ir apgydė, bet nevisiškai.

— Bet, atrodo, jūs pasakėte, kad pagal vieną versiją ji buvo savo sūnaus žudikė.

— Taip manė ją gydęs gydytojas. Tiesioginių įrodymų nėra. Pati Dorotėja tvirtino, jog buvo namuose ir pro langą matė, kaip mergaitė mušė jos sūnų, bet niekas ja per daug netikėjo, nes moteris buvo pamišusi. Ją gydė dviejose klinikose. Viena iš jų buvo Londone Šventojo Juozapo klinikoje Dorotėja praleido daugiau kaip trejus metus, paskui buvo pripažinta visiškai sveika ir grįžo į namus, į šeimą.

— Ar ji tikrai išgijo?

— Manau, kad ji visada buvo neurostenikė.

— Ką ji veikė, kai žuvo Reivenskroftai?

— Ji buvo mirusi prieš kelias savaites. O anksčiau gyveno kartu su jais. Atkreipkite dėmesį, koks panašus dvynukių likimas. Jos ir mirė beveik vienu metu.

— Nuo ko ji mirė?

— Dorotėja vartodavo labai daug raminančiųjų vaistų ir nuolat buvo kažkokia mieguista. Tačiau ją vis tiek kanki-

no nemiga. Naktimis ji išeidavo iš namų, vaikščiodavo aplink juos arba takeliu palei skardį. Vieną kartą paslydusi nukrito nuo skardžio ir užsimušė. Lavonas buvo rastas tik kitą dieną. Ledi Reivenskroft taip sukrėtė ši nelaimė, kad jai kuriam laikui irgi teko atsigulti į ligoninę. Seserys buvo labai prisirišusios viena prie kitos.

— Ar šis nelaimingas atsitikimas galėjo būti sutuoktinių savižudybės priežastimi? — paklausė Puaro.

— Niekam tai nė į galvą neatėjo!

— Kiek žinau, tarp dvynių yra kažkoks paslaptingas ryšys. Galėjo būti, kad netekusi sesers, ledi Reivenskroft nusižudė. O generolas nusišovė, jausdamasis dėl to kaltas.

— Žinote, Puaro, kartais jums į galvą ateina fantastiškos mintys. Generolas, susitikinėdamas su žmonos seserimi, nebūtų išvengęs apkalbų.

Suskambo telefonas. Puaro paėmė ragelį ir išgirdo savo bičiulės misis Oliver balsą.

— Mesjė Puaro, — tarė ji, — ar jūs rytoj negalėtumėte pas mane užeiti? Žadėjo ateiti Selija, o vėliau pasirodyti ši ryžtingoji dama, kurios manieros tokios netikusios...

— Kaip tik to aš ir norėčiau, — pranešė Puaro.

— Puiku. Dabar aš skubu. Man reikia susitikti su sena Karo Kumele, pas kurią mane pasiuntė mano dramblys Nr. I — Džulija Karsters. Tiesa, manau, kad ji sumaišė pavardes, jai labai dažnai tai nutinka, bet tikiuosi, kad bent adresą teisingą davė, — baigė misis Oliver.

12 skyrius

Selija susitinka su Erkiuliu Puaro

— Taigi, — tarė Puaro, — kaip jums sekasi su seru Hjugo Fosteru?

— Pradėsime nuo to, kad jo pavardė visai ne Fosteris,

o Foterdžilas. Džulija, kaip paprastai, viską sumaišė.

— Vadinasi, dramblių atmintis ne visada patikima?

— Man nusibodo drambliai. Aš su jais nebeturiu jokių reikalų!

— O kaip Karo Kumelė?

— Kaip informacijos šaltinis pasirodė besanti niekam tikusi. Iškvaršino man galvą, pasakodama apie kažkokius Bernetus, kuriems Malajoje tragiškai žuvo vaikas. Bet tai neturi jokios sąsajos su Reivenskroftais... Ir paskui aš jums jau sakiau, kad drambliais nebesidomiu. Selija ateis po pusvalandžio. Aš jai pasakiau, kad jūs... Taip! Kad jūs padedate man tirti įvykį. O gal jūs manote, kad privalėjau pasakyti, jog aš jums padedu?

— Ne, man labiau patinka jūsiškis variantas!

— Nemanau, kad ji ilgai pas mus išbus. Po valandos mes turėsime ja atsikratyti, nes paskui pasirodys misis Berton-Koks.

— Tikiuosi, kad pokalbis su ja mums duos šiokios tokios naudos, — tarė Puaro.

— Man atrodo, kad mes vis dėlto turime per mažai informacijos! — atsiduso misis Oliver.

— Svarbiausia, kad gerai nežinome, ko ieškome. Mes tūpčiojame vietoje.

— Mudu nebuvome tik Šiaurės ašigalyje...

— Ir dar Pietų... Bet vis dėlto aš sudariau nedidelį sąrašą. Tai dalykai, apie kuriuos norėtųsi daugiau žinoti. Ar norite, kad perskaityčiau?

Misis Oliver priėjo prie Puaro, atsisėdo greta ir pažvelgė į sąrašą.

— "Perukai", — perskaitė ji. — O kodėl perukai jums pirmoje vietoje?

— Keturi perukai. Kodėl būtent keturi? Kol kas aš negaliu to paaiškinti.

— Manau, kad parduotuvė, kurioje ji juos pirkdavo, jau uždaryta. Dabar perukai nebemadingi. Jie nešiojami vien kelionėse, kai būna sunku rūpintis šukuosena.

— Vis dėlto mane domina tie perukai. Taip pat svarbu ir tai, jog ledi Reivenskroft sesuo buvo psichiškai nesveika ir ilgai gydėsi klinikose.

— Vargu, ar tai susiję su mūsų byla. Nors... būdama psichiškai nesveika, galėjo juos nušauti. Bet kodėl?

— Negalėjo! — pasakė Puaro, — ant revolverio buvo generolo ir jo žmonos pirštų atspaudai. Ir jokių kitų. Dar vienas svarbus klausimas. Aš manau, kad apie pinigus jūs žinote kur kas daugiau už mane.

— Jūs žinote, kas paveldėjo turtą?

— Pinigai atiteko teisėtiems įpėdiniams — vaikams. Beje, pinigų nebuvo taip jau daug... Tačiau dar labiau mane domina misis Berton-Koks.

— Ta bjauri dama! Nesuprantu, kodėl ji taip jus domina. Argi todėl, kad ji kiša nosį ten, kur nereikia, o mane nori panaudoti kaip pagalbininkę?

— O kodėl jai reikalinga tavo pagalba? Gal todėl, kad jūs krikštijote Seliją, kuri yra jos sūnaus nuotaka?

— Nesuprantu.

— Desmondas — įsūnytas. Ji įsūnijo Desmondą, nes jos sūnus mirė.

— Kodėl mirė? Ir kada?

— Kol kas to nežinau. Man reikia su ja pasimatyti, kad susidaryčiau savą nuomonę.

Į duris kažkas paskambino.

— Tai tikriausiai Selija, — tarė misis Oliver ir nuėjo į prieškambarį.

Po kelių minučių ji grįžo kartu su Selija, kuri šiek tiek abejodama ir įtartinai pasižiūrėjo į Puaro.

— Galbūt aš...

— Selija, — kreipėsi į ją misis Oliver. — Aš noriu supažindinti tave su žmogumi, kuris, tikiuosi, padės man ir tikriausiai tau sužinoti tai, kas tave domina. Tai mesjė Erkiulis Puaro. Jis — genialus žmogus.

— Oi! — sumurmėjo Selija, pažvelgusi į galvą, turin-

čią kiaušinio formą, į didžiulius ūsus ir gana smulkią figūrą. — Aš apie jus esu girdėjusi.

Erkiulis Puaro jau norėjo ištarti: “Daug žmonių yra apie mane girdėję”, tačiau vietoj to jis pasiūlė:

— Prašau sėsti, madmuazele. Aš papasakosiu jums tai, ką pavyko sužinoti. Jei aš pradedu tirti bylą, tai dažniausiai ir užbaigiu, išsiaiškinu tiesą. Bet susitarkime: ar tikrai jūs norite žinoti tiesą, kokia ji bebūtų. O gal jums pakaktų faktų, kurie patvirtintų savižudybės versiją?

Atsisėdusi ant kėdės, Selija ištarė:

— Aš noriu žinoti tiesą.

— Ji gali būti baisi, ir jūs gailėsitės, kad ją sužinojote.

— Gana ilgą laiką tėvų tragedija mane mažai domino. Bet pastaruoju metu staiga pastebėjau, kad kai kurie žmonės žiūri į mane su kažkokia keista užuojauta ar smalsumu. Lyg aš būčiau ne tokia, kaip visi. Aš to nebenoriu. Man reikia žinoti tiesą. Aš jos nebijau. — Truputį patylėjusi ji paklausė: — Ar jūs matėte Desmondą? Jis ruošėsi su jumis pasimatyti.

— Taip, — linktelėjo Puaro. — Ar jūs prieš?

— Jis neklausė manęs leidimo.

— O jei būtų paklausęs?

— Nežinau, ką būčiau atsakiusi.

— Norėčiau pateikti jums, madmuazele, vieną klausimą... Aš mačiau Desmondą. Jis man patiko — gražus ir labai malonus jaunuolis. Ir labai nuoširdus. Kaip supratau, jis labai rimtai nusiteikęs jūsų atžvilgiu ir nori jus vesti. Kodėl, prieš ryždamasi susituokti su Desmondu, jūs norite sužinoti tėvų žuvimo priežastį? Praeitis lieka praeitimi.

— Ar Desmondas jums sakė, kad yra įsūnytas? — paklausė Selija.

— Taip, sakė.

— Aš nesuprantu, kodėl misis Berton-Koks domisi mano šeimos praeitimi, nori įtraukti į šiuos tyrimus ir mano krikštamotę. Juk ji nėra jo tikroji motina.

— Ar jūs manote, kad ji neturi teisės rūpintis sūnumi?

— Aš ne tik tai turėjau omenyje. Matote, Desmondas jos nemyli...

— Hm, — Puaro palingavo galvą. — Bet argi ji jo neužaugino, nesuteikė jam išsimokslinimo. Taigi išleido nemažai pinigų.

— Nežinau... Ji norėjo turėti sūnų...

Puaro priekaištingai pažvelgė į Seliją:

— Aš norėčiau sužinoti dar vieną dalyką...

— Apie jį ar ją?

— Ar Desmondas turi pinigų?

— Kaip bebūtų, jis sugebės išlaikyti šeimą. Vargu, ar jis yra turtingas. Į jo sąskaitą buvo pervesti kažkokie pinigai, kai misis Berton-Koks jį įsūnijo.

— Gal ji bijo juos prarasti?

— Jūs norite pasakyti: jei Desmondas ves, tai ji nuskurs? Abejoju. Be to, manau, kad dokumentuose viskas numatyta. Viena ausimi girdėjau, jog jai nelengva buvo tvarkyti įsūnijimo dokumentus...

— O kas buvo Desmondo tikroji motina?

— To aš nežinau. Manau, kad jis — nesantuokinis kūdikis. Greičiausiai misis Berton-Koks, kas yra tikrieji Desmondo tėvai, bet jam to nesako. Tuo labiau, kad tai jo nedomina.

Puaro paglostė savo vešlius ūsus.

— Sakykite, madmuazele, ar jūsų tėvai ir misis Berton-Koks buvo pažįstami?

— Taip! Juk ir jie, ir mes gyvenome Malajoje. Susipažinau su Desmondu, kai buvau atvažiavusi pas tėvus atostogauti. Man jis labai patiko, nes puikiai karstėsi po medžius, ir mane to išmokė. Ir kai po daugelio metų susitikome universitete, vėl atnaujinome savo pažintį...

13 skyrius

Misis Berton-Koks

Išlydėjusi Seliją, misis Oliver paklausė Puaro:

— Taigi ką jūs manote apie mano krikšto dukrą?

— Įdomi mergina, — pranešė Puaro. — Man pasirodė, kad ji — asmenybė!

— Pritariu jūsų nuomonei!

— Papasakokite apie ją smulkiau.

— Gaila, bet aš apie ją mažai žinau. Juk turiu daugybę krikšto sūnų ir dukterų ir su jais beveik nesusitinku.

— Tada papasakokite apie jos motiną.

— Mudvi lankėme tą pačią mokyklą Paryžiuje. Tėvai išsiuntė mus norėdami, kad, pradėjusios savarankišką gyvenimą, nepasidarytume gėdos. Bet visa tai buvo labai seniai.

— Ką jūs apie ją prisimenate?

— Ji buvo graži.

— Ar ji irgi buvo asmenybė?

— Man sunku tai prisiminti. Mat, mudvi nebuvome artimos draugės. Tiesiog priklausėme tai pačiai nedidelei mergaičių kompanijai, kurių skoniai buvo daugiau ar mažiau panašūs. Mes žaisdavome tenisą, mėgdavome eiti į operą, bet žiovaudavome iš nuobodulio, kai patekdavome į paveikslų galeriją.

— Ar jūs draugaudavote su jaunuoliais?

— Ne. Tiesa, kai kurios iš mūsų buvo įsimylėjusios žymius artistus. Kartą, prisimenu, buvo kurioziškas atvejis. Prancūzų kalbos mokytoja madmuazelė Žiran, įėjusi į miegamąjį, pastebėjo vieną auklėtinę žinomo varjetė artisto glėbyje ir sušuko: “Kaip nepadoru!” Mergaitė taip išsigando, kad neteko žado. O šis artistas buvo jos tėvas. Mes ilgai iš to juokėmės.

— Ar Selija panaši į savo motiną?

— Manau, kad nelabai. Moli buvo emocingesnė!

— Ar antroji sesuo irgi gyveno tame pensionate?

— Ne, Moli buvo viena. Doli buvo auklėjama kitame pensionate Anglijoje. Aš ją mačiau du ar tris kartus. Iš pažiūros jos buvo visiškai vienodos, taip pat rengdavosi ir susišukuodavo. Vėliau jos, žinoma, stengėsi nebūti panašios. Man atrodo, kad Moli mylėjo seserį, bet apie ją kalbėdavo labai retai. Dažniausiai tada, kai Doli sirgdavo ar ją paguldydavo į kliniką. Kartą aš net paklausiau, ar ji — ne invalidė? Tokia buvau kvaila...

— Na, kam jūs taip... — palingavo galvą Puaro.

— O štai apie savo tėvus Moli mėgdavo pasakoti. Aš mačiau jos motiną, kai ji buvo atvažiavusi parsivežti Moli. Ji man padarė labai malonų įspūdį: tokia rami, gera moteris... Kai baigėme mokslus, mūsų keliai išsiskyrė. Moli tėvas, atrodo, buvo diplomatas, ir ji gyveno su tėvais Egipte, Švedijoje ir dar kažkur... Pamiršau! Atrodo, Bermudų salose. O dabar man atrodo, kad Moli tėvas buvo gubernatorius. Apskritai, kai prisimenu jaunas dienas, kažkodėl mano atminty iškyla kvailystės, kurias mes viena kitai pasakodavome... — Misis Oliver truputį patylėjo, susimąstė. — Vienu metu aš buvau įsimylėjusi smuikininką, o Moli — muzikos mokytoją. Žinoma, jiedu buvo mums visiškai abejingi, o mudvi, susijaudinusios laukdavome jų pamokų. Kartą aš sapnavau nuostabų sapną. Mano mylimasis smuikininkas susirgo cholera, ir aš atidaviau jam savo kraują, norėdama išgelbėti gyvybę. Koks kartais žmogus būna kvailas! Vienu metu svajojau tapti vienuole, o paskui nusprendžiau dirbti ligoninėje medicinos seserimi... Aš manau, kad misis Berton-Koks čia gali pasirodyti po kelių minučių, — pažiūrėjusi į laikrodį, tarė misis Oliver.

— Mudu turime būti pasiruošę su ja kalbėtis, — pasakė Puaro. — Klausinėti dramblius — jūsų užduotis, o analizuoti jų mintis — mano...

— Brangusis, kokius niekus jūs kalbate? Aš juk jums sakiau, kad drambliais nebesidomiu.

— Bet drambliai nuo jūsų nenori atstoti.

Pasigirdo skambutis į duris.

— O štai ir mes! — pasakė ji ir nuėjo pasitikti viešnios.

Puaro girdėjo, kaip damos pasisveikino, o po minutės į kambarį įplaukė masyvi misis Berton-Koks figūra, paskui ją — misis Oliver.

— Puikus jūsų butas, — norėdama įsiteikti, ėmė suokti misis Berton-Koks. — Ir kaip malonu, kad nusprendėte paaukoti savo brangaus laiko ir man padėti.

Pamačiusi Puaro, ji šiek tiek nustebo, bet kai jos žvilgsnis užkliuvo už kambaryje stovėjusio nedidelio klavesino, ji, matyt, nusprendė, kad jis — muzikos instrumentų derintojas, ir abejingai nusisuko.

— Aš noriu supažindinti jus su mesjė Erkiuliu Puaro, — pasakė misis Oliver.

Puaro nusilenkė.

— Manau, kad jis — vienintelis žmogus pasaulyje, galintis man padėti. Aš turiu omeny mudviejų pokalbį apie mano krikšto dukterį Seliją Reivenskroft.

— Kokia jūs maloni, kad prisimenate mano prašymą, — sušuko misis Berton-Koks. — Aš labai tikiuosi jūsų pagalbos.

— Bijau, kad iš manęs naudos maža, — palingavo galvą misis Oliver. — Todėl aš paprašiau, kad mesjė Puaro man padėtų. Jis — nuostabus žmogus, profesionalas, ir, man atrodo, nėra tokios bylos, kurios jis negalėtų išnarplioti. Prašom sėstis, misis Berton-Koks. Ką jums pasiūlyti? Gal stiklinaitę vyno? Tikriausiai arbatą gerti jau vėloka?

Misis Berton-Koks atsisėdo, nepatikliai žiūrėdama į Puaro.

— O gal išgertumėte kokį kokteilį?

— Oi, ne! Dėkoju. Geriau stiklinaitę chereso.

— O jūs, mesjė Puaro? — paklausė misis Oliver.

— Aš irgi išgersiu chereso! — atsakė Puaro.

Misis Oliver pastatė ant stalo grafiną ir taures.

— Bendrais bruožais aš supažindinau mesjė Puaro su

klausimais, kurie jus domina.

— Supratau, — sumurmėjo misis Berton-Koks. Ji atrodė truputį sutrikusi. — Jaunimas dabar toks keistas... Mano sūnus, jis — nuostabus berniukas. Bet jaunų žmonių jausmai tokie nepatvarūs... Ypač, jei tai — vaikiška meilė. Bet visko būna... Todėl labai svarbu žinoti apie kilmę. Žinoma, aš suprantu, kad Selija — kilminga mergina. Bet ta tragedija. Dviguba savižudybė... Ir niekas nežino priežasties...

— Mano draugė, misis Oliver, sakė, kad jūs norėtumėte ją sužinoti, — tarė Puaro.

— Na, taip, — įsiterpė misis Oliver. — Jus domina, ar generolas nušovė savo žmoną, o paskui pats nusišovė, ar tai įvyko atvirkščiai. Juk taip?

— Taip, — linktelėjo misis Berton-Koks. — Man atrodo, kad tai svarbu.

— Įdomus požiūris, — pareiškė Puaro. Jo intonacijos nebuvo galima pavadinti pritariančia.

— Aš manau, kad reikia galvoti apie ateitį, apie vaikus, kurie gali gimti iš mano sūnaus santuokos su ta mergina. Aš manau, kad jūs sutiksite, jog paveldimumas — labai svarbus dalykas. Juk genai žmogaus formavimuisi turi daug didesnę įtaką negu aplinka. Norėtųsi žinoti rizikos laipsnį...

— Bet kai žmonės nusprendžia, tai jie rizikuoja, — pastebėjo Puaro.

— Aš viską suprantu! — sušuko misis Berton-Koks. — Jaunuoliai nenori, kad tėvai kištųsi į jų reikalus, neklauso jų patarimų. Tačiau vis dėlto aš norėčiau žinoti tiesą... Ir jei jūs, mesjė Puaro, galėtumėte ją išaiškinti... Galbūt esu labai kvaila motina ir per daug rūpinuosi savo sūnumi, bet patikėkite, visos motinos vienodos! — Gailiai nusišypsojusi, ji paragavo vyno. — Jei jūs neprieštaraujate, aš pasakysiu, į kokius klausimus norėčiau išgirsti atsakymus. — Misis Berton-Koks pasižiūrėjo į laikrodį ir aiktelėjo: — Dieve mano! Aš labai vėluoju. Esu susitarusi susitikti. Atleiskite man, mie-

loji misis Oliver, bet aš turiu bėgti. Išsiruošusi pas jus, niekaip negalėjau sustabdyti taksi. Visi lyg susitarę dūmė pro šalį. Gyvenimas toks sudėtingas! Atleiskite, mesjė Puaro, manau, misis Oliver turi jūsų adresą, ir ji vėliau man jį perduos.

— Aš duosiu jums savo adresą, — Puaro išsitraukė iš kišenės vizitinę kortelę ir ištiesė ją viešniai.

— Dėkui, — tarė misis Berton-Koks, žiūrėdama į kortelę. — Ar jūs — prancūzas?

— Aš — belgas.

— Taip, taip! Supratau. Man buvo labai malonu susipažinti su jumis. Oi, brangioji, aš turiu bėgti! — Karštai paspaudusi misis Oliver ir Puaro rankas, dama išbėgo.

— Na, ir ką jūs manote? — paklausė misis Oliver, kai jiedu liko vieni.

— O jūs?

— Ji pabėgo! Jūs ją kažkuo išgąsdinote!

— Tikriausiai jūs teisi!

— Manau, ji tikėjosi, jog aš išpešiu iš Selijos kažkokią paslaptį. Bet tikro sutuoktinių savižudybės priežasčių tyrimo ji nepageidauja. Ar ne?

— Nežinau, nežinau, — Puaro palingavo galvą. — O kaip jūs manote, ar ji — turtinga moteris?

— Man atrodo, kad taip. Bent jau jos drabužiai pirkti iš brangiausių parduotuvių, o ir gyvena prestižiniame rajone. Ten butai nepigūs... Nors tvirtai pasakyti negaliu. Tai ryžtinga moteris, aktyvi visuomenininkė. Aš paklausiau keletą žmonių apie ją. Jie nieko bloga apie ją nepapasakojo. Bet ji visiems nelabai patinka. Domisi politika.

— Man atrodo, — susimąstė Puaro, — visoje šioje istorijoje yra kažkas tokio, ko ji nenorėtų per daug skelbti.

— Ar jūs nusprendėte sužinoti tai?

— Jei pasiseks. Manau, kad bus nelengva. Ji pabėgo, nes išsigando klausimų, kuriuos aš jai galėjau užduoti... Reikia grįžti. — Puaro atsiduso.

— Atgal į praeitį?

— Taip... Kažko toje praeityje esama.

— Jei taip, vadinasi, taip! — žvaliai tarė misis Oliver. — Ką darysime? Kur tas jūsų klausimų sąrašas?

— Aš turiu šiokios tokios informacijos, gautos iš policininkų, tyrusių įvykį. Tikriausiai jūs prisimenate, kad kartą mes kalbėjomės apie keturis misis Reivenskroft perukus?

— Žinoma! Jūs manote, kad daugoka vienam žmogui?

— Taip... Aš turiu adresus keleto žmonių, su kuriais reikėtų pasikalbėti. Vienas iš jų — gydytojas. Atrodo, kad jis galėtų būti mums naudingas.

— Ar jūs kalbate apie šeimos gydytoją?

— Ne. Aš turiu omenyje gydytoją, davusį parodymus, tiriant vaiko, nuo smūgio įkritusio į tvenkinį ir nuskendusio, žuvimo aplinkybes. Aš žinau, kuriame rajone tai įvyko, ir inspektorius Garovej padėjo rasti to žmogaus adresą.

— Ar jūs esate numatęs su juo susitikti? Tikriausiai dabar jis jau labai senas!

— Tiesą sakant, mane domina ne tiek jis, kiek jo sūnus. Jis — taip pat gydytojas, žymus psichiatrijos specialistas. Tikiuosi iš jo sužinoti ką nors įdomaus. Ir dar mane domina pinigai. Kas galėjo tikėtis gauti Reivenskroftų pinigus? Abu paliko testamentus. Vyras buvo užrašęs pinigus žmonai, ši — vyrui. Jie abu mirė, turtas atiteko Selijai ir Edvardui, kuris vėliau išvažiavo į užsienį ir ten studijavo universitete.

— Bet kai tragedija įvyko, vaikų namie nebuvo, — paprieštaravo misis Oliver.

— Teisingai. Vadinasi, reikia eiti dar toliau į praeitį, į kairę, į dešinę, aplink. Gal kas nors turėjo savanaudiškų motyvų.

— Bet tik nepatikėkite man tokio pobūdžio tyrimų, — paprašė misis Oliver. — Aš apie tai nieko nenutuokiu. Mano stichija — drambliai.

— Jūs esate visiškai teisi. Ir todėl aš pavesiu jums pasidomėti perukais.

— Perukais? — nusistebėjo misis Oliver.

— Ledi Reivenskroft užsakydavo juos Londono firmoje, kuri buvo Bond Stryt. Dabar ji uždaryta, bet turiu vienos kirpėjos adresą. Manau, kad apie perukus patogiau būtų kalbėti moteriai.

— Ar jūs kalbate apie mane?

— Žinoma!

— Ir ką aš turiu daryti?

— Duosiu jums adresą, susirasite madam Rozental. Greičiausiai tai nebejauna moteris, bet nuostabi kirpėja. Jos vyras — perukų nuplikusiems vyrams gamybos specialistas.

— Na ir darbelį jūs man sugalvojote, — nusijuokė misis Oliver. — Ir jūs manote, kad kirpėja prisimins ledi Reivenskroft ir jos perukus?

— Drambliai prisimena, — trumpai atsakė Puaro.

— O jūs ruošiatės paplepėti su gydytoju...

Puaro linktelėjo.

— Jums atrodo, kad gydytojas sugebės kažką prisiminti?

— Manau, nelabai daug. Bet galbūt išliko kokie nors užrašai, susiję su vaiko žuvimu. Beje, o jūs ar esate mačiusi savo draugės Moli seserį?

— Ne. Ji net Moli vestuvėse nedalyvavo.

— Keista!

Misis Oliver gūžtelėjo pečiais.

— Klausykite, mielasis drauge, — tarė ji. — Aš kažko nesuprantu, kokių rezultatų jūs laukiate iš pokalbių su gydytoju ir kirpėja?

— Pakaks bet kokios informacijos.

14 skyrius

Gydytojas Vilogbi

Erkiulis Puaro išlipo iš taksi, padavė vairuotojui pinigus ir, išsitraukęs mažą užrašų knygelę, patikrino adresą. Laipteliais užkopęs į prieangį, paspaudė durų skambutį.

Duris atidarė tarnas. Puaro pasisakė kas esąs, ir šis pranešė, kad gydytojas Vilogbi laukia jo. Jis palydėjo Puaro į nedidelį, bet skoningai sutvarkytą kambarį. Palei sienas stūksojo knygų lentynos, prie židinio stovėjo du minkštasuoliai, staliukas, o ant jo — stiklinės ir du grafinai. Gydytojas Vilogbi atsistojęs tvirtai paspaudė Puaro ranką. Jam buvo daugiau kaip penkiasdešimt. Skvarbios pilkos akys nenuleido žvilgsnio nuo svečio.

— Prašau sėstis, — pasiūlė gydytojas Vilogbi.

Puaro išsitraukė iš kišenės rekomendacinį laišką ir atsisėdo. Perskaitęs laišką, gydytojas padėjo jį ant stalo.

— Mano draugas inspektorius Garovej apie jus pasakojo, — tarė jis. — Prašė padėti jums.

— Jūsų pagalba man labai svarbi...

— Praėjus tiek metų?

— Aš suprantu, kad vargu, ar jūsų atmintis išsaugojo visas smulkmenas, bet gal nors šį tą...

— Oi, ne. Aš turiu puikią atmintį.

— Juk jūsų tėvas buvo žymus psichiatrijos specialistas?

— Taip. Šio mokslo problemos jį labai domino. Jis sukūrė daug teorijų, ir ne viena įrodė savo gyvybingumą...

— Ar jums pažįstama Dorotej Preston-Grei pavardė?

— Taip. Pirmą kartą apie ją išgirdau dar jaunystėje. Aš anksti pradėjau domėtis mokslu, kuris rūpėjo tėvui. Kodėl jus sudomino ta moteris?

— Ji buvo viena iš seserų dvynių. Jūsų tėvas studijavo dvynių psichinio vystymosi temą...

— Taip... Jis daug nuveikė. Bet jus tikriausiai domina koks nors konkretus dalykas?

Puaro linktelėjo:

— Aš norėčiau sužinoti vaiko mirties smulkmenas. Ar jūs ką nors prisimenate?

— Taip... Tuo metu Dorotėja jau buvo ištekėjusi ir tapusi misis Džerou. Bet ji anksti neteko vyro, kuris tragiškai žuvo, ir labai skaudžai išgyveno jo netektį. Jos namų gydytojas būgštavo dėl jos sveikatos, juolab kad ji nevykdė jo rekomendacijų. Tiksliau pasakius, viską darydavo atvirkščiai. Todėl gydytojas paprašė tėvo pakonsultuoti Dorotėją Džerou. Kiek prisimenu, tos moters būklė tėvui nepatiko, ir jis patarė jai atsigulti į ligoninę. O vaikui žuvus tiesiog pareikalavo, kad ji tai padarytų.

— Ar jūs prisimenate smulkmenas?

— Puikiai prisimenu. Dorotėja Džerou nenorėjo gimdyti. Bet aborto ji nepasidarė, nes tuo metu tai buvo oficialiai uždrausta operacija. Ginekologai, į kuriuos ji kreipėsi, privačiai to daryti nepanoro. Bet tai tik tarp kita ko. Tėvas manė, kad ji turi būti nuolat medikų prižiūrima, ypač po vaiko žūties.

— Kaip tai atsitiko?

— Vaikai žaidė ant tvenkinio kranto. Berniukas ir mergaitė. Mergaitė buvo vyresnė. Paskui jie tartum susipyko. Mergaitė smogė berniukui kastuvėliu. Jis įkrito į tvenkinį ir nuskendo. Deja, kartais taip atsitinka. Tačiau žmonės kalbėjo, kad berniukui smogė ne mergaitė, o moteris. Viena tarnaitė tvirtino, kad tai buvo Dorotėja. Bet, antra vertus, ji sakė, kad misis Džerou būklė buvo tokia, jog ji apskritai nesuprato, ką daro. Teismas patvirtino, kad berniuko žūtis buvo nelaimingas atsitikimas. Bet mano tėvas manė, jog dėl berniuko mirties kalta misis Džerou.

— Ar jūsų tėvas tuo buvo tvirtai įsitikinęs?

— Taip. Tačiau jis tvirtino, kad ji — psichiškai nesveika moteris. Tiesa, ši liga pagydoma, po kurio laiko pacientui grįžta protas, jis gali gyventi su šeima ir visiškai norma-

liai elgtis. Tačiau tokį žmogų vis tiek reikia stebėti, nes liga gali vėl paūmėti. Taip buvo ir misis Džerou. Ji gulėjo ligoninėje, paskui gyveno namie, bendravo su draugais ir taip toliau. Tiesa, su ja kartu buvo medicinos sesuo, kurią pažįstami žmonės laikė tarnaite. Ji net važiavo drauge pas ponios seserį į Malają...

— Ten taip pat įvyko tragedija, — įsiterpė Puaro.

— Tikrai taip. Aš matau, kad jūs daug žinote. Taip, ji vėl užpuolė vaiką. Tiesa, buvo manoma, kad tai padarė kažkuri tarnaitė. Bet tai — netiesa. Tarnaitės labai mylėjo vaikus. Tai mis Džerou buvo būdingas kažkoks patologiškas požiūris į vaikus. Bet tiesoginių įrodymų nebuvo. Madam... Aš pamiršau generolo, jos sesers vyro pavardę...

— Reivenskroft, — pasufleravo Puaro.

— Taip, taip! Generolas Reivenskroftas! Jis skubiai išvežė ją į Angliją ir paguldė į ligoninę... Štai tikriausiai ir viskas, ką žinau apie tą istoriją... — baigė gydytojas.

— Taip, tai labai svarbios detalės, — pareiškė Puaro. — Mane domina dar štai kas... Ar ir kita sesuo dvynė sirgo šia liga?

— Ne. Jos psichika buvo visiškai normali. Mano tėvas tuo domėjosi, jis keletą kartų buvo susitikęs su Margarita. Mat, neretai būna ir taip: jei serga vienas dvynys, tai ir kitas. Bet šiuo atveju taip nebuvo... Suprantate, dvyniai nuo pirmųjų gyvenimo dienų yra labai vienas kitam artimi. Bet kartais po abipusės nuoširdžios meilės vienas kitam atsiranda priešiškumo jausmas. Šiuo atveju irgi galėjo taip būti. Mat generolas Reivenskroftas iš pradžių susižavėjo Dorotėja, vėliau — atšalo ir įsimylėjo Margaritą, pasiūlė jai ranką ir širdį. Jiedu susituokė. Mano tėvas manė, kad Dorotėja labai pavydėjo. Bet paskui susitaikė su likimu ir ištekėjo. Seserys vėl draugavo. Negana to, tėvas man sakė, kad Moli labai mylėjo seserį ir gailėjosi jos. Ji labai norėjo, kad Doli kuo dažniau pas juos svečiuotųsi, bet generolui šis noras nelabai patiko. Manau, jis jautė, kad Doli pavydėjo, o Moli tokia min-

tis nė į galvą neatėjo.

— Įdomu, kad Doli žuvo prieš pat sesers tragišką mirtį.

— Čia nėra nieko nuostabaus, — pasakė gydytojas. — Be to, misis Džerou buvo lunatikė ir dažnai naktimis klajodavo po namus ir aplinkui juos. Nors Moli ir mylėjo Doli, nemanau, kad Reivenskroftai nusižudė dėl šios priežasties.

— O ar jūs nemanote, kad Margarita galėjo jausti kaltę dėl sesers tragiškos mirties, — paklausė Puaro. — Gal ji pasekė paskui seserį lunatikę ir nustūmė ją nuo skardžio?

— Jokiu būdu! — sušuko psichiatras. — Taip negalėjo būti!

— Gyvenime visaip būna, — susimąstęs tarė Puaro.

15 skyrius

"Judžin ir Rozental. Šukuosenos ir kosmetika"

Misis Oliver ėjo Čeltenchemo gatve ir susidomėjusi apžiūrinėjo aplinkui stovinčius namus. Prisiminė, kad kažkada čia gyveno jos giminaičiai, dabar jau mirę. Čeltencheme dažniausiai apsigyvendavo į atsargą išėję kariškiai, sugrįžę iš Anglijos kolonijų. Čia viskas atitiko anglų tradicijas. Misis Oliver užsuko į dvi antikvarines parduotuves, pasitaikiusias pakeliui. Jai buvo malonu apžiūrėti įvairius niekučius. Pagaliau ji pasiekė savo kelionės tikslą: "Judžin ir Rozental. Šukuosenos ir kosmetika". Įėjusi vidun, apsižvalgė. Kėdėse sėdėjo klientai, aplink juos triūsė kirpėjai. Viena jų, pamačiusi misis Oliver, nuskubėjo prie jos.

— Laba diena, — maloniai pasisveikino.

— Sveiki, — nusišypsojo misis Oliver. — Ar aš galiu pamatyti misis Rozental? Aš su ja susitariau susitikti. Maloniai sutiksiu pas jus susišukuoti, bet pirmiausia man reikia su ja pasikalbėti.

— Prašau! Aš žinau, kad ji kažko laukia. Eime su manimi.

Jiedvi perėjo koridorių, paskui nusileido laipteliais žemyn ir pro besisukančias duris pateko į tą patalpos dalį, ku-

rioje tikriausiai gyveno misis Rozental, ir vėl užkopė aukštyn. Mergina, belsdama į duris, paklausė:

— Kokia jūsų pavardė, ponia?

— Misis Oliver.

Atidariusi duris, mergina pasakė:

— Misis Rozental, pas jus atėjo lankytoja. Tai misis Oliver.

Misis Oliver įėjo į svetainę, ant kurios langų kabojo rausvos tiulio užuolaidos, o tapetai buvo su rožytėmis. Misis Rozental sėdėjo prie stalo ir gėrė kavą. Misis Oliver pagalvojo, kad ji atrodė senesnė, negu buvo iš tikrųjų.

— Sveiki, misis Rozental. Aš jums ryte skambinau, jūs mielai sutikote su manimi susitikti.

— Taip taip. Tik nesupratau, apie ką mes kalbėsime. Aš galiu paskirti jums pusvalandį. Ar gersite kavos?

— Dėkoju. Aš neseniai gėriau. Pasistengsiu atimti iš jūsų kuo mažiau laiko. Juk jūs seniai dirbate kirpėja?

— Taip, labai seniai. Tiesa, aš dabar nebekerpu, tai daro merginos.

— Bet jūs tikriausiai jas konsultuojate?

— Žinoma, — nusišypsojo misis Rozental. Nors veidas ir buvo raukšlėtas, bruožai buvo gražūs, o šukuosena — nepriekaištinga. — Kas jus domina?

— Perukai!

— Mes dabar jų nebedarome. Bent jau moterims. Vyras daro nedidelius perukus nuplikusiems vyrams. Kai kurie mano, kad plikagalviams sunkiau daryti karjerą. O anksčiau Londone mes turėjome perukų moterims saloną. — Šeimininkė įdėmiai pasižiūrėjo į misis Oliver ir paklausė: — Jūs esate Ariadnė Oliver, rašytoja, juk taip?

— Taip, — sutrikusi pasakė misis Oliver. — Tai tiesa.

— Aš labai mėgstu skaityti jūsų knygas. Man atrodo, esu visas perskaičiusi. Sakykite, kuo galiu jums padėti?

— Norėjau pakalbėti su jumis apie įvykius, nutikusius prieš daug metų. Jei jūs juos beprisimenate...

— Ar jus domina senų laikų madingos šukuosenos?

— Ne visai. Viena mano draugė, su kuria kartu mokėmės, ištekėjo, išvažiavo į Malają, paskui grįžo į Angliją. O po to jiedu kartu su vyru nusižudė. Mane domina tas įvykis. Bet pas jus atėjau todėl, kad tardytojus truputį nustebino faktas, jog ji turėjo keturis perukus. Kaip žinau, juos buvo gaminusi jūsų firma Londone.

— Kokia jūsų draugės pavardė? — paklausė misis Rozental.

— Mergautinė — Preston-Grej, o vyro — Reivenskroft. Ledi Reivenskroft.

— O! Žinoma, aš prisimenu tą damą. Labai maloni moteris, ji visada gražiai atrodydavo. Jos vyras buvo kariškis. Pulkininkas ar generolas. Dabar nebeprisimenu. Skaičiau laikraščiuose apie tą tragediją. Iš pradžių nepagalvojau, kad tai mūsų ledi Reivenskroft. Bet paskui pamačiau nuotrauką. Tokia tragiška istorija... Girdėjau, kad ji sirgo vėžiu, ir jiedu nusprendė išeiti anapilin. Ar jūs žinote kokias nors tragedijos aplinkybes?

— Ne, — palingavo galvą misis Oliver.

— Ar jūs manote, kad aš jas žinau?

— Oi, ne. Mane domina perukai. Policijai pasirodė, kad daugoka turėti keturis. O gal, kai perukai buvo madingi, toks reiškinys buvo normalus?

— Nemanau, kad kuri nors moteris turėjo jų daugiau kaip du. Vieną nešiodavo, kitą laikydavo atsargai. Paprastai juos atveždavo pas mus, kad išplauktume ir vėl sušuktume.

— Ar jūs neprisimenate, kaip ledi Reivenskroft užsisakė kitus du papildomus perukus?

— Taip. Ji pati nebuvo atėjusi, atsiuntė, atrodo, kompanionę — jauną prancūzę. Ta panelė buvo labai graži. Ledi Reivenskroft, atrodo sirgo, gal gulėjo ligoninėje ar dėl kitos priežasties negalėjo ateiti. Prancūzė labai gerai kalbėjo angliškai. Ji paaiškino, kokios spalvos perukai turėtų būti, kokio dydžio, kokią šukuoseną padaryti.

— Ar perukai buvo skirtingi?

— Taip! Vienas labai gražus — iš žilų sruogų. Kitam — buvo padaryta šventinė šukuosena vakaro pobūviams. Trečias turėjo trumpai kirptus plaukus. Jis buvo labai patogus. Šukuosena po skrybėle likdavo kaip buvusi. Ketvirtas? Tiksliai nebeprisimenu. Gaila, bet daugiau ledi Reivenskroft nebemačiau. Kažkas sakė, kad ji labai sielojosi dėl sesers mirties...

— Dvynės buvo labai prisirišusios viena prie kitos, — pastebėjo misis Oliver.

— Man atrodė, kad ji — labai laiminga moteris.

Abi moterys atsiduso.

— Kaip jūs manote, gal man reikėtų užsisakyti peruką? — paklausė misis Oliver.

Misis Rozental atsistojo ir delnu lengvai perbraukė per viešnios plaukus.

— Nepatarčiau! Jūsų plaukai gražūs, tankūs. — Ji linksmai nusišypsojo. — Ar jūs mėgstate keisti šukuosenas!

— Taip! Tai teikia man malonumą.

— Puiku! — sušuko misis Rozental.

16 skyrius

Misterio Gobio pranešimas

Misteris Gobis įėjo į kabinetą ir atsisėdo priešais elektrinį židinį. Tai buvo vieta, kurioje jis paprastai sėdėdavo, svečiuodamasis pas Erkiulį Puaro. Jis niekada nežiūrėdavo į žmogų, su kuriuo kalbėdavosi, o susirasdavo kokį nors daiktą ir įdėmiai jį studijuodavo. Nesvarbu, kas tai būdavo: karnizas, televizorius, radiatorius, laikrodis ar kilimas. Iš kišenės ištraukęs popieriaus lapus, misteris Gobis padėjo juos ant stalo.

— Aš surinkau jums šiokios tokios informacijos, — pranešė jis.

Misteris Gobis garsėjo kaip nepakeičiamas bet kokios

informacijos tiekėjas ne tik Londone, bet ir visoje Anglijoje, o gal ir už jos ribų. Niekas nežinojo, kaip jam pasisekdavo ją surinkti. Jis samdė keletą darbuotojų, kuriuos vadino "mano kojos", ir nuolat skundėsi, jog jie nebėra tokie geri, kaip anksčiau.

— Misis Berton-Koks. — Šiuos žodžius misteris Gobis ištarė tokiu tonu, kokiu bažnyčioje kunigas paskelbia: "Giesmių knygos ketvirtosios dalies trečiasis posmas". — Misis Berton-Koks, — pakartojo jis, — buvo ištekėjusi už misterio Sesilo Elberi, sagų gamintojo, gana stambaus fabrikanto. Jis domėjosi politika, buvo parlamento narys. Praėjus ketveriems metams po vestuvių, jis žuvo automobilių katastrofoje. Sutuoktiniai turėjo vaiką, bet jis mirė. Jo žmona paveldėjo dvarą, bet jo būklė ne per geriausia, nes misterio Elberi reikalai pastaruoju metu buvo pašliję. Be to, misteris Elberi turėjo meilužę, kažkokią Ketlin Fin. Didžiąją pinigų dalį savo testamentu jis paskyrė jai. Jo žmonai tai buvo, žinoma, didelis smūgis, nes ji neįsivaizdavo, turinti varžovę. Ketlin Fin turėjo vaiką nuo Elberi, o praėjus trejiems metams po vyro mirties misis Berton-Koks, gavusi Ketlin sutikimą, berniuką įsisūnijo. Visa tai išsiaiškinti buvo ganėtinai sunku, — pranešė misteris Gobi. — Už šią informaciją sąskaitą teks pateikti atskirai.

— Gerai, — sumurmėjo Puaro. — Tęskite.

Praėjus kuriam laikui misterio Elberi našlė vėl ištekėjo už majoro Berton-Kokso ir tapo misis Berton-Koks. Desmondas irgi gavo tą pačią pavardę, kadangi patėvis jį įsisūnijo. Tuo metu Ketlin Fin padarė neįtikėtiną artistės karjerą, tapo popžvaigžde ir uždirbo daug pinigų. Ji parašė laišką misis Berton-Koks, prašydama grąžinti jai sūnų. Ši nesutiko. Jos naujasis vyras buvo gana turtingas žmogus, ir netgi po to, kai jis buvo nužudytas Malajoje, ji liko gana pasiturinti moteris. Tolesnė informacija: prieš pusantrų metų mis Ketlin Fin mirė, visą savo turtą, daug pinigų, palikusi tikrajam sūnui Desmondui, kuris dabar yra Desmondas Bertonas-Koks.

— Kilnus poelgis! — pastebėjo Puaro. — O kokia buvo mirties priežastis?

— Mano turimomis žiniomis, ji mirė nuo leukemijos.

— Vadinasi, vaikinas paveldėjo motinos pinigus? — susimąstęs tarė Puaro.

— Pinigais rūpinsis globėja, kol misteriui Desmondui sukaks dvidešimt penkeri metai.

— Taigi jis bus turtingas ir nepriklausomas. O kaip į tai žiūri misis Berton-Koks?

— Ji, kiek žinau, nesėkmingai investavo savo pinigus į kažkokį verslą. Bet plačiai gyventi pinigų jai pakanka.

— Ar Desmondas yra parašęs kokį nors testamentą? — paklausė Puaro.

— Bijau, kad to dar nežinau. Bet išsiaiškinsiu ir nedelsdamas jums pranešiu. Na, ir viskas. — Nesąmoningai nusilenkęs elektriniam židiniui, misteris Gobis išėjo.

Jam išėjus, Erkiulis Puaro, paėmęs popieriaus lapą, ėmė kažką rašyti, retkarčiais šį tą nubraukdamas. Tai tęsėsi maždaug pusantros valandos, kol suskambėjo telefonas.

— Dėkoju jums, — pasakė jis, išklausęs pašnekovą, esantį kitame laido gale. — Labai operatyviai padirbėjote. Taip, taip. Visa tai — didelė paspirtis. Aš imu geriau suprasti tai, kas buvo visiškai nesuprantama. Taip... O jūs tikite, kad tai svarbiausia? Vadinasi, jis žino, kad yra įsūnytas, bet niekas jam nesakė, kas buvo jo tikroji motina? Kitus dalykus jūs dar tik aiškinatės? Ačiū.

Padėjęs ragelį, Puaro grįžo prie ankstesnio užsiėmimo. Po kurio laiko telefonas vėl suskambo.

— Aš ką tik grįžau iš Čeltechemo, — pranešė misis Oliver.

— Džiaugiuosi tai girdėdamas, brangioji. Ar jūs buvote sutikusi misis Rozental?

— Taip. Ji man patiko. Labai simpatinga dama. Beje, ji — taip pat dramblys.

— Tai yra? — nesuprato Puaro.

— Ji labai gerai prisimena Moli Reivenskroft.

— O perukus prisimena?

— Kuo puikiausiai.

Ir misis Oliver papasakojo Puaro viską, ką apie perukus jai papasakojo buvusi kirpėja.

— Jos pasakojimas visiškai sutampa su tuo, ką man pranešė vyresnysis inspektorius Garovej.

— Vadinasi, viską, ką aš išsiaiškinau, jums jau buvo žinoma? — nusivylusi paklausė misis Oliver.

— Ne visai. Jūs pranešėte smulkmenų, kurios man buvo nežinomos. Pirmiausia, aš sužinojau, kad ledi Reivenskroft jau turėjo du perukus, kai užsisakė dar du, ir visa tai įvyko, likus mėnesiui ar pusantro iki savižudybės. Tai labai įdomu!

— O man atrodo, savaime suprantama, — paprieštaravo misis Oliver. — Ir apskritai moterų kaprizai gali pakenkti darbui. Perukai nėra tikri plaukai: jų nevalia plauti, pačiai šukuoti, jie gali apdegti, prie jų gali kas nors prilipti. Todėl visiškai natūralu, kad kai senieji susidėvi, perkami nauji. Visiškai nesuprantu, kodėl jums parūpo tie perukai! Kodėl jie taip jus jaudina?

— Nepasakyčiau, kad jaudintų. Tiesiog jūs gavote įdomiausių žinių. Prancūzė, kuri buvo atvažiavusi pas kirpėją, prašė padaryti tikslias ankstesnių perukų kopijas ar tik panašias? Beje, ar jūs nežinote, kokia buvo tos kompanionės prancūzės pavardė?

— Misis Rozental nesakė jos vardo. Manau, kad ji jo nežinojo. Užsakymas buvo įformintas ledi Reivenskroft vardu, o prancūzė patikslino dydį, spalvą ir visa kita.

— Jūsų informacija padės man toliau tirti šią bylą.

— O ką jūs per tą laiką sužinojote? — paklausė misis Oliver. — Aš ką nors nuveikėte?

— Brangioji Ariadne! Kodėl jūs taip skeptiškai žiūrite į mane ir įsivaizduojate, kad aš nieko neveikiu, tik sėdžiu vienoje vietoje?

— Aš manau, kad jūs iš tikrųjų sėdite vienoje vietoje ir mąstote. Bet jūs nepaneigsite, jei pasakysiu, kad kartais ištisomis dienomis neišeinate iš savo kabineto.

— Artimiausioje ateityje aš ruošiuosi išeiti ir užsiimti šiokiais tokiais reikalais, — pranešė Puaro. — Ir tikiuosi, kad tai jums bus malonu. Galbūt aš netgi persikelsiu per Lamanšą, bet, žinoma, ne valtimi, o lėktuvu.

— Oi! — sušuko misis Oliver. — Ir norite, kad jus lydėčiau?

— Ne. Aš manau, kad bus geriau, jei ten vyksiu vienas.

— Nejaugi iš tikrųjų jūs kur nors važuosite? — nepatikliai paklausė misis Oliver.

— Taip. Aplankysiu keletą vietų ir, tikiuosi, jūs būsite manimi patenkinta.

Pakalbėjęs su misis Oliver, Puaro išsiėmė užrašų knygelę ir, pasižiūrėjęs į ją, surinko telefono numerį.

— Brangusis mano vyriausiasis inspektoriau Garovej, — pasakė jis. — Tai Erkiulis Puaro. Ar aš jums nesutrukdžiau? O gal jūs esate labai užsiėmęs?

— Nė trupučio. Tiesiog tvarkau rožes, o tai nėra skubus darbas.

— Tada noriu jūsų paklausti vieno dalyko...

— Apie dvigubą savižudybę?

— Būtent... Kartą jūs sakėte, kad Reivenskroftų namuose buvo šuo. Ir kad jis kartu su jais buvo išėjęs į tą paskutinį pasivaikščiojimą?

— Byloje keletą kartų buvo paminėtas šuo.

— Ar jis mėgo abu šeimininkus?

— Byloje užsimenama, kad jis nekęsdavo ledi Reivenskroft. Tiesą sakant, aš tai jau buvau pamiršęs. Ir jei nebūtumėte paklausęs, tikriausiai nebūčiau prisiminęs. Tarnai tvirtino, kad šuo keletą kartų buvo užpuolęs savo šeimininkę ir ją sukandžiojęs. Tiesa, nelabai. Bet byloje nėra parašyta, kad šuo būtų buvęs pasiutęs ar sirgęs kokia nors kita li-

ga. Ledi kūne buvo pastebėti įkandimų pėdsakai.

— Aš nesmerkiu to šuns, — pastebėjo Puaro. — Norėčiau jį surasti. Iš visa ko sprendžiant, tai buvo labai protingas šuo.

Baigęs pokalbį, Puaro padėjo ragelį ir negarsiai ištarė:

— Nepaprastai protingas šuo. Daug protingesnis už policininkus.

17 skyrius

Puaro praneša, kad išvažiuoja

Mis Livingstoun įvedė svečią į kambarį ir pranešė:

— Misteris Erkulis Puaro, — ir išėjo.

Misis Oliver atsistojo ir nuėjo pasitikti savo draugę.

Puaro truputį iškilmingai pranešė:

— Aš išvažiuoju!

— Nusprendėte? — paklausė misis Oliver, kurią šiek tiek baugino Puaro polinkis daryti pranešimus.

— Aš išvykstu! Aš išskrendu lėktuvu į Ženevą.

— Jūs tai sakote tokiu tonu, tarsi skristumėte į JTO ar JUNESKO.

— Man labiau patinka privačios išvykos.

— O ką, ar Ženevoje esama dramblių?

— Manau, kad taip. Tikiuosi sutikti vieną, o gal ir du.

— Gaila, kad aš negalėjau būti jums naudinga, — apgailestavo misis Oliver. — Tiesą pasakius, aš nežinau, kas dar ką nors vertinga galėtų pasakyti...

— Jūs užsiminėte, kad jūsų krikšto duktė turi jaunesnįjį brolį?

— Taip, Edvardą. Aš jį esu mačiusi du ar tris kartus, parsivesdavau iš mokyklos. Bet tai buvo jau labai seniai.

— Kur jis dabar?

— Kanadoje. Jis ten mokosi, atrodo, universitete, o gal ir kokiuose nors specialiuose kursuose. Ar jūs norite ten

nuvažiuoti ir dar ką nors sužinoti?

— Šiuo metu ne. Tiesiog noriu sužinoti, kur jis dabar. Juk kai įvyko tragedija, jo nebuvo namie...

— Tikiuosi, jūs nedarote nė mažiausios prielaidos, kad jis nušovė tėvus. Aš tai žinau iš policijos pranešimų.

— Ar jūs radote dar ką nors įdomaus? Jūs atrodote toks žvalus!

— Jūs teisi. Aš esu susijaudinęs. Sužinojau tam tikrų faktų, kurie šiek tiek mums bus naudingi.

— Kas gi tai galėtų būti? — neslėpdama savo smalsumo, paklausė Ariadnė Oliver.

— Atrodo, kad aš supratau, kodėl misis Berton-Koks kreipėsi į jus ir norėjo sužinoti įvykusios tragedijos aplinkybes.

— Jūs manote, ne todėl, kad ji mėgsta kišti nosį kur nereikia?

— Atrodo, kad ne. Čia esama kur kas svarbesnių priežasčių. Pavyzdžiui, dėl pinigų.

— Pinigų? Iš kur čia galėtų atsirasti pinigų? Man pasirodė, kad ji — gana pasiturinti moteris. Argi ne taip?

— Taip, ji turi iš ko gyventi. Bet aš turiu žinių, kad misis Berton-Koks, sūnui tapus pilnamečiu, įkalbėjo jį parašyti testamentą jos naudai. Galbūt jam apie tai užsiminė jos draugai ar advokatas. Jai geriau, kad jis neturėtų jokio kito žmogaus, kuriam panorėtų užrašyti savo turtą.

— Na, ir kas? — nustebo misis Oliver. — O kuo čia dėta Reivenskroftų tragedija?

— Kaip tai kuo? Ji nenori, kad Desmondas vestų. Jei taip atsitiktų, ji nieko negautų. Juk po vestuvių jo testamentas neteks galios, ir greičiausiai jis parašys naują žmonos naudai.

— Jūs manote, kad ji todėl susidomėjo ta seniai įvykusia tragedija?

— Ji nori rasti faktų, kurie galėtų sukompromituoti merginą sūnaus akyse. Jei Selijos motina nušovė savo vyrą, tokia informacija gali išmušti Desmondą iš vėžių ir atsiliep-

ti jo norui vesti Seliją.

— Jūs norite pasakyti, kad misis Berton-Koks norėjo įteigti sūnui: jei vienas iš Selijos tėvų žudikas, tai ir ji gali būti linkusi žudyti.

— Ar ne per griežtai? Tiesiog galima tokia idėja.

— Bet iš kieno turtą paveldėjo Desmondas? Juk jis įsūnytas!

— Jis nežino, kas yra tikroji motina. Bet aš turiu žinių, kad ji buvo populiari artistė, dainininkė ir uždirbo labai daug pinigų. Bet neseniai mirė, susirgusi leukemija. Kažkada ji prašė misis Berton-Koks grąžinti sūnų, bet ši nesutiko. Tikriausiai ji sielojosi, kad neteko berniuko, jautėsi jam nusikaltusi, todėl ir paliko visą savo turtą jam. Todėl misis Berton-Koks norėtų, kad jis vestų ne Seliją, o kitą merginą, kuriai galėtų daryti įtaką.

— Ką gi, jūsų mintys argumentuotos. Ji — bjauri moteris!

— Taip. Man ji nepasirodė maloni.

— Tad štai kodėl ji nepanoro su jumis susitikti — bijojo, kad atspėsite jos planus!

— Gali būti, kad taip ir yra, — sutiko Puaro.

— O ką dar sužinojote?

— Šiokios tokios informacijos aš gavau tiesiog prieš keletą valandų. Man ją suteikė vyresnysis inspektorius Garovej. Pasirodo, ekonomė, kuri gyveno pas Reivenskroftus, buvo sena ir pusaklė.

— Na ir kas? — paklausė misis Oliver.

— Tai gali šį tą reikšti, — Puaro pažvelgė į laikrodį. — Man laikas! Aš turiu jus palikti.

— Ar jūs dabar važiuojate į aerodromą?

— Ne, aš išskrisiu rytoj ryte. Tiesiog man šiandien reikia nueiti į vieną vietą. Aš noriu kai ką pamatyti savo akimis. Apačioje manęs laukia mašina.

— Ir ką gi jūs norite pamatyti?

— Tiksliau pasakius, ne pamatyti, o pajusti! Taip, būtent pajusti ir suprasti.

18 skyrius

Interliudas

Erkiulis Puaro įėjo pro kapinių vartus, pasuko vienu takeliu ir atėjo prie apsamanojusios neaukštos akmeninės sienos. Nuleidęs akis, pažiūrėjo į kapą, paskui nukreipė žvilgsnį į kopas ir į jūrą. Ir vėl pažvelgė į kapą. Ant jo gulėjo puokštelė lauko gėlių. Jos dar nebuvo spėjusios nuvysti. Užrašai skelbė:

Dorotėja Džerou,
mirusi 1960 m. rugsėjo 15 d.,
taip pat Margarita Reivenskroft,
mirusi 1960 m. spalio 3 d.,
jos vyras Alisteras Reivenskroftas,
miręs 1960 m. spalio 3 d.
"Mirdami jie buvo kartu,
Atleiskite mums mūsų kaltes,
Kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.
Viešpats mums maloningas.
Viešpats mums maloningas.
Viešpats mums maloningas."

Puaro pastovėjo keletą minučių, nusilenkė prieš kapą ir nuėjo takeliu, kuris vedė prie skardžio.

"Dabar aš tikiu, kad žinau, kas įvyko ir kodėl, — pagalvojo Puaro. — Aš suprantu visą tragedijos kartėlį. Kažkas turėjo grįžti prie šio ilgo kelio pradžios. Mano pradžia — pabaigoje. Arba galima pasakyti kitaip: mano pradžioje — mano tragiška pabaiga. Prancūzė žino tiesą, bet ar norės ją papasakoti man? Tikriausiai papasakos, nes tada bus išgelbėti Selija ir Desmonas. Jiems sunku bus gyventi nežinant tiesos!"

19 skyrius

Medi ir Zili

— Madmuazelė Rusel? — linktelėjęs paklausė Puaro.

Moteris ištiesė ranką:

— Sveiki, mesjė Puaro!

Nužvelgęs ją, Puaro pagalvojo: "Maždaug penkiasdešimties metų. Iš visa ko sprendžiant, valdingas ir nepriklausomas charakteris. Savo gyvenimu patenkinta. Bet jautri kito žmogaus skausmui".

— Aš apie jus esu daug girdėjusi! — tarė madmuazel Rusel. — Žinokite, kad galite manimi pasikliauti. Aš nežinau, ar galiu būti jums naudinga, bet esu pasiruošusi padėti. Sprendžiant iš jūsų laiško, jus domina kažkokie praeities įvykiai. Juk taip? Prašau sėstis. Štai ant tos kėdės. Taip bus patogiau. Jei norite išgerti, grafinas stovi ant stalo. O štai sausainiai.

Ji atrodė rami ir labai draugiškai nusiteikusi.

— Dėkoju, — tarė Puaro. — Štai kas mane domina. Kažkada jūs buvote Prestonų-Grejų guvernantė. Ar jūs juos prisimenate?

— Žinoma, prisimenu! Nors tai buvo seniai, ir aš tada buvau jauna. Labai puikius vaikus — berniuką ir mergaitę — prižiūrėjau. Jų tėvas buvo kariškis.

— Ir ten atvažiuodavo žmonos sesuo?

— Taip. Tiesa, kai aš pradėjau tarnauti, ji buvo išvykusi. Jos sveikata pablogėjo, ji kažkur gydėsi. Koks buvo jos vardas, dabar pamiršau.

— Dorotėja!

— Taip! — linktelėjo madmuazel Rusel. — Gana retas vardas. Bet jiedvi vadino viena kitą mažybiniais vardais: Doli ir Moli. Jos buvo nuostabiai panašios viena į kitą, abi labai gražios.

— Ar jos gerai sutardavo?

— Man atrodo, jos labai mylėjo viena kitą. Žinote, mes truputį suklydome. Vaikų, kurių guvernantė aš buvau, pavardės buvo ne Preston-Grej. Tai jų motinos mergautinė pavardė. Dorotėja irgi buvo ištekėjusi už kariškio. Kokia gi buvo jos pavardė? Arou? Ne, ne — Džerou! O Margaritos vyro pavardė...

— Reivenskroft!

— Visiškai teisingai! — sušuko madmuazelė Rusel. — Visą laiką pamirštu pavardę. Margarita Preston-Grej mokėsi Šveicarijos pensionate. O kai gimė vaikai, ji kreipėsi į pensionato direktorę madam Benua, prašydama rekomenduoti jai guvernantę, ir ši rekomendavo mane. Taip aš pas juos ir patekau. Pamiršau, koks buvo mergaitės vardas. Kažkoks pasiskolintas iš Šekspyro kūrinių. Rozalinda, o gal Selija.

— Selija, — padėjo jai prisiminti Puaro.

— O berniukas buvo jaunesnis. Jam buvo treji ar ketveri metukai. Prisimenu, jo vardas buvo Edvardas. Jis buvo neklaužada, bet geraširdis. Man su jais buvo gera.

— Aš girdėjau, kad vaikai jus mylėjo, nes su jumis būdavo įdomu.

— Aš myliu vaikus, — kukliai atsakė madmuazelė Rusel.

— Jie vadino jus Medi!

— Kaip malonu prisiminti šį vardą, — nusijuokė ji.

— O ar prisimenate berniuką, kurio vardas buvo Desmondas? Desmondas Bertonas-Koks.

— Taip, prisimenu. Man atrodo, jis gyveno gretimame name ar toliau.

— Ar jūs, madmuazele, ilgai gyvenote toje šeimoje? — paklausė Puaro.

— Trejus ar ketverius metus. Paskui sunkiai susirgo mano mama, ir man teko grįžti ir ją prižiūrėti. Ji po dviejų metų mirė. O aš atidariau nedidelį pensionatą, kuriame buvo auklėjamos mergaitės, norinčios išmokti užsienio kalbų.

Anglijoje neteko daugiau gyventi. Tačiau metus ar dvejus vaikai man siuntė sveikinimo atvirukus.

— Kaip jums tada atrodė, ar Reivenskroftai buvo laiminga šeima?

— O, taip! Ir jie mylėjo savo vaikus!

— Atrodo, jūs sakėte, kad ledi Reivenskroft mylėjo savo seserį. O ar sesuo ją mylėjo?

— Man sunku pasakyti. Mat, Doli buvo psichiškai nesveika, ir kartais jos elgesys būdavo nenuoseklus. Ji labai pavydėjo seseriai ir jos vyrui. Man teko girdėti, kad jis iš pradžių asistavo jai, bet labai greit nusivylė ir visą dėmesį skyrė Moli. O ji, reikia pripažinti, buvo labai miela moteris, nepaprastai santūri. Doli nuotaika dažnai keisdavosi. Tai ji dievino seserį, tai nekentė jos. Be to, Doli atrodė, kad Moli per daug rūpinosi savo vaikais. Žinote, yra žmogus, galintis papasakoti daugiau, negu aš. Tai madmuazelė Mochor. Ji gyvena Lozanoje, auklėjo Reivenskroftų vaikus po to, kai aš išvažiavau. Be to, ji tapo Margaritos kompanione, kai Selija išvyko mokytis į užsienį.

— Aš kaip tik ruošiuosi su ja susitikti, — tarė Puaro. — Turiu jos adresą.

— Puiku! — sušuko madmuazelė Rusel. — Manau, kad ji suteiks jums daugiau informacijos. Ir apskritai ji — geras, patikimas žmogus. Jei kas nors ir žino Reivenskroftų tragedijos priežastis, tai tik ji. Tiesa, ji santūri ir nemėgsta plepėti, ir aš, tiesą pasakius, nežinau, ar ji panorės jums ką nors papasakoti.

Puaro, eidamas pas madmuazelę Mochor, manė, kad sutiks nebejauną ir gana rūsčią moterį. O ji pasirodė besanti bent dešimčia metų jaunesnė negu jis manė, iš pažiūros simpatinga, guvi, geraširdiškos išvaizdos.

— Aš esu Erkiulis Puaro, madmuazele, — prisistatė jis.

— Labai malonu. Aš laukiau jūsų atvažiuojant šiandien arba rytoj.

— Ar jūs gavote mano laišką?

— Oi, ne! Manau, jis dar tebeguli pašte. Pas mus paštas labai nepatikimas. Aš gavau laišką iš kito žmogaus.

— Iš Selijos Reivenskroft?

— Irgi ne! Iš jos draugo Desmondo Bertono-Koks. Jis pranešė man, kad jūs atvažiuosite.

— Ak štai kaip! Jis — protingas vaikinas ir veltui neleidžia laiko. Jis labai norėjo, kad aš su jumis susitikčiau.

— Aš taip ir supratau. Jiedu su Selija turi kažkokių nemalonumų. Ir jis mano, kad jūs jiems padėsite...

— Ir jiedu tikisi, kad ir jūs man padėsite...

— Jiedu įsimylėję vienas kitą ir nori susituokti, — nusišypsojo madmuazelė Mochor.

— Ir jiems iškilo sunkumų.

— Aš supratau, kad dėl visko kalta Desmondo motina.

— Ne visai taip. Priežastis glūdi Selijos šeimoje. Ir todėl jo motina nenori, kad jis vestų Seliją.

— Ar jūs turite omenyje tragediją, kuri nutiko Selijos tėvams?

— Taip, Selija turi krikštamotę, kurios Desmondo motina paprašė išsiaiškinti tragedijos priežastis.

— Tai beprasmiška, — tarė madmuazelė. — Prašau sėsti, mesjė Puaro. — Selija nieko negali papasakoti krikštamotei, nes pati nieko nežino.

— Turiu žinių, kad Selijos tuo metu nebuvo namie, ir niekas nieko jai nepapasakojo. Juk taip?

— Taip. Matyt, visi manė, kad pasakoti neverta.

— Ar jums irgi taip pat atrodo?

— Sunku pasakyti... Beje, kiek žinau, Selijos šis klausimas nedomino. Kai įvyko nelaimė, ji dar buvo labai jauna ir manė, kad tai panašu į avia ar autokatastrofą, kurioje žuvo tėvai. Ji čia mokėsi pensionate, o aš tuo metu su jos tėvais gyvenau Anglijoje, Overklife. Aš buvau ledi Reivenskroft kompanionė.

— Ar kai įvyko ta savižudybė, jūs ten buvote?

— Taip, — linktelėjo madmuazelė Mochor. — Jiedu kaip paprastai išėjo pasivaikščioti ir negrįžo. Juos rado ne-

gyvus. Iš pradžių pamanėme, kad juos kažkas nušovė. Tarp kūnų buvo rastas generolui priklausantis ginklas. Paprastai jis būdavo jo stalo stalčiuje, kabinete. Ant jo buvo generolo ir ledi pirštų antspaudai. Ir daugiau niekieno. Todėl jų mirtis ir laikoma savižudybe.

— O jūs, madmuazele, ar pritariate šiai versijai?

— Aš neturiu pagrindo netikėti policijos išvadomis.

Puaro atidžiai pažvelgė į madmuazelę Mochor. Jos veidas buvo visiškai ramus.

— Ar jūs daugiau nieko negalite man pasakyti?

— Bijau, kad ne. Juk praėjo tiek daug laiko.

— Bet jūs tas dienas prisimenate?

— Tokius įvykius sunku pamiršti.

— Ir jūs kaip anksčiau tebegalvojate, kad neverta Selijai nieko pasakoti?

— O aš daugiau nieko negaliu pridurti. Tai, ką žinau aš, žino ir Selija.

— Bet jūs gyvenote kartu su jais du ar tris mėnesius.

— Netgi daugiau.

— Ar ledi Reivenskroft sesuo tada irgi ten gyveno?

Madmuazelė Mochor linktelėjo.

— Taip, bet anksčiau gydėsi klinikoje. Gydytojai manė, jog jos sveikata pagerėjo, ir ji vėl galėjo gyventi šeimoje. Selija buvo mokykloje, ir ledi Reivenskroft pakvietė seserį pasisvečiuoti.

— Ar seserys mylėjo viena kitą? — paklausė Puaro.

— Sunku pasakyti, — madmuazelė Mochor paniuro. — Jos buvo dvynės, tarp judviejų buvo kažkoks ypatingas ryšys.

— Ką jūs tuo norite pasakyti? — susidomėjo Puaro.

— Tiesiog jiedvi buvo labai vienodos. Aš kalbu apie charakterius, skonius. Tai dvyniams būdinga. O paskui panoro atsikratyti to panašumo.

— Aš apie tai girdėjau. Meilė pereina į neapykantą ir retai — į abejingumą. O ledi Reivenskroft sesuo buvo labai panaši į ją.

— Jas sunku būdavo atskirti. Tačiau jų veido išraiška buvo visiškai skirtinga. Dorotėjos— kažkokia įtempta. Be to, ji kažkaip priešiškai žiūrėjo į vaikus. Piktai. Nežinau, kodėl.

— Ar dėl to kildavo kokių nors nemalonumų?

— Ar jums apie tai kas nors pasakojo?

— Taip. Man pasakojo žmonės, gyvenę Malajoje ir pažinoję abi seseris. Tartum ji įstūmusi vaiką į tvenkinį, šis nuskendęs, po to generolas išsiuntęs ją į Angliją, į psichiatrinę ligoninę...

— Psichiškai nesveikas žmogus neatsako už savo poelgius, — gūžtelėjo pečiais madmuazelė Mochor.

— Taip, — susimąstė Puaro. — Ir vis dėlto, madmuazele, aš manau, kad jūs žinote, kas iš tikrųjų Overklife įvyko. Bent jau kas įvyko prieš tragediją. Sakykite, o kaip generolas bendravo su seserimis?

— Aš suprantu, ką jūs turite omenyje, — atsakė madmuazelė Mochor. Jos veido išraiška šiek tiek pasikeitė. — Jaunystėje seserys buvo gražios, ir generolas iš pradžių įsimylėjo Dorotėją, bet labai greit suprato, kad ji nėra normali, jog greta jos būti pavojinga. Jis susižavėjo Margarita, ir ją vedė.

— Ar jūs manote, kad jis mylėjo ir vieną, ir kitą? Arba, tiksliau pasakius, iš pradžių vieną, paskui kitą?

— Jis buvo labai ištikimas žmonai. Taip pat neįmanoma paneigti fakto, kad jis buvo labai įdomus vyriškis.

— Atleiskite man už tokį klausimą, — tarė Puaro, — o ar jūs nebuvote jo įsimylėjusi?

— Kaip jūs drįstate taip kalbėti? — pasipiktino madmuazelė Mochor.

— Drįstu, — atkirto Puaro. — Bet aš nemanau, kad tarp jūsų buvo kokie nors meilės ryšiai. Tiesiog jūs jį mylėjote.

Zili Mochor įdėmiai pažvelgė į jį ir patylėjusi tarė:

— Taip. Jūs teisus... Aš jį mylėjau ir iki šiol tebemyliu. Ir man nėra ko gėdytis. Jis manimi tikėjo ir manė, kad aš jam

ištikima. Bet jis nebuvo manęs įsimylėjęs ir niekada manimi nesižavėjo. O man jį mylėti ir jam tarnauti buvo tikra laimė. Man pakako to, kad jis manimi pasitikėjo.

— Ir jūs padėjote jam vargti tą vargą, kuris jį užgriuvo. Jūs nenorite būti su manimi atvira. Bet prieš susitikdamas su jumis, aš kalbėjausi ir su kitais žmonėmis, kurie pažinojo Moli ir Doli įvairiais jų gyvenimo laikotarpiais. Ir aš manau, kad kiekvieną kartą, kai Doli netekdavo proto, ją apimdavo pavydas ir neapykanta... Aš nemanau, kad ji pamiršo, jog generolas iškeitė ją į Moli. Ir ji seseriai to taip ir neatleido. O Moli irgi jos nekentė?

— Oi, ne! Aš taip nepasakyčiau. Aš manau, kad atvirkščiai. Ji labai mylėjo seserį ir jos gailėjosi. Ji visą laiką tvirtino, kad Doli turėtų gyventi pas juos, ir visaip stengėsi apginti ją nuo nemalonumų, ypač kai pastarąją ištikdavo įsiūčio priepuoliai.

— Jūs sakėte, kad Doli nekentė vaikų. Ar jūs manote, kad ji nemylėjo Selijos?

— Ne. Aš turiu omenyje jos jaunesnįjį brolį Edvardą. Du kartus jo gyvybei grėsė pavojus, kai Doli protas buvo pasimaišęs. Jis tada tebebuvo mažas, ir Moli dėl to labai sielojosi.

— Tai savaime suprantama. Dar aš su jumis norėjau pasikalbėti apie perukus. Keturi perukai. Vis dėlto vienai moteriai jų per daug. Žinau, kaip kiekvienas perukas atrodė. Taip pat mane domina šuo, kuris lydėdavo Reivenskroftus, kai jie eidavo pasivaikščioti. Ir kodėl jis prieš tai įkando savo šeimininkei ledi Reivenskroft?

— Visi šunys tokie. Niekada nežinau, ko iš jų tikėtis...

— Aš noriu jums, madmuazėle, papasakoti, kas atsitiko tą baisią dieną ir kas vyko anksčiau.

— O jei aš jūsų nesiklausysiu? — niūriai paklausė madmuazelė Mochor.

— Jūs mane išklausysite! Paskui galėsite pasakyti, kad mano prielaidos neteisingos, bet nemanau, kad taip būtų. Matote, aš nuoširdžiai tikiu, jog šiuo atveju tiesą žinoti rei-

kia. Ir tai ne užgaida. Jos reikia Selijai ir Desmondui. Jų laimei reikalinga ši tiesa. Jiedu gi myli vienas kitą! Tad ar klausysitės to, ką aš noriu jums papasakoti?

— Taip! — tarė Zili Mochor. — Tikriausiai jūs žinote daugiau, negu aš maniau. Kalbėkite, aš jūsų klausau!

20 skyrius

Tyrimas

Erkiulis Puaro stovėjo ant stataus skardžio ir žiūrėjo į bangas, kurios ritosi per uolas. Būtent čia buvo rasti Reivenskroftų lavonai. O trimis savaitėmis anksčiau šiuo takeliu ėjo moteris lunatikė ir, nukritusi nuo skardžio, užsimušė. Kodėl ir kaip tai atsitiko, ir ar tie įvykiai yra tarpusavyje susiję? Senos nuodėmės — ilgi šešėliai. Šiandien čia turi susitikti keli žmonės. Du jauni, kurie ieško tiesos, ir du ją žinantys. Erkiulis Puaro nuėjo siauru takeliu link namo, kuris kažkada buvo vadinamas Overkliu. Jame niekas negyveno, jis atrodė apleistas. Ant vartų kabojo skelbimas, kad namas parduodamas. Atvažiavo automobilis, iš jo išlipo Selija ir Desmondas. Puaro nuėjo jų pasitikti.

— Aš turiu nekilnojamojo turto agentūros leidimą apžiūrėti namą, — pasakė Desmondas po to, kai jie pasisveikino. — Taip pat turiu raktą, jei mes norėtume įeiti. Bet vargu, ar ten yra į ką žiūrėti. Per pastaruosius penkerius metus jis ėjo iš rankų į rankas.

— Gal čia klaidžioja vaiduokliai... — pasakė Selija.

— Ar tu tiki, kad būna namų, kuriuose vaidenasi?

— Aš? Ne, bet šiame taip galėjo būti.

— Čia nebuvo jokių vaiduoklių, — pareiškė Puaro. — Šiame name gyveno ne vien kančios ir mirtis, bet ir meilė.

Atvažiavo taksi.

— Aš manau, kad atvyko misis Oliver. Ji nusprendė atvažiuoti traukiniu, o paskui pasamdyti taksi, — pranešė

Selija. Ir ji nesuklydo.

Tai buvo misis Oliver, o kartu su ja — madmuazelė Mochor. Puaro žinojo, kad ji atvyks, o Selijai tai buvo visiškai netikėta.

— Dieve mano! — džiugiai sušuko ji ir nubėgo pasitikti.

— Zili! Nejaugi iš tikrųjų tai jūs, Zili! Kaip aš džiaugiuosi! O aš ir nežinojau, kad jūs atvažiuosite!

— Mesjė Puaro paprašė, ir štai — atvažiavau.

— Aš suprantu, — tarė Selija. — Nors ne, nieko nesuprantu! Tai tavo, Desmondai, darbas?

— Taip, — nusišypsojo jaunuolis. — Aš parašiau madmuazelei Zili... Ar galiu jus taip vadinti?

— Žinoma! Abu galite vadinti taip, kaip vadindavote vaikystėje. Tiesą sakant, nežinau, ar reikėjo man sutikti atvažiuoti. Tikriausiai taip.

— Aš noriu žinoti viską, — pasakė Selija. — Mudu abu norime žinoti. Desmondas mano, kad jūs galite kažką papasakoti. — Ji kreipėsi į misis Oliver: — Aš norėjau, kad ir jūs šiandien čia būtumėte, nes viskas prasidėjo nuo jūsų. Ir jūs daug ką sužinojote.

— Kai kurie žmonės, menantys tuos įvykius, šį tą man papasakojo. Bet vieni prisimena gerai, kiti blogai, o dar kiti apskritai viską žino iš gandų, bet mesjė Puaro sakė, kad tai nesvarbu, nes reikalinga bet kokia informacija.

— Būtent, — patvirtino Puaro. — O paskui jau galima atrinkti faktus, gandus ar prielaidas. Ir žinios, kurias jūs gavote iš dramblių, davė naudos.

— Iš dramblių? — nusistebėjo Zili.

— Taip juos pavadino misis Oliver.

— "Drambliai ilgai prisimena", — prabilo misis Oliver. — Tai buvo mintis, nuo kurios aš pradėjau tyrimą. Žmonės prisimena praeitį, jei jų gerai paklausinėji. Ne visi, bet kai kas prisimena. Aš užrašiau viską, ką išgirdau, atidaviau mesjė Puaro, o jis, papildęs savo faktais, padarė, na, kaip čia tiksliau pasakius... išvadas.

— Tikriausiai, — išdidžiai sutiko Puaro. — Aš parengiau faktų, kurie padeda sužinoti, kas įvyko prieš daugelį metų, sąrašą. Supažindinsiu jus su juo, ir jūs nuspręsite, ar tai jums svarbu.

— Aš noriu sužinoti, ar tai buvo savižudybė, ir kas pirmasis iššovė — mama ar tėtis. O gal juos nušovė kažkas kitas.

— Manau, kad kol kas mes neisim į namą. Ten gyveno kiti žmonės, dabar ten visai kitokia atmosfera. Pasiliksime čia. O kai baigsime tyrimą, gal ir įeisime.

Po dideliu medžiu stovėjo metaliniai suoliukai, ir visi ant jų atsisėdo. Puaro išsiėmė prirašytą popieriaus lapą ir ištiesė jį Selijai.

— Tai jums, — tarė jis. — Čia faktai. Žmogžudystė ar savižudybė? Ir viena, ir kita. Aš taip manau. Tai ir egzekucija, ir tragedija. Dviejų žmonių, kurie mirė dėl meilės, tragedija. Meilės tragedija — tai ne vien Romeo ir Džiuljetos tragedija, ir ne visada ji nutinka tik jauniems.

— Aš nesuprantu, — tarė Selija.

— Nesuprantate? Dabar aš jums papasakosiu, kaip padariau savo išvadas. Pirma, kas mane nustebino, — tai faktai, į kuriuos atkreipė dėmesį policija. Kai kurie iš jų buvo labai nereikšmingi, ir, atrodė, kad apskritai nieko negalėjo įrodyti. Taigi tarp Margaritos Reivenskroft daiktų buvo rasti keturi perukai. — Puaro pakartojo. — Keturi perukai! — ir pažvelgė į Zili.

— Ledi Reivenskroft nedažnai dėdavosi perukus, — pasakė madmuazelė Mochor. — Tada, kai būdavo netvarkinga šukuosena, kad atrodytų graži per pobūvius arba kelionėse.

— Taip, — linktelėjo Puaro. — Tuo metu perukai buvo labai madingi. Bet žmonės dažniausiai turėdavo du. O ji — keturis. Vis dėlto daugoka. Taip man pasirodė. Ir aš pradėjau ieškoti atsakymo į klausimą: kam jai reikėjo keturių perukų? Policininkai man tvirtino, kad jos plaukai buvo vešlūs, ji jokiu būdu nebuvo praplikusi. Vienas perukas buvo iš

žilų sruogų. Taip sakė salono, kuriame buvo pagaminti perukai, šeimininkė. Vienas buvo garbanotas. Jį ledi Reivenskroft buvo užsidėjusi savo žūties dieną.

— Argi tai svarbu? — paklausė Selija. — Ji galėjo užsidėti bet kokį kitą peruką.

— Galėjo! — sutiko Puaro. — Bet kažkodėl dvi savaites prieš mirtį ji nešiojo šį peruką. Gal jis jai patiko labiau už kitus.

— Aš nesuprantu, — pasakė Selija.

Neatsakydamas jai, Puaro tęsė:

— Vyresnysis inspektorius Garovej, kuris šią bylą tyrė, kartą tarė: "Žmogus tas pats, bet skrybėlė kita". Tai man pasirodė įdomu.

— Aš nesuprantu, — vėl pasakė Selija.

— Ten taip pat buvo duomenų apie šunį...

— Apie šunį? — nustebo Selija. — O kuo čia dėtas šuo?

— Šis šuo buvo apkandžiojęs ledi Reivenskroft. O aš žinau, kad jis buvo labai ištikimas savo šeimininkei. Tačiau per pastarąsias dvi ar tris savaites jis keletą kartų ją užpuolė.

— Ar jūs manote, kad šuo žinojo, jog šeimininkė žada nusižudyti? — ironiškai paklausė Selija.

— Oi ne! Viskas daug paprasčiau. Tiesiog šuo žinojo tai, ko nežinojo kiti. Jis jautė, kad ta moteris nėra jo šeimininkė, nors ir atrodė kaip ledi Reivenskroft. Tarnaitė, kuri gyveno namuose, matė moterį, panašią į Moli, nešiojusią jos sukneles, peruką su garbanėlėmis, kurį ši užsidėdavo dažniau už kitus. Bet nors ji ir buvo apyžlibė, policininkams ji patvirtino, jog ledi Reivenskroft paskutinėmis savo gyvenimo savaitėmis kažkaip keistai elgėsi. "Žmogus tas pats, tik skrybėlė kita", — prisiminiau vyresniojo inspektoriaus žodžius. Ir man atėjo į galvą, kad tai buvo ne ledi Reivenskroft. Tas pats perukas, bet moteris kita. Šuo žinojo tiesą. Moteris, vilkinti Moli suknelę, buvo ne ta, kurią mylėjo šuo, o kita, kurios jis nemėgo ir bijojo. O jei tai buvo ne Moli, tai

kas gi? O ar tai nebuvo Doli, jos sesuo dvynė?

— Bet tai neįmanoma! — tarė Selija.

— Visiškai įmanoma! — pareiškė Puaro. — Jos buvo dvynės. Ir čia aš ėmiau analizuoti informaciją, kurią pavyko surinkti misis Oliver. Žmonės sakė, kad prieš mirtį ledi Reivenskroft gulėjo ligoninėje, sklido gandai, kad ji sirgo vėžiu. Bet medikų tyrimai parodė, jog ji visiškai sveika. Tada aš ėmiau studijuoti seserų dvynių, kurios labai mylėjo viena kitą ir kurių gyvenime atsitikdavo panašūs įvykiai, istoriją. Bet paskui dėl vienodumo tarp jų susiklostė nemalonūs santykiai. Viena priežastis — Alisteras Reivenskroftas, kuris išsirinko Moli. Doli pavyduliavo. Moli kaip ir anksčiau ją švelniai mylėjo. Tuo paaiškinama daug įvykių, juolab, kad Dorotėja nuo vaikystės buvo psichiškai nesveika. Nuo pat ankstyvos vaikystės ji nemėgo vaikų. Priežastį dabar sunku paaiškinti. Yra pagrindo manyti, kad vaikas mirė dėl jos kaltės. Vėliau, kai ji svečiavosi pas seserį Malajoje, yra pagrindo manyti, kad būtent ji buvo kito vaiko, kaimynų berniuko, žūties kaltininkė. Ją išsiuntė į Angliją, į psichiatrinę ligoninę. Kai ji pasveiko, ledi Reivenskroft pasikvietė gyventi kartu. Nemanau, kad generolui ši idėja labai patiko. Jis buvo įsitikinęs: gyventi kartu su psichiškai nesveiku žmogumi yra tiesiog pavojinga.

— Ar jūs nenorite pasakyti, kad ji nušovė Selijos tėvus? — paklausė Desmondas.

— Jokiu būdu. Aš manau, kad įvyko štai kas: Dorotėja nušovė savo seserį Margaritą. Aš manau, kad jos vaikščiojo takeliu palei skardį, ir Doli nustūmė Moli nuo skardžio. Ji jos nekentė, nors ir stengėsi tai nuslėpti. Ji pavydėjo, kad sesuo sveika ir laiminga. Ji seniai puoselėjo patologinę idėją: ją nužudyti. Yra žmogus, kuris gali patvirtinti mano versiją. Ar ne taip, Zili?

— Taip! — lėtai ištarė madmuazelė Mochor. — Tuo metu aš buvau pas juos. Reivenskroftai labai rūpinosi Dorotėja. Nežiūrint į tai, kad ji stengėsi pakenkti jų sūnui Edvardui, ir jį dėl to teko išsiųsti mokyklon. O mudvi su Selija

išvažiavome į Šveicariją, aš ją įtaisiau į pensionatą, o paskui sugrįžau atgal. Tuo metu namuose, be generolo, seserų ir manęs, nieko nebuvo. Ir apskritai buvo gana ramu. Bet vieną kartą tai, ko bijojo generolas, vis dėlto įvyko. Seserys išėjo pasivaikščioti, ir Doli grįžo viena, nepaprastai susijaudinusi. Ji parėjo namo, atsisėdo prie arbatos staliuko. Tada generolas atkreipė dėmesį, kad jo ranka kruvina. Jis paklausė: "Kas atsitiko?" "Nieko ypatinga, — atsakė Doli. — Aš įsidūriau į rožės spyglius". Bet ten nebuvo nė vieno rožės krūmo. Generolas pajuto, kad čia kažkas ne taip, ir išbėgo iš namo, o aš jam iš paskos. Jis pasakė: "Bijau, kad Moli kažkas atsitiko". Mudu radome ją skardžio papėdėje. Ji buvo netekusi daug kraujo, bet dar gyva. Iš pradžių mudu sutrikome, nežinodami, ką daryti. Reikėjo nedelsiant kviesti gydytoją, bet nespėjome žengti nė žingsnio, kai ji, prisiglaudusi prie vyro, sunkiai kvėpuodama, pasakė: "Taip, tai padarė Doli. Bet ji nesuprato, ką daro. Alisterai, aš maldauju, neleisk, kad ji nukentėtų. Jai beprotystės priepuolis. Ji tai padarė netyčia. Pažadėk, Alisterai, išgelbėti ją. Aš mirštu, nesulauksiu gydytojo, jėgos baigiasi... Pažadėk, Alisterai, kad ją išgelbėsi. Neleisk policijai jos areštuoti. Aš nenoriu, kad ją teistų už tai, kad nužudė mane. Kur nors paslėpk mano kūną, kad niekas jo nerastų. Aš maldauju. Tavęs, kurį mylėjau labiau už viską pasaulyje! Jei galėčiau gyventi dėl tavęs, gyvenčiau, bet žinau, kad mirsiu. Pažadėk įvykdyti mano prašymą, ir tu, Zili, irgi. Jūs abu mane mylite ir visada buvote man geri. Jūs privalote išgelbėti Doli!

— Ir ką jūs darėte paskui? — paklausė Puaro.

— Ji nutilo, o po dešimties minučių širdis nustojo plakti. Kartu su generolu nunešėme jos kūną į nuošalią vietą ir apdengėme šakomis. Generolas tarsi kliedėdamas visą laiką kartojo: "Aš privalau įvykdyti jos prašymą..." Kai mudu grįžome, pamatėme, kad Doli būklė keista, pasakyčiau, kad ją apėmė baimė ir džiaugsmas vienu metu. Ji sakė: "Aš juk žinau, kad Moli viduje tūnojo nelabasis. Ji atėmė tave, Alisterai, iš manęs. Aš privalėjau su ja susidoroti! Bet aš bijau! Aš

bijau, kad mane pasodins į kalėjimą! O juk aš — ne žudikė, tiesiog atlikau savo pareigą! O gal viskas savaime susitvarkys ir visi pagalvos, kad ji pati nukrito nuo skardžio!"

— Koks siaubas! — sumurmėjo Desmondas.

— Košmaras! — linktelėjo Selija. — Bet vis dėlto geriau žinoti tiesą negu gyventi nieko nežinant. Mama buvo tokia nuostabi, ir aš suprantu, kodėl tėtis pasirinko ją, o ne tetą. Bet kas buvo po to?

— Iš pradžių mudu manėme palaidoti Moli taip, kad niekas nerastų jos kapo, sukurti legendą, tarsi ji būtų nuskendusi. Bet paskui mudu prisiminėme, kad Doli buvo lunatikė ir dažnai naktimis klajodavo aplink namus, ir nusprendėme žmonėms sakyti, kad žuvo ne Moli, o Doli, kad ji nugriuvo nuo skardžio. Tai buvo baisu, bet kitos išeities nebuvo. Keletą dienų mudvi su Doli slapstėmės tuščiame kotedže, o generolas visiems sakė, jog Moli, sužinojus, kad žuvo sesuo, pakriko nervai ir ji guli ligoninėje. Paskui mudvi su Doli grįžome namo. Ji vilkėjo jos suknelę. Ant jos galvos buvo perukas. Visi žinojo, kad Doli niekada nenešiojo perukų, o Moli, atvirkščiai, juos mėgo. Aš užsakiau garbanotą peruką, kuris labai pakeitė išvaizdą. Juk jos buvo labai panašios. O tarnaitė buvo žliba. Tiesa, Doli elgėsi visai ne taip kaip Moli, bet mes tai aiškinome šoku, kuris ištiko ją po sesers mirties.

— Bet kaip ji galėjo atlikti tokį vaidmenį? — paklausė Selija. — Juk tai labai sunku!

— Atvirkščiai! — atsakė Zili. — Jai tai patiko, juk ji manė, kad atgavo Alisterą.

— O kaip jis galėjo tai ištverti?

— Jis liepė man grįžti į Šveicariją ir papasakojo man apie savo planus. Sakė: "Aš pažadėjau Moli neįduoti jos sesers policijai, pažadėjau, kad niekas nesužinos, jog ji — žudikė. Ir vaikai neturi žinoti, jog jų teta — žmogžudė. Aš įvykdžiau jos prašymą. Bet gyvenimas be jos neteko prasmės. Dar daugiau — Doli pavojinga moteris ir gali pridaryti dar daug nelaimių. Man jos gaila. Tačiau aš ją nužudysiu ir pats už tai

užmokėsiu savo gyvybe. Jūs išvažiuosite, o mudu su Doli, kuri vaidina mano žmoną, liksime, paskui įvyks kita tragedija". Tiesą sakant, aš ne tuoj supratau, apie ką jis kalbėjo, ir paklausiau: "Dar vienas nelaimingas atsitikimas?" "Ne, — atsakė generolas, — tai bus dviguba savižudybė. Jos priežasties niekas niekada nesužinos, tegu žmonės mano, kad Moli sirgo vėžiu, ir tai buvo pretekstas. O apskritai tegu išgalvoja kitų versijų... Doli turi mirti... Aš nušausiu ją ir pats nusišausiu. Ant revolverio liks mūsų pirštų antspaudai. Doli neseniai jį laikė rankose. Aš tebemyliu Moli labiau už viską pasaulyje. Ir myliu Doli, nes ji nelaiminga, jai nepasisekė nuo pat gimimo. Atmink tai, Zili".

Zili atsistojo ir priėjo prie Selijos:

— Dabar tu, mano mergaite, žinai tiesą. Nors ir prisiekiau tavo tėvui, kad niekada jos niekam neatskleisiu. Bet mesjė Puaro įtikino mane pasielgti kitaip.

— Dieve mano, kokį siaubą jūs patyrėte! — tarė Selija. — Tikriausiai jūs buvote savaip teisi, kad tylėjote. Jūs prisiekėte! Bet jei jūs, Zili, žinotumėte, kokia našta man nuo pečių nukrito!

— Taip! — susimąstęs tarė Desmondas. — Gerai, kad mes pagaliau sužinojome tiesą. Nors ta tiesa ir labai baisi. Aš niekaip negaliu kaltinti Selijos tėvo už tai. Juk Doli galėjo pridaryti daug bėdos ir dar ką nors nužudyti... Jis buvo labai stiprus žmogus.

— Ji buvo baisi moteris, — pastebėjo Selija. — Vaikystėje aš labai jos bijojau, nežinau kodėl, bet bijojau. Neįsivaizdavau, kaip tėčiui pakako jėgų padaryti tai, ką jis padarė. Tikriausiai aš juo didžiuojuosi. Ant tėvų kapo parašyta: "Mirtis jų neišskyrė". Aš dabar suprantu, ką ta reiškia. O mano teta buvo baisi moteris. Nors jos kaltinti nevalia. Tai — jos nelaimė. Jei žmogus susirgdavo maru, kaimo gyventojai neleisdavo jam išeiti iš namų — jis galėjo užkrėsti kitus. Čia yra kažkas bendra su ta tragedija. Man gaila tetos...

— Dabar, kai viskas paaiškėjo, Selija, — pareiškė Desmondas, — mudu privalome kuo greičiau susituokti. Bet aš

nesiruošiu pasakoti visos tiesos motinai.

— Aš turiu pagrindo manyti, kad jūsų įmotė, Desmondai, nepageidauja jūsų santuokos, — pastebėjo Puaro. — Aš manau, kad ji norės jus įtikinti, jog Selijos blogi genai. Ir aš privalau jums pranešti, kad jūsų tikroji motina, kuri neseniai mirė, paliko jums gana didelį palikimą, kurį gausite, kai jums sukaks dvidešimt penkeri metai.

— Pinigai mudviem su Selija pravers, — nusišypsojo Desmondas. — Aš žinau, kad mano įmotė labai godi, ji nuolat prašo manęs pinigų, nors jai jų nelabai reikia. Neseniai ji patarė man nueiti pas advokatą ir parašyti testamentą jos naudai. Aš ruošiausi tai daryti, bet dabar nebedarysiu. Man nepatinka,kad ji nori mudu su Selija supykdyti. Bet aš turiu būti dėkingas savo įmotei. Juk ji mane įsūnijo, užaugino, išleido į mokslus... Todėl dalį turto atiduosiu jai. Svarbiausia, kad dabar niekas nebetrukdys mums susituokti ir mes, tikiuosi, būsime laimingi.

— Kokia laimė, kad praeities šešėliai tarp mūsų nebestovi! — sušuko Selija.

— Brangūs mano vaikai, — beveik iškilmingai prakalbo Zili. — Atleiskite, kad taip jus vadinu. Nors jūs ir suaugę, man tebesate vaikai. Aš džiaugiuosi, kad mano pasakojimas jums nepakenkė!

— Apie kokią žalą jūs, Zili, kalbate, — pasakė Selija ir apglėbė savo buvusią guvernantę. — Mes jums labai dėkingi. Ir jums, mesjė Puaro, didelis dėkui.

Atsisveikinę jaunuoliai nuėjo prie mašinos. Zili kreipėsi į Puaro:

— Ar jūs turite kam nors pranešti tai, ką jums papasakojau, mesjė Puaro?

— Taip, vienam žmogui. Kaip paslaptį policijos vyresniajam inspektoriui. Dabar jis pensijoje, ir mano pranešimai nebus plačiai paskelbti. Tiesiog jis labai man padėjo.

— Baisi ir labai paini istorija, — susimąsčiusi tarė misis Oliver. — Tik mesjė Puaro sugebėjo viską teisingai surikiuoti. Kaip perukus ir dvynius.

— Sakykite, Zili, — paklausė Puaro, — ar jūs nepykstate, kad aš tiesiog priverčiau papasakoti tiesą?

— Dėl Dievo meilės! Jūs buvote visiškai teisus! Aš džiaugiuosi, kad mūsų įsimylėjėliams tiesa, tegu ir baisi, buvo į naudą.

— Atrodo, mums laikas vykti į Londoną, — pasakė Puaro. — Grįžkime į kasdieninį gyvenimą ir pamirškime meilės tragediją.

— Drambliai gali prisiminti, — nusijuokė misis Oliver, — bet mes esame žmonės, ir mums užmaršumas atleistinas...

TURINYS

Kristi A.
Kr-267 Užgaida. Drambliai prisimena viską: Detektyviniai romanai: Serija "Pasaulio detektyvo meistrai"/ Iš rusų kalbos vertė V. Jalovaja. — K.: Naujoji Era, 1996. — 285 p.

ISBN 9986-551-79-X

Garsus aštraus proto, intelektualus detektyvas Erkiulis Puaro, daugelio Agatos Kristi kūrinių personažas, dalyvauja tiriant neįtikėtiną nusikaltimą: šventinio renginio metu dvaro teritorijoje aptinkama pasmaugta jauna mergina Marlena. Tuo pat metu dingsta ir dvaro savininko žmona.

Sudėtingos ir painios mįslės aiškinantis nusikaltimo aplinkybes, siekiant nustatyti nusikaltėlio asmenį, intriguoja skaitytoją iki pačios romano pabaigos.

UDK 820-3

Agata Kristi

Užgaida

Drambliai prisimena viską

Detektyviniai romanai

Redaktorė *A. Merkytė*
Viršelis *Leidyklos "Naujoji Era"*

SL 1815. 1996 08 28. 9 sp. l. Užsak Nr. 1098.
Leidykla "Naujoji Era", Karaliaus Dvaro 10, 3000 Kaunas.
Iš užsakovo pateiktų pozityvų spausdino SPAB spaustuvė "Spindulys",
Gedimino 10, 3000 Kaunas.
Sutartinė kaina.

Robertas V. Volkeris...

"...jus įtraukia į nežinomybės, virpulio ir psichologinių ėjimų pasaulį."

Deitona Byč Njūz-Džornal

KRAUJĄ STINGDANČIOS ISTORIJOS

TIKRASIS INSTINKTAS

Siaubas vėl sėlina Naujojo Orleano gatvėmis. Jis yra "Čirvų damos" žudikas, išimantis savo aukų, jaunų vyrų, širdis. Jis yra žiaurus. Jis — nesustabdomas. Naujojo Orleano policijos komisaras prašo daktarės Džesikos Koran pagalbos.

Bet kitoks siaubas tyko Džesikos. Vyriškis, žinomas "Vampyro žudiko" vardu, pabėga iš kalėjimo, palikdamas paskui save bekraujų kūnų pėdsaką...

Dabar Džesika tarp dviejų ugnių. Ir netgi nauja partnerė iš FTB eksperimentinės "ekstrasensų" programos vargiai gali ją apginti nuo dviejų žudikų...

TAMSUSIS INSTINKTAS

Vis daugiau lavonų surandama tiriant Floridos bylą, ir tik Džesika Koran gali sustabdyti "Naktinio Roplio" žudynių seriją.

Šias knygas TYRŲ leidykla išleis artimiausiu metu.

DEIVIDAS BOLDASIS

Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas. Svetima žmona. Žmogžudystė.

Viskas kruopščiai uždangstoma, bet yra vienas vyriškis, profesionalus nusikaltėlis, tapęs viso to liudininku...

ABSOLIUTI GALIA

Visoje Amerikoje kalbama apie šį ką tik išėjusį romaną, kuriame keliamas svarbus klausimas: ar gali JAV prezidentas išvengti bausmės už įvykdytą žmogžudystę.

Knygoje rašoma apie aukščiausio lygio politinę intrigą, kvepiančią stambiais pinigais, teisinės korporacijos žlugimą, meilę ir nusikaltimą, bet skaitytojų dėmesį prikausto atkaklus teisybės ieškojimas, kai net galingieji Baltieji Rūmai negalėjo nuslėpti tiesos.

Knygos **ABSOLIUTI GALIA** signaliniai egzemplioriai buvo išleisti 1995 metų pabaigoje ir juos, kartu su licenzijomis versti į daugelį pasaulio kalbų, graibstyte išgraibstė viso pasaulio populiariausios leidyklos.

Lietuvos skaitytojai šią knygą gimtąja kalba galės perskaityti vieni iš pirmųjų pasaulyje. Ją numatoma išleisti šių metų rugpjūčio mėnesį.

Leidykla "Tyrai"

Betrisa Smol

SKAJA

Valinga mergaitė Skaja O'Mali, netrukus turinti ištekėti už nekenčiamo Domo O'Flacherti, iš pirmo žvilgsnio įsimyli vieną iš svečių — savo siuzereną Nailą Burką. Siuzereno širdyje gimsta atsakomasis jausmas, todėl jis išsikovoja teisę į pirmą naktį su nuotaka. Jų meilės naktis nuostabi, tačiau Skajai tenka gyventi su gašliu Domu, turinčiu iškrypėliškų polinkių, o Nailas, tėvo verčiamas, veda vienuole tapti ketinusią Darą. Ir Skajos, ir Nailo gyvenimai nesiklosto, ir galiausiai abu jie vėl tampa laisvi. Nailas su Skaja susižieduoja ir O'Mali laivais išplaukia į Alžyrą. Kelionės metu Nailas sužeidžiamas, o Skają pagrobia piratai. Kokių tiktai nuotykių nepatiria ši moteris, atsidūrusi Alžyre, vėliau — Anglijoje, kur tenka patirti šios šalies karalienės nemalonę, netgi už kalėjimo sienų. Tačiau Skaja lieka tvirta. Ir kai pagaliau jėgos pradeda ją po truputį apleisti, laimės šykštėjęs likimas vėl jai tampa palankus.

PASAULIO DETEKTYVO MEISTRAI

AGATA KRISTI

Garsus aštraus proto, intelektualus detektyvas Erkiulis Puaro, daugelio Agatos Kristi kūrinių personažas, dalyvauja tiriant neįtikėtiną nusikaltimą: šventinio renginio metu dvaro teritorijoje aptinkama pasmaugta jauna mergina Marlena. Tuo pat metu dingsta ir dvaro savininko žmona.

Sudėtingos ir painios mįslės aiškinantis nusikaltimo aplinkybes, siekiant nustatyti nusikaltėlio asmenį, intriguoja skaitytoją iki pačios romano pabaigos.

Užgaida
Drambliai prisimena viską

ISBN 9986-551-79-X